

Vefa



SENDİKACI

ZÜBEYİR YETİK

Hayatı • Mücadelesi

MEMUR-SEN
VEFA DİZİSİ

MEMUR-SEN VEFA DİZİSİ: 2

ZÜBEYİR YETİK

HIDIR YILDIRIM



Memur-Sen Adına Sahibi Genel Başkan
Ali YALÇIN

Genel Yayın Yönetmeni
Ramazan ÇAKIRCI

Yayın Kurulu
Mahmut Faruk DOĞAN
Levent USLU
Hüseyin ÖZTÜRK
Hacı Bayram TONBUL
Soner Can TUFANOĞLU
Ali YILDIZ
Hamza ÖKSÜZ

Grafik Tasarım
Ertan GÜLDİBİ

Baskı : Semih Ofset
Baskı Tarihi : 01.05.2025
ISBN: 978-625-95148-5-7

MEMUR-SEN GENEL MERKEZİ
Zübeyde Hanım Mahallesi Sebze Bahçeleri Caddesi
No: 86 Kat: 17 (06070) İskitler-Altındağ/ANKARA
www.memursen.org.tr | info@memursen.org.tr

“28 Şubat öncesinin fırtınalarının başladığı zamanlardı ve bizim kesimde çözüm arayışları için toplantılar yapıyordu. İkisine katıldığım bu toplantılarda, ayrıntıya girmeden belirteyim, yapmamız gereken şeyin yeni bir söylem üretmek olduğunu dile getirmiştım. Söylemi de, ‘doğal hukuktan hareketle, her türlü oligarşiye karşı çıkarak, katılımcı demokrasiye ulaşmak’ biçiminde formüle etmişim. Sonraki günlerde siyasetçilerin gazetelere yansıyan kimi beyanlarından bu önerimin yer tuttuğunu görüyor olmama karşın, olayı daha ciddi boyutlara taşımak, daha geniş bir alana yaymak gerektiğini düşünüyordum. Bu konularda yazmak yetersiz görünüyordu ve benim daha başka bir platforma ihtiyacım vardı. İşte bu aşamada önüme sendikacılık imkânı konuldu. Tam da aradığım platformdu, bu.”

Zübeyir Yetik



İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / 9

BİRİNCİ BÖLÜM

ZÜBEYİR YETİK'İN HAYAT HİKAYESİ

- Doğumu ve Ailesi / 16
Çocukluğu / 19
İlkokul Yılları / 22
Ortaokul Yılları / 24
Urfa Lisesi / 25
Akif İnan'la Tanışma / 28
Askerlik / 30
Demokrat Akdeniz Gazetesi / 31
Türk Ocağı / 32
Ankara Yılları / 34
Öğretmenliğe Başlama / 38
Zor Günler / 41
Evlilik / 43
Harran Üniversitesi Kurma Derneği / 45
İstanbul'a Yerleşme / 47
Yeni Devir Gazetesi / 48
Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi / 49
HAK-İŞ Konfederasyonu Günleri / 50
Çığır Yayınları / 55
Kızılay'da Geçen Yıllar / 56
Milli Gazete'de İkinci Dönem / 57
Zübeyir Yetik ve Tasavvuf / 58
İSKİ Dönemi / 60
Evinin Bombalanması / 61

İKİNCİ BÖLÜM

BEM-BİR-SEN VE MEMUR-SEN DÖNEMİ

- Zübeyir Yetik'in Bem-Bir-Sen Genel Başkanı Seçilmesi / 65
"Sendika Olayına Kısa Bir Bakış" / 68
Anadolu Atağı / 70
Planlı, Hedefi Belli Çalışmalar / 73
Ziyaretler / 74
Zübeyir Yetik'ten Dikkat Çekici Bir Teklif / 75
Sosyal Denge Sözleşmeleri / 76
Bem-Bir-Sen 2. Olağan Genel Kurulu / 78
"Başörtü Dayatması Yobaz Zihniyetin Eseridir" / 80
Zübeyir Yetik'in Memur-Sen Genel Başkanı Seçilmesi / 81
Zübeyir Yetik'in Memur-Sen'deki Faaliyetleri ve İstifası / 84
Zübeyir Yetik'in Sendikacılığının Dikkat Çeken Yönleri / 87

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM EMEKLİLİK GÜNLERİ

Saygı Gecesi / 97

Zübeyir Yetik'in Saygı Gecesinde Yaptığı Konuşma / 99

Geçmişe Hasret, İşte Hayat / 105

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ZÜBEYİR YETİK'İN DUYGU VE DÜŞÜNCE DÜNYASI

Zübeyir Yetik'in Duygu ve Düşünce Dünyası / 115

Çocuklarıma Vasiyetim / 116

BEŞİNCİ BÖLÜM YAYIMLANMIŞ ESERLERİ

Dörtlükler / 161

Aksiyon-Ahlâk-Ekonomi / 161

Ak-Elif / 162

İslâm Savaşçısına Notlar / 162

İnsan'ın Serüveni / 163

Yeryüzünde Kötülük Odakları / 165

Çağdaş Bilimin Saplantısı / 171

İmam Şamil / 172

"Ekonomi"ye Değinmeler / 173

İslâm Düşünce Tarihinde Mezhepler / 174

Her Nemrud'a Bir İbrahim / 175

Siyasal Katılım / 176

Ekonomi Bir Din midir? / 177

İnsanın Yüceliği ve Guènoniye Batinilik / 178

Geçmişten Notlar / 179

Çocuk Kitapları / 180

Diğer Yayın Çalışmaları / 180

ALTINCI BÖLÜM SÖYLEŞİLER

Zübeyir Yetik'le Kötülük Odakları Üzerine / Konuşan: Akif İnan / 183

Zübeyir Yetik'le Geçmişten Notlar Üzerine / Konuşan: Asım Öz / 189

Zübeyir Yetik ile Akif İnan Üzerine / Konuşan: Faruk Uysal / 201

YEDİNCİ BÖLÜM NE DEDİLER...

Dostlarının Gözüyle Zübeyir Yetik / 217
Ailesinin Gözüyle Zübeyir Yetik / 222

SEKİZİNCİ BÖLÜM HAKKINDA YAZILANLAR

Üstat Diyor ki / Necip Fazıl Kısakürek / 227
Zor Yazmak, Kolay Yazmak / Rasim Özdenören / 229
Zübeyir Yetik / Cuma Ağaç / 231
İbrahimi Anlayışın Peşindeki Aydın: Zübeyir Yetik / Mehmet Kurtoğlu / 233
Kadim Dost Zübeyir Yetik / Halil Biner / 237
Ağabeyimiz Zübeyir Yetik / Ahmet Kaytan / 239
Fikirle Aksiyonu Birleştiren Adam: Zübeyir Yetik / Abdullah Yıldız / 242

DOKUZUNCU BÖLÜM ZÜBEYİR YETİK'İN KALEMİNDEN SENDİKA, SENDİKACILIK, SENDİKACILAR...

Sendika Üzerine / 255
Demokrasi Sürecimiz -Konuşma Metni- / 258
Zübeyir Yetik'in FP Genel Başkanı Recai Kutan'ı Ziyaretinde
Yaptığı Konuşma / 262
Bir Türkiye Fotoğrafı: "Bem-Bir-Sen'in İnsanımıza Çağrısı" / 266
Sendika ve İdeoloji - Konuşma Metni- / 268
Sendikacılıkta Yeni Bir Anlayış İhtiyacı -Konuşma Metni- / 272
Dostum Akif'i Hatırlamak / 280
Keresteci'ye Rahmet Dileği / 284

ONUNCU BÖLÜM ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER

Sevgimce / 291
Ey El / 292
Sıyrılın / 292
Renkler / 293
Dilek / 293
Dermanımsın / 294
Buhran / 294

KRONOLOJİK BİYOGRAFİ / 295

FOTOĞRAF ALBÜMÜ / 301



SUNUŞ

Ülkemizin en büyük memur sendikaları konfederasyonu, uluslararası sendikal birlikteliklerin saygın bir mensubu, ülkesinin, milletinin, insanlığın meselelerine duyarlı bir emek örgütü, masada çalışanların yüzlerce kazanımının dirençli mücadelecisi, sahada her bir kamu çalışanının çalışma barışının güvencesi Memur-Sen'imizin tarihinin özeti iki kelimenin anlam dünyası ve çağrışımları ile ifade edilebilir. O iki kelime 'emek' ve 'vefa'dır.

Memur-Sen, mücadelesine inanan yüzbinlerin emeğiyle vücut bulmuştur. Memur-Sen, Türkiye'nin her bir köşesinde kendisinde bir genel başkan mesuliyeti ve salahiyeti duyarak ve daha büyük, daha güçlü, daha etkili bir Memur-Sen tahayyül ederek emek veren ad-sız kahramanların eseridir. Bu kahramanların inanmışlığının ve adanmışlığının dünyevi bir karşılığı da yoktur. Onlar, inandıkları ve kendilerini adadıkları davanın hedefe ulaşmasının mutluluğu ve iç huzuruyla yetinir, yalnızca bir 'vefa' beklerler.

Memur-Sen 'vefa'yı bayraklaştırmış bir öncünün ellerinde doğmuştur. Kurucu Genel Başkanımız Mehmet Akif İnan bir şiirinde, "Bütün giysileri yırtsak yeridir / Yeter bize vefa elbiseleri" derken inanmışlık ve adanmışlığa dayalı 'emek'le, 'vefa' arasındaki ilişkiyi formüle eder. Vefa elbisesi, bir hil'at gibi diğer bütün elbiselerin üzerindedir, vefa elbisesinin olduğu yerde diğer bütün elbiseler kıymetsizdir, yırtılsa yeridir. Memur-Sen'e emek verenlerin emeklerinin kıymeti de böyledir. Bu emeklerin, herhangi bir sayılabilir, ölçülebilir karşılıkla ödenmesi mümkün değildir, bu emeklerin karşılığı ancak 'vefa' ile ödenebilir.

Memur-Sen, kuruluşundan bugüne başta Kurucu Genel Başkanımız Mehmet Akif İnan başta olmak üzere öncülerine, emektarlarına, üyelerine karşı vefakar olma ödevini daima yerine getirmiş bir örgüttür. Bundan sonra da vefayı önceleyen, kuruluşundan bugüne emek veren bütün mensuplarını muhabbetle kucaklayan çizgisini kararlılıkla sürdürecektir.

Memur-Sen bu düşünce ve kararlılık çerçevesinde “Memur-Sen Vefa Dizisi” başlıklı bir proje düşünmüş, kuruluşundan itibaren ilk 20 yılda görev yapmış beş genel başkanımızın bir milyonu aşkın Memur-Sen üyesi, Memur-Sen’e bağlı sendikaların yöneticileri, teşkilat mensupları ile sendikal çevreler tarafından daha yakından tanınması, hayatı, mücadelesi, eserleri, sendikacılığı ile sendikal mücadelesinin safahatı, nev’i şahsına münhasır sendikal davranışlarının ortaya konularak örneklik teşkil etmesini sağlamak bakımından her birine birer armağan kitap hazırlayarak yayımlamayı vefanın bir gereği olarak görmüştür.

Bu çerçevede hazırlanan “Memur-Sen Vefa Dizisi” içerisinde, Genel Başkanlarımız Mehmet Akif İnan, (09.06.1995-06.01.2000), Zübeyir Yetik (18.01.2000-21.02.2000), Mehmet Fatih Uğurlu (29.02.2000-03.06.2003), Ahmet Aksu (05.06.2003-27.04.2008) ve Ahmet Gündoğdu’yu (27.04.2008-10.02.2015) ele alan beş kitap yer almaktadır. Her bir genel başkanımız kendi dönemi içerisinde o dönemin koşulları çerçevesinde liderlik yapmış, riskler üstlenmiş, fedakarlıklarıyla, gayretleriyle, nitelikli temsilleriyle büyük Memur-Sen’e ulaşmak için düşülen yolda her biri kendi etabında bayrağı dirayetle taşımış ve kendisinden sonra gelen genel başkana devretmiştir.

Bugün büyük Memur-Sen’i yönetenler olarak bize düşen, bize emanet edilen bayrağı zirvede tutmak, kalıcılığını sağlamak, yeni ufuklara taşımak, yeni umutlara alem kılmak ve Memur-Sen’i emek tarihinin, Türkiye’nin sosyal ve ekonomik tarihinin parlayan yıldızı yapmaktır. Bunu gerçekleştiren de nereden geldiğimizi, hangi merhalelerden geçtiğimizi, hangi badireleri aştığımızı, hangi öncülerin omuzlarında yükseldiğimizi unutmadan yol almaktır. İşte “Memur-Sen Vefa Dizisi” bu niyet ve düşüncenin ürünüdür.

Teşkilatçılık bir tecrübe işidir. Teşkilatçı tecrübeyle olgunlaşır ve yön verme, tesir etme, hedefe yöneltme gücü tecrübeyle artar. Her bir genel başkanımız, ilk gençlik çağlarından itibaren cemiyyet hayatı içerisinde yer almış, buralarda yıllar içerisinde oluşan tecrübeyi sendikal alana taşımış, sendikal süreçleri birebir ve en

önde yaşamış, hulasa bir liyakatin neticesi olarak genel başkanlık mevkiine gelmişlerdir. Her bir genel başkanımızdan Memur-Sen camiasının, bilhassa genç sendikacı kardeşlerimizin öğreneceği çok şey vardır. “Memur-Sen Vefa Dizisi” kitaplarının bu amaca hizmet edeceğine inanıyorum.

Memur-Sen Tarihi, Eğitim-Bir-Sen Tarihi, Mehmet Akif İnan Külliyyatı gibi çalışmalarımızdan sonra “Memur-Sen Vefa Dizisi” kitaplarımıza da emek veren Hıdır Yıldırım’a özellikle teşekkür ediyor, “Memur-Sen Vefa Dizisi”nin faydalı olmasını diliyor, başta Kurucu Genel başkanımız Mehmet Akif İnan olmak üzere ahirete irtihal etmiş bulunan öncülerimize ve mensuplarımıza Yüce Allah’tan rahmet, Zübeyir Yetik, Mehmet Fatih Uğurlu, Ahmet Aksu ve Ahmet Gündoğdu genel başkanlarımız başta olmak üzere hayatta bulunan tüm öncülerimize ve mensuplarımıza hayırlı uzun ömürler niyaz ediyorum.

Ali YALÇIN
Memur-Sen Genel Başkanı

BİRİNCİ BÖLÜM

ZÜBEYİR YETİK'İN HAYAT HİKAYESİ



“Kendimi anlatmak değil, Rabbul
Aleminin rahmetini, kudretini ve şanını
anmak, hamt ve senada bulunmak
aşkına ve adına...

80 yılı düşündüm de -ayrıntı bende
kalsın- hangi kudret, bu sürenin her
her bir ânını ilmek ilmek böylesine
örebilir de, “eser”ine böylece dilediği şekli
verebilir; Allah’tan başka hangi kudret?

Saniye-saniye her bir “dem”e
baktığımda, ayrı bir gelecek vaadi
taşıdığını gördüm ve hep yanıltıcı
olduğunu anladım, onayladım...

Yürümüşüm, -hayır, hayır-
yürütülmüşüm “sırat köprüsü”
üzerinde, durmadan, duraksamadan...

Haritada, yine, görünür bir yolun
bulunmadığı bir “mola” ânındayım..
Ve, işte, yine teslimiyet içinde “hayır-
hasanet” dileklerinle beklemekteyim;
hep “bekleyen” değil miydim, sanki?

Hem de, hamdolsun, gaflete düşmeden,
“dünya”ya yüz vermeden, ümide
tutunarak...

Elhamdülillah vestağfirullah...”

Zübeyir Yetik

Doğumu ve Ailesi

Zübeyir Yetik, Şanlıurfa'nın Siverek ilçesinde dünyaya gelir. 1940'lı yıllarda Siverek, iki kesim halinde, dördü Şehir'de, üçü



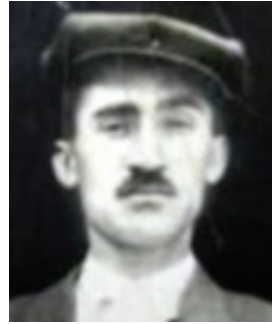
Ordu'da olmak üzere yedi mahalleden oluşan, yaklaşık 15 bin nüfuslu bir şehirdir. Ordu ve Şehir kesimleri, kenti kuzeybatıdan güneydoğuya doğru ortadan bölerek akan Esmer Çayı ile birbirinden ayrılır. 1950'lerde derenin üstü kapatılarak cadde haline getirildiği için bu cadde iki kesimin arasında sınır oluşturur. Şehir kesiminde oturanlar Türkçe; Ordu kesiminde oturanlar ise Kürtçe ve Zazaca konuşurlar.

Çarşı da Esmer Çayı'nın bu azizliğinden payını almış gibidir. Esnafın bulunduğu Eski Meydan, Yeni Meydan, Şeytan Küçesi ve uzantıları, Hacıabuzer Hanı, Gümrük Hanı, Hacıyusuf Hanı gibi yerler Şehir kesiminde; daha çok köylülerinin mallarını satmak ve ihtiyaçlarını karşılamak için pazar yaptıkları Kaleboğazı ise Ordu kesimindedir.

Çarşı'nın tamamının herkesin ortak alanı olmasından ötürü, Şehir kesimindeki esnaf alışveriş yapabilecek kadar Kürtçe ve Zazaca, Kaleboğazı'ndakiler de aynı ölçüde Türkçe öğrenmek zorundadır. Ancak mahallelerde durum daha farklıdır. Tek kelime olsun Kürtçe ve Zazaca bilmeyen Şehirli kadın ve çocuklar ile tek kelime Türkçe bilmeyen Ordulu kadın ve çocuklar birbirlerine tamamen kapalı iki ayrı dünyada yaşıyor gibidirler.

Zübeyir Yetik'in nüfus cüzdanındaki doğum tarihi 01.01.1941'dir. Annesinin tespit ettiği doğum tarihi ise, 18.03.1942'dir. Ailesi, okula erken kayıt ettirebilmek için yaşını yaklaşık bir yıl büyük yazdırmıştır.

Babası, Kakolar ailesinden Kunduracı İmam Usta olarak bilinen İmam Yetik; annesi ise Cemile Hanım'dır. Babası İmam Usta ve annesi Cemile Hanım amca çocuklarıdır. Zübeyir Yetik'in kardeş olan her iki dedesinin dört kardeşi daha bulunmaktadır. Bu altı kardeşten ikisi, Mehmet ve Cuma, diğer kardeşlere göre birbirlerine daha yakın olurlar; yakın evlerde otururlar. Bu yüzden de geniş aile içinde sanki ayrı bir öbek oluştururlar. Mehmet ve Cuma Yetik'in üçer çocuğu olur. Mehmet Yetik'in çocukları Hasan Yetik, Hüseyin Yetik ve İmam Yetik (Zübeyir Yetik'in babası); Cuma Yetik'in çocukları Ahmet Yetik, Mehmet Yetik ve Cemile Yetik (Zübeyir Yetik'in annesi) Mehmet Yetik'in çocuklarından Hasan Yetik, bekârken, genç yaşında ölür. İki kardeşin geriye kalan 5 çocuğundan ikisi, amca çocukları olan Cemile ve İmam evlenirler.



İmam Usta, okuma yazmayı çavuş olarak yaptığı askerliği sırasında öğrenir. Çok kitap okur. Çok güzel bir el yazısı vardır. Sive rek'in önde gelen kunduracı ustalarından biridir. Ürettiği ayakkabılara hile hurda katmaz, olabildiğince iyi malzeme kullanır ve emeğini de esirgemez. Bununla birlikte bir değil, birkaç kez "dükkândan kalkmak" zorunda kalmış ve ara ara ücretli işlerde çalışmış, ömür defterini de yine ücretli bir işte çalışırken kapatmıştır. Bunun en önemli sebebi onun "para" konusunu bilmemesidir. O, "Kendisini mahveden bir mahviyetin sahibi"dir.

Cemile Hanım, altı kardeşten müteşekkil geniş ailenin pek çok erkek çocuğu arasında dünyaya gelen ilk ve uzun bir süre de tek kızı olur. Gerek bu durumu ve gerekse maddi ve manevi yapısındaki güzellik, çevresinde geniş ve güçlü bir sevgi çemberi oluşmasına yol açar; sonraki yıllarda bile handiyse ailenin biricik

gülü gibi muamele görür. Cemile Hanım'ın okuma yazması yoktur; ancak takvimi, yani ayların adını, kaçınıcı günde bulunulduğunu bilir, günün adını okuyabilir, saate bakmayı da bilir.

Zübeyir Yetik'in 11 sütannesi olur. Çünkü annesi Cemile Hanım, doğumdan sonra rahatsızlanarak bir süre Diyarbakır'da hastanede tedavi görür. Bu süreçte, mahallelerindeki pek çok hanım Zübeyir Yetik'in süt annesi olur. Babası İmam Usta, ileride sütkardeşlerimden biriyle evlilik olmasın diye bu hanımların adlarını nüfus cüzdanının arkasına kaydeder. Zübeyir Yetik, süt annelerinden Zemzem, Süheyla, Kudret, Leyla, Gazal, Asiye annesini hatırlar ve ömrü boyunca her gün süt annelerinin hepsine rahmet okur.

Zübeyir Yetik'in kişiliğine damga vuran, benliğinin en derinlerine kadar silinmez izler bırakan kişiler anne ve babası olur. Annesi Cemile Hanım'ın, "Oğlum, sahibi olmayanın sahibi Allah'tır." sözü bütün hayatını etkiler, yönlendirir. Ömrü boyunca bu sözü bir düstur edinir. Babası İmam Usta'nın, "Ev-lâdım, rızkın kefil Allah'tır." sözünün kişiliğine bastığı mühür sebebiyle hiçbir zaman rızk endişesi duymaz. Annemin, "Aman çocuğum sokakta ya da başkalarının yanında sakın bir şeyler yeme." uyarısı sebebiyle farklı yanları olsa bile te-vazuyu yaşamımın vazgeçilmezleri arasına oturtur. Babasının çarşıdaki alışverişler sırasında "para"ya adeta mahcubiyetle el sürüyor olması içine işler, hayatında paraya bir değer olarak yer vermez; parayı gerektiğinde ancak bir araç olarak kullanır. Annesinin, "Yavrum, ne olursa olsun hiç mi hiç yalan söyleme." sözünü unutmamak için azami gayreti gösterir; bir çıkar sağlamak için yalana hiç başvuramaz. Babasının, "İnsanların çocuklarına bırakabilecekleri en değerli miras başı dik, alnı açık olmaktır." sözünü kendisine şiar edinir, çocuklarına bu tür bir miras bırakmak için elimden geleni yapmaya çalışır. Annesinin, "Doğru duvar yıkılmaz.", babasının, "Köşe taşı, her zaman köşe taşıdır..." sözlerini hiçbir zaman unutmaz.

Siverek'te muz nedir bilinmezken babası İmam Usta, oğlu Zübeyir Yetik için Mersin'den muz getirtir. Aile, sonraki yıllarda zaman

zaman çok büyük darlık dönemleri de yaşamasına karşın, İmam Usta ve Cemile Hanım'ın çocuklarına yönelik duyarlılıklarından kaynaklanan bir görüntüyle hep olduklarından iyi görünürler.

Çocukluğu

Geniş ailede, Cemile Hanım'ı kuşatan sevgi, Zübeyir Yetik'in doğuşuyla birlikte ona yönelir, beraberinde koruma ve kollama duygusunu da taşıyarak çok uzun süre devam eder. Geniş ailenin büyük küçük nerede ise tamamının üzerine titrediği bir çocukluk geçirir. Herkes onun için koşuşturur, bunu severek ve zevkle yaparlar; çocukluğu hep kollayıcı ve koruyucuların kalkaniyla çevrili olur. Kendisinden küçük yaşta olanlar bile büyüklerinden gördüklerinin etkisiyle onu esirgeyici tutumlar takınmaktan



kendilerini alamazlar. Çevresinin bu tutumu sebebiyle yaşamı boyunca hiç kimseden kötülük görebileceğini hesaba katmadan yaşar.

Zübeyir Yetik'in çocukluğunda üzerinde en çok tesir oluşturan kişi, annesi Emine Hanım'dır. Anneannesi Emine Hanım kendine has özellikleri olan tam bir Siverek kadınıdır. Sigara kullanan bir hanımdır. Ama tütün parasının da çocuklarına yük olmaması

için tavuk besler, onların yumurtalarını sattırarak hem tütününü sağlar, hem de torunlarına ufak tefek harçlıklar verir. Gözleri görmez. Anlatılanlara göre, eşinin genç yaşında ölümü üzerine ağlamaktan gözlerini kaybetmiştir. Buna karşın, ikisi erkek, biri kız olan çocuklarını da gayet iyi insanlar olarak yetiştirmiştir.

Çocukluğunda anneannesi Emine Hanım'ın anlattığı masallar ayrı bir yer tutar. Bu masalları onunla birlikte ailenin diğer çocukları da dinler. Emine Hanım çok güzel masal anlatır. Çok sayıda masal bilir. Öyle ki hemen hemen her gece masal anlattığı

halde hiçbir masalını ikinci kez anlattığı görülmemiştir. Zübeyir Yetik bu masallardan bir bölümünü daha sonraki yaşlarında Türk Masalları, Çin Masalları, Alman Masalları olarak kitaplarından okur.

Emine Hanım'ın, Siverek ağzını kullanıyor olmasına karşın, temiz ve akıcı bir Türkçesi vardır. Cümleleri sağlamdır; ses tonu, olayın akışına uygun olarak değişiklikler gösterir. Zübeyir Yetik, dile hâkimiyetini ve konuşma tavrını anneannesinin anlatımındaki bu yetkinliğe bağlar.

Emine Hanım'ın masal dışında da geniş kapsamlı bir birikimi vardır. Pek çok nine gibi yaşamla, sağlıkla, başarıyla, ahlâkla, doğru ve yanlış, iyilik ve kötülük arasındaki farkla, dürüstlük ve onurla ilgili olarak aktardıkları dışında belki de çok özel sayılabilecek birikimlerdir bunlar. Sözelimi takvim konusunda tam bir yetkinliği vardır. Hem eski (Hicri), hem de yeni (Milâdî) takvimi bilir. Bunların her birine göre hangi ayın hangi gününde olduğunu söyler. Gözleri görmediği için güneşi takip imkânına sahip olmadığı halde, vasati ve ezani olmak üzere saatleri de bilir.

Zübeyir Yetik'in hayatında çok özel bir yeri olan kişilerden biri de Cuma Yetik'tir. Amcası Hüseyin Yetik'in oğlu olan Cuma Yetik, Zübeyir Yetik'in her iki dedesinin oluşturduğu geniş ailenin ilk torunudur. 1934 yılında doğar. Cuma Yetik, Zübeyir Yetik'in içinde bulunduğu kuşaktaki herkesin, dört ailenin oluşturduğu öbekteki çocukların hepsinin ağabeyidir. Ailede mektebe giden ilk kişi olur. Bir üst kuşaktan okur yazar olanlar vardır ancak ilk mektepli Cuma Yetik'tir.

Cuma Yetik özellikli bir insandır, her bakımdan tam bir babayıgittir. Giyimine özen gösterir. Onun en önemli yanı kitap ile olan ilgisi, ilişkisidir. Epeyce kitabı vardır. İçlerinde tarihî romanlardan spirtizmaya kadar her konuda kitap vardır. Zübeyir Yetik, Siverek'te bulunduğu ilkokulun ilk üç sınıfı boyunca ve yine orada olduğu ortaokul yıllarında bu kitapların tamamını okur. Cuma ve Zübeyir Yetik birbirlerine çok düşkünlüdür. Bu düşkünlük

sebebiyle, adeta yapışık yaşarlar. Zaten bu yüzdendir ki, Cuma Yetik, kimselere el sürdürtmediği kitaplarını Zübeyir Yetik'in alıp okumasına ses çıkarmaz, fotoğraf makinesine el sürmesine, sazını kucağına alıp tellerine dokunmasına rıza gösterir.

Zübeyir Yetik'in amcası Hüseyin Yetik kasaplık yapıyor olmasına karşın Osmanlıca'yı çok iyi bilir. Çok kitap okuyan, bilgili, dindar bir insandır. Kimi hurafelere karşı takındığı sert tutumuyla bilinir. Özellikle ortalıkta şeyh olarak dolaşan kimselere karşı takındığı tavır oldukça katıdır; şiddetli eleştiriler yapar. Okuma yazmayı bilmeyen Ahmet dayısı ise akşama doğru eve gelirken satın aldığı gazeteleri Zübeyir Yetik'e okutur. Mehmet dayısı da çokça kitap okuyan bir insandır. Zübeyir Yetik onun kitaplarından bazılarını okur.

Çocukluğunda 8-10 yaşlarında, babasının Ceylanpınar'da olduğu 1950'li yıllarda Siverek'te sıra gezmelere katılır. Küçüklerin gürültü çıkarmasınlar diye odaya bile yanaştırılmadığı 10-15 kişilik bu gezmelere, babasının gurbette oluşundan ötürü duyduğu merhamet sebebiyle Ahmet dayısı Zübeyir Yetik'i de götürür, orada sohbet edilir, kitaplar okunur. Vakidi, Kara Davut, Ahmediye, Muhammediye gibi kitaplarla ilk olarak bu sıra gezmelerde karşılaşır. Daha sonraki yıllarda o toplantılarda bahsedilenlere Corci Zeydan tarihinde ve Muhyiddin Arabi'nin Fütuh-ül-Mekkiye'sinde rastlar.

Zübeyir Yetik'in çocukluk anılarında Diyarbakır da yer alır. İmam Usta, ailesiyle 40'lı yılların ikinci yarısının başlarında bir süre Diyarbakır'da yaşar. Dört Ayaklı Minare Camisi'nin bulunduğu mahallede merdivenle çıkılan bir evde otururlar. 40'a kadar saymayı burada kendileriyle birlikte yaşayan bir akraba kızından öğrenir.

1947 yılında Kur'an Kurslarının açılması serbest bırakılır. Öncesinde, mahalle aralarında sırf Allah rızası için küçük çocuklara Kur'an-ı Kerim öğretmek isteyen hanımların evleri dahi polis jandarma tarafından basılır, karakola götürülenler olur ve bu arada ele geçirilen elifbalar, Kur'an-ı Kerimler parçalanıp yerlere atılır. Din üzerinde, dindarlar üzerinde, din eğitimi üzerinde

korkunç bir baskı vardır ve buna ilişkin olarak hemen hemen her gün bir iki olay iştilir. Kur'an Kurslarının açılması serbest bırakılmasıyla Siverek'te Ulu Cami'de, Fikri Terzi bir kurs açar, Zübeyir Yetik o kursa devam eder. Ancak kurs ortamı ailenin beklediği gibi değildir.

İlkokul Yılları

1948 yılında Zübeyir Yetik "İlle de okula gideceğim" diye tutturur. O yıllarda Siverek'te yalnızca iki ilkokul vardır. Biri Şehir kesimindeki Gazipaşa İlkokulu, diğeri de Ordu kesimindeki Türközü İlkokulu'dur. Gazipaşa İlkokulu evlerine çok yakındır. Kayıt için giderler ancak Başöğretmen Sadettin Bey bunun mümkün olmadığını söyler. Zübeyir Yetik ağlar, tepinir, okuldan çıkmamak için direnir. Bunu gören Başöğretmen seslenir, babasına bir



şeyler söyler. Birkaç gün sonra, okula tekrar geldiklerinde kayıt yapılır. Sonraki yıllarda, aradaki bu birkaç gün içinde hep yaşının büyültülmüş olabileceğini düşünür. Böyle düşünmesinin sebebi 18 Mart 1942'de doğduğunu söylemesine karşılık, nüfus kaydında doğum tarihinin 01.01.1941 olmasıdır.

Bir yıl sonra, babasıyla birlikte şehirlerarası yolculuklarda kullanılan bir kamyonun şoför mahallinde Diyarbakır'a gider-



ken, yol kenarındaki kilometre taşlarını teker teker okuyabilmektedir.

Zübeyir Yetik, ilkokulun 3, 4 ve 5. sınıfını Ceylânpınar'da, 5 sınıfı tek öğretmenin okuttuğu Ceylanpınar İlkokulu'nda birleştirilmiş bir sınıfta okur. Babası Ceylânpınar Devlet Üretim Çiftliğinde çalışmaktadır. Zübeyir Yetik, ilkokul üçüncü sınıftan itibaren tatillerde çırak olarak verilir. Bu sayede terzilik, kunduracılık, marangozluk, elektrikçilik alanlarında epeyce bir şeyler edinir; yaşamının sonraki yıllarında onarımı gereken pek çok şeyleri kendisi kotarır.

Aslında babasının ustasına ödediği ilk haftalığıyla sevinçten uçarak eve giderken, yere sergi açmış bir seyyar kitapçı görür. O günlerde Ceylanpınar'da kitapçı yoktur. Kitapları görünce durur, birkaçını gözden geçirir, Mızraklı İlmihal adlı bir kitabı satın alır. Bu kitap onun namaza başlamasına da vesile olur.

Aynı yıl okullar açıldığında başka bir güzel olay daha yaşar. Öğretmeni Mehmet Oral, bir dergi göstererek kimlerin almak istediğini sorunca, hemen talip olur. Derginin adı, "Müslüman Çocuk" yahut dini içerikli "Armağan"dır.

İlkokul 5. sınıfta Hasan Hüseyin adında ikinci bir öğretmen daha gelir. 1952'de ilkokul bitirme sınavlarında, Türkçe dersinden "Gözü" başlıklı bir parçayı okuturlar. Başlık dolayısıyla iki öğ-

retmen kısa bir tartışma yapar. İkisinin ideolojisi farklıdır. Mehmet Öğretmen başlıktaki kelimeye karşı çıkar. Viranşehirli olan Mehmet Öğretmen, Zübeyir Yetik'in kişiliğinin oluşmasındaki ilk yapı taşlarından birini koyan bir kimsedir.

Ortaokul Yılları

Zübeyir Yetik 1953 yılında Siverek Ortaokulu'na başlar. Burada kitaplık koluna seçilir. Okulun zengin bir kitaplığı vardır ve anahtarı ona verilir. Artık teneffüslerde ve erken döndüğü öğle yemeği aralarında kütüphanededir. Ders bitiminde de, okul kapatılıncaya değin kütüphanede kalır ve çıkarken de evde okumak üzere yanına kitap alır. Mevlana Celaleddin Rumi'nin Divan-ı Kebir'i anlamasa da bu dönemde okuduğu kitaplar arasındadır.

O yıllarda yayınlanan "Matematik Fizik" adlı derginin açtığı yarışmada birincilik ödülü alır. Zeynel Fidanoğlu adlı öğretmenin yakın ilgisi dolayısıyla matematik konusunda pek yaman bir öğrenci olur. Son sınıfta, yarıyıl tatili dönüşünde, Türkçe Öğretmeni Kemal Bey, tatili nasıl geçirdiklerine ilişkin birer kompozisyon yazmalarını ister. O ise tatilde yalnızca kitap okumuştur. "Kitap okudum" şeklinde iki kelimelik bir kompozisyon yazmak yerine okuduğu kitaplardan bir ikisini anlatır. Öğretmeninden tam not ile birlikte övgüler alır ve sonrasında da büyük ilgi görür. Böylece Kemal Öğretmen onu matematikten Türkçeye yönlendirir.

Ortaokul yıllarında bir yaz tatilinde, annesinin tutukluğu ve sıkılganlığını geçireceği düşüncesiyle teşvik etmesi üzerine, okula geç başladığı için kendisinden bir veya iki sınıf geride olan dayısının oğlu Necat ile elinde sacdan bir kova içerisindeki gazozları satar. Ancak bu girişim pek başarılı sonuçlar doğurmaz.

1956 yılında Ortaokul bitirme sınavlarında başarı göstererek ortaokuldan mezun olur. Siverek'te lise yoktur. Zübeyir Yetik'in, çocukluğunun bir bölümü Diyarbakır'da geçmiştir, orayı az çok tanıdığından dolayı lise için Diyarbakır'a gitmeyi planlamaktadırlar. Urfa onlara bütünüyle yabancıdır. Ancak, annesinin ısrarıyla Urfa'ya yönelirler.

Urfa Lisesi

Zübeyir Yetik'in Urfa Lisesi'ne kayıt işi pek kolay olmaz. Urfa'nın tek lisesi olan bu okuldaki Sivereklilerin kimileri yaramazlıkla- rıyla okul yönetimini hayli yormuş ve üzmüştür; o yüzden Sive- rek'ten öğrenci almaya pek yanaşmak istemezler. Urfa'da hatırlı bir akrabalarının yardımlarıyla dayısının oğlu İbrahim Yetik'le bera- ber Urfa Lisesi'ne kaydolur.

Kiralık ev bulunması kayıt işi kadar zor olmaz. Avlu içinde bir oda kiralanır. Avludaki diğer üç odada üç aile daha oturmakta- dır. Üç beş parçadan ibaret olan eşyalarını ve Siverek'ten getir- dikleri zahireyi odaya atarak yeni evlerine yerleşirler ve okula da başlarlar.



Aradan 15-20 gün geçer. Annesi Cemile Hanım Siverek'e dönme hazırlıkları yaparken Zübeyir Yetik rahatsızlanır. Doktor tifo teşhisi koyar. Doktordan hastalığın uzun süreceği ve iyi bakım ge- rektireceği bilgisini alan Cemile Hanım, Zübeyir Yetik'i Siverek'e götürür. Hastalık birkaç ay onu okuldan koparır. Bu süre içinde annesi ve babasının çırpınmalarını, kardeşlerinin fedakârlıklarını, akrabalarının samimi ilgi ve desteklerini hiç unutmaz. Biraz kendi- ne gelir gelmez, okul kitaplarını ister, nice heveslerle alıp da kapak- larını bile doğru dürüst açmaya fırsat bulamadığı kitaplarına kapa- nır. Özellikle Edebiyat ve Tarih kitaplarını, neredeyse ezberleyecek kadar, bir kaç kez gözden geçirir.

İyileşme zamanı birinci döneminin son günlerine denk gelir. O yüzden sömestr tatili bitince Urfa'ya gitmeği kararlaştırırlar. O ta- rihlerde ders yılı üç dönemden oluşmaktadır. İkinci dönem baş- larken annesiyle birlikte Urfa'ya giderek evlerine yerleşirler. Ancak devamsızlıktan sınıfta kalmış görünmektedir. Urfa'daki akrabala-

rının yardımıyla rapor temin ederek bu sorunu aşar. Bir dönem okula devam etmemiş olmasına karşın, o yılı kazasız belasız atlatıp, ikinci sınıfa geçmeyi başarır. Bu dönemde, bir arkadaşından Cemal Kutay'ın Tarih Dergilerini okur.

Zübeyir Yetik, Urfa Lisesi'nin ikinci sınıfında lisenin dillere destan Tarih Öğretmeni Hamido lakaplı Hamit Baykal'dan derste yaptığı ezbere değil analize dayanan anlatımı nedeniyle övgü ve en yüksek notlarından birisi olan 7 alır. Tarih Öğretmeni Hamit Baykal'ın yaklaşımı, olaylara bakış ve değerlendiriş bağlamında Zübeyir Yetik'e yeni bir kapı açar. Hamit Baykal, Mehmet Akif İnan'ın Urfa Lisesinden Maraş Lisesine naklolmasına neden olan hocadır aynı zamanda.

1957-58 yıllarında Zübeyir Yetik'te garip bir merak başlar: Koleksiyon. Para, pul derken sürekli yayınların tamamından birer adet edinerek koleksiyon yapmaya kalkışır. O zamanlar Işıklar Kitapevi, Urfadaki tek gazete bayiidir. Dükkânlarında kitap ve kırtasiye de vardır. Amacını Faruk Işıklar'a anlatır ve gelen sürekli yayınlarından tümünü edinmek istediğini söyler. Büyük anlayışla karşılaşır. Öğrenci harçlığıyla bu yayınları edinmeye başlar. Faruk Işıklar, ona kayda geçirilmeyen bir hesap açar. Okula gidip gelirken dükkânın önünden her geçtiğinde, "Sonra ödersin." diyerek yeni yayınları ve istediği kitapları verir. Kardeşi Celâl Işıklar da aynı şekilde davranır. Onlar Zübeyir Yetik'in okuma tutkusuna kendilerinin bir tür destek vermişlerdir ve hesap kaygısında değildirler.

O dönemde sağcı, solcu, magazin, günlük, haftalık, aylık, üç aylık, Urfa'ya hangi yayınlar geldiyse hepsinden birer nüsha edinir, son satırına dek okur. Bunlar, Varlık, İslâm, Toprak, Sebilürreşad, Ocak gibi dergiler ile Hür Adam gazetesidir. Arada bir çıkan Serdengeçti dergisi ve yeni dönem yayınına başlayan Büyük Doğu dergisi de bunlara eklenir. 60'larda da Salih Özcan'ın çıkardığı Hilâl dergisi, Nurettin Topçu'nun birkaç sayı çıkan Nizam dergisi ve Sezai Karakoç'un çıkardığı Diriliş Dergisi, Peyami Safa'nın çıkardığı Türk Düşüncesi dergisi de sürekli satın aldıkları dergiler arasında yerini alır. Ayrıca, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'nun yayınladığı Meslek gazetesinin de abonesi olur. Ömer Rıza Doğrul

tarafından yayınlanmış Selamet dergisi ile Ali Haydar Öztürk ve Mustafa Ayhan Abamor'un yayınladığı Türk Ruhu dergisinin eski sayılarını da edinir.

Bu dönemde dayısının diğer bir oğlu Necat Yetik de liseyi okumak için Urfa'ya gelir. Necat Yetik'in Urfa'ya gelişine en çok sevinen Zübeyir Yetik olur. Çünkü dayılarının çocukları içinde, kendisine en yakın bulduğu Necat Yetik'tir. Necat şiirle de uğraşır, şiirleri yerel bir gazetede, Siverek'in Sesi Gazetesi'nde yayınlanır. Necat sonraki yıllarda şiiri bırakır.



Lise yıllarında, CHP Urfa'da bir yürüyüş düzenler. Kortejin önünde çok büyük bir Türk Bayrağı taşınmaktadır. Ancak çok büyük olduğu için yarısı yerlerde sürünmektedir. Zübeyir Yetik, kortej caddeden geçerken bu durumu görünce hemen koşup bayrağın uç kısmını kucığına alır, onlarla birlikte yürür.

Lise yılları, Zübeyir Yetik'in bir "Milliyetçi-Mukaddesatçı" olarak insanlara bir şeyler anlattığı, onlarla tartışmaya başladığı dönemi de içine alır. "Dava" sahibi bir kimse olarak çok okur, okuduğundan biraz fazlasını da konuşur, anlatır, insanlarla tartışarak onlara bildiği gerçekleri aktarmak için fırsatlar kollar, hatta üretir.

Zübeyir Yetik aynı dönem içerisinde Risale-i Nur ile de tanışır. İlk Risaleleri, elinde gördüğü dergilerden cesaret alan, Erzurum Lisesinden Urfa Lisesine geçmek zorunda kalmış olan bir sınıf arkadaşı getirir. Bunlar, teksir makinesi kullanılarak çoğaltılmış olan, Meyve Risalesi, İhlâs Risalesi adlı kitapçıklardır. Yine bu dönemde okul arkadaşı Mehmet Emin Balyan, onu evlerine Risaleler'i okumaya çağırır. Birlikte Bediüzzaman Said Nursi'nin Sözler'ini okurlar. Ancak bu okuyuştan pek tat alamaz. O, birlikte okumaktan değil, kitapla baş başa kalmaktan hoşlanmaktadır. Mehmet Emin Balyan'ın verdiği Sözler, Lemalar, Hutbe-i Şamiye, Asa-yı Musa ve diğer Risaleleri okur.

Zübeyir Yetik'in şiirle ilgisi de lise yıllarına dayanır. Ortaokuldayken Türkçe Öğretmeni Kemal Bey'in teşvikiyle yazmağa başladığı kompozisyonları lisede de sürdürür. Lisedeki öğretmenleri Remzi ve Merih beylerden de tam not aldığı için, düz yazıyı da ihmal etmez. İslâm'ı tanımış, benimsemiş ve onun davasını güden bir genç olarak çevresindeki insanlarla konuşur, tartışır ancak, düşüncelerini daha geniş bir alana yaymak için de yazıya dökmek ister.

O yıllarda Urfa'da dört gazete yayınlanmaktadır. Yaklaşan Ramazan ayını bu doğrultuda atılacak adım için uygun bir fırsat olarak görüp, hemen bir Ramazan Sayfası hazırlar ve yerel gazeteler içinde en diri olarak gördüğü Demokrat Türkiye gazetesine götürür. Yeni yayınlanmaya başlayan bu gazete haftada iki gün çıkmaktadır. Gazete idarehanesine giderek Ramazan Sayfası hazırlamak istediğini söyler ve hazırladığı sayfayı masaya bırakır. Ertesi gün gittiğinde çalışmanın uygun görüldüğü belirtilerek yeni sayfayı hazırlaması istenir. Zübeyir Yetik'in gazeteciliği de böyle başlar. Daha Ramazan bitmeden takma adla köşe yazılarına da başlar ve matbaaya gidip gelirken, hurufat düzmeyi, sayfa yapmayı, kısacası tipo tekniğinin ön bilgilerini de edinir. "Dörtlükler" adlı ilk şiir kitabını da, kendisi dizip, kardeşi Ömer Yetik'in yardımıyla pedal baskı makinesinde kendisi basarak, 500 adet, bu matbaada üretir. Yıl 1960'tır.

Akif İnan'la Tanışma

Zübeyir Yetik, 1957-58 yılında Urfa Lisesinde, teneffüste, omzunu duvara yaslamış, dergi -muhtemelen Serdengeçti- okumaktadır. Bir el omzumu kavrayarak, sert bir sesle, "Ne yapıyorsun?" diye sorar. Sesin sahibi aynı şubeden olmamalarına karşın Fransızca derslerinde birlikte oldukları Nihat Armağan'dır. "Bunları burada okuma" demektedir. Nihat Armağan sonraki gün veya birkaç gün sonra dergi okurken gördüğü Zübeyir Yetik'i yine aynı şekilde ikaz eder. Sonra da sebebini açıklar, "Ben de bunları okuyorum okurken görülürsen disipline filan verirler, başın belâya girer." der. Aralarında bir yakınlık oluşur.



Dersten sonra birlikte konuşarak bahçeye çıktıklarında birden, “Akif, Akif!” diye seslenir. Nihat Armağan’ın sınıf arkadaşlarından biri olan genç yanlarına gelir. Nihat Armağan onları tanıştırır. Akif İnan’la tanışmaları böyle başlar. Her ikisi de edebiyatla uğraşıp, şiir yazdığı için daha kolay kaynaşırlar ve özellikle de Zübeyir Yetik’in gazetede yazıyor olması Akif’ İnan’ın ona olan ilgisini daha bir artırır. Artık teneffüslerde üçü bir araya gelerek dava konuşmaya başlarlar.

Haftada bir evlerde toplanarak sohbet etmeyi kararlaştırırlar. Abdülkadir Billurcu, Hüsnü Ata, Sabri Aslan, Mehmet Emin Bal-yan, Ali İhsan, Ali İnan, Nabi Kılıçoğlu, Cemal Kayar, İbrahim Kızılgöl gibi birkaç arkadaşın daha katıldığı haftalık toplantıların verimli olması için bir de program yaparlar. İlk yarım saat güncel konuları konuşur, ardından bir saat hafta içinde okudukları kitap ve makaleleri özetle anlatarak tartışır, sonraki bir buçuk saatte

de iki gruba ayrılıp, belli bir konuda münazara yaparlar. Amaç, hitabet ve tartışma yeteneklerini geliştirmektir.

Akif İnan, Tarih Öğretmeni Hamit Baykal'la yaşadığı bir olay nedeniyle kaydını Maraş Lisesine aktardığı için bu toplantılara çok uzun bir süre katılmamış olsa da, bu gidişi kalanlara bir başka kapı açar. Orada tanışıp, aralarına katıldığı grubun üyeleri olan Nuri Pakdil, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Alaettin Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Hasan Seyithanoğlu ile Urfa grubu arasında ileriki yıllarda bir köprü oluşturur ve böylece Urfa ile Maraş, sanki özdeşleşir.

Urfa Lisesinde tanışıp kaynaşmış olan bu üçlü, 1960'tan sonra, güzel bir tecelli ile ülkenin üç büyük şehrine yerleşir. Nihat Armağan İstanbul'da Hilâl Yayınevi'nin yönetimine gelerek, Akif İnan Ankara'da Hilâl dergisinin yayınına üstlenerek ve Zübeyir Yetik de İzmir'de gazetecilik, dergicilik, dernekçilik yaparak çalışmalarını sürdürürler. Lise yıllarında başlayan dostlukları ömür boyu devam eder.

Askerlik

Zübeyir Yetik, lise son sınıfta Fransızca dersinden kaldığı için mezuniyet için bir yıl bekler, bu bir yılı vekil öğretmenlik yaparak geçirir. 1960 yılında ise beklemede bulunduğu dersini vererek liseden mezun olur.

Babası İmam Usta ve annesi Cemile Hanım üniversiteye devam etmesini isterler. O yıllarda üniversiteye girmek için bir sınav yoktur. Aslında gönlünde edebiyat öğretmenliği yatmaktadır ancak o, içini tutuşturan davaya hizmet aşkıyla başka alanlara doğru yönelmektedir. Vekil öğretmenlik maaşından biriktirdiği birkaç lira ile Urfa'da bir gazete çıkarıp bir de dernek kurarak davasına hizmet etmeyi düşler. Bunun için matbaalarla görüşüp maliyet hesapları yapar, Vatan Çarşısı'ndan dernek merkezi için bir dükkân kiralamak üzere girişimde bulunur ve bir de dernek için "Urfa Kültür Ocağı" diye bir damga yaptırır. Başlangıç için



hazırdır, yine bir vekil öğretmenlik imkanı doğarsa, arkasını rahatça getirebileceğini düşünmektedir.

Zübeyir Yetik bu hazırlıklar içindeyken, bir yandan da, ağırdan alarak üniversite kaydı için gerekli evrakları hazırlar. Bu sırada okul arkadaşlarından birisine rastlar. Ankara'ya kaydını yaptırıp dönmüştür ona da acele etmesini, kayıtların kapanabileceğini söyler. Zübeyir Yetik bunu ailesine, üniversiteye kayıt için geç kaldığı, kayıtların kapandığı şeklinde aktarır. Birkaç gün sonra ise askere çağrıldığını öğrenir. Planlar suya düşer, Askerlik Şubesinde sü-lüsünü alıp, Yedek Subay Öğretmen olarak İzmir'in yolunu tutar.

Önce yaz tatilinde Manisa'da askerlik eğitimi görür. Kışlada üç ay kalır. Bir ay temel eğitim, bir ay ihtisas eğitimi, bir ay da öğretmenlik eğitimi verilir. Öğretmenlik eğitimi için Milli Eğitimin görevlendirdiği müfettişler ders verir. İzmir'in Torbalı ilçesinin Taşkesik Köyü'ndeki asker öğretmenliği süresince kayda değer bir durum gelişmez. Bol bol kitap okur. Gezici kütüphaneden yararlanma imkânını değerlendirir.

Demokrat Akdeniz Gazetesi

1962 yılının Haziran ayında okullar tatile girer. Askerlik süresi ise Kasım ayında bitecektir. Öğretmenlikte kalmak istemeyenlerin Milli Eğitim ile ilişkileri Haziran başında kesilir, Kasım'a ka-

dar olan süre için ise askerlikten izinli sayılırlar. Zübeyir Yetik de bunlardan biridir ve İzmir’de gazetelerde iş aramaya başlar. Nihayet Demokrat Akdeniz adlı haftalık bir gazetede sayfa sekreteri olarak göreve başlar.

27 Mayıs 1960 Darbesi sonrası gazetecilerin üzerinde büyük bir baskı vardır. Özellikle yazı işleri müdürleri, “Tedbirler Kanunu” dolayısıyla içeri girmekten kurtulamazlar. Demokrat Akdeniz gazetesinin yazı işleri müdürü de işten ayrılınca gazetenin sahibi Nazım Oymakbaşı bu görevi Zübeyir Yetik’e önerir. Gazetenin içeriğini belirlemek yetkisinin bütünüyle kendisine bırakılması halinde kabul edeceğini söyler; anlaşırlar. Hemen içerikte değişiklikler yapar. Bir iki seri romanı kaldırır. Bir iki köşe yazarının yazılarına ambargo koyar. Bir de, İslâm’ın anlatılacağı bir köşe açar. DP’lilerin vesikalık bir fotoğrafını bile yayınlamaktan korkulurken o, ölümünün yıl dönümünde gazetenin birinci sayfasını kaplayacak şekilde Adnan Menderes’in fotoğrafını ve yan tarafta kalan ince bölümde de ağıt türü bir yazıyı, patronun muhalefetine rağmen, yayınlamak kadar ileri gider.

Bir süre sonra gazete patronu maaşını düzenli ödememeye başlar. Ancak o yılmaz. Çünkü, o günün şartlarında haftada 50 bin basan bir gazeteyi davası için kullanmak adına, kuru ekmekle yaşamaya da razıdır, hatta aç kalmaya da.

Türk Ocağı

Demokrat Akdeniz gazetesinde çalıştığı dönemde bir akşam Basmaneden geçerken gözüne bir levha ilişir: “İzmir Türk Ocağı”. İçeri girer, başkanın yanına gidip, kendini tanıtır, ocak faaliyetlerine katılmak istediğini söyler. Tanıştığı isim, Kemal Fedai Coşkuner’dir. Birlikte çalışmaktan memnun olacaklarını söyler. Böylece Ocağa gidip gelmeye başlar. Bir süre sonra İzmir Türk Ocağı Gençlik Kolu Başkanlığı görevine getirilir.

Türk Ocağı’nda seri konferanslar için bir program hazırlanır o çerçevede Üstat Necip Fazıl Kısakürek ve Mustafa Yazgan’ın da



aralarında bulunduğu pek çok kimseye konferans verdirirler. Zübeyir Yetik'in Üstat Necip Fazıl ve Mustafa Yazgan ile olan tanışıklığının yüz yüze tanışmaya dönüşmesi de bu vesileyle gerçekleşir.

Zübeyir Yetik, Türk Ocağı'nda gençlerle birlikte seminer adı altında yaptıkları çalışmaları önemser. Bu çalışmaları başlangıçta Pazar günleri Ocak salonunda gerçekleştirirler. Bu seminerlere katılan gençlerden bazıları, Atilla Koç, Fehmi Kuru, İhsan Emci, Sedat Şenerman, Tevfik Özkayalı ve Mehmet Şeker'dir. Birkaç ay içinde Ege Üniversitesi Yurdu ve Buca Eğitim Enstitüsü'ne kadar uzanırlar. Oralardan da Muhsin Abay, Hüsni Buğdaycı hatırladığı isimler arasındadır.

Bu arada, Ocak da adeta deri değiştirir; ağırlıklı olarak "Milliyetçi" olan Ocak yapısı, "Mukaddesatçı" hale gelir. Zübeyir Yetik, Ocak Başkanı Kemâl Fedai Coşkun'er'in çıkardığı Fedai Dergisi'nde yazı işleri müdürlüğünü üstlenir, aynı dönüşüm Kemal Hoca ve dergisinde de gözlemlenir. Zübeyir Yetik, bu dönemde Kemal Hoca'nın ısrarı üzerine Türk Ocağı'ndaki konferanslardan birini de kendisi verir.

Zübeyir Yetik, Türk Ocağı'nda birlikte olduğu arkadaşlarından ikisinin yaşadığı dergi serüvenine de katkıda bulunur. Mesut

Yaşar Tunçsiper'in yayınlamaya başladığı Yaprak dergisine şiir ve yazılarıyla katkıları olur. İhsan Emci'nin 1965 yılında çıkarmaya başladığı Gurbet dergisinin hazırlanmasından, matbaaya götürülmesine kadar bütün aşamalarında katkı sağlar. Bu dergide “İslâm Aksiyonerleri” başlıklı dizi yazı yayımlar. Derginin ilk sayısında bu şekilde olan dizi başlığını, daha sonra “İslâm Aksiyoncuları” olarak değiştirir.

1963-64'lerde İzmir Türk Ocağı'nda “Türkçüler”le “Milliyetçi-Mukaddesatçılar” arasında bir çatlak baş göstermeye başlar. Zübeyir Yetik ve arkadaşları “Mukaddesatçılar” olarak bir araya gelir. 22-23 yaşında, ileride partiye dönüşecek bir dernek düşüncesi içerisinde olur. Bu dernek, mahallelere, köylere kadar şube açacak bir dernek olmalıdır. Mesut Yaşar Tunçsiper ve İhsan Emci ile konuşur. Kırk kişilik bir kurucu heyet tasarlarlar ve görüşmeler gerçekleştirirler. Sayı kırkı bulduğunda ise tüzük hazırlayarak Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği adlı derneği resmiyete dönüştürme aşamasına geçerler. Zübeyir Yetik bu sırada bir iş için birkaç günlüğüne Aydın ve Nazilli'ye gider. Dönüşte derneğin kurulduğunu öğrenir, ancak kendisinin adı kurucular listesinden çıkarılmıştır. Derneğe üyelik başvurusu da kabul edilmez. Buna rağmen Derneğe rahatça girip çıkar; dahası, Genel Yönetim Kurulu toplantılarına da katılır, önerilerde bulunur. Bunda, bir gazete ile bir de aylık derginin yazı işleri müdürlüğünü yürütmesinin, İslâm, Oku, Hilâl, Yeni İstiklâl, Yaprak, Nobel, Fedai, Müslüman'ın Sesi, Komünizmle Mücadele, Çağrı, Gurbet gibi o yıllarda yayınlanan pek çok dergide de yazılarının yayınlanmasının dışında, bir de çevresiyle çok geniş ve sıkı bir ilişki içinde bulunmasının etkisi vardır.

Ankara Yılları

Zübeyir Yetik, 1964 yılında, Ankara Hukuk Fakültesi'ne girmesini sağlayacak sınavlara çalıştığı bir dönemde, çalıştığı gazetenin sahibi Osman Zeki Efeoğlu'nun milletvekili seçilmesi üzerine ikametini İzmir'den Ankara'ya nakleder. Ancak Akif İnan, al-



makta bulunduğu maaşı çok düşük bulup da, “Bunu patronunla bir de ben konuşayım.” deyince, Osman Zeki Efeoğlu ile bir görüşme yaparlar. Bu görüşmede Akif İnan’ın Efeoğlu ile yaptığı pazarlık sonunda anlaşma sağlanamaz, Zübeyir Yetik Ankara’da yayımlanan günlük Adalet Gazetesi’ne geçer. Ayrıca Ankara Hukuk Fakültesi’nde yükseköğrenime başlar.

Ankara günlerinde Saatçi Musa’nın (Musa Çağıl) dükkânının müdavimi olur. Saatçi Musa’nın dükkânı onun nafakasını kazandığı yer olmaktan çok öte bir misyona sahiptir. Kendisinin derin kültürünün çekiciliği ve geniş hoşgörüsünün kuşatıcılığı, ayrıca her derde derman olucu yardımseverliği sebebiyle, orası bir dükkân değil, bir kurumdur. Bir kültür kurumu, iletişim kurumu, iş bulma ve iş takip kurumu, yardımlaşma kurumu, hatta eğitim kurumu ve bütün bunlarla birlikte de Ankara’dakilerin ve Ankara’ya gelenlerin buluşma, görüşme, fikir ve meselelerini tartışma lokalidir. Burada iki, üç kuşak bazen bir arada olur. Zamanla aralarından cumhurbaşkanlarının, başbakanların, bakanların, yüksek bürokratların, akademisyenlerin, tanınmış yazar ve şairlerin, tüccarların, fabrikatörlerin ve de ömrü boyunca ‘Dava’dan başka bir şeyin ardınca olmadığı için isimsiz ama sahici dava adamlarının uğrak yeridir. Daracık bir alanda oturulur, konuşulur, tartışılır, kitaplar üzerine kritikler yapılır, bilgi ve görüş aktarımında bulunulur; dert dinlenir, çözüm aranır, yardımcı olunmaya ça-



lışılır. Randevulaşma, buluşma, görüşme yeridir aynı zamanda. Ankara'ya gelenlerin de ilk uğrak yeri orası olur. Çünkü orada ya aradığı kimseyi bulur ya da onun hakkında bilgi edinebilir.

Zübeyir Yetik, Diyanet İşleri Başkanlığı ile ilgili bir haber dolaşısıyla istihbarat şefi ile tartışır ve Adalet gazetesindeki işinden ayrılır. Diyanet İşleri Başkanı İbrahim Bedrettin Elmalı'nın özel kalem müdürlüğüne getirilmesi söz konusu olur. Ancak, bunun için 15-20 günlük bir zamana ihtiyaç vardır. Bu süre içinde ailesini ziyaret etmek için Urfa'ya gider. Ailesinin durumunu bıraktığı gibi bulamaz. Halının yerini Antep kilimi, yün yatakların yerini pamuk yataklar, bakır kapların yerini alüminyum ya da plastik kaplar almıştır. Soba yerine mangalla ısınmaktadırlar. Ayrıca Urfa'da iken bir gazetede Diyanet İşleri Başkanlığı Özel Kalem Müdürlüğüne Mustafa Yazgan'ın atandığına ilişkin bir haber okur. Bu iki nedenle bir süreliğine Ankara'ya dönmekten vaz geçer.

1964-65'lerde Ankara'da Akif İnan, Nuri Pakdil, Atilla Koç, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Mehmet Soyak, Kemal Kelleci, Kemal Düzkale, Yüksel Yalçınkaya, Sabri Aslan, Mehmet Kiremit gibi isimlerle birliktelikleri olur. Hemen her gün, işini bitiren Akif İnan'ın Müdürlük yaptığı Türk Ocağı'na gelir, orada buluşup görüşülür; çoğu zaman da Gençlik Parkı'ndaki Söğütaltı diye adlandırdıkları çayevine gidip, sohbetlere orada devam ederler. Burada halka daha bir genişler, katılımcı sayısı artar; mekân bir akademiye dönüşür.

Benzeri sohbetleri Fethi Gemuhluoğlu ile de yaparlar. Daha dar bir halkada gerçekleştirilen bu sohbetlerde mekân olarak da Bakanlıklar'daki kafeleri, pastaneleri tercih ederler. Aslında Zübeyir Yetik ile Fethi Gemuhluoğlu arasında, hiçbir zaman dile getir-medikleri bir anlayış ve bakış farkı bulunmaktadır. Buna rağmen birbirlerini çok severler.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan ile tanışması da yine aynı dönemde olur. Odalar Birliği kavgasının sürdüğü sıralarda orada nöbet tutan öğrencilerin bulunup gönderilmesi, yönlendirilmesi başta olmak üzere destek çalışmalarının hatırı sayılır bir bölümünü Türk Ocağı'ndan yürütülür. Bu sırada Necmettin Erbakan Türk Ocağı'na Akif İnan'ın yanına gelir. Zübeyir Yetik o zamana kadar yüz yüze görüşmediği ancak resimlerini görmediği bu kişiyi hemen tanır.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenci olmasına karşın, 1966 yılını Urfa'da geçiren Zübeyir Yetik, bir telgraf çekerek Fakülte'deki ders kaydı işiyle ilgili Akif İnan'dan ricada bulunur. Bu gibi durumlarda telgraf çektiği Akif İnan ilgilenmektedir. Zübeyir Yetik de zamanı geldiğinde Ankara'ya gidip sınavlara girmekte, sınavlardan sonra yine Urfa'ya dönmektedir.

1966-67 Öğrenim yılı kayıt yenileme harcını yatırması için de, yine Akif İnan'a bir telgraf çeker ve sınav zamanı gelince de Ankara'ya gider. Ancak görevli eleman, kendisinin sınava giremeyeceğini, çünkü öğrenci olmadığını ifade eder. Üçüncü yılı olduğunu belirtip, pasosunu, öğrenci karnesini göstermesine karşın, kayıt yenilemediği için öğrenci olmadığı cevabını alır.

Üzüntülü biçimde Türk Ocağı'na giden Zübeyir Yetik, dönem başında Akif İnan'a gönderdiği telgrafın, o günlerde eşinin hastalığı dolayısıyla Uşak'a gidip epeyce kalan Akif İnan'ın eline hiç geçmediğini öğrenir. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesiyle ilişkisi bu şekilde sona erer.

Öğretmenliğe Başlama

Zübeyir Yetik, Urfa'ya döner. Orada kalmaya karar vermiştir. Uzun süre de işsiz kalır. Arkadaşı Şair Mustafa Ayhan Abamor'a rastlar. Konuşurken, asker öğretmen olarak görev yapmış olmasından ötürü öğretmenliğe başvurabileceğini öğrenir. Mustafa Ayhan Abamor öyle yapmış ve öğretmenliğe başlamıştır. Zübeyir Yetik, hemen İzmir'e gidip başvuruda bulunur ve atanma yeri olarak da Urfa'yı tercih eder. Gerekli prosedürü tamamlayarak, Urfa'da Alpaslan İlkokulunda öğretmenliğe başlar.

Zübeyir Yetik, Urfa'ya gelir gelmez, 1966'da, sosyal ve kültürel faaliyetler için Urfa Türk Ocağı'nı kurar. O sırada Akif İnan Türk Ocakları Merkez Müdürüdür. Zübeyir Yetik'in de İzmir Türk Ocağı gençlik kolu başkanlığı yapmış olmak gibi bir referansı vardır. Akif İnan'a yazarak, Ocağın şubesini kuracak olursa, mali destek verip veremeyeceklerini sorar. Mümkün olacağı yanıtını alınca da, gerekli işlemleri yapar. Bir süre sonra Genel Merkez'den Şube kuruluş yetkisi ile birlikte 500 liralık bir para gelir. Genel Merkez'in kuruluş yetkisi ile birlikte gönderdiği 500 lira bir küçük masa, bir daktilo makinesi, birkaç sandalye bedelini, bir de çarşıdan mahallelere girişteki sokaklardan birinde bulunan 8-9 metrekarelik bir dükkânın birkaç aylık kirasını ödemeye yeter. Afiş hazırlamak için karton-mürekkep, arada bir bastırılan bildiriler ve sonraki aylardaki kira ödemeleri, elektrik parası ve benzeri ödemeler için ise, Zübeyir Yetik öğretmenlik maaşının hatırı sayılır bir bölümünü tahsisat olarak ayırmak zorunda kalır. Türk Ocağı Urfa Şubesine devam eden İbrahim Halil Çelik, Mehmet Atilla Maraş, Halil Soran, Mehmet Oymak, Galip Oymak, Edip Gönenç, Abdülkadir Subaşı, Yusuf Demirkol, Osman Saatçi, Mehmet Okay gibi gençlerin tamamı öğrencidir.

Burada umduğu çapta bir etkinlik gerçekleştiremeyince, görüş yakınlığı içinde bulunduğu kimselerle yaptığı istişareler sonucu Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti'nin kurulması çalışmalarını başlatır. Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti, Avukat Abdülkadir Öncel başkanlığında kurulur. Zübeyir Yetik, Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti kurulunca Türk Ocağı artık işlevsiz kaldığı için

şubeyi kapatmaya karar verir, durumu Genel Merkez'e iletir ve aldığı bir izinle de Ocağın masa, sandalye ve daktilo makinesini Cemiyete devreder.

Zübeyir Yetik, hemen her gün okuldan çıkar çıkmaz Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti'ne gider, gece yarılarında dek didinir. Umduğunu bulmuş, tüm Urfalıları kuşatan bir diriliş hamlesini başlatmıştır. Cemiyetin şemsiyesi alabildiğine geniştir, hemen her kesimi kucaklamıştır. Bu Cemiyet vesilesiyle Urfa bütünleşmeye, kıvamını bulmaya, kendine gelmeye başlamıştır. Yüzlerce üyesi vardır. Binlerce kişi Cemiyete sempati duymaktadır. Sürdürülen çalışmalar arasında özellikle geniş kitlelerin ilgisini çeken konferanslar büyük önem taşımaktadır. Bu yüzden bu faaliyete ağırlık verilir. Üstat Necip Fazıl Kısakürek, Mustafa Yazgan, Tahir Büyükkörükçü konferans için çağrılan isimler arasındadır. İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti'ndeki asıl verimli çalışmalar ise, bu konferanslardan çok, akşamları gelenlerle yapılan dostane sohbetler ve özellikle gençlerle birlikte pazar günleri gerçekleştirilen seminerler olur. Gençlere o hafta için okunacak bir kitap önerilir ve pazar günü içlerinden bir ikisi kitabı anlatır, ardından da tartışılır. Buradaki oluşum, önce Harran Kitapevi, giderek Harran Üniversitesi Kurma Derneği ve daha sonraları da Harran Dergisi'ne yolları açar.

Bir gün okuldan çıkıp Cemiyete geldiğinde Cemiyet Başkanı Avukat Abdülkadir Öncel ile Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Rüzgar onu bekliyordur. Başörtülü öğretmen Melahat Armağan hakkında soruşturma başlatıldığını söylerler. Zübeyir Yetik bunun Cemiyet'in kapatılması için kullanılacak bir durum olduğunu düşünür. Çünkü, Öncel ve Rüzgar, olayı duyar duymaz Cemiyet adına Vali veya Milli Eğitim Müdürü ile görüşmeye gitmişlerdir. Onlara, ikinci bir görüşme yapılacak olursa, Cemiyet adına değil öğretmenle olan yakınlıkları dolayısıyla ilgilendiklerini söylemelerini tembihler.

O sırada kafasında dolanıp duran Öğretmenler Sendikası kurma fikrini hatırlar. Bir süre önce Okul Müdürü Milli Eğitim Müdürlüğü'nden telefon zinciri ile bir talimat geldiğini, Öğretmenler

Lokalinde bir toplantı yapılacağını ve buna bütün öğretmenlerin katılması gerektiğini söylemiştir. Toplantıya Zübeyir Yetik de katılır. İlk konuşmayı TÖS'ün yöneticilerinden biri yapar. Sendikalaşmanın önemini ve TÖS'ün bu alandaki etkinliklerini anlatır. Ardından konuşan müfettişlerden biri, talimat ve tehdit arası bir ifade ile bütün öğretmenlerin bu sendikaya üye olması gerektiğini belirtir. Toplantı sonrası kapıdan çıkan hemen herkes TÖS'e üye kaydedilir. Zübeyir Yetik üye olmayan birkaç kişiden biridir.

Milliyetçi Türk Öğretmenleri Sendikası'nın (MTÖS) bir şubesi kurulsa, hem olay daha uygun bir zemine çekilir, hem öğretmenlerin bir sendikası olur, hem de TÖS'e karşı bir alternatif oluşturulur diye düşünür. Böylece, bir taşla iki de değil üç kuş vurulacaktır. Yazışmanın çok zaman alacağı düşüncesiyle Ankara'ya gider, Sendika Genel Başkanı Selahattin Arıkan'la İzmir'de bulunduğu yıllardan tanışır. Kuruluş yetkisini alıp, vakit kaybetmeden Urfa'ya döner.

Ayağının tozuyla Türk Ocağı Şubesine gidip, ulaşabildiği öğretmen arkadaşlarla bir toplantı yapar. Durmuş Ali Eker, Mehmet Aşar, Yahya Şahin, Mustafa Bayram, Kadir Parlak, Ahmet Halıcı, Reşat Habergetiren, Müslüm Erbil, Mehmet Kabul, Emin Fidan gibi öğretmenlerle gerçekleştirilen toplantıda yönetim kurulu oluşturularak kuruluş dilekçesi valiliğe teslim edilir. Ardından, soruşturma açılan başörtülü öğretmenin haklarını dile getiren ve savunmada bulunan bir bildiriye sendika şube başkanı sıfatıyla hazırlayarak ve imzalayarak kamuoyuna iletir.

Zübeyir Yetik, öğretmenliği sırasında yürüttüğü diğer sosyal ve kültürel çalışmalardan ötürü, vali-emniyet müdürü-millî eğitim müdürü üçgeni içerisinde devamlı baskı, en azından gözetim altında bulundurulur. Sıkı bir solcu olan okul müdürü 10 Kasım'da Atatürk'ü anlatma görevini ona verir. Müdürün önerisini, onu şaşkınlığa düşürecek ölçüde, büyük bir memnuniyetle kabul eder. Tören günü kürsüde herkesin ayrıntısıyla bildiği üzere Atatürk'ün hayatını anlatır. Konuşmasını "Çocuklar; burada toplanmamızın sebebi ağıt yakmak ve benzeri bir şey değil. Bu anlattıklarımın da fark ettiniz ki, Atatürk de bizim gibi bir insan

ve de sizin gibi bir çocukluk yaşamış. Ama çalışarak, uğraşarak, didinerek sonunda Atatürk olmuş. Bunları bileceksiniz ki, sizler de çok çalışarak ileride Atatürk gibi büyük bir insan olabilirsiniz.” gibi bir cümle ile bitirir.

Düşüncelerinden ve faaliyetlerinden dolayı okul idaresinin hedef tahtasına oturttuğu bir öğretmen olur. Stajyerliği kaldırılmaz. 1968 yılının 29 Ekim sabahı, okulca tören alanına gitmeye hazırlanırken, okul müdürü kendisine bir zarf uzatır. Zarf, İl Disiplin Kurulu’nun öğretmenlikten iki yıl geçici ihraçla cezalandırılma kararını ihtiva etmektedir.

Sendika başkanı sıfatı ile yayımladığı beyanname ve bir de İmam Hatip Okulu Okul Aile Birliği toplantısında veli sıfatı ile yaptığı bir konuşma, birer yıldan toplam iki yıl öğretmenlikten uzaklaştırılmasına neden olur.

Zor Günler

Zübeyir Yetik, öğretmenlikten uzaklaştırılmıştır. İşsizdir. Öğretmenlikten uzaklaştırılmasına ilişkin karara yönelik itirazından bir sonuç alamamıştır. Babası vefat etmiştir. Annesi ve üç kardeşiyle birlikte, vefat etmiş bulunan babasından kalan bir küçük dul ve yetim aılığıyla geçinmeğe çalışmaktadırlar. Bir de mobilyacıda çalışan kardeşi Ömer’in haftalığı vardır.

Yakacakları yoktur. Urfa’nın iklimi sıcaktır ama bu yumuşak iklimin bir iki günü vardır ki, dayanmak mümkün değildir. Zübeyir Yetik böyle bir günde, birden ayağa kalkıp annesinin şaşkın bakışları altında sobayı kurar. Herkesi yataklarıyla birlikte sobalı odaya toplar. Kitaplarını teker teker parçalayıp tutuşturduğu sobaya atmaya başlar. 10-15 kitaptan sonra odanın soğuğu kırılmıştır ancak kitaplarla birlikte yanan içinde onulmaz bir yara açılmıştır.

1969 yılında, Urfa Türk Ocağı’nın kapandığı; Urfa İlim ve Yayma Cemiyeti’nin bir kliğın eline geçerek geniş bir şemsiye olma

özellikliğini yitirdiği bir süreçte, Urfa İlim ve Yayma Cemiyeti'ndeki genç arkadaşları Zübeyir Yetik'e güzel bir girişimin haberini verirler. Dışarıda sohbet etme bahanesiyle evden dışarı çıkarak Vatan Çarşısı'nda bir dükkâna götürürler. Burası, bir kitapevi-
dir. Gençlerin de birçoğu oradadır. Kültür, fikir ve hatta siyaset alanında, Urfa'da, ileride büyük bir ağırlık ve etkiye sahip olacak olan Harran Kitapevi kurulmuştur. Artık, yeni adresleri burasıdır.

Bu günlerde öğretmenliğe dönebilmek için uğraşlarını da devam ettirir. Onun için öğretmenliğe dönmek, Müslümanlık izzeti adına çok önemlidir. Tükürülenler yalanmalıdır. Urfa valisi değişmiştir. Ankara nezdinde girişimlerimin tükendiği bir dönemde yeni vali ile bir görüşme yapmanın kimi sonuçlar verebileceğini düşünür. Randevu alarak makamına çıkar. Durumu anlatır. Koltuğunun altındaki yasaları açıp maddeleri gösterir. Vali inceleteceğini söyler, gerçekten de bir süre sonra öğretmenliğe iade edilir. Ama, bu görev sadece bir ay sürer. Bu kez valilik emri ile değil de Ankaradan İlk Öğretim Genel Müdürlüğü'nden gelen talimatla görevden alınır. Doğruca Ankara'nın yolunu tutar. Genel Müdür Yardımcısıyla görüştürülür. Bu kişi Türk Ocaklarından tanıştığı, Ülkücülerin maneviyatçı kesiminden biridir. Önüne bir Cumhuriyet gazetesi koyarak haberlerden birini işaret eder. Zübeyir Yetik'in tekrar göreve başladığını bildiren ve öfke kusan, daha önce gördüğü haberdır. Bu haber yüzünden tekrar görevden alındığını söyler ve göreve iadesinin mümkün olmadığını belirtir. Zübeyir Yetik, boynunu bükük Urfa'ya döner.

Artık bir işe başlaması gerekmektedir. Açık hava ve sükûnet gerekçesiyle önerilen işlerden Hal Müdürlüğü görevine başlar. Belediye Hal Pazarı, şehrin kenarında bir yerdedir. İşe başladıktan kısa bir süre sonra burada birtakım usulsüzlükler yapıldığını görür. Bu usulsüzlükleri önlemek için kimi düzenlemeler yapar. Bazı musluklar kapanmıştır. Alışılmış düzenin bozulmasından rahatsız olan kesimlerin kendisiyle ilgili bir komplo hazırlığı içerisinde olduğunu haber alan Zübeyir Yetik, Hal Müdürlüğü görevinde fazla kalmaz, 1970 yılının ortalarında istifa ederek ayrılır.

Belediyeden istifa ettiğinin ertesi günü, Urfa İlim ve Fikir Yayıma Cemiyeti'nde birliktelikleri olan Serbest Muhasebeci Faruk Alaybeyi, onu önceden söylemediği bir yere götürür. Gittikleri yer Akbank'ın Urfa şubesidir. Faruk Alaybeyi ona Akbank Urfa Şubesi'nde iş ayarlamıştır. İtiraz edemez, işe başlar. Bankada işe başlar başlamaz bütün talimatnameleri ve tamimleri okumak olur. Bankacılık ve banka mevzuatı ile ilgili olarak dışarıdan da neler bulduysa okur. Gittiği bankacılık kursunda dönem ikincisi olur. İlk şeflik sınavında başarılı olur. Ancak şeflik kadrosu haksız yere bir başkasına verilir. Yeni şefin tavırları ve yaşanan çeşitli tatsızlıklar üzerine Genel Müdürlük'e bir telgraf çeker. Telgrafın cevabı, işten kovulma emridir.

Bankanın verdiği tazminatla doğruca bir iş hanına gider, bir büro kiralar. Ardından tefrişat için büro malzemesi satın alır ve bir tabela hazırlar. Tabelada, "Serbest Muhasebeci Zübeyir Yetik" yazmaktadır.

Zübeyir Yetik, 60'lı yılların başlarında İzmir'de Demokrat Akdeniz gazetesinden ayrılınca işsizlik günlerinde Türk Ocağı'ndan arkadaşı Serbest Muhasebeci Mesut Yaşar Tunçsiper'in bürosuna uğramaya başlar. Bir süre sonra mali yılbaşı yaklaştığı için işler yoğunlaşır. Arkadaşına işlerinde yardım etmeyi teklif eder. Bu şekilde muhasebeyi de öğrenmiş olur. Urfa döneminde de Muhasebeci Halil Biner yakın dostları arasındadır. Zübeyir Yetik, zaman zaman işler sıkıştığında Halil Biner'e de yardım eder. Bu şekilde muhasebe alanındaki yetkinliğini ilerletir. Bunların üzerine bir de üç yıllık bankacılık serüveni ve tecrübesi eklenir. Onu muhasebeciliğe yönlendiren hususlar bunlardır.

Evlilik

Zübeyir Yetik, 1968 yılında Alpaslan İlkokulu'nda öğretmenlik yaptığı sırada, okul bahçesinde arkadaşlarıyla sohbet ederken, öteden sokağa giren yaşlıca bir bey ve kolundaki genç kız dikkatini çeker. İleride eşi olacak Kamuran Hanım'ı ilk görüşü bu şekildedir.



Zübeyir Yetik, aslında evlenmemek kararındadır. Urfa'da sürdürdüğü çalışmayı yeterli görmemekte, ailesinin durumunu biraz düzeltir düzeltmez İstanbul veya Ankara'ya göçüp çalışmalarını oralarda sürdürmeye niyetlidir.

1972 yılının Şubat ayının başlarında daha önce gördüğünü hatırladığı bey ve genç kız okulun kapısından içeri girerler. Bey Fahri Kaplan, genç kız da kızı Kamuran Hanım'dır. Kamuran Hanım öğretmen olarak Alpaslan İlkokulu'na atanmıştır. Aynı okulda birlikte görev yaptıkları sırada Zübeyir Yetik bir gün, son derse



girmek üzereyken Kamuran Hanım'ı sınıfının kapısında durdurarak evlenme teklif eder. Olumlu cevap alınca da Urfa Müftüsü Halil Gönenç Hoca'nın da içerisinde olduğu bir heyet, ailesinden Kamuran Hanım'ı Zübeyir Yetik'e ister.

Zübeyir Yetik'in önce öğretmenlikten uzaklaştırılması ve bir süre işsiz kalması, ardından Belediye Hal Müdürlüğü'nden ayrılması nişan ve evliliği ileri tarihe erteler. Bu üç yılı aşan bir erteleme dönemi olur. Nihayet, 13 Şubat 1972 tarihinde nişan gerçekleştirilir. Kayınvalidesi Mihriye Hanım'ın vefat etmesi üzerine evlilik hızlandırılır ve 2 Temmuz 1972 tarihinde sade bir nikâhla evlenirler.

Zübeyir Yetik'in bu evlilikten 22 Mayıs 1973 tarihinde kızı Şeyma, 18 Mayıs 1974 tarihinde kızı Şeyda, 20 Ocak 1978 tarihinde ise oğlu İmam Şamil dünyaya gelir.

Harran Üniversitesi Kurma Derneği

1974 yılında bir grup genç, Harran Kitapevindeki çalışmalarla yetinmek istemediklerini, Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti'nden daha ileri, daha etkin, daha etkili ve daha kuşatıcı bir çalış-

manın içine girmek gerektiğini söyleyerek Zübeyir Yetik'le istişare etmeye gelirler.

Zübeyir Yetik, yaşadığı şehrin sorunlarına karşı duyarlıdır. O sırada kendince yazıp sağa sola gönderdiği üç rapor vardır. Bu raporlarda bir çimento fabrikası, bir deri fabrikası bir de ziraat ve ilahiyat fakültelerinin kurulmasını teklif etmektedir. Urfa'nın beyaz taşını birinci, hayvancılıktaki merkezi durumunu ikinci, Ceylanpınar Devlet Üretim Çiftliğinin uygulama alanı olarak kullanılmaya elverişli oluşu ile Urfa'nın geçmişini de üçüncü öneri için gerekçe ve dayanak olarak zikreder.

Zübeyir Yetik, iki fakülte ile ilgili tasarısını aktarınca, gençler, fakülte değil de üniversite kurulması yönünde girişimde bulunulmasını önerirler, dünyanın ilk üniversitesinin Harran'da kurulduğunu öne sürerek, bunu ihya etmek istediklerini belirtirler. Bu çerçevede hemen bir dernek kurulması kararlaştırılır. Derneği adı, Harran Üniversitesi Kurma Derneği olacaktır. Bu isim Harran Kitabevi'yle olan ilişkiyi vurgulaması bakımından da yerinde görülür.

Zübeyir Yetik birkaç gün içinde bir tüzük hazırlar, teklif getiren gençlerle birlikte kuruluş dilekçesini valiliğe verirler. Zübeyir Yetik, İbrahim Halil Çelik, Halil Soran, Abdülkadir Subaşı, Bakır Yavuz, Mehmet Oymak, Mehmet Kayacan, Adil Saraç, Ali Bahçivan, Ahmet Halıcı, Mehmet Emin Ergin, Ahmet Apaydın ve Hikmet Parmaksız kurucular arasında yer alır.

Derneğin kuruluşunun üzerinden bir hafta geçmemiştir ki, Devlet Bakanı İsmail Hakkı Birler ile Tarım Bakanı Korkut Özal Urf'a gelir. Halk Eğitim Merkezi konferans salonunda bir toplantı düzenlenir. Zübeyir Yetik, bu toplantıda Harran Üniversitesi Kurma Derneği Başkanı sıfatıyla bir konuşma yapar. Bu konuşma daha sonra Dernek tarafından kitapçık halinde yayımlanır. Ayrıca kamuoyu oluşturmak için Derneğin adıyla bir gazete yayımlanır. Yazı kadrosunda, kurucuların yanı sıra M. Atilla Maraş, Mahmut Karakaş, Ahmet Bahçivan, Mehmet Okay ve Saffet Saygılı yer alır. Bu gazete, birkaç yıl sonra yayın hayatına başlayacak olan Harran dergisinin üzerine oturduğu ilk temel taşı olur.

İstanbul'a Yerleşme

Zübeyir Yetik, 1974'ün Ağustos ayının sonlarında bir telefon alır. Telefonu bağlayan santral görevlisi Ankara'dan arandığını söyler. Karşısındaki Hasan Aksay'dır. Onu Milli Gazete'nin başına geçmeye çağırmaktadır. Aynı teklif önceden de yapılmış ancak Zübeyir Yetik'in ileri sürdüğü şartlar nedeniyle sonuçlanmamıştır. Ancak bu defa çocuklarını büyükşehirde büyütmeyi kararlaştıran Zübeyir Yetik herhangi bir şart ileri sürmeden teklifi kabul eder. Bunun üzerine Hasan Aksay, Necmettin Erbakan ile görüşmek üzere Ankara'ya gelmesini ister.

Zübeyir Yetik, 1974 yılında Ankara'da Hasan Aksay ve Necmettin Erbakan'la görüşerek Millî Gazete'nin başına geçme konusunda anlaşmaya varır. İstanbul'a giderek gazetenin genel yayın müdürlüğünü üstlenir. Bu şekilde başlayan İstanbul günleri sürekli hale gelir.

1974 yılının Eylül ayı başında Millî Gazete'de genel yayın müdürlüğü görevine başlayan Zübeyir Yetik, bir süre sonra birinci sayfa yazarlığını da üstlenmek ihtiyacını duyar. Millî Gazete'de çalışırken Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk'ün 2-7 Haziran 1975 tarihlerinde gerçekleştirdiği İran ziyaretine katılır. Bu dostluk ziyareti sırasında Tahran, İsfahan, Şiraz ve Persepolis'i görmek imkânı bulur. (Yetik'in ikinci İran gezisi 1993 yılında olur. 45 günlük Azerbaycan ziyaretine gidip dö-



nerken, hem gidiş ve hem de dönüşünde İran'da iki gün ve bir gece kalır.)

Zübeyir Yetik'in Milli Gazete'deki yöneticilik görevi, 1975'in sonlarına yakın bir zamana dek sürer. Gazeteyi dışarıdan müdahale olmadan çıkarma konusunda ısrarlı talepleri olur, bu taleplere sözde cevaplar almasına karşın fiiliyatta bir mesafe kat edemez. Bunun üzerine Genel Yayın Müdürlüğünü bırakır, günlük köşe yazılarına devam eder. Köşe yazılarına da 1978 ya da 79'larda Çığır Yayınları Limitet Şirketi'ndeki yükümlülüklerinin artmasıyla son verir.

Yeni Devir Gazetesi

1976 yılında Yeni Devir gazetesinin yayın hazırlıkları başlatılır. Gazete için belli sayıda sarı basın kartlı gazeteciye ihtiyaç olduğundan, Zübeyir Yetik'in kadrosunun Milli Gazete'den Yeni Devir'e aktarılması önerisi getirilir. Zübeyir Yetik bunu kabul eder, ancak Yeni Devir'de de yazı yazması doğrultusundaki öneriyi reddeder. İsrarlar üzerine iki gazetede birden yazmasının doğru olmayacağını söyler ve sonunda Yeni Devir için haftada bir ekonomi sayfası düzenlemeyi kabul eder. Ancak, Yeni Devir'in yazar konusunda büyük bir sıkıntısı vardır.



Zübeyir Yetik, Milli Gazete’de haftada bir yazı yazan Sadık Özarslan ve Sadık Albayrak’ın Yeni Devir’de de yazabileceklerini söyler. Bu hususta Sadık Albayrak’la görüşür, onu ikna eder. Ancak yazar konusunda arayışlar devam etmektedir. Zübeyir Yetik bu konuda çözüm sağlamak üzere Ankara’ya giderek Ankara’da Akif İnan, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören ve Alaettin Özdenören ile görüşür. Onların Yeni Devir’de yazmaya başlamalarına vesile olur.

Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi

Zübeyir Yetik, 1973 yılında, bankada çalıştığı bir sırada, bir konuyla ilgili olarak bir müfettişle tartışır. Her ikisi de kendi دیدiğinin doğru olduğunu iddia etmektedir. Zübeyir Yetik, öğle yemeği için gittiği evinden bankacılıkla ilgili kitaplarla dönerek hakhlığında ısrar eder. Ancak müfettiş, biz bu işin tahsilini yaptık diyerek görüşünde ısrarcı olur. Bu hadise üzerine Zübeyir Yetik, hemen o yıl sınavlara girip tek tercih olarak Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ni yazar, kazanarak Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne kayıt yaptırır



Zübeyir Yetik, Milli Gazete’de başlayan yoğun çalışma dolayısıyla Adana’ya sınavlara gitme imkanı bulamaz. İki yıl boyunca 6 sınavda da girmediği için belgelendiğini düşünür. 1976 yılının Mart veya Nisan ayında MTTB Adana Şubesi’nin talebi üzerine Mer-sin, Osmaniye, Adana ve kimi ilçelerde bir dizi konferans vermek üzere Adana’ya gider. Burada Teknik Ziraat Müdür Yardımcısı olan Mehmet Atilla Maraş, Yetik’i evinde misafir eder. Onun An-kara Hukuk Fakültesi’ne devam ettiğini sanan sohbet sırasında, Hukuk Fakültesi’nin ne zaman biteceğini sorar. Zübeyir Yetik geçirir. Adana konferansının ardından bir evde sürdürülen sohbette Akademi’ye birlikte kayıt yaptırdıkları bir kişi de vardır. Mehmet Atilla Maraş duruma vakıf olur.

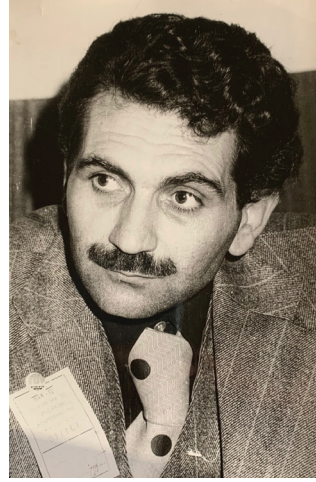
Mehmet Atilla Maraş, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi ile temas kurarak Zübeyir Yetik’in durumunu öğrenir ve İstan-bul’a dönüşünden 8-10 gün sonra bir mektupla bildirir. Yönetme-lik değişikliği dolayısıyla eski öğrencilerin zarar görmemesi için sınav hakkı tanındığını, sınava hazırlanması için de temin eder etmez kitapları göndereceğini belirtir.

Kitaplar Mayıs ayının sonlarına doğru gelir. Önünde sadece bir hafta vardır. Ancak annesinin vefat ettiği haberini alır. Adana’da kitap kolisini otogar emanetine teslim edip, yeni bir bilet alarak Siverek’e geçer. Annesi defnedilmiştir. Üç gün kalıp, Adana’ya dö-nerek sınavlara girer. Ertesi yıl yaz döneminde de mezun olur.

HAK-İŞ Konfederasyonu Günleri

Zübeyir Yetik’e Milli Gazete’nin genel yayın müdürlüğünü bıraktıktan sonra günlük yazı ile uğraşmak ve kitap okumak yetmez, bir şeyler yapmanın gerekli olduğunu düşünür. Üç büyük eksikliğin olduğunu tespit eder. Birincisi atak, gözü kara bir gençlik örgütümüz yoktur. İkincisi, işçi kesiminde örgütlenilememiştir. Üçüncüsü, camianın birikimi az, ufku dardır ve daha önemlisi insanımız yaşadığımız dünyayı pek fazla tanımamaktadır.

Bu üç konunun her biri için birer rapor hazırlar. İlk ikisi pek geniş ayrıntılı olmayan raporlardır. Ama üçüncüsü çok farklıdır. Altı, olmazsa üç aylık bir eğitim süreci öngörüyordur raporda. Eğitim konuları ise tarih, sosyoloji, hukuk, ekonomi, siyasal bilimler, taktik ve strateji başta olmak üzere geniş bir alanı kapsar. Bu kısa sürede elbette bunların detaylı şekilde ele alınması imkansızdır. Zorunlu kimi bilgiler kursiyerlere aktarılacak ve belki de konular biraz genişletilmiş olarak bir kitapta toplanıp kursiyerlere dağıtılacaktır.



Bu raporları hazırladıktan sonra Raporları, kendisiyle ilgi ve bağlantıyı söz konusu etmeden, ilgili yerlere aktarması için bir arkadaşından ricada bulunur. Aradan kısa bir süre geçmiştir Milli Selamet Partisi'nde hatipler için bir kurs programı düzenlendiğini öğrenir. Bu gelişme ile Raporları arasında ilişki bulunduğunu düşünür. Epeyce bir zaman sonra gündeme gelen "Akıncılar" örgütlenmesinde de hazırladığı Raporların etkili olmuş olabileceğine ihtimal verir.

Ancak, işçi örgütlenmesine ilişkin bir gelişme kaydedilmemiştir. O yüzden sohbetlerinde bu konuyu sıkça gündeme getirir. Çıgır Yayınları serüveninde birliktelikleri olan Kasım Aykut dikiş makinesinden televizyona kadar pek çok alanda üretim yapan Uğurgül Fabrikalarında müşavir ve fabrika adına bir de dergi çıkarılmasını üstlenmiştir. Bu dergiye katkı sunan Zübeyir Yetik'in, dergi dolayısıyla Uğurgül Fabrikalarının ortaklarından Ahmet Uğurlu ile tanışıklığı bulunmaktadır.

1976 yılının ikinci üç aylık dilimindeki günlerde, Uğurgül Fabrikasında işçilerin ücret artışı için greve gittiklerini öğrenir. Kapılar tutulduğu için fabrikaya giriş çıkış söz konusu değildir. Aslında



toplu sözleşme yeni yapıldığı ve süresi dolmadığı için bu grev yasal olmayan bir grevdir. Uğurgül Fabrikası, lokavt uygulamasına gider. Zübeyir Yetik ve Kasım Aykut, kolları sıvarlar. Telefonlara sarılarak Milli Selâmet Partisi ilçe teşkilatlarından canla başla çalışacak ve tamam denildiğinde de işi bırakıp gidecek kimseler bulmalarını isterler. Bir yandan da öğrenci yurtlarına gidip öğrencilerle görüşürler. Bu şekilde 100 kişiyi hazır hale getirirler.

Zübeyir Yetik, epeyce dernekçilik ve Urfa döneminde bir süre de Öğretmenler Sendikası şube başkanlığı yaptığı için konuya pek uzak değildir ama, yine de sendikacılığa bihakkın vakıf da değildir. O yüzden, bir yandan da teknik destek arayışına girerler. Türkiye Dok Gemi İş Sendikası'ndan Nazım Tur ve Sağlık-İş Sendikası'ndan Hasan Hüseyin Koç ile görüşürler. Lokavt gerçekleşir, Zübeyir Yetik ve Kasım Aykut'un hazırladığı işçiler işbaşı yapar. Sıra sendikayı kurmaya gelir. Sendika kurucuları tespit edilir, gerekli işlemler gerçekleştirilir ve Öz-Metal-İş Sendikası kurulur.

Zübeyir Yetik işçi sendikacılığına ilişkin süreci şöyle anlatır: "[Sendikacılıkta] İkinci dönem ise, (...) 1976-77 yıllarında HAK-İŞ Konfederasyonunu da doğuracak olan Öz-Metal İş Sendikası'nı kuruluşum ile başlar. Burada da birini diğerine öncelermeyeyeceğim iki amaç gözetmişim. Birincisi, Türk-İş, DİSK ve MİSK'teki sendika ağlarının egemen bulunduğu işçi kesimine

bizim de girmemizi, sendikacılık alanında da ‘biz varız’ dememizi ve bu giriş ile sömürünün de önünü kesmemizi sağlamak amacıyla. Gerçekten bizim kafa yapımızdaki işçilerimiz için de bir çatı kurmak zorunlu hale gelmişti.

İkinci amacım ise, ‘sınıf bilinci’ temelli sendikacılığın yanı başında, bizim kimliğimiz sınıfsız bir toplumu öngördüğü için, ‘sınıf bilinci’nden soyutlanmış bir yeni sendikacılık anlayışı kurgulamağı, bunun söylemini oluşturmağı gerçekleştirci bir çalışma yapmaktır. Nitekim kuruluşunun ardından HAK-İŞ adına kaleme aldığım manifestomuzda ve tanıtım için düzenlediğimiz basın toplantısında bunun ilk işaretleri olarak ‘hak’ ve ‘helal kazanç’ kavramlarını dile getirmiştım.”

Aradan bir kaç ay geçtikten sonra, 1976 yılının Ağustos ayı başlarında, Milli Görüş sahibi işçiler örgütlenerek sendikalar kurarlardı: Ankara’da Öz-Yapı-Sen ve Öz-Süt-Kur, Konya’da Öz-Yol-İş, Sivas’ta Öz-Gıda-İş, Malatya’da Öz-Dokuma-İş, İskenderun’da Öz-Demir-İş sendikaları kurulur. Zübeyir Yetik, bu sendikaların kurulmuş olduğunu duyunca hemen kurucuları ile temasa geçer. Hedefi bir konfederasyon oluşturmaktır. Belli bir günde Ankara’da buluşmaya karar verirler.

Öz-Metal-İş Sendikası adına İstanbul’dan Zübeyir Yetik, Öz-Yapı-Sen adına Ankara’dan Mustafa Taşçı, Öz-Süt-Kur adına Ankara’dan Mehmet Asena, Öz-Demir-İş adına İskenderun’dan Abdülhakim Kaplan, Öz-Yol-İş adına Konya’dan Hakkı Büyükharpur, Öz-Dokuma-İş adına Malatya’dan Muharrem Gökhan, Öz-Gıda-İş adına Sivas’tan Mustafa Noyan öncülüğünde Ankara’da gerçekleştirilen toplantının ardından 22 Ekim 1976 tarihinde ülkemiz işçi hareketlerinde ağırlıklı bir yer kazanacak olan yeni bir işçi sendikaları konfederasyonu kurulur. Adı, Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu, kısa adı, HAK-İŞ olur.

Sıra kurucu heyetin görev bölümüne gelir. Zübeyir Yetik’in Konfederasyonun kurulmasında emeği çoktur. Ayrıca Milli Gazete yazarı olması hasebiyle popüler bir isimdir. Genel Başkanlık görevinin düşünüldüğü açıktır. O ise İstanbul’da oturduğunu, Ge-

nel Merkezin ise Ankara'da olacağını; sürekli gidip gelmesinin de Ankara'ya taşınmasının da çok zor olduğunu belirterek. uygun görülürse, Genel Sekreterlik görevine talip olduğunu söyler.

Daha sonra gerçekleştirilen görev dağılımında Genel Başkanlığa Mustafa Taşçı, Genel Sekreterliğe Zübeyir Yetik, Genel Mali Sekreterliğe Muharrem Gökhan, Genel Eğitim Sekreterliğine Mehmet Asena, Genel Teşkilatlanma Sekreterliğine de Abdülhakim Kaplan getirilir.

Hummalı denilen bir çalışma içerisine girilir. Zübeyir Yetik hemen bir basın bildirisi hazırlamaya girişir. İlk basın toplantısı Vakıflar Bankası Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda 2 Kasım 1976 tarihinde gerçekleştirilir. Zübeyir Yetik bu toplantıda Konfederasyon Genel Sekreteri sıfatıyla önceden hazırladığı bildiriye okur, Konfederasyon ve bağlı sendikalar hakkında bilgi verir, soruları cevaplandırır. Genel Yönetim Kurulu tam kadro oradadır.

Konfederasyonun kuruluşundan yaklaşık üç ay sonra Genel Kurul'a gitme kararı alınır. 13 Şubat 1977 tarihinde Genel Kurul gerçekleştirilir. Yasin Hatipoğlu'nun adı listeye Genel Başkan olarak yazılır. Zübeyir Yetik'e de Genel Eğitim Sekreterliği görevi verilir. Zübeyir Yetik, Genel Kurul'un ardından İstanbul'a döner dönmeyen noterlik kanalıyla istifasını gönderir.

1977 yılının sonlarında Öz-Metal-İş Sendikası içerisinde de bir grup sendikayı Genel Kurul'a götürmek için çalışma başlatırlar. Sendikanın kuruluşunda ortalıkta gözükmeyen bu grubun dışarıdan güdümlenme ve sendikanın gelişmesinin ortaya çıkardığı imkanlar dolayısıyla yürüttükleri çalışmaya karşılık Zübeyir Yetik de sendikayı emanet edebileceği bir liste hazırlayarak Genel Kurul'a götürür. Genel Kurul'da kürsüye çıkarak aday olmayacağını, ancak, elinde gösterdiği listenin kendi listesi olduğunu duyurur. Genel Kurul sonucunda Zübeyir Yetik'in hazırladığı Mehmet Emre başkanlığındaki liste yönetime seçilir. Bir süre yeni yönetime yardımcı olan Zübeyir Yetik, daha sonra sendika ile ilişkisini nihayetlendirir.

Çığır Yayınları

Zübeyir Yetik, Milli Gazete'nin genel yayın müdürlüğünü bıraktıktan sonra, yalnızca günlük köşe yazdığı için epeyce bir değerlendirecek zamana sahip olmuştur. Bunu fırsat bilerek gazete yönetiminde iken biraz hafifletmek zorunda kaldığı okumalara geri döner. O sırada Çığır Yayınları'nın sahibi olan ve daha önce de iki kitabını basmış bulunan Şaban Kurt, Zübeyir Yetik'ten ısrarla yeni kitap talebinde bulunur. Zübeyir Yetik, böylece çalışmaya başlar ve bunun sonucunda da "Müslüman Gence Notlar" kitabı tamamlanır. Şaban Kurt başlığı "İslâm Savaşçısına Notlar" olarak değiştirmeyi önerir. Bu ismin gençlerin ilgilerini çekeceğini düşünerek öneriyi olumlu bakar.

Zübeyir Yetik, kitabın yazımı sürerken, haftada bir gün öğleden sonraları, arayanlarla görüşmek için yayınevinin idarehanesini kullanmaya başlar. Yayınevine gelip giden Kasım Aykut, yayınevi Şaban Kurt'un sermaye yetersizliğinden yakınması üzerine ortaklık teklif eder. İki taraf, bir yanda sermaye, öte yanda teknik birikim olmak üzere birlikte iş yapmağa karar verirler, limitet şirket kurulur ve yayınevi genişletilir. Her iki taraf da ısrarla Zübeyir Yetik'in de bu şirketin ortağı olmasını isterler ve ortaklık payını basılacak kitaplarının telifiyle ödeyebileceğini ifade ederler. Zübeyir Yetik, ısrarlar ve her iki tarafın da kendisini bir garanti unsuru, bir tür hakem, bir bakıma supap olarak gördüklerini fark etmesi üzerine teklifi kabul eder. Yüzde on gibi bir payla ortak olur. Diğerleri de birbirlerine eşit pay sahibi olurlar. Böylece Çığır Yayınları Limitet Şirketi kurulmuş olur.

İlerleyen dönemde ortaklar arasında ihtilaf çıkar, Zübeyir Yetik tek mülkü olan dairesini satarak şirkete borç verir, ortaklar ayrılırlar, Şaban Kurt da aldığı para ile Çağrı Yayınları'nı kurar. Zübeyir Yetik, Çığır Yayınlarına verdiği borcun karşılığını şirketteki payının artırılması şeklinde alır. 1977-78'li yıllarda şirketin yönetimi de Zübeyir Yetik'in üstüne kalır. O yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntılar, şirkette yaşanan anlaşmazlıklar, ortakların yükümlülüklerini yerine getirmemesi gibi nedenlerle Zübeyir Yetik bir süre sonra şirketin yönetimini bırakır.

Kızılay'da Geçen Yıllar

Zübeyir Yetik, Çığır Yayınları Limitet Şirketi'ndeki yöneticilik görevinden ayrılınca kayınbiraderi Tahsin Kaplan'ın aracılığıyla Türkiye Kızılay Derneği Genel Müdürlüğünde işe başlar. Kızılay'da 10 yılı aşan bir çalışma dönemi olur. İstanbul Bölgesindeki çalışmaları için İstanbul Bölge Müdürlüğünde kendisine bir oda verilir.



Basın müşaviri olarak işe başladığı bu kuruluşta bir süre sonra Genel Müdürlük Kontrolörü olarak görevlendirilir; ardından da Kızılay'ın hizmetlerin de belkemiğini oluşturan gelirin temini için oyun kâğıdı, ilaç ham maddesi ve röntgen filmi ithalat ve pazarlaması yapan bir yan kuruluş denilebilecek Kızılay İstanbul Müdürlüğünde malî işlerden sorumlu müdür muavinliğine getirilir. Bu görevi

süresince Kızılay Gençlik Kamplarındaki müdürlükleri dolayısıyla birkaç yaz mevsimini Kızılcahamam ve Samsun'da geçirir.

Yine aynı dönemde Arnavutluk'a kısa süreli bir gidişi olur. Karabağ olayları sırasında da Azerbaycan'da 45 günlük bir süre kalır. Yurtlarından sürgün edilmiş Azerîlere uzatılan bir el olmanın ve onlarla birlikte savaşın yanı başında yaşamının nasıl bir duygu olduğunu tadar.

Erzincan'da meydana gelen 1992 Depremi'nin hemen sabahında, geceleyin İstanbul'dan otobüsle Ankara'ya geçip, sabah erkenden de Kızılay'ın yardımlarını götüren bir askeri kargo uçağı ile Erzincan'a ulaşarak iki aya yakın bir süre hastanelerden sorumlu Ekip Başkanı sıfatıyla Erzincan'da kalır. Bu süreçte yaşadıkları,

Kızılay ve benzeri insanî yardım kuruluşlarının insanlık için ne kadar önemli olduğunu öğrenmesine vesile olur.

Yine Kızılay'daki görevi sırasında en anlamlı ve değerli gördüğü çalışma olarak, 6 defa gerçekleştirmek mutluluğuna eriştiği Hac görevleridir. Bu görevleri sırasında Yüce Allah'ın ve O'nun Resulü'nün misafirlerine hizmet etme mutluluğuna erişir. Kimi dönemlerde basın ve halkla ilişkiler müşaviri, kimilerinde muhasebeci olarak görevlendirilmiş olmasına karşın, bu seferler sırasında ve süresince kabile arkadaşlarını İslâm ve özellikle Hac ibadeti konusunda bilgilendirir, hac menasikiyle ilgili organizasyonları yüklenir.

Kızılay'daki çalışma süreci, Milli Gazete'deki ikinci dönem yazarlığı ile kitaplarının büyük bir kısmının yazıldığı dönemi de içerişine alan bereketli bir dönemdir.

Milli Gazete'de İkinci Dönem

Zübeyir Yetik, 70'li yılların sonlarında önce Kızılay'da çalışır, ardından görevlendirme ile Köy İşleri Bakanlığı'nda denetçi olarak görev yapmaya başlar. Şehir şehir dolaşıp, denetim yapar. Burada maaşının yanında, maaşının bir buçuk katına tekabül eden bir harcırah almaktadır. Bir denetim sırasında, çocuklarının tam da ona ihtiyaç duyacakları yaşlarında rızık endişesiyle şehir şehir dolaşmanın doğru olmadığı düşüncesiyle istifaya karar verir, denetlemesini çarçabuk bitirip Ankara'ya döner ve raporuyla birlikte istifasını da denetleme kurulu başkanının önüne bırakır, izinli olarak ayrıldığı Kızılay Genel Müdürlüğündeki işine döner. Yıl, 1981 ya da 82'dir.

Bu günlerde, Divanyolu'nda yürürken, Akif İnan ile karşılaşır. Akif İnan, Milli Gazete'ye gitmek istediğini, gazetenin yeni yerini bilip bilmediğini sorar. Birlikte gazetenin Çayhane Sokak'taki yeni binasına giderler. Gazetenin yeni sahibi Selahattin Aluç onları çok güzel karşılar. Kimi sıkıntılarını anlatır. Özellikle yazar kadrosunun darlığından şikâyet eder. Zübeyir Yetik'e yazmayı



önerir. Kabul eder. Böylece 1984'e kadar sürecektir olan ikinci dönem başlamış olur.

1984 yılının Ramazan ayında, günlük yazılarından başka gazetesinin çıkaracağı Ramazan ilavesinde çeşitli başlıklarda yazı dizileri hazırlar. Ramazan'ın sonlarına doğru Kızılay Genel Müdürlüğüne Samsun Gençlik Kampında müdür olarak görevlendirilir. Ramazan boyunca yayımlanacak yazıları önceden teslim ederek yola çıkar. Günlük yazıları için de izin alır. Ramazandan sonra izin bitiminde gönderdiği günlük yazıların yayımlanmadığını görür. Bu şekilde Millî Gazete'deki ikinci dönem sona erer.

Zübeyir Yetik ve Tasavvuf

Zübeyir Yetik'in, 1984 yılında Millî Gazete'de yayımlanıp, sonradan kitaplaştırılan "İnsanın Serüveni" başlıklı yazı dizisi, onun kafa yapısı, bakışı, anlayışı ve hatta inancı bağlamında, bir bakıma dönüm noktası olmuştur. Çünkü, konu üzerinde çalışırken tasavvufa yönelik kimi tespitlere ulaşmıştır. Zübeyir Yetik, bu çalışma esnasında, Kur'an-ı Kerim'de vurgulanan İslâm ile tasavvuf

öğretilerinin bağdaşmazlığı noktasını çok açık bir biçimde algılamak durumuyla karşılaştığını ifade eder.

Zübeyir Yetik'in tasavvuf konusuna, Üstat Necip Fazıl'ın yetiştirmesi olmasına rağmen, ilk gençlik çağlarından itibaren pek uzak ve hatta soğuk bir duruşu vardır. Yetik bunda Üstad Necip Fazıl'ın da etkisinin olduğunu ifade eder. Zübeyir Yetik bu konuda şöyle der: "Tarikat önderlerine gösterilen aşırı muhabbet ve ölçüsüz bağlılık ve bu doğrultuda anlatıla gelen 'menakıp' dolayısıyla daha önceleri başlattığım sorgulama, ve bu süreç içinde özellikle 'tarikat'ın temel dayanağı durumundaki Efendimiz âleyhissalâtvesselem'in Dört Halife'ye tevdi ettiği 'sırlar'ın elden ele, dilden dile bir silsile halinde aktarıla geldiği söyleminin hiçbir muteber Hadis ya da tarih kitabında yer almamış olması ve esasen bu savın peygamberliğin temel ilkelerinden biri olan 'risaletin umumiliği' gerçeği ile bağdaşmaması da dâhil, pek çok gerekçelere dayalı olan bu uzak duruşum, rahmetli Üstat'ın bu çift yönlü yargısı ile daha bir pekişmişti. (...) Bununla birlikte, tarikat ve tasavvuf konusunda karşıt bir tavrım da yoktu; sadece bir uzak duruş ve soğuk bakıştı, bendeki.. İslâm Âleminin her yanında olduğu gibi benim yetiştiğim yörede de tasavvuf öğretileri ta ninnilere ve masallara bile girmiş, 'şeriat, tarikat, hakikat' sıralaması bir ilâhî hüküm- gibi algılanmış, hele de 'her kişi - er kişi' ayırımıyla tarikat alanı koruma altına alınmışken, başka türlü olmamız da zaten mümkün değildi..."

Zübeyir Yetik, 1982 Ramazanında ay boyunca yazılarını Yunus Emre'ye, 83 Ramazanında ise Mevlana Celaleddin Rumi'ye ayırmış; onları anlatmıştır. 84 Ramazanında da, Ramazan ilavesi için yazdığını dizi yazıda tasavvuf büyüklerinden birkaçını tanıtır. Ancak aynı günlerde "İnsanın Serüveni"ni Kur'an-ı Kerim'den izleyerek yazarken tasavvuf konusunda çeşitli tereddütlere ulaşır. Allah'ın hangisi doğruysa, gönlünü o yana yatırması için gece-gündüz niyazda bulunur.

Onun bu durumuna karşılık, arkadaşlarından pek çoğu, bir ikisi dışında hemen hemen tamamı birer tarikata girmiş, mürşit edindikleri kimselere bağlanmış; hatta bir ikisi "halifelik" de yapmıştır.

İSKİ Dönemi

1994 yılının Eylül ya da Ekim ayında günlerden bir gün, Milli Gazete'deki ikinci dönem yazıya başladığı yıllardan itibaren tanıdığı Enver Beşinci Zübeyir Yetik'e telefon açarak akşam için kendisini alacağını, bir kaç arkadaşla bir yerlerde oturup sohbet edeceklerini söyler.



Gecenin başlangıç saatlerinde Enver Beşinci arabasıyla Zübeyir Yetik'i alır. Arabada İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinde Refah Partisi Grup Başkanı olan Hüseyin Evliya da vardır. Yıldız Parkı'ndaki çay salonlarından birinde otururlar. Bir iki hal hatır sormadan sonra Hüseyin Evliya doğrudan doğruya konuya girerek Zübeyir Yetik'e Belediyede görev alması için teklifte bulunur.

Zübeyir Yetik kabul edemeyeceğini bildirerek çeşitli gerekçeler ileri sürer. Enver Beşinci ve Hüseyin Evliya, Yetik'i ikna etmek için uğraşırlar. En sonunda ise, bu önerinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ricası olduğunu söylerler. Recep Tayyip Erdoğan'a karşı eskiden beri süren aşırı bir sevgisi bulunan Zübeyir Yetik'in direnci kırılır. 1994 yılının sonlarında İSKİ Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü görevine getirilir. Böylece 8-9 güzel yılını verdiği İSKİ serüveni başlar.

Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığına seçildikten sonraki süreçte, yavaş yavaş İSKİ’de aktif görevlerden daha pasif görevlere doğru bir seyir takip eder. Sendikal çalışmalara daha fazla zaman ayırması gerekir. Zamanımın büyükçe bir bölümünü Sendikada geçirmeye başlar. 2000 yılında Memur-Sen ve Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığı görevlerinden ayrıldıktan sonra da bir süre İSKİ’de çalışmaya devam eder. 2003 yılında da; emekliliğini isteyerek İSKİ serüvenini sona erdirir.

Evinin Bombalanması

Zübeyir Yetik, İSKİ’de göreve başlayışının ilk aylarında yani 1994 yılının son ayları ya da 1995’in ilk aylarında Aksaray semtinde Millet Caddesi üzerinde bir apartman katında oturmaktadır. Öğle vakti, evin mutfağında ailece sofradayken, ortalığı sarsan korkunç bir gürültü duyulur. Zübeyir Yetik, bombalanan yerin neresi olduğunu anlamak için balkona yönelince, dairenin giriş kapısının parçalanmış, onun karşısına gelen vitrinin camlarının un ufak etrafa saçılmış olduğunu görür. Bombanın kendi evine atıldığını anlar. Polis olay yerinde İBDA-C adlı örgüte ait bir pankart bulur.

Zübeyir Yetik, bu bombalamaya bir anlam veremez. Bir sebep de bulamaz. Bir gece haberleri izlerken bir süre önce Toktamış Ateş’in imza gününde bir kitapevine konulmuş olan ve patlamadan bulunan bombanın failleri olarak İBDA-C’cilerin yakalandığı ile ilgili haberi dinleyince, olayı çözümler. Çünkü olayın hemen ardından bu yerleştirilip de patlamayan bomba olayı üzerine bir yazı yazmıştır. Yazıda, o günlerde gazetelerde çıkan dindarlara yönelik kimi kışkırtıcı haberlere değindikten sonra, kitapevine konulan bu patlamamış bombanın da bu olaylardan biri olabileceğini ve dindarlar aleyhine malzeme olsun diye gerçekleştirilmiş olabileceğini belirtmiştir. Evimin bombalanmasının sebebinin bu yazıya bağlar. Daha sonraki yıllarda İBDA-C’cilerin bir dergisinde sebebin bu yazı olduğunun açıkça anlatıldığını, ardından da epeyce tehditler savrulduğunu görür.



İKİNCİ BÖLÜM

BEM-BİR-SEN VE MEMUR-SEN DÖNEMİ



“Kendi öz değerlerimiz arasında bulunan ve sendikal etkinliğin de temelini oluşturan hakkı ve haklıyı gözetmenin, olumluya özendirip olumsuzluklardan kaçındırma görevinin gerçekleştirilmesinde insanın irade özgürlüğüne sahip olması zorunluluğu ise, tartışma götürmez bir gerçektir. Yalnızca bu olguyu ve bu olgunun bizim inancımız bakımından insan olmanın vazgeçilmez bir gereği olduğunu düşünecek olursak, evet, yalnızca bunu bile düşünecek olsak, yeni bir sendikacılık anlayışı için elimizde ne zengin bir birikim olduğunu rahatça görebiliriz.”

Zübeyir Yetik

Zübeyir Yetik’in Bem-Bir-Sen Genel Başkanı Seçilmesi

Bem-Bir-Sen, 10 Ocak 1994 tarihinde kurulmuştur. Bu tarihte, kurucu yönetim kurulu adına Genel Başkan Muzaffer Kale ve Genel Sekreter Şahin Sönmez, kısa adı Bem-Bir-Sen olan “Bütün Belediye Memurları Birliği Sendikası”nın kuruluşu için İstanbul Valiliğine ilk müracaatlarını yapmışlardır. Sendikanın kuruluş günü, müracaatın yapıldığı ve kabul edildiği 10 Ocak’tır. Sendikanın kuruluş yıl dönümü aynı zamanda Çalışan Gazeteciler Günü’ne denk gelmiştir.

Bem-Bir-Sen’in ilk olağan genel kurulu 22 Ekim 1994 tarihinde Barbaros Caddesi No: 30/1 Kat: 4 Daire: 4 Bahçelievler / İstanbul adresinde yapılır. Yapılan Genel Kurul ile Genel Başkanlığa

Muzaffer Kale, Genel Sekreterliğe Muzaffer Çakıroğlu, Genel Teşkilatlanma Sekreterliğine Mehmet Mazi, Genel Mali Sekreterliğine İsmail Altınışık, Genel İdari Sekreterliğine İdris Esen, Genel Mevzuat Eğitim Sekreterliğine Avni Aşık, Genel Araştırma ve Dış İlişkiler Sekreterliğine İsmail Uğurlu seçilir. İlk yıllar, zor şartlar altında teşkilatlanma çalışmaları yürütülür.

Zübeyir Yetik'in memur sendikacılığına başlayışı şu şekilde olur:

İSKİ'de görev yapan Zübeyir Yetik bir belediye çalışanıdır. Onun memur sendikacılığı ile ilgilenmesi, kolları sıvayıp da işin içine girmesi kendi isteğiyle olmaz. Bir fikrî yapılanma için zemin arayışı ile bir talebin örtüşmesi sonucu gerçekleşir. Memur sendikacılığının önerildiği dönemde işte fikri yapılanma için bir arayış içindedir ve sendika bunun için çok uygun bir platform olarak görünür.

Bu dönemde bir gün Akif İnan Zübeyir Yetik'e uğrar. Genel Başkanı bulunduğu Memur-Sen'e bağlı sendikalardan belediye işkolunda faaliyet gösteren Bem-Bir-Sen'in genel yönetim kurulu üyelerinin hem kendi aralarında hem de Genel Merkezle uyumsuzluk içinde bulunduğunu anlatır. Yönetimi değiştirmekten başka çare kalmadığını söyler. Zübeyir Yetik'in geçmişinde gerek Öğretmenler Sendikası dolayısıyla memur sendikacılığı ve gerekse kurucusu olduğu Hak-İş Konfederasyonu dolayısıyla işçi sendikacılığı tecrübesi olduğu için, bu birikiminin Memur-Sen'e de katkı sağlayacağını düşündüğünden Bem-Bir-Sen'in başına geçmesini ister.

Akif İnan, konuyu Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan ile de görüşmüş, ondan bir tür onay da almıştır. Zübeyir Yetik'in Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığı'na ilişkin öneri ikisinin ortak projesi durumundadır. Gerek Akif İnan gerek Recep Tayyip Erdoğan'a karşı aşırı sevgisi bulunan Zübeyir Yetik bu teklife olumlu yaklaşır. Ayrıca o günlerde İSKİ'deki çalışma ortamından da pek memnun değildir. Teklifi kabul eder.

Bunun üzerine, Birinci Olağanüstü Genel Kurul 9 Eylül 1997 yılında Mecidiyeköy Kültür Merkezinde yapılır. Bu tarihte yapılan Olağanüstü Genel Kurul sonucunda Genel Başkanlığa Zübeyir

Genel Merkez Yönetim Kurulumuzun Yeni Üyeleri

06/09/1997 tarihli kongrede BEM-BİR-SEN Genel Başkanlığı'na seçilen Zübeyir Yetik:

01.01.1941 tarihinde Siverek'te doğdu. Bir süre Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam etti. 1977 yılında Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden mezun oldu. 1990'da İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü İş İdaresi Programını bitirdi. İzmir ve Ankara'da çeşitli gazete ve dergilerde çalıştı. 1974 yılında Milli Gazete'nin Genel Yayın Müdürlüğü'ne getirildi. "Öz Metal-İş Metal İşçileri Sendikası" ile "Hak-İş İşçi



Sendikaları Konfederasyonu"nın kuruluşlarında bulundu ve yöneticileri arasında yer aldı. Büyük Doğu'nun 1976 dönem yayın hazırlıkları sırasında Üstad Necip Fazıl ile birlikte çalıştı, sonrasında çeşitli kentlerde konferanslar verdi. İSKİ Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü görevini sürdürmekte olup, Akit Gazetesi'nde de haftalık yazılar yazmaktadır. Zübeyir YETİK'in yayınlanmış 25 kitabı bulunmaktadır.



Nadir ADBAY
Genel Sekreter
(İst. Büyükşehir Bld.)



Fikret GÜLER
Gen. Teş. Sekreteri
(İst. Büyükşehir Bld.)



Ahmet KARAKUŞ
Gen. Mali Sekreter
(Sarıyer Bld.)



Hasan SERTTAŞ
Gen. İdari Sekreter
(İ.E.T.T.)



Eyüp AKKAŞ
Gen. Mevzuat Sekreteri
(Üsküdar Bld.)



Hamza YANIK
Gen. Araş. ve Dış İliş. Sek.
(Etimesgut Bld.)

Yedek Üyeler : Hüner Öztürk (B.şehir), Şeref Kaçar (Sarıyer), Duran Anarak (İSKİ), Sabit Başaran (Kagıthane), Hakkı Emanet (Beykoz), Selahattin Tuğcu (İETT), Ali Çift (Güngören)

Disiplin Kurulu : İbrahim Keresteci (Bağcılar), İhsan Küçükayazıcı (B.şehir) Paşa Kozan (İETT)

Denetleme Kurulu : Asım Öztürk (Güngören), Hamza Elmas (Üsküdar), Bilal Başar (B.şehir)

Yetik seçilir. Nadir Adbay'ın Genel Sekreterliğe ve Fikret Güler'in Genel Teşkilatlanma Sekreterliğe getirildiği Olağanüstü Genel Kurul'da Genel Mali Sekreterliğe Ahmet Karakuş, Genel İdari Sekreterliğe Hasan Serttaş, Genel Mevzuat Eğitim Sekreterliğine Eyüp Akkaş ve Genel Araştırma ve Dış İlişkiler Sekreterliğine ise Hamza Yanık seçilir.

Zübeyir Yetik Bem-Bir-Sen Genel Başkanı oluşunu şöyle anlatır: “Sendikacılığımın üçüncü dönemi ise, 1997 yılında Rahmetli Akif İnân tarafından yapılan Bem-Bir-Sen'in genel başkanlığı önerisini kabul edişimle başladı. Ama hemen belirtmeliyim ki, bu kabul edişimde etkili olan bir de bir ‘ön süreç’ vardı. 28 Şubat öncesinin fırtınalarının başladığı zamanlardı ve bizim kesimde çözüm arayışları için toplantılar yapılıyordu. İkisine katıldığım bu toplantılarda, ayrıntıya girmeden belirteyim, yapmamız gereken şeyin yeni bir söylem üretmek olduğunu dile getirmiştım. Söylemi de, ‘doğal hukuktan hareketle, her türlü oligarşiye karşı çıkarak, katılımcı demokrasiye ulaşmak’ biçiminde formüle etmişim. Sonraki günlerde siyasetçilerin gazetelere yansıyan kimi beyanlarından bu önerimin yer tuttuğunu görüyor olmama karşın, olayı daha ciddi boyutlara taşımak, daha geniş bir alana yaymak gerektiğini düşünüyordum. Bu konularda yazmak yetersiz görünüyordu ve benim daha başka bir platforma ihtiyacım vardı. İşte bu aşamada önüme sendikacılık imkânı konuldu. Tam da aradığım platformdu, bu.

Nitekim Bem-Bir-Sen’de göreve başlar başlamaz bu sloganı sendikal faaliyetimiz için düstur edinip, ona dayalı bir söylem oluşturma çabasına düştüm. Uzun süreli geziler düzenleyerek ülkemizin her yanında konferanslarla, TV ve radyo aracılığıyla, düzenlenen toplantılarla, eğitim programlarıyla bunu yaygınlaştırmak için uğraş verdim.”

“Sendika Olayına Kısa Bir Bakış”

Zübeyir Yetik'in genel Başkan seçilmesini takiben çıkarılan ilk Bem-Bir-Sen Bülteni, Şubat 1998 tarihli 6. sayıdır. Bu sayıda Zü-



beyir Yetik “Sendika Olayına Kısa Bir Bakış” başlıklı bir yazı kaleme alır. Söz konusu yazı, Zübeyir Yetik’in sendikacılığa bakışını yansıtmaktadır. Yazı şöyledir:

“Sendikalarda, korporasyon ve kooperatifler gibi birer ‘dayanışma’ kurumu olarak sosyal-siyaset gündemine girmişlerdir. Şu var ki, o günden bu yana ortaya çıkan gelişmeler bir yandan sendikaların sosyal olmaktan çok siyasal ağırlıklı birer kurum olmasına yol açarken, diğer yandan da -bu duruma paralel olarak- diğer ikisine göre daha etkin olması sonucunu vermiştir.

Özellikle koşullar gereği edinilen ‘ideolojik’ konum ve olayın odağına ‘ücret’in yerleştirilmesi bu etki ve etkinliğini hem genişlemesine, hem de derinlemesine daha da arttırmış ve ortaya çıkan görüntü karşısında ‘sendikalizm’ adı verilen başlı başına bir ‘ideoloji’nin kurgulanmasına girişilmiş; dahası, kuramsal sağlamda epeyce de yol alınmıştır.

Ancak, gerek ‘sosyal’e yönelik değişik anlayışlar doğrultusunda gerek ‘sosyalizm’in edindiği çeşitli anlamlar ve anlayışlar ve gerekse sosyal-siyaset ağırlıklı hukuksal yapılaşmalar ‘sendika’ olayın ‘sendikalizm’ türünden başlı başına bir ‘ideoloji’ olmasına set çekerken, ‘ideolojik sendikacılık’ın önünü tam tamına kesmese

bile, ‘ ücret sendikacılığı’nın güçlenmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmuş; öyle ki, sirkesi en keskin ‘ideolojik sendikalar’ bile bu görünüşlerine karşın gerçekte birer ‘ ücret sendikası’ olmaktan öte pek de işlev verememişlerdir.

İş yaşamındaki yapılanma biçiminin daha da güçlendirdiği bu sendikalar ve sendikaların böyle oluşundan ötürü şekillenen bu sendikacılık anlayışı, gerçekten de pek çok yerde ve dönemde olabildiğince etkin ve etkili olmuş; neredeyse, zaman zaman ülkelerin gidişini ve geleceğini bile etkileyebilmişlerdir.

Memurların sendikalaşması ya da memur sendikacılığı işte tam da bu sırada gündeme girmiştir. İşçi sendikalarının belki de güç ve etkinlik bakımından doruğa ulaştığı ve haliyle de, doruğa çıkmış olmaktan ötürü bir dönüm noktasına geldiği sırada... Belki de sendika ve sendikaların anlam ve hatta kimlik değişimine uğrayacağı bir dönüm noktası ve dönem.

Ve, memur sendikacılığının ya da memurun sendikalaşmasının önemi de gerçekten buradan kaynaklanmakta.”

Anadolu Atağı

Olağanüstü genel kurul sonucunda yeni bir ekiple Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığına seçilen Zübeyir Yetik, ilk iş olarak sendikadaki bürokratik kimi eksiklikleri tamamlayıp aksaklıkları giderdikten sonra, hemen teşkilat çalışmaları için yurdun büyük bir bölümünü kapsayacak bir geziyi programlamaya girişir.

1 Aralık-20 Aralık 1997 tarihleri arasında gerçekleştirilen ilk gezi programı “Anadolu Atağı” olarak adlandırılır. “Anadolu Atağı”, Memur-Sen Konfederasyonuna bağlı sendikaların İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerindeki teşkilatlarını ziyaret etmek ve bu bölgelerdeki üyelerin hükümetin memurlara dönük yaklaşımı hakkında görüşlerini almak gayesiyle başlatılır.



Belirli bir program dâhilinde ilk olarak Kocaeli-Ankara ardından Trabzon-Erzurum ve son olarak Kayseri, Aksaray, Malatya, Nevşehir, Elazığ, Adıyaman, Kahramanmaraş, Şanlıurfa ve Diyarbakır'daki memurları dinleyen Memur-Sen Konfederasyonu Basın sözcüsü ve Bem-Bir-Sen Genel Başkanı Zübeyir Yetik başkanlığındaki heyet, 1 Aralık'ta başlayıp 20 Aralık'a kadar devam eden ziyaretler sırasındaki izlenimlerini aktarmak için Kayseri'de bir basın toplantısı düzenler.



Toplantıda konuşan Zübeyir Yetik, memurların artık özellikle siyasilere güveninin sıfıra indiği günleri yaşadıklarını belirterek “Hükümet; memurları IMF’nin talimatıyla zorunlu olarak açlık grevine başlatmıştır” der. Başbakanın açıklamış olduğu altı ay zam yapılmayacağı şeklindeki beyanının ciddiyetten uzak ve de komik olduğunu ifade eden Yetik konuşmasını şöyle sürdürür: “Teşkilatlarımızı ve Anadolu’da çalışan memur arkadaşlarımızı ziyaretlerimiz sırasında gördüğümüz manzara içler acısı ve vahimdir. Memurların fakirlik ve tahakküm nedeniyle ülkemizin derdiyle dertlenecek hali kalmamıştır. Mutfaklarında yangının olduğu, beyinlerine ise kelepçelerin vurulduğu memurların artık dayanacak halleri kalmamıştır”

Memurların aslında “Devlete sahip” olması gerektiğini belirlen Genel Başkan Zübeyir Yetik, “Bunu zorbalık anlamında değil, ülkemize sahip çıkmak ve meselelerini çözerek ülkemizi 21. yüzyıla taşımak anlamında söylüyorum. Fakat ülkemizin makûs talihi ve kamburu olan ‘Kapıkulu’ anlayışı, memurları zorunlu açlık grevine mahkûm ederek buna izin vermemektedir” diye konuşur.

Bem-Bir-Sen heyetinin Anadolu’da gerçekleştirdiği ziyaretler hakkında ayrıca geniş çaplı bir rapor hazırlanarak başta Memur-Sen Konfederasyonu olmak üzere diğer ilgili kuruluşlara gönderilir.



Planlı, Hedefi Belli Çalışmalar

Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen’in söylemini “Amacımız, doğal hukuktan hareketle her türlü oligarşiye karşı çıkarak, katılımcı demokrasiye ulaşmaktır” cümlesiyle sloganlaştırır. Ancak bunun sendikal alana oturtulması ve özellikle de sendikayı açacak bir yaygınlığa ulaşması için amacı gerçekleştirecek bir de yöneme, uygulama alanını açacak ek bir söyleme daha ihtiyaç vardır.

28 Şubat’ın etkilerinin gitgide arttığı bir dönem içerisinde bulunmaktadır. Yönetim üzerinde etkili olunabilmesi için bir yol bulmak gerekmektedir ve bunun yolu da hemen hemen bütün demokratik ülkelerde olduğu gibi sivil toplum kuruluşlarından geçmektedir. Üstelik amaç olarak belirledikleri katılımcı demokrasi de bunu gerektirmektedir. İşte, sendikal faaliyet burada devreye girmektedir. Sendikalar sivil toplum kuruluşu olarak kabul edilmektedir. Üstelik sendikaların diğer sivil toplum kuruluşlarına göre daha avantajlı bir durumu vardır. Sendikalar üye aidatları ile yaşamlarını sürdüren kurumlar olarak kimselere borçlu değildir ve daha çok yansız ve demokrat olabilirler. Sahici bir sivil toplum örgütlenmesi için kendi ayakları üzerinde duran sendikaların öncülüğüne de ihtiyaç vardır.

Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen Genel Başkanı sıfatıyla, ilk gezinin ardından takip eden diğer “Anadolu Atak”larıyla söylemlerini köşe bucağı her yanda dile getirir. Anadolu’yu karış karış dolaşır. Edirne’den Ağrı’ya varıncaya kadar 60-65 kadar ili ve kimi ilçeleri kapsayan, kimileri de bir aylık bir süreyi bulan çalışma gezilerini yola çıkmadan önce, günler öncesinden telefon görüşmeleri ile randevular alarak programlar. Bulunduğu ilden komşu ile doğru sabah namazından hemen sonra hareket eder. Kahvaltıyı varacağı yerde yapar. Valiyi, Emniyet Müdürünü, Belediye Başkanını ziyaret eder. Ardından bir basın toplantısı yapar. Ayarlanabilmişse, bir iki yerel radyoda canlı sohbet gerçekleştirir. Sendika yönetim kurulu üyeleri, Memur-Sen’e bağlı sendikaların yöneticileri ve sivil toplum kuruluşları ile ayrı ayrı yapılan toplantılar yapar. Bir konferans, sohbet ve yine ayarlanabilmişse yerel TV’lerden birinde canlı yayında sohbet gerçekleştirir. Ardından sabah namazında komşu şehre doğru hareket etmek üzere dinlenmeye çekilir.

Ziyaretler

Bem-Bir-Sen Genel Başkan Zübeyir Yetik ve Yönetim Kurulu Üyelerinin başlattığı teşkilatlanma ve teşkilat ziyaretleri gerek Anadolu da ve gerekse İstanbul'da tüm hızıyla devam eder. Ziyaret edilen illerde ve ilçelerde belediye başkanları makamlarında ziyaret edilerek belediye memurlarının meseleleri başkanlarla konuşulur.



Genel Başkan Zübeyir Yetik ve Genel Yönetim Kurulu üyeleri 1997 yılının son ve 1998 yılının ilk ayında İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan, Esenler Belediye Başka-

nı Mehmet Öcalan, Bağcılar Belediye Başkanı Feyzullah Kırıkkık, Güngören Belediye Başkanı Yahya Baş, Sultanbeyli Belediye Başkanı Ali Nabi Koçak, Beyoğlu Belediye Başkanı Nusret Bayraktar, Eminönü Belediye Başkanı Ahmet Çetinsaya, Gaziosmanpaşa Belediye Başkanı Recep Koral, Bayrampaşa Belediye Başkanı Hüseyin Bürge, Sarıyer Belediye Başkanı Yusuf Tülün, Ümraniye Belediye Başkanı Mehmet Bingöl, Kartal Belediye Başkanı Mehmet Sekmen, Tuzla Belediye Başkanı İdris Güllüce ve Beykoz Belediye Başkanı Yücel Çelikkbilek'i ziyaret ederler. Ayrıca, İ.E.T.T. Genel Müdürü Raif Yetim de makamında ziyaret edilir.

Zübeyir Yetik'ten Dikkat Çekici Bir Teklif

Bem-Bir-Sen Genel Başkanı ve Memur-Sen Konfederasyonu Basın Sözcüsü Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen, Birlik Haber-Sen, Sağlık Bir-Sen ve Eğitim Bir-Sen ile birlikte Mecidiyeköy Kültür Merkezinde ortaklaşa düzenledikleri basın toplantısında Hükümetin 1998 Yılı Bütçe Taslağı'nda memura %30 zam öngörülmesiyle ilgili olarak bir değerlendirme yapar. Zübeyir Yetik, memur maaşlarının 1953'lerde milletvekili maaşının %33'ü iken o günlerde (1997) memur maaşlarının milletvekili maaşlarının ancak %13'ü olduğunu ifade eder ve teklifini dile getirir: "Memur maaşları milletvekili maaşına endekslenmelidir"

Zübeyir Yetik; zam oranının bütçe imkânlarına göre değil, hükümetin temel politikası olan halkın yoksullaştırılması doğrultusunda belirlendiğini söyler. Ekonomik kalkınma ile demokratik gelişme süreçlerinin tarih boyunca paralellik gösterdiğine işaret eden Yetik, "Devlet memurlarıyla ilgili gerçek bir demokratik mevzuatın oluşturulması için önce zihniyette bir devrim yapılması ve kendisini devleti temsil mevkiinde gören kimselerin devlet memurlarına kapıkulu gözüyle bakmaktan vazgeçmesiyle mümkün olacağına inanıyoruz." diye konuşur.

İnsana yakışır bir toplumun oluşturulmasının tam katılımcı bir demokrasiyle ve sivil toplum örgütlerine gereken önemin verilmesiyle oluşabileceğini belirten Yetik; "Ancak tarih boyun-



ca özellikle refahın yaygınlaştığı dönemlerde oligarşi hep zora düşmüştür. Bu yüzden tiranlar ve oligarklar halk üzerinde tam bir egemenlik kurma yoluna gittiklerinde, servetlere el koyma da dâhil hep halkı yoksullaştırıcı politikalar izlemişlerdir. Zenginlikleri ve dolayısıyla gücü elinde bulunduran oligarşi odakları kendilerini güvence altına almanın yolunu, halkın yoksullaştırılmasında görmüşlerdir. Bu yüzden kimi karteller başta olmak üzere güç odaklarının egemenliğine hizmet edici oligarşik bir yapı oluşturmayı kendilerine ödev sayan hükümet ve hükümetler halkın demokratik alışkanlıklarını tırpanlamak amacıyla uygulamaya koyduğu yoksullaştırma politikasını memur maaşlarında zammı düşük tutarak oluşturmaya çalışmışlardır” der.

Sosyal Denge Sözleşmeleri

Sosyal Denge Sözleşmeleri ilk olarak 1994 Mahalli İdare Seçimlerini takiben Bem-Bir-Sen tarafından geliştirilir. İlk Sosyal Denge Sözleşmesi, 12.12.1995 tarihinde Bağcılar Belediye Başkanı Feyzullah Kıyıklık ile imzalanır. İlk Sosyal Denge Sözleşmesi mahkemelik olur. Bağcılar Belediyesi’nin 35 Belediye Meclis Üyesi hakkında Sosyal Denge Sözleşmesi yaparak görevlerini kötüye kullandıkları ileri sürülerek dava açılır. Bu dava 21.12.1998 tarihinde beraatla sonuçlanır. Bağcılar 1. Asliye Ceza Mahkemesi’nin beraat kararında şu ifadelere yer ve-

rilir: “Memur statüsünde çalışan personelin günün şartlarına uygun ücret almak ve böylelikle memurların refah seviyelerini yükseltmekten başkaca bir niyet ve fiillerinin olmadığı, bu durumun görevi kötüye kullanma olarak mütalaa edilemeyeceği kanısına varıldığından, suçun kanuni unsurları oluşmadığı cihetle sanıkların beraatine karar verilmiştir.”

Sosyal Denge Sözleşmesi imzalanan Gebze Belediye Başkanı Ahmet Pembegüllü ve Gebze Belediyesi bürokratlarıyla ilgili beledi-



yeyi zarara uğrattıkları gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı kontrolörlerinin lüzumu muhakeme istemine Kocaeli Valiliği 12.08.1998 tarihinde men'i muhakeme kararı verir.

Sendikacılıkta yasal bir zeminin bulunmadığı süreçte belediye idareleriyle yapılan görüşmelerde sağlanan anlaşmalar çerçevesinde, belediye çalışanlarına ilave kazanımlar elde edilen bir çalışma usulü olarak benimsenir. Sosyal Denge Sözleşmeleri sendikaya üye kazandırır. Ayrıca üyelerden düzenli olarak sendika aidatı toplanmasına da vesile olur.

Zübeyir Yetik'in Genel Başkan olduğu ilk aylarda, Bem-Bir-Sen ile Bağcılar, Güngören, Pendik, Sarıyer, Üsküdar, Gaziosmanpaşa, Samandıra, Körfez, Gebze, Düzce, Tokat, Derince, Suluova, Dilovası, Bekirpaşa, Köseköy, Arifiye, Darıca belediyeleriyle Sosyal Denge Sözleşmesi imzalanır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Beyoğlu, Bayrampaşa, Esenler, Ak-yazı, Sivas, Malatya, Kayseri Büyükşehir ve ilçeleri, Konya Büyükşehir ve ilçeleri, Batman, Tatvan, Van, Adıyaman, Adana, Şanlıurfa, Diyarbakır, Elazığ, Aksaray, Niğde, Ankara Büyükşehir ve ilçeleri, Bingöl, Bitlis, Erzurum, Kahramanmaraş, Kütahya, Trabzon ve ilçe belediyeleri ile sosyal denge sözleşmesi yapılması için temas kurulu, bunlardan birçoğu ile sözleşme imzalanır.

Zübeyir Yetik, sendikacılığı ulvi gayeler için yapar. Sendikacılığa yüklediği özel anlam çerçevesinde yürüttüğü çalışmalar ve Anadolu'yu mayalama faaliyeti sırasında, Sosyal Denge Sözleşmesi gibi onun sendikacılık anlayışında çok önemli bir yere sahip olmayan konuların gündeme getirilmesinden, bu hususta sorular sorulmasından rahatsız olur. Ancak sendikacılık üye kazanma ve üyeye kazandırma gibi olmazsa olmazlara sahip bir faaliyettir.

Bem-Bir-Sen 2. Olağan Genel Kurulu

Bu süreçte, Bem-Bir-Sen 2. Olağan Genel Kurulu, 23.08.1998 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilir. Çok sayıda davetli, delege



ve izleyicinin iştirak ettiği Genel Kurul'da çok güzel, heyecanlı bir atmosfer yaşanır. Bu Genel Kurul'da kısmi tüzük değişikliği gerçekleştirilir. Sendikanın “Bütün Belediye Memurları Birliği Sendikası” olan adı, Belediye ve Mahalli İdare Çalışanları Birliği Sendikası” olarak değiştirilir.

Zübeyir Yetik'in yeniden Genel Başkan seçildiği Bem-Bir-Sen 2. Olağan Genel Kurulu'nda yeni genel yönetim kurulu şu isimlerden teşekkül eder: Zübeyir Yetik Genel Başkan, Nadir Adbay Genel Sekreter, Fazlı Mercimek Genel Teşkilatlanma Sekreteri, Hüseyin Öcal Genel İdari Sekreter, Bülent Aylı Genel Mali Sekreter, Hamza Yanık Genel Araştırma ve Dış İlişkiler Sekreteri ve M. Atilla Şirin Genel Mevzuat Eğitim Sekreteri olarak seçilir.

Genel Kurul'da Genel Denetleme ve Genel Disiplin Kurulu üyeleri de yenilenir.

Zübeyir Yetik, bu Genel Kurul'dan kısa bir süre sonra 17.10.1998 tarihinde Konya'da yaptığı bir konuşmada Bem-Bir-Sen'in 1998 yılı itibariyle hangi noktada olduğuna ilişkin şu bilgileri verir:

“Genel Başkanı bulunduğum Bem-Bir-Sen (Belediye ve Mahalli İdare Çalışanları Birliği Sendikası) adından da anlaşılabacağı üzere Belediyelerde ve Özel idarelerde işçi statüsünde olmaksızın çalışmakta bulunanların örgütlendiği bir sendikadır. Türkiye’nin 50 ilinde 62 Şubesi ve 35.000 üyesi bulunmaktadır. İçlerinde Büyükşehir, İl, İlçe ve Belde Belediyelerinin de bulunduğu 26 Belediye ile Sosyal Denge Sözleşmesi imzalayarak üyelerine kimi haklar ve imkânlar sağlamıştır.”

“Başörtü Dayatması Yobaz Zihniyetin Eseridir”

Zübeyir Yetik’in Bem-Bir-Sen Genel Başkanı olduğu dönem, 28 Şubat Süreci uygulamalarının tüm hızıyla sürdüğü ve tahribatının hızla yayıldığı bir dönemdir. Zübeyir Yetik, bu dönemde İstanbul Üniversitesi önünde başörtüsü eylemi yapan öğrencilere bir destek ziyaretinde bulunur. Zübeyir Yetik, burada yaptığı konuşmada, yapılan dayatmaların yobaz zihniyetin eseri olduğunu ve buna karşı sürdürülen demokratik direnişi desteklediklerini belirterek şunları söyler: “Israrlı bir biçimde sürdürülen başörtüsü karşıtı tutum ve dayatmalar, gerçekte, toplumumuzun derinlerdeki bir hastalığının su yüzüne çıkan küçük ve belki de önemsiz bir belirtisidir. Bu hastalık insanımızı ve dolayısıyla toplumumuzu 2-3 yüzyıldan bu yana pençesine geçirmiş bulunan ‘yobazlık’tır. Dün ‘Şeriat elden gidiyor’ diye ortalığı velveleye veren yobaz, bugün ‘Laiklik elden gidiyor’ gibi kendi uydurduğu gerekçeyle insanımıza dayatmada bulunmakta, halkımızı bölüp parçalayarak kamplaşmağa itmek istemektedir.

Geçmişin ‘şeriat elden gidiyor’ narasını atan yobazı ile bugünün ‘laiklik elden gidiyor’ diye yırtınan yobazı gören gözler için aynı tip, aynı kişidir. Geçmişimizde korkunç yıkımlar yapıp, büyük yaralar açan bu yobazlık ülkemiz ve toplumumuz bünyesinde bugün de bir kanser olarak etkisini sürdürmektedir.



Biz Cumhuriyet çocukları, devlet memuru olmanın doğurduğu sorumluluğun da bilincinde olarak, yüzyıllardır ahtapot kollarıyla bizi kuşatmış olan bu yobazlık adlı karabasanın her türlü görüntüsü, belirtisi, etkisi, uygulaması ve dayatması karşısında bulunmayı halktan yana olmak ve yurtseverlik gereği sayıyor; genç kızlarımızın sürdürmekte olduğu demokratik direnişi yobazlık karabasanına karşı verilmesi gereken savaşımında önemli bir aşama olarak görüyor ve bütün gücümüzle destekliyoruz.

Oligarklar istemese de Cumhuriyet kuşağı olan bizler insan haklarına kavuşacak ve demokrasiye ulaşacağız.”

Zübeyir Yetik’in Memur-Sen Genel Başkanı Seçilmesi

1999 yılının sonlarında Memur-Sen 2. Olağan Genel Kurulu’nun yaklaştığı günlerde Akif İnan, Konfederasyon Genel Başkanı



sıfatıyla, Zübeyir Yetik'in de genel yönetim kuruluna girmesini ister. Zübeyir Yetik, "Ben sendikam adına gittiğim her yerde zaten Konfederasyon için de çalışmalar yapıyorum. Bu durumda Konfederasyon Genel Yönetim Kurulunda görev yapacak bir arkadaşın yerini almaktansa burada kalırsam, Konfederasyon için koşturacak bir isme daha sahip olmuş oluruz." diye itiraz eder.

Akif İnan ise, hâlihazırdaki genel yönetim kurulu üyelerinden memnun olmadığı ve onların yerine daha faal isimleri getirmek istediği için kendisini listeye dahil etmek istediğini söyleyerek listeye girmesi konusunda ısrarlı olur. Zübeyir Yetik, genel kurul toplantısı yaklaşırken kırk yıllık dostunu kıramayarak teklifi kabul eder. Yeni dönem için çalışmalar yapmak üzere Ankara'ya daha sıkça gitmeye başlar. Bu sırada Memur-Sen yönetimi içerisinde çeşitli sorunlar bulunduğunu görür. Bu durumu görünce,

Akif İnan'ın teklifini kabul etmekle doğru bir iş yapmış olduğunu anlar.

Bu süreçte Akif İnan hastadır. Zübeyir Yetik, İstanbul'da iken Akif İnan'ın hastaneye yattığı haberini alır, hemen Ankara'ya giderek ziyaretinde bulunur; durumu başta basın olmak üzere Akif İnan'ın ulaşabildiği dostlarına da bildirir. Ankara'da birkaç gün kalıp, İstanbul'a döner, bir iki gün sonra da Akif İnan'ın hastaneden çıkışını haber alır almaz tekrar Ankara'ya geçer.

Akif İnan'ın hastalığı akciğer kanseridir. Ancak başlamış olan Genel Kurul süreci ile ilgili görüşme ve çalışmalarını hasta yatağında bile aksatmaz. Kurguladığı yeni genel yönetim şemasında Zübeyir Yetik ve Kâmil Aydoğan genel başkan yardımcıları olarak yer alır. Zübeyir Yetik, Genel Kurul sürecinde Genel Başkan olması yönünde gerek mevcut yönetim kurulu üyelerinden gerek Mehmet Akif İnan'ın kendisinden gelen teklifleri getirir.

Memur-Sen 2. Olağan Genel Kurulu, Mehmet Akif İnan'ın hastalığının iyice ilerlediği bir süreçte 14 Kasım 1999 tarihinde ASKİ Sosyal Tesislerinde yapılır. Genel Kurul'a katılan delegeler, üyeler ve misafirler; bu Genel Kurul vesilesiyle, vefatından 53 gün önce Akif İnan'ı son kez görür ve kısa süreliğine katıldığı Genel Kurul'da yaptığı konuşmada adeta sendikal vasiyetini bizzat onun ağzından dinlerler.

Memur-Sen 2. Olağan Genel Kurulu'nda seçilen Genel Yönetim Kurulu şu isimlerden oluşur: Mehmet Akif İnan Genel Başkan, Zübeyir Yetik Genel Başkan Yardımcısı, Kamil Aydoğan Genel Başkan Yardımcısı, Dr. Ahmet Aksu Genel Sekreter, Mevlüt Doğan Genel Mali Sekreter, M. Fatih Uğurlu Genel Eğitim Sekreteri, Hüsamettin Şanal Genel Teşkilatlanma ve Dış İlişkiler Sekreteri, Ekrem Bağcı Genel Mevzuat ve Araştırma Sekreteri.

Genel Kurul'un ardından, 1999 yılı Aralık ayı içerisinde Ramazan ayını birlikte idrak etme teklifiyle kardeşleri tarafından son günlerini rahat geçirmesi için memleketi, baba ocağı, Nebiler

Yurdu Urfa'ya götürülen Akif İnan, bir Ramazan gecesi 6 Ocak 2000 tarihinde gece saat 02.00'de Hakk'ın rahmetine kavuşur. Cenazesi, 7 Ocak 2000 Cuma günü Cuma namazını müteakip Hasan Paşa Camiinde kılınan cenaze namazından sonra Harran Kapı'daki aile kabristanına defnedilir.

Mehmet Akif İnan'ın vefatından sonra 18 Ocak 2000 tarihinde yapılan Memur-Sen Genel Yönetim Kurulu Toplantısı'nda Memur-Sen Genel Başkanlığına Bem-Bir-Sen Genel Başkanı Zübeyir Yetik seçilir. Eğitim-Bir-Sen'de yapılan toplantıda da Eğitim-Bir-Sen Genel Başkanlığına ise Kamil Aydoğan getirilir.

Zübeyir Yetik'in Memur-Sen'deki Faaliyetleri ve İstifası

Zübeyir Yetik Memur-Sen Genel Başkanı seçilir seçilmez derhal kolları sıvar. Memur-Sen, Eğitim-Bir-Sen ve bağlı sendikalar Sıhhiye'deki Beyazsaray Apartmanı'nda tek bir dairededir. Aynı binada boş daireler vardır. Hemen birini kiralar. Tutulan yer iyi kötü döşenir. Telefonlar, faksler bağlanır. Sendikalardan bir bölümü odalara yerleştirilir. Zübeyir Yetik, çok ciddi bir çalışma temposuna girer. Her sabah saat 09.00'da Konfederasyonda hazır bulunur, programlar yapar, gerekiyorsa toplantılar gerçekleştirir ve bu çalışmalar gece yarısına kadar sürer. Ancak bir ay süren bu dönemde yaptığı toplantılar, katıldığı görüşmeler, kurduğu temaslar gibi faaliyetlerin sayısı 101'e ulaşır.

Zübeyir Yetik, 17 Şubat 2000 tarihinde çevre il ve ilçelerde sonraki ve daha sonraki günlerde gerçekleşecek olan kimi randevuları dolayısıyla Bem-Bir-Sen Genel Sekreteri Nadir Adbay ile birlikte arabayla İstanbul'a doğru yola çıkar. Yolda telefonu çalar, arayan oğlu İmam Şamil'dir. Kanal D'de geçen bir alt yazıda kendisiyle ilgili bir haber verileceğini, kendisinin Hizbullah ile ilgili gösterildiğini söyler. 19.00 haberlerinde bu TV kanalını izlemesini ister. Saat 19.00'da bir kahvehaneye girerler. Kahveye girince boş bir masaya otururlar. Az sonra haberler başlar. Kanal D'yi açmalarını söylerler. Kendisiyle ilgili haber ilk haberdur.

Kanal D'deki haber içeriği ile ilgili olarak ertesi günü, Hürriyet gazetesinin 18 Şubat 2000 tarihli sayısında, Memur-Sen Genel Başkanı Zübeyir Yetik'in 1976 yılında yazdığı "İslam Savaşçısına Notlar" adlı kitabı üzerinden çarpıtmalarla yapılan "Ayrılanı Öldür" başlıklı bir habere yer verilir. "Memur-Sen Genel Başkanı Zübeyir Yetik'ten Hizbullahçı öneri" spotuyla verilen haberin içeriğinde, "Hak-İş Konfederasyonu kurucusu olan, halen Akit Gazetesi'nde köşe yazıları yazan, Emek Platformu'nda Türk-İş, Hak-İş, DİSK gibi sivil toplum örgütlerinin başkanlarıyla birlikte yer alan Yetik'in kitabından bazı bölümler özetle şöyle:" denilerek haberin yapılış amacını destekleyen, bağlamından koparılmış çeşitli cümleler kullanılır. Haberin son bölümünde ise Eğitim-Bir-Sen Genel Başkanı Kamil Aydoğan'ın Zübeyir Yetik'in görüşlerine katılmadığını ihtiva eden beyanatı yer alır.

Bu haber üzerine Zübeyir Yetik 21 Şubat 2000 tarihli dilekçesiyle Memur-Sen ve Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığından konfederasyon ve sendikanın zarar görmemesi gerekçesiyle istifa eder. Ancak, Eğitim-Bir-Sen Genel Başkanı Kamil Aydoğan'ın gazete haberinde yer verilen Zübeyir Yetik aleyhine değerlendirilebilecek beyanatı teşkilât içinde tartışmalara neden olur. Bu tartışmalar sendikaya zarar verecek boyutlara varmadan, Kamil Aydoğan da Mart 2000 tarihinde Eğitim-Bir-Sen Genel Başkanlığı'ndan ve yönetim kurulu üyeliğinden istifa eder.

Kamil Aydoğan ve Zübeyir Yetik'in istifaları, tartışmaları bitirmediği gibi ayrılıkları belli bir oranda körükler. Daha sonra, 15 Ağustos 2000 tarihinde Kamil Aydoğan, Memur-Sen Yönetim Kurulu üyeliği dahil bütün görevlerinden istifa eder. Memur-Sen'de Zübeyir Yetik'in istifasının ardından Genel Başkanlığa 29.02.2000 tarihinde Mehmet Fatih Uğurlu seçilir.

Zübeyir Yetik, 21.01.2000 tarihli dilekçesiyle Ankara'da, Memur-Sen'in Genel Başkanlığı ile birlikte Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığından da istifa eder. Birkaç gün sonra kişisel eşyalarını almak için sendikanın İstanbul'daki Genel Merkezine uğrar. Genel



Yönetim Kurulu üyelerinden İstanbul'da oturanlar hep oradadır. İstifasına rıza göstermediklerini söylerler. Böylece Genel Yönetim Kurulu olarak, istifasını kabul etmemek suretiyle Zübeyir Yetik'i istifadan vazgeçirirler.

Ancak, sinerji oluşturan eski büyü bozulmuştur, Zübeyir Yetik'in estirdiği rüzgâr artık geminin ihtiyacını karşılayamaz duruma gelir. Genel Kurul kararı alınır. Bem-Bir-Sen'in 2. Olağanüstü Genel Kurul'u da 16.07.2000 tarihinde İstanbul'da yapılır ve şu isimler yönetime seçilir: Nadir Adbay Genel Başkan, M. Emin Dindar Genel Sekreter, Sevim Vural Genel Teşkilatlanma Sekreteri, İsa Doğanay Genel İdari Sekreter, Mustafa Silacı Genel Mali Sekreter, M. Emin Tekpınar Genel Araştırma ve Dış İlişkiler Sekreteri, Ahmet Çetin Genel Mevzuat Eğitim Sekreteri.

Böylece Memur-Sen ve Bem-Bir-Sen defteri kapanır.

Zübeyir Yetik'in Sendikacılığının Dikkat Çeken Yönleri

Memur-Sen ve Bem-Bir-Sen Genel Başkanı Zübeyir Yetik'in sendikacılığı, onun aksiyoner kimliği içerisindeki bir yüzü teşkil eder. Zübeyir Yetik her şeyden önce bir dava ve mücadele adamıdır. Ömrünün safahatı incelendiğinde görülür ki, o ilk gençlik çağlarından itibaren tarafını belirlemiş, bu taraf doğrultusunda nerede, hangi kurumsal yapı içerisinde, hangi şartlar altında olursa olsun, bir ömür boyunca eğilip bükülmeden mücadele etmiştir.

Zübeyir Yetik, lise çağlarından itibaren hem öğrenen hem öğrenen, hem yetişen hem yetiştiren, hem okuyan hem yazan, hem konuşan hem dinleyen bir kişi olarak temayüz etmiştir. Hem bir aydın olarak düşüncesinin teorisini sistematik bir bütünlük içerisinde esere dönüştüren entelektüel bir kimlik, hem de aydın sorumluluğunu pratiğe döken, düşüncesinin sahaya yansıtılması ödevini yüklenen bir aksiyoner olarak, alışılmışın dışında çift kanatlı bir profil ortaya koymuştur.

Zübeyir Yetik'in Urfa Lisesinde en yakın arkadaşları Mehmet Akif İnan ve Nihat Armağan'dır. Her ikisi de kültür hayatımızın yakından tanıdığı, medeniyet mücadelesinin taşıyıcısı önemli isimlerdir. Mehmet Akif İnan'ın Urfa Lisesinden Maraş Lisesine geçişi ile birlikte tanıştığı ve adlarının sürekli birlikte anıldığı Nuri Pakdil, Rasim Özdenören, Alaeddin Özdenören, Erdem Bayazit, Cahit Zarifoğlu gibi isimler, Mehmet Akif İnan üzerinden Zübeyir Yetik'in de dost, arkadaş çevresi içerisinde yer alan isimler olmuştur. Ayrıca o dönemde yetişen yerli ve milli bir yöneliş içerisinde bulunan bütün gençler üzerinde çok önemli bir tesir oluşturan Üstad Necip Fazıl'ın Zübeyir Yetik üzerinde de tesiri olmuştur.

Yine lise yıllarından itibaren mahalli gazetelerde yazılar yazmaya başlayan Zübeyir Yetik, yirmili yaşlarında Demokrat Akdeniz, Adalet, Fedai gibi gazetelerin her kademesinde görev yapmış, İslam, Hilal, Yeni İstiklal, Komünizmle Mücadele, Türk Yurdu, Oku, Müslümanın Sesi, Fedai, Yaprak, Hicret, Çağrı, Adım, Nobel gibi haftalık ve aylık yayınlarda sürekli olarak yazılar yazmıştır. Zübeyir Yetik, otuzlu yaşlarında ise Milli Gazetede genel yayın yönetmeni ve yazar olarak görev almıştır. Zübeyir Yetik bu şekilde, kültürel ve düşünsel bir vasatta yetişmiş, bu vasatın 60'lı yıllardan itibaren öne çıkan öncü kadrosu içerisinde yer almıştır.

Zübeyir Yetik'in sendikacılıktan önceki aksiyoner kimliğinin ortaya çıktığı kuruluşlar, İzmir Türk Ocağı, Urfa Türk Ocağı, Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti'dir. Zübeyir Yetik, bir teşkilatçı olarak ilk gençlik çağlarından itibaren buralarda temayüz etmiştir.

Zübeyir Yetik'in sendikacılığı otuz beş yılı aşkın bir dönemi kapsar. Zübeyir Yetik, İslami camiada sendikal mücadeleye atılan ilk isimlerden birisidir. Zübeyir Yetik'in sendikacılığının ilk ortaya çıkışı teşkilatçı kimliğinin bir yansıması olarak 1967 yılında "Öğretmenler Sendikası Urfa Şubesi"ni kurmasıyla olmuştur. Lise arkadaşı Nihat Armağan'ın Urfa'da öğretmen olarak görev yapan ablası Melahat Armağan, derslere başörtülü olarak girdiği için bir soruşturma ile karşılaşır. Zübeyir Yetik, Melahat Armağan'ın görevine son verilmesiyle sonuçlanan bu soruşturma sırasında

ona destek olabilmenin en etkili yolunun sendika olabileceği düşüncesiyle Öğretmenler Sendikası Urfa Şubesini kurar ve sendika şube başkanı sıfatıyla açıklamalarda bulunur.

Zübeyir Yetik, sendikacılığın kendi zihniyeti doğrultusunda yürüttüğü mücadele için son derece uygun bir zemin olduğunu görmüş ve bu doğru okuma çerçevesinde harekete geçmiştir. Ancak bu sendikal mücadele dönemi kısa sürer. Zübeyir Yetik'in, 1961 Anayasasının memurlara sendika kurma hakkı tanıyan hükmüne istinaden Türkiye'de memurların sendikal mücadelesinin ilk dönemini teşkil eden 1965-1975 yılları arasında, sendika tröstleri olan Tüm Öğretmenler Sendikası (TÖS) ve İlkokul Öğretmenleri Sendikası (İLKSEN) karşısında yürüttüğü sendikal mücadele onun öğretmenlikten uzaklaştırılmasıyla sonuçlanır.

Bir süre değişik işlerde çalışan Zübeyir Yetik, 1974 yılından itibaren Milli Gazete'de yazar ve yönetici olarak görev alır. Bu dönem onun işçi sendikacılığına ilişkin girişimlere öncülük yaptığı ve Öz Metal-İş Sendikası ile Hak-İş Konfederasyonunun kurucuları arasında yer aldığı dönemdir. 1976 yılında Öz Metal-İş Sendikasının kurucuları arasında yer alan Zübeyir Yetik, 22.10.1976 tarihinde ise Hak-İş Konfederasyonunun kurucuları arasında yer alır, ilk genel sekreteri olur ve Hak-İş'in kuruluşunun basına ve kamuoyuna açıklandığı basın toplantısında basın açıklamasını okuyan kişi olur. Hak-İş Konfederasyonunun 13.02.1977 tarihinde yapılan ve Yasin Hatipoğlu'nun genel başkan seçildiği Genel Kurulunda genel eğitim sekreteri olarak seçilen Zübeyir Yetik bu Genel Kurul'un ardından Hak-İş'ten istifa eder.

Zübeyir Yetik bağımsızlığına düşkün bir kişiliktir. Çalıştığı, kuruluşunda yer aldığı kurum ve kuruluşların yönetim kademelerinin kendi tabii süreçleri içerisinde teşekkül etmesini, kararların kendi bünyesinde ve yükümlülük taşıyanlar tarafından alınmasını gözetir. Buna muhalif gelişmeler yaşandığında da ortaya koyduğu emek ve gayreti boca düşürme pahasına ayrılık kararı alır.

Zübeyir Yetik'in memur sendikacılığında ikinci defa yer alışı Türkiye'de memur sendikacılığının ikinci döneminin başlarında olur.

Zübeyir Yetik, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanununun çıkarılmasından önceki dönemde, Bem-Bir-Sen ve Memur-Sen genel başkanlığı yapar. 1990 yılından itibaren bir yasal zemin bulunmamasına karşın Türkiye’de memur sendikaları kurulmaya başlanır. Zübeyir Yetik bu dönemde Kızılay’da çalışmaktadır. 1994 yılının sonlarından itibaren ise İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde İSKİ’de çalışmaya başlar. Bu süreçte, Bem-Bir-Sen 10 Ocak 1994 tarihinde, Memur-Sen ise 9 Haziran 1995 tarihinde kurulmuştur. Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen ve Memur-Sen’in kuruluşunu dışarıdan takip eder. Bem-Bir-Sen’e üye olur, çeşitli toplantılarına katılır, yazar ve düşünce adamı kimliğiyle bu toplantılarda konuşmalar yapar.

Zübeyir Yetik’in, Memur-Sen’in kurucusu olan yakın arkadaşı Mehmet Akif İnan’la Urfa Lisesinde başlayan arkadaşlıkları hiç kopmadan devam etmiştir. Öyle ki, uzun yıllar boyunca, Mehmet Akif İnan İstanbul’a gittiğinde Zübeyir Yetik’in, Zübeyir Yetik Ankara’ya gittiğinde Mehmet Akif İnan’ın misafiri olur. 1997 yılında Bem-Bir-Sen Genel Yönetim Kurulu üyelerinin gerek kendi içerisinde gerek Memur-Sen Genel Merkezi ile çeşitli anlaşmazlıklara düşmesi nedeniyle Mehmet Akif İnan bir çözüm arayışına girer. Bem-Bir-Sen Genel Merkezi’ni donanımlı bir genel başkan etrafında yeniden teşekkül ettirmek ister. Bu çerçevede, eskiden sendikal çalışmalar içerisinde bulunduğunu yakından bildiği arkadaşı Zübeyir Yetik’e teklifte bulunur. Zübeyir Yetik’in genel başkanlığı hususunu İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Recep Tayyip Erdoğan’la da istişare ettiği anlaşılmaktadır.

Bu dönem, Zübeyir Yetik’in, 28 Şubat Sürecinde İslami çevrelerde yaşanan tikanıklığı aşmak için neler yapılabileceğine ilişkin zihin egzersizi yaptığı bir dönemdir. Refah Partisi kapatılmış, sivil toplum kuruluşları etkisizleştirilmiştir. Bir çıkmaz sokağa girildiği düşünce-sine ulaşılmıştır. Bu dönemde yapılan, Zübeyir Yetik’in de katıldığı istişari mahiyetteki çeşitli toplantılarda geçmişte denenmiş çeşitli metotların tekrar edilmesinin ötesinde yeni şeyler söylenmemektedir. Oysa Zübeyir Yetik yeni ve farklı bir söylem, bunu ifade eden yeni ve orijinal bir dil ve buna uygun bir çalışma stratejisi oluşturmak gerektiği düşüncesindedir. Yeni söylem “İnsan Hakları”, “Temel

Hak ve Hürriyetler”, “Demokrasi” etrafında şekillenmeli, evrensel, kuşatıcı bir dille fert fert muhatabına bizzat ulaştırılmalıdır.

Mehmet Akif İnan’ın teklifi, Zübeyir Yetik’in yeni ve farklı bir söylem ve çalışma yöntemi arayışına denk düşer. “Sendika” Zübeyir Yetik’in zihninde şekillendirdiği yeni söylemin taşıyıcısı olmaya son derece uygun bir faaliyet alanıdır. Sendika vasıtasıyla çalışanların örgütlenebileceği, örgütsel bir varlık olarak disiplinli, eğitilmiş bir kitle meydana getirilebileceği, bu örgütlenme sırasında Anadolu’da fert fert Anadolu insanının uyanışına dönük bir saha çalışması da yapılabileceği düşüncesiyle teklifi kabul eder. Mehmet Akif İnan bir yönetim oluşturur, başına da Zübeyir Yetik’i geçirerek genel kurulu gerçekleştirir.

Zübeyir Yetik, kişisel yaşamında da son derece planlı, programlı, disiplinli bir insandır. Düşüncesi sistematiktir. Kitapları disiplinli bir çalışmanın ürünüdür. Yazıları belli bir üslupla yazılmıştır. İrticalen yaptığı konuşmaları bile belli bir bütünlük ve disiplin içerisindedir. Onun memur sendikacılığındaki görevi de bu plan, program ve disiplin itiyadının bir yansıması şeklinde gerçekleşmiştir.

Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen Genel Başkanı olur olmaz ilk iş olarak, Genel Merkez’i ve şubeleri bir düzene sokmuş, sistemi yeniden organize etmiş, ardından faaliyetleri bir program dahilinde icra etmeye başlamıştır. Bu süreçte, Yönetim Kurulu toplantıları bir periyoda bağlanmış, düzenli toplantılar yapılmaya başlanmıştır. Görsel düzenlemeler yapılmış, Bem-Bir-Sen’in logosu o günün şartlarında modernize edilmiş, logodaki unsurların birbiriyle ilişkisi rozet vs kullanımlar için daha uygun bir hale getirilmiştir.

Bu ilk düzenlemelerin ardından sıkı bir faaliyet dönemine girilmiştir. Hem Bem-Bir-Sen’i Anadolu’da teşkilatlandırmak hem de Anadolu insanını ülkenin meseleleri hakkında bilgi sahibi yapmak, uyandırmak üzere planlı bir şekilde Anadolu gezilerine çıkılmıştır. Bu gezilerde mesajı en etkili bir şekilde taşıyan bir slogan etrafında toplantılar gerçekleştirilmiştir. Zübeyir Yetik bu çalışmalarda Bem-Bir-Sen’in söylemini “Amacımız, ‘Doğal Hukuk’tan hareketle her türlü oligarşiye karşı çıkarak, katılımcı demokrasiye ulaşmaktır” cümlesiyle sloganlaştırmıştır.

Zübeyir Yetik'in Bem-Bir-Sen Genel Başkanı olarak düzenlediği 60-65 kadar ili ve kimi ilçeleri kapsayan, kimileri de bir aylık bir süreyi bulan Anadolu gezileri de onun disiplinli kişiliğini ortaya koyan kat'î bir programı taşımaktadır. Her ilde tekrarlanan program şöyledir: Çalışma gezileri için günler öncesinden telefon görüşmeleri ile gidilecek ilde randevular alınır, çalışma günü ayrıntılı olarak programlanır. Bulunulan ilden komşu ile doğru sabah namazından hemen sonra hareket edilir. Kahvaltıyı varılan yerde yapılır. Ardından sabah saatlerinde Vali, Emniyet Müdürü, Belediye Başkanı, Milli Eğitim Müdürü ziyaret edilir. Ardından bir basın toplantısı yapılır. Ayarlanabilmişse, bir iki yerel radyoda canlı sohbet gerçekleştirilir. Bem-Bir-Sen'in şube yönetim kurulu üyeleri, Memur-Sen'e bağlı sendikaların o ildeki yöneticileri ve sivil toplum kuruluşları ile ayrı ayrı yapılan toplantılar yapılır. Akşam bir konferans/sohbet ve yine ayarlanabilmişse yerel TV'lerden birinde canlı yayında sohbet yapılır. Ertesi sabah namazında komşu şehre doğru hareket etmek üzere dinlenmeye çekilir.

Zübeyir Yetik'in Bem-Bir-Sen Genel Başkanı olduğu dönemde, kendisinden önceki dönemde ilki Bağcılar Belediyesi ile yapılmış bulunan Sosyal Denge Sözleşmeleri'ne ağırlık verilir. Bağcılar, Güngören, Pendik, Sarıyer, Üsküdar, Gaziosmanpaşa, Samandıra, Körfez, Gebze, Düzce, Tokat, Derince, Suluova, Dilovası, Bekirpaşa, Köseköy, Arifiye, Darıca belediyeleriyle hemen ilk günlerde Sosyal Denge Sözleşmesi imzalanır. Takip eden süreçte başta İstanbul Büyükşehir Belediyesi olmak üzere, Anadolu'daki pek çok il ve ilçe belediyesi ile de bu sözleşmeler yapılır. Bu sözleşmeler yeni üye kazandırdığı gibi, henüz bir sendika kanununun bulunmadığı ve aidatların kaynaktan kesilmediği süreçte elde edilen kazanımlar Bem-Bir-Sen'in üyelerden aidat almasına da vesile olur, Memur-Sen'e bağlı sendikalar içerisinde maddi imkânlar bakımından en rahat sendika olarak Bem-Bir-Sen öne çıkar.

Zübeyir Yetik, Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığı görevini sürdürürken, yakın dostu, arkadaşı Mehmet Akif İnan'ın vefatının ardından ise 18.01.2000 tarihinde Memur-Sen Genel Yönetim Kurulu tarafından Memur-Sen Genel Başkanı seçilir. Zübeyir Yetik'in Memur-Sen

Genel Başkanı olduğu kısa süre içerisinde de yine bir derleyip toparlama, düzene sokma arayışı içerisinde olduğu ve buna yönelik adımlar attığı görülür. Bu dönemde Memur-Sen ve bağlı sendikalar Sıhhiye'de Beyazsaray Apartmanında bir dairede faaliyet göstermektedirler. Bu daire Eğitim-Bir-Sen tarafından kiralanmış bir dairedir. Zübeyir Yetik, aynı binada bir daire daha kiralayarak, tefriş eder, Memur-Sen ve Eğitim-Bir-Sen dışındaki Memur-Sen'e bağlı bağlı diğer sendikaları buraya taşır. Böylece çalışmaların bir nebze daha ferah bir vasatta gerçekleştirilmesini sağlar. Bu fiziki iyileştirmelerle eş zamanlı olarak, çeşitli kişi, kurum ve kuruluşlarla hızlı bir temas trafiği işleterek, tanışma, tanıtma ve güçlü bağlar kurma çabası içerisinde girer. Bu çerçevede ilk bir aylık süre içerisinde yüzden fazla ziyaret ve temas gerçekleştirir.

Zübeyir Yetik'in, bir düşünce insanı, yazar, yayıncı, gazete yöneticisi, sivil toplum kuruluşu yöneticisi olarak edindiği ve taşıdığı tecrübe, bir sendikacıyı başarıya ulaştıracak en temel donanımlardır. Bir sendikacı fikir inşa edebilmeli, inşa ettiği fikri en etkili biçimde yazılı veya sözlü olarak savunabilmeli ve aktarabilmeli, kitleleri harekete geçirecek hitabet kabiliyetine sahip olmalı, krizler karşısında soğukkanlı bir şekilde çözüm üretebilmeli, yönetim ve organizasyon kabiliyetine sahip olmalı, ciddi, saygın, güvenilir bir kişiliğe sahip olmalıdır. Zübeyir Yetik, bu nitelikleri haiz bir sendikacıdır. Sendikacılığa ciddi katkılar sunma potansiyeli olan bir isimdir. Sendikacılıkta uzun süreli görev yapamamış olması, kendisinin dışında gelişen ve meş'um 28 Şubat Sürecinde Memur-Sen camiasına yönelik bir tehdide dönüşen talihsiz bir gelişme nedeniyle olmuştur.

Zübeyir Yetik sendikacılığı ideolojik temelli bir hareket olarak tanımlamaz. İdeolojik temelli hareketlerin zamanla tıkanıklığa ulaştığını, daha evrensel ve kuşatıcı bir zemin üzerinde gelişen hareketlerin daha uzun ömürlü ve daha geniş bir çevreye hitap etme imkanına sahip olduğunu düşünür. Zübeyir Yetik'in bu tanımlaması Memur-Sen'in kurucusu Mehmet Akif İnan'ın tanımlamasıyla birebir örtüşmektedir.

Zübeyir Yetik, sendikacılığı günümüzün çıkarların ve ücret sendikacılığı olarak nitelendirilebilecek sığ arayışların ötesinde daha derin,

daha buutlu çalışmaların alanı olarak görür ve sendikanın bu tesiri oluşturma kabiliyetine haiz olduğunu düşünür. O, sendikacılıkta çıkarı değil, yararı hedef alır, sendikal faaliyetlerinin temelinde çıkarı değil, Hakk'ı esas almak yer alır. Zübeyir Yetik, sendikacılığı Hakk'ı yerli yerine oturtmak; imkânlardan çıkar sağlamak değil, yararlanmak cihetine gitmek olarak değerlendirir. Zübeyir Yetik, sınıf sendikacılığına karşıdır. Sendikacılıkta sınıf zihniyetini bertaraf ederek, sendikacılığı ferdi kimlik inşasına yönelik yeni ve farklı bir misyonla işletmeyi hedefler. Ancak bu düşüncüyü tanımlamaya, teorisini etrafı bir şekilde oluşturmaya ve pratiğe dökmeye vakti yetmez.

Zübeyir Yetik'in Memur-Sen Genel Başkanlığı görevi kısa sürer. Düşünce adamı ve yazar Zübeyir Yetik'in 25 yıl önce yazdığı bir kitap-tan didikleme yoluyla çıkarılan bölümler üzerinden o günün kartel medyasına servis edilerek yaptırılan bir haber, Sendikacı Zübeyir Yetik'e yönelik bir linçe dönüştürülür, Zübeyir Yetik, Memur-Sen'in zarar görmemesi için 21.02.2000 tarihinde Memur-Sen ve Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığından istifa eder. Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığından istifasının kabul edilmemesi üzerine 16.07.2000 tarihinde yapılan Genel Kurul'a kadar Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığı görevini sürdürür. Bu tarihten sonra sendikal zeminden çekilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EMEKLİLİK GÜNLERİ

PANELE DAVET

“ZÜBEYİR YETİK'E SAYGI”

ZÜBEYİR YETİK

Düşünmeyi bilen, düşüneni seven,
seveni düşünen bir insan.

Ayrıntılarda tatlı tatlı gezinirken
esasan uzaklaşmayan dikkatli,
esasa değinirken ayrıntıları
kaçırmayan titiz bir insan.

Konuşurken "hitap" eden,
"hitap" ederken konuşan bir insan.

Düşünürken çok başka yerlerden
ve farklı açılardan bakan,
dinlerken ve anlarken
dinlediği
ve anlamaya çalıştığı insanlarla
aynı yerlerden
ve aynı açılardan bakan bir insan.

Baktığında gören, gördüğünde
mutlaka bakan bir insan.

Soyutu irdelerken somutla el ele,
somutu irdelerken soyutla
gönül gönüle bir insan.

"Nefsinin yanında kötü,
Allah'ın yanında iyi,
insanların yanında
onlardan biri" olmayı
kendine yakıştırmış bir insan.

Hali yaşayan, halden anlayan
bir insan.

Hepimize YETİK, kendine yitik,
bin insan gibi bir insan.

Zaman gibi uzayan,
uzam gibi yayılan,
Yusuflu Kenan gibi, Bedri zaman gibi,
Ali İmran gibi bir insan.

CUMA AGAÇ

Konuşmacılar:

Eyyüp AZLAL - Ahmet KAYTAN - Mehmet KURTOĞLU - Veynel POLAT

İrtibat Tel: 0414 315 77 82 - 314 07 00 e-mail: info@edebiyatmezurlari.com

Memleket Edebiyat
Fikir ve Edebiyat Birliği



SANLIURFA
GAZETECİLER BİRLİĞİ



TÜRKİYE
YAZARLAR BİRLİĞİ



MEMUR-SEN
KONFEDERASYONU

Tarih: 29 Ocak 2007 Yer: Şairnabi Kültür Merkezi Saat: 19:00

“Ben, 1941, Siverek doğumlu İmam Oğlu
 Zübeyir’den ‘ibaret’ bir kimse değilim...
 Sizler de, öyle; hepimiz, ama hepimiz,
 başlangıcının kaç yıla dayandığını
 bilmediğimiz bir süreçle yoğrulmuş ve pişmiş
 birer kimlik/kişilik olarak, zamanımızı,
 geleceğe taşıyan birer ‘sorumlu unsur’uz...
 Geleceğe ne taşıyacağımız, ‘ortak miras’a
 yaptığımız katkıyla neyi “miras”
 bırakacağımız önemli, çünkü, bu
 ‘fonksiyonumuz’dan da sorgulanacağız...
 Şu ya da bu ‘taraf’ta yer almak mı, yoksa,
 ‘hakkın’ yanında durarak, ‘temiz’ bir ‘gelecek’
 için hazırlık yapanlardan olmak mı?
 Öfke, kin, nefret ve intikamın mı, yoksa
 sevginin ve geçmişteki zerre miktar da olsa her
 olumlu adıma minnet duymanın mı taşıyıcısı
 olalım?
 Geleceği, fert fert, her birimiz kurmaktayız...
 İnsanlığın geleceğinin sorumlularındanız...”
 Zübeyir Yetik

Saygı Gecesi

Zübeyir Yetik, 2003 yılında İSKİ’den emekli olduktan sonra, emekli olmadan birkaç ay önce taşındığı Başakşehir’deki evine çekilir. Arada bir ziyaretine gelenleri, nadiren onu evden alıp da yemeğe, çaya götüren dostları, röportaj için uğrayan bir iki kişiyi, konferans ya da TV programı için bir iki davet edilişini, bir de kimisi bir ay, kimisi 15-20 gün süren sıra-ı rahim ziyaretleri bir yana bırakılırsa, hemen hemen evden hiç çıkmaz ve hiç kimse ile de görüşmez.

2007 yılında bir gün o sıralarda Urfâdaki Abdülkadir Karahan Kütüphanesinin Müdürü olan Eyyüp Azlal telefonla kendisini arar. Kendisi için bir ‘saygı günü’ düzenlemeyi ve bir de Memleket Edebiyat Dergisi olarak bir ‘özel sayı’ hazırlamayı düşündüklerini belirterek bu konuda malzeme talebinde bulunur.

Zübeyir Yetik, hazırlıklar tamamlandıktan sonra, 20 Ocak 2007 gecesi gerçekleştirilecek saygı gecesi için eşi Kamuran Hanım’la birlikte Urfa’ya gider. Memleket Edebiyat Dergisinin “Yitik Bir Medeniyet ve Zübeyir Yetik” lejanlı özel sayısı matbaadadır. “Zübeyir Yetik’e Saygı” başlıklı gecenin programı da hazırdır. Program, Memur-Sen, Şanlıurfa Gazeteciler Birliği, Türkiye Yazarlar Birliği Şanlıurfa Şubesi ve Memleket Edebiyat dergisinin ortak çalışması sonucu gerçekleşmiştir.

20 Ocak 2007 gününün gecesi Şair Nabi Kültür Merkezinde gerçekleştirilen gece, çok samimi bir hava içinde, çok güzel geçer. Protokol koltuklarında Milletvekili Müfit Yetkin, Belediye Başkanı Ahmet Eşref Fakıbaba, Vali Muavini Yılmaz Malgaç, AK Parti İl Başkanı Mehmet Ekinci vardır. Zübeyir Yetik’in Urfalı eski ve daimi dostlarının büyük bir bölümü de geceyi onurlandırmışlardır.

Programın takdimciliğini Öğretmen Mahmut Kaya yapar. Önce Eyyüp Azlal tarafından hazırlanan ve Zübeyir Yetik’in hayatını anlatan slâyt gösterimi yapılır. Ardından Eğitim-Bir-Sen Şube Başkanı Suphi Çiçek, Memur-Sen adına açılış konuşması gerçekleştirir. Önce Yazar Abdülkadir İkbâl, ardından Şair Cuma Ağaç konuşmalarını yaparlar. Güven Cengiz’in birkaç parçadan oluşan gitar resitalinden sonra programın panel kısmına geçilir.

Panelistler Eyyüp Azlal, Ahmet Kaytan, Mehmet Kurtoğlu ve Veysel Polat, “Yitik Bir Medeniyet ya da Bir Medeniyetin Dirilişi ve Zübeyir Yetik” bağlamında konuşmalarını gerçekleştirirler. Ardından plaket takdimine geçilir.

Memur-Sen’in plaketine Memur-Sen İl Başkanı Ahmet Kaytan, Memleket-Edebiyat dergisinininkini Şair Eyyüp Azlal, Yazarlar

Birliği'ninkini Şair-Yazar Mehmet Kurtoğlu ile birlikte Milletvekili Müfit Yetkin, Şanlıurfa Gazeteciler Birliği'ninkini Gazeteci-Yazar Veysel Polat, Harran Üniversitesi Mezunları adına olanı ise Akademisyen Hasan Almaz takdim eder.

Zübeyir Yetik'in Saygı Gecesinde Yaptığı Konuşma

Programa Zübeyir Yetik için de bir konuşma konulmuştur. Zübeyir Yetik'in "Bugünün İbrahimlerine Hitap" başlıklı o konuşmasının metni şöyledir:

Bugünün İbrahimlerine Hitap

"Konuşmama, Biricik Efendimiz başta olmak üzere Yüce Allah'ın tüm Elçilerine, bütün müminlere ve siz Değerli Dostlarıma selâmlarımı ileterek başlıyorum.

Gerek az önce dinlemiş bulunduğunuz konuşmalarda ve gerekse bu gece/bu gün münasebetiyle hazırlanmış bulunan elinizdeki dergide, genç dostlarım tarafından "yitik şehir/yitik medeniyet" temeli üzerine kurgulanmış, geliştirilmiş bir tema işleniyor.

Temele oturtulan bu ibareye baktığımızda iki önemli vurguyla karşılaşırız:

Bunlardan birincisinde çöken, yıkılan, yok olan, gözden ve gönülden çıkarılan, dolayısıyla "tarih" konusu olup gündemden düşmüş bulunan değil de, yitik, yiten, yitinmiş, yitirilmiş bir medeniyet, bir uygarlık söz konusu ediliyor ve buna ilişkin kaygılar dile getiriliyor.

İkincisi ise, şehir ve medeniyet vurgusu; daha doğrusu bu iki kavram-kelimenin birbirleriyle ilişkisine ya da birbirlerinden ayrılmazlığına yapılan vurgu.. "Yitik" kaygısı, yitirmiş olma duygusu, işte bu vurgulamanın getirdiği açılım doğrultusunda ortaya çıkıyor. Bu açılım Urfamız, tarih boyunca hep gerçek bir "medine" olan, medeniyetlere yataklık etmiş bulunan Urfa'mız bağlamında

gündeme gelip, oradan bir yitik medeniyeti kucaklayıcı genişliğe erişiyor.

Bu cümlede yer alan “yitik medeniyet” ve “medeniyetlere yataklık etmiş” olmak olgularının bir arada anılması, ilk bakışta, tekil ve çoğulu ayırt etmeyi gözden kaçırmış bir yaklaşım gibi algılanabileceğinden, ifade bir tür çelişki içinde görülebilir. Ya da, “medeniyetlere yataklık etmiş olan bir kent” ifadesinin yanında yer alan “yitik medeniyet” ibaresinin bu kentin yataklık ettiği medeniyetlerden hangisine işaret etmekte olduğu sorusuna yol açabilir.

Böyle bir soruyu kısa bir açıklamayla yanıtlamış olmak ya da görünürdeki bu çelişkiyi giderebilmek için, belki, önce “medeniyet” kavramı ile birlikte Urfa’mızın yataklık etmiş bulunduğu “medeniyetler” üzerine birkaç söz söylemem gerekecek.

Medeniyet, etimolojik olarak “din” kelimesinin bir türevidir. Dinin yaşama geçirilmesi, bir başka deyişle dinsel uygulamaya ilişkin veri ve verimlerin tümünün bir bütün olarak ve bütüncül bir yapı halinde yaşam biçimine dönüştürülmesi “medeniyet”i doğurur, yoğurur, oluşturur ve geliştirir. Batı literatüründeki “site”nin bizdeki karşılığı olan “medine” kavramı da, “medeniyet” gibi, yine “din” kelimesinin bir türevidir ve “din”in yaşama geçirilme alanı olan yerleşim birimini ifade eder.

Sözün bu noktasında, pek de gerekli olmamakla birlikte, Almanya Başbakanı Merkel’in bir cümlesini hatırlatmadan geçemeyeceğim. Televizyonlarda da yayınlanan bir haberde şöyle diyordu: “Avrupa Birliği bir Hristiyanlar kulübü değildir; ancak Avrupa Birliği Değerleri, Hristiyan dininin verileri ile oluşmuştur.” Televizyon haberlerinin geniş kitlelere ulaşması dolayısıyla Merkel’den aktardığım, gerçekte ise Batılı, hatta Dünyalı tüm düşünürlerin Batı Medeniyetinin ve dolayısıyla medeniyetlerin oluşumuna ilişkin ortak görüşü de olan din ve medeniyet bağlantılı bu tanım, görüldüğü gibi, benim az önce sunduğum belirleme ile bire bir örtüşmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, “İbrahim Baltası” ile yıkılmış ve tam anlamıyla tarihe karışmış olan Nemrudî dönemden sonraki her

Urfa, Urfaların hepsi İbrahimî Öğreti çatısı altında yer alan “din”-lerin, dahası, İbrahimî Öğreti’nin de içinde bulunduğu İslâm’ın yaşandığı bir belde, bir medinedir. Haliyle de, “yitik medeniyet” tekil ifadesi ile “medeniyetlere yataklık etme” biçimindeki çoğulluk anlatıcı ibarenin çelişir bir yanı bulunmamaktadır. Belki bu, bir anlatım zorunluluğu olarak değerlendirilmelidir.

Bu zorunlu açıklamadan sonra, artık, “yitik şehir/yitik medeniyet” vurgusunu; ifadeyi açarak söylersek, bir şehrin, daha doğru ifade edişle bir medinenin yitirilmesi, “yitik şehir” sürecine girmesi ile bir medeniyetin yitirilmesi arasındaki ilişkiyi irdeleyebiliriz.

Coğrafya bağlamli tarihsel bir süreç olan bu olguyu, değerli şair-düşünür Sezai Karakoç, bundan 40 yıl önce yazdığı bir şiirinde, çok ustaca bir imgeleme ile şöyle ifade eder:

“Şam ve Bağdat kırklara karışmıştır

Elde kala kala bir Mekke bir Medine kalmıştır

O da yarım kalmıştır

Urfa ufala ufala

Bir pul olacak çarpık balıklar üstünde

Belki bir toz bulutu

İstanbul’a küflenmiş

Bir avrupa akşamı dadanmıştır

Eski şehirlerin kimi göğe çekilmiş

Kimi yedi kat yerin dibine batmıştır”

Tarih felsefesi alanında da özgün ve tutarlı yorumları bulunan bu büyük şair-düşünür, İslâm Medeniyetinin günümüzdeki görüntüsünü bu dizeleriyle fotoğraflarken, dikkat edilirse, andığı. İslâm merkezlerinin yitimine ilişkin kesin belirlemeler yapmış; ancak Urfa için kullandığı “kalacak”, “olacak” ifadeleriyle, adeta, diriliği ve diriliş ümidini bu medine üzerinde odaklandırmıştır.

Urfa’ya ilişkin düşünce ve ümitlerimde yalnız olmadığımı belirtmek amacıyla sizlere aktardığım bu işaret edişte de, anılan şehir-

ler/ medineler arasında Urfa'nın, İbrahim kenti Urfa'nın bir medeniyeti temsil ve onun geleceği açılarından taşıdığı önem açıkça görülmektedir.

Değerli Dostlarım,

Geldiğimiz bu yerde, “Peki, ‘İbrahim’ kimdir, konu edindiğimiz ‘medeniyet yitimi’nin ‘İbrahimi Öğreti’ ile olan ilişkisi nedir?” şeklinde bir soru sormamız gerekiyor. Zira andığımız yitik medeniyet ya da bu medeniyetin yitirilmesi konusu, dahası anılan medeniyetin nidiği ve ne olacağı ancak böyle bir sorunun yanıtlanmasıyla aydınlığa kavuşabilecektir.

İnsan ile medeniyet ilişkisi, bu iki kavramın aynı bağlam içinde değerlendirilmesi zorunluluğu ise, aradığımız yanıtı ulaşmak için İbrahimi Öğretide “insan”ın konumunu belirlememizi gerektirir. Bunun için, biz elbette, İbrahimi/Nebevî Öğretinin yer aldığı en son ve tek sağlıklı metin olan Kur’an-ı Kerim’e bakalım. Şu var ki, konumuzla ilgili ayetleri anarak ayrıntılı aktarmalar yapmak yerine, yalnızca kimi belirlemeleri sunacağım için konuşmam çok da uzamayacaktır.

İbrahimi Öğretide “insan”, Kur’an-ı Kerim’de haber verildiği üzere, zatına secde edilesi saygın bir yaratıktır. Bu saygın konumu ise, Yüce Allah tarafından öğretilen “eşyanın isimleri”nin bilgisine sahip oluşunun, bir başka deyişle Yüce Allah’ın “ruhumdan” diye nitelediği bir ruhun kendisine üflenmiş olmasının sonucudur. Buradaki “bir başka deyişle” vurgusu, “ruh” kavramının, felsefe ve tasavvuftaki “ruh” anlayışından çok farklı olarak, Kur’an-ı Kerim’de “emir, buyruk, söz, yetki, vahiy” bağlamında kullanılmasına dayanmaktadır. Böyle bir yaklaşımda da, secde buyruğunu gündeme getirici oluşlar olarak anılan “eşyanın isimlerinin öğretilmesi” ile “ruh üflenmesi”, deyim yerinde ise, aynı kapıya çıkmakta; bir oluşumun/olgunun iki ayrı yüzü, farklı iki anlatımı olmaktadır.

Daha kestirmeden gitmek için şöyle diyeceğim: “Yeryüzünde halife olsun” için yaratılmış bulunan insan, bu konumunun ge-

rektirdiği donanıma kavuşsun diye “eşyanın isimleri” bağlamında bilgilendirilmiş, “ruh üflenmesi” yoluyla da yetkilendirilmiş; yani, halifelik görevini yerine getirebilmesi için gerekli olan bilgilerle ve bildiklerini yaşama geçirebilmesi için de özgür bir iradeyle donatılmıştır. Secde olayı da, gerçekte, bu donanımı dolayısıyladır.

Öte yandan Yeryüzü ise, “gökler ve yerler ile bu ikisi arasındakiler” kapsamında bütünüyle insana boyun eğici kılınarak, onun halifelik gereklerini yerine getirebileceği bir düzenleme içine sokulmuştur.

Şu var ki, parçalanamaz bir bütün halindeki bu Öğretiye dayalı yorumlarda bulunan kimilerince, özellikle insanın bu bütün içindeki yerine, konumuna, işlevine, yetkisine ilişkin değerlendirmeler yapılırken bu bütünlük gözden kaçırıldığından ya da göz ardı edildiğinden, kimi yanılsamalar yaşanmış, yanılgılara düşülmüştür. Bu durum/tutum ise, “insan” gerçeğini gölgelemiş, açıkçası “insan”ın yanlış bir yere, kimi yanlış yerlere konumlandırılmasına yol açmıştır. İnsanın, bu Yeryüzü Halifesinin yanlış konumlandırılması..

Benim gerçekte “maksada mebni, amaca yönelik” birer yaklaşım saydığım söz konusu yanılsamaları/yanılgıları insan ve eşya ilişkisi düzleminde çok açık bir biçimde gözlemleyebiliriz. Şöyle ki, Yüce Allah, insanı bir yere, bizim boyutumuzdaki diğer varlıkları, bir başka deyişle eşyayı da başka bir yere konumlandırarak, bu varlıkları insanın boyunduruğu altına vermişken, yani insanı boyunduruk altına girici değil de boyunduruğa alıcı olarak yaratmışken.. Kimi insanlar bunun ayırtında olmayarak ya da farkında olmalarına karşın işlerine geldiği gibisinden yorumlamalar ile insanları da kümelere ayırmış, bu yolla kimilerini kimilerinin boyunduruğu altına sokmağa elverişli öğretiler/söylemler geliştirmişlerdir.

İşte burası, zaman zaman çekişme içine girmelerine ya da öyle bir görüntü vermelerine karşın, hep ve her yerde doğrudan ya da dolaylı bir işbirliği içinde bulunan “madde âleminin sultan-

ları” ile “mana âleminin sultanları”nın “insan’ı, ona asli rengini veren, onun kimliğinin asal ögesi olan, onu secde edilesi saygınlık konumuna oturtmuş bulunan “özgür irade”den soyutladıkları aşamadır.

Buysa, ancak özgür iradesinden ötürü “tam bir insan” olan ve olabilecek olan bir varlığı insanlığından uzaklaştırmaktan, onun asal/ fitri özelliğini/yanını yolmaktan, eksiltmekten, kırpırmaktan, yozlaştırmaktan başka bir şey değildir. “İnsan”ın yitirilişi de, yitirilişi de, yitimi de, işte, buradan ve böylece başlamış olmaktadır. Yitik insan, yiten medine ve yitirilen medeniyet olgusu veya süreci sorgulanırken ilk yapılması gereken iş de, bu sebeplerle, o medeniyet içinde yer alan insanların irade özgürlüklerinin irdelemesi olmalıdır.

Bugün burada “yitik şehir/yitik medeniyet”ten söz ediyoruz. Bu, göz ardı edilemeyecek bir gerçektir. Şehir/medine yitmekte, medeniyet yitirilmektedir. Çünkü “insan” yitiktir. İradesinden soyutlanmış olan bir kimsenin İbrahimi Öğreti değerlerine göre tam tamına bir insan olarak görülmesi mümkün değildir; o yitik bir insandır. Ve insan yitik ise, onun medinesi de, medeniyeti de yitecektir; yitik insan, medinesini de, medeniyetini de yitirecektir.

Değerli Dostlarım,

Bu sözlerim bir ağıt değil; belki bir uyarıdır.

Ağıt değil; çünkü, İbrahimi Öğreti de, onun medeniyeti de burada olmasa bile bir başka yerde ve kıyamete dek sürebileceği bir ortamın kapısını aralayacaktır.

Bir uyarıdır.. Urfa, İbrahim’in yurdu, İbrahimi Öğretinin beşiği; hatta İbrahim’in kendisi olduğu için Urfalı hemşerilerime hatırlatma türü bir uyarıdır. “Sizler İbrahim’in mirasçıları olarak, hatta İbrahimler olarak, şayet İbrahim’in mirasçıları olduğunuza dair bilinci diriltilip, onun öğretisi doğrultusunda iradenizi özgülleştirme savaşımını başlatamazsanız, başka yerlerden başka İbrahimler çıkar ve sizin tarihsel mirasınıza el koyarlar” uyarı-

sl... İbrahimî Öğretide sosyokültürel veraset etnik bağlantılı değil de, inanç bağlandı olduğu için de bu mirasın asıl sahipleri onlar olurlar.

Gündemimizi oluşturan “yitik medeniyet” kaygısı, bizim bu mirası önemsedüğimizin, ona sahip çıkmak istediğimizin göstergesidir. Bu mirasa sahip çıkmanın tek yolu, yeniden İbrahim olmanın, İbrahimî olmanın tek yolu ise, İbrahimî Öğretinin öngördüğü irade özgürlüğü ile özdeşleştirilmiş “insan” yapılanmasının önünü açmak için, insanı iradesinden soyutlayan söylemleri yaşamımızın dışına çıkarmanın çabası içine girmekten geçmektedir..

İbrahim Âleyhisselâmın dün gerçekleştirdiği büyük eylemi bugünün İbrahimleri olan siz hemşerilerimin de, yalnızca özgür iradelerini fark ederek ve kullanarak, yeniden gerçekleştireceği; böylece, “yitik şehir/yitik medeniyet” kaygısından kurtularak derlenip toparlanma, yeniden diriliş sürecine sıçrama yapacağı inancı içindeyim.

Bu inanç ve ümidin verdiği mutluluğu yaşadığım bir süreçte, benim için gerçekten büyük onur vesilesi olan bu “Vefa Günü”ü düzenleyen Memleket Edebiyat Dergisi, Memur-Sen İl Temsilciliği, Türkiye Yazarlar Birliği Şubesi, Şanlıurfa Gazeteciler Birliği yetkililerine ve katkıda bulunan herkese, zaman ayırarak buraya gelmek suretiyle bu etkinliğe katılmış olan siz aziz dostlarıma, değerli hemşerilerime şükranlarımı; başta Efendimiz olmak üzere Yüce Allah’ın tüm Elçilerine, bütün müminlere ve siz aziz dostlarıma da selamlarımı sunarak konuşmamı bitiriyorum.

Geçmişe Hasret, İşte Hayat

Zübeyir Yetik’in bir gazetede yayınlanmış olan ve onun yaşamının özeti olarak değerlendirdiği “Nostalji” başlıklı yazı şöyledir:

Nostalji

Nostalji, anlamını herkes hayalen bir yana çekip durur ya, gerçekte bizim dilimizdeki “daüssıla”; ille de Türkçe karşılık bulalım dersek: Yurtsama... Yurduna, yuvasına, köküne, geçmişine yönelik hasret çekme, büyük bir özlem duyma. Evet; kısacası “hasret”... Ama işte, anlamına pek bakılmadan cümle kalıpları içinde girişi sebebiyle, biraz da “esrar perdesine” bürülü olması dolayısıyla, dilimize konuk gelen ya da göçmen olarak gelip yerleşen “nostalji”nin kullanımı daha yaygın. O yüzden ben de başlıkta bu kelimeyi kullandım.

Bu sabah uyandığımda, nasıl olduysa bilmem, kendimi güçlü bir itkinin etkisiyle kendi internet siteme girmek ihtiyacı içinde buldum. Direnemedim değil de, direnmedim. Bilgisayarın başına geçip, tıkladım. Sitem çıkınca, bu kez, işaretçi “fotoğraflar” dosyasına gitti; onu da tıkladım. Kimi eksiklikler olmasına karşın, yaşamımın bütününe özetleyen fotoğraflar ordaydı. “Sonraki, sonraki” diye diye o bölümü birkaç kez baştan sona dolaştım. Yüreğimde bir duygu dalgalanması oldu veya ben farkında olmadığım halde vardı idiyse, bu dalga kabardıkça kabardı. İşte, nostalji kuyusunun ta en dibine yuvarlanmışım; dibe vurmuşum...

Belki bu duygulanma uyandığımda vardı da, siteye de o yüzden girmiştim; bilemiyorum...

Fotoğrafların önüne serdiği, doğrusu istenirse, “savrulmuş” bir yaşamdı; düzenli değil de, gerçekten de savrulmuş bir yaşam.

Liseyi bitirinceye, 1960’a dek olan süreç bir yana, benim bir dernek kurup bir de gazete çıkararak “Davama” hizmet edebilmek amacıyla Urfâda kalabilmek için “üniversite kayıtları kapandı” numarası çekmem üzerine, Rahmetli Babamın Siverek’e gidip gizlice beni askere sevk ettirmesi ile başlayan bir savrulma...

Askerlik sonrası İzmir’e geçip, gazeteciliğe başlamışım. Gazetesinin yayınına bana bırakması karşılığı patronun ekonomik sömü-

rüsüne razı olmuş; bu yüzden sersefil bir yaşamı göğüslemişim. Bununla birlikte o zaman “Milliyetçi-Mukaddesatçı” kesimin tek çatısı olan Türk Ocağı’nda Gençlik Kolu başkanı olarak düzenlediğim seminerlerle, konferanslarla gençlerin yetişmesine katkıda bulunmuşum. Türkeş’in Hindistan dönüşünde başlattığı siyasal aktivitenin önünü kesmeyi hesaplayarak ileride bir partiye dönüştürme düşüncesiyle Türkiye Komünizmle Mücadele Derneğinin kuruluşuna önyak olmuşum. Tabii bu arada yazılar yazmışım, gösterilere katılmışım; bunların bedeli olarak hakkımda 100’ün üzerinde dava açılmış; hakkımda istenen 400 yıl tutarındaki mahkûmiyetle karşılaşmamak için Adliye ile didişmişim. Bu didişmelerimde karşılıksız avukatlığımı üstlenen Burkay Kaynak ağabeyin iyiliğini karşılayabilmek için, yazı işleri müdürlüğünü yaptığım bir dergi ve gazeteden artan zamanımda onun kâtipliğini üstlenmişim. O da, bu yaptığuma karşılık bir cemile olsun diye bana “harçlık” verir olmuş ve böylece ekonomik sefaletten az bir şey kurtulmuşum.

Gazetesinde yazı işleri müdürlüğü yaptığım Osman Zeki Efeoğlu’nun yürüttüğü kampanyanın da katkısıyla milletvekili olması üzerine “Gazeteyi Ankara’da çıkaralım” önerisine, ben de o yıl Ankara Hukuk Fakültesine başladığım için “peki” demiş; Ankara’ya geçmişim. Rahmetli Akif İnân Kardeşimin maaşımı az bulması üzerine patronumla yaptığı pazarlık sonrası anlaşma olmayınca, o gazeteyi bırakmışım; bir süre Ankara’da yayınlanan günlük Adalet gazetesinde çalışmışım. Diyanet ile ilgili bir haber dolayısıyla istihbarat şefiyle ihtilafa girince oradan da ayrılmışım.

Diyanet İşleri Başkanı merhum İbrahim Bedrettin Elmalılı’ya özel kalem müdürü olmam önerilmiş; ancak atanmam için 15-20 günlük bir süreye ihtiyaç olduğu söylenince, bu süreyi ailemi ziyaretle değerlendireyim diye Urfa’ya gitmişim.

Urfa’da ailemin durumunu iyi görmeyince, Ankara’ya dönmekten vazgeçmişim. Ama iş bulamadığım için aileme yardımcı olmak yerine onlara ek bir yük getirmişim. Yedek Subaylığımı



öğretmen olarak yapmış olmaktan kaynaklanan bir imkânın varlığını tesadüfen öğrenince başvuruda bulunup öğretmenliğe başlamışım. Kuruluşuna öncülük ettiğim Urfa İlim ve Fikir Yayıma Cemiyeti'nin etkinliğini kırmak isteyenlerce düzenlenen bir komplo sonunda, başörtüsünü savunduğum gerekçesiyle, öğretmenlikten uzaklaştırılmışım. Hatırı sayılı bir süre işsiz kaldıktan sonra ve de seçimlerin yaklaşması üzerine Belediye Hal Müdürlüğü görevine getirilmişim. Seçimlerde Maraş'a gidip meşhur 11 bağımsız adaydan biri olan H. Tevfik Paksu'nun seçim işlerini organize ettiğim için hem Cemiyetteki cemaatçi arkadaşlarımın,

hem de Belediye Başkanının yıldırımlarını üzerime çekmiş olmamdan ötürü düzenlenen bir entrikayla karşılaşınca daha büyüğünü yaşamamak için Hal Müdürlüğünden istifa etmişim. Bu aralık, Cemiyetteki arkadaşlarımın da, cemaatçiliklerinin aşkına, gerçekleştirdikleri bir entrika sonunda Cemiyeti de bırakmak zorunda kalmışım.

Belediyedeki görevimi kendilerinin ayarladıkları savıyla Cemiyetteki cemaatçi arkadaşlarımın ikide bir “ona koltuğa, biz verdik, altından da çekebiliriz” deyişlerini duymuş olmaktan rahatsız olan Rahmetli Faruk Alaybeyi’nin bir bankada iş ayarlaması, belediyedeki görevden ayrıldığım güne denk gelmiş ve bankada işe başlamışım. Bankada bir arkadaşaya yapılan haksız saldırıya müdahale ettiğim için oradan da uzaklaştırılmışım; serbest muhasebecilik yapmak üzere bir büro açmışım.

Derken, Milli Gazete’nin başına geçmem için çağrılınca İstanbul’a göçmüşüm. Yazılar, konferanslar, şunlar, bunlar. Ama benden istenen teslimiyeti göstereceğimden umutları kesilince bu kez gazetede Bizans Entrikalarını aratmayacak bir durumu yaşamış; genel yayın müdürlüğünü bırakmak zorunda kalmışım. Yazıya devam etmişim ama, orada da ikinci bir entrika ile yazılarım da kesilmiş. Yıllar sonra ikinci bir kez yazıya başladığımda “İnsanın Serüveni” başlığı altındaki yazılarımdan rahatsız olan tarikatçı patronun yeni bir entrikasıyla yazım tekrar kesilmiş.

Bu arada hiçbir ticari amaç güdülmemesi kaydıyla kurduğumuz Çığır Yayınlarının ortaklarından birinin kişisel ticaretini geliştirmek aşkına gerçekleştirdiği ve içinde imza sahtekarlığı da bulunan bir başka entrika sonucu orayı bırakmışım.

Bu ara, bizim kesimde işçi sendikacılığını başlatmış olmak için Öz-Metal-İş sendikasını, ardından da Hak-İş’i kurmuşum. Yine tepedekilerin tam teslimiyet ısrarları ile karşılaşınca onları da bırakmışım. 1997’de memur sendikacılığı için çağrılınca oraya el atmışım. Genel Başkanlıklarında bulunduğum Bem-Bir-Senden minnacık bir entrika, Memur-Senden ise hayatımın kaymasına

yol açacak bir komploya kurban edilmek istenmem üzerine ayrılma zorunda kalmışım...

Ve ne gariptir ki, beni uzaklaştırmak isteyen “kardeşlerim” hiçbir zaman bunu açık sözlülükle dile getirmemiş; sonuç almak için ya hep entrika çevirmiş ya da komplolara başvurmuşlar. Öyle entrikalar, öyle komplolar ki, tanık olacağınız iğrençlikler karşısında mide spazmı geçirip kusmamanız için ayrıntıya girmekten kaçınıyorum.

Bütün bunları geçelim; sonuç olarak hep savrulmuşum, hayatım boyunca savrulup durmuşum. Boyun eğmediğim için, teslim olmadığım için, kişiliğimi satmadığım için, hak bildiğimi/bellediğimi hep ayakta tutmağa çabaladığım için savrula gelmişim.

Ama şu var, her savrulmadan sonra doğal olarak uçurumlara yuvarlanmam, yok olmam, bitip tükenmem gerekirken, tam tersine, kimi sıkıntılı ara dönemler olsa da kendimi hep daha düz bir yerde, daha iyi bir konumda bulmuşum...

Fotoğrafları izlerken bütün bunları tekrar yaşadım ve cevabını hep bildiğim bir soruyu kendi kendime sorarak o bildiğim cevabı tekrar hatırladım.

Soru: Bunca savrulmaya karşın nasıl ve üstelik dimdik ve de onurlu ve saygın bir kimse olarak ayakta kalabilmişim?

Cevabı da şu: Yola çıktığım 1956-57’lerden beri ne iş, ne aş, ne para-pul, ne makam-mevki, ne şu ne bu talebim olmamış; yalnızca Yüce Allah’ın rızasını gözetmişim. Ve kendisinin aşkıyla tutuştuğum Keremli Resul Efendimiz âleyhissalât vesselâma kimseleri ortak edip de Ondan başka efendiler edinmemişim...

En dar zamanlarımda bile Rahmetli Annemin “Sahibi olmayanın sahibi Allah’tır” sözünü hatırlayarak kendime bir sığınak ya da sığınılacak kimse bulmak adına bildiğim doğrulardan vazgeçmemişim.

Ve daha önemlisi, başkasına ya da başkasının ipine değil, Yüce Allah'ın ipine sımsıkı sarıldığım için bütün savrulmalara karşın selâmette kalabilmişim. Âlemlerin Rabbi'ni biricik Mevlâ bilmiş, Ondan başka mevlalar, veliler, sahipler, yardımcıları aramamışım. O da “mevlâ”lığı kendisine hasretmiş bulunan bu garip kulunu, kulunun işlemiş bulunduğu bütün hata ve günahlara rağmen, kendi haline bırakmamış; hep korumuş ve kollamış. Bundan sonra da ve buranın sonrasında da koruyacağı duası ve umudu içinde tekrarlıyorum: “O, ne güzel Mevlâ, ne güzel Yardımcıdır; O'na sonsuz, sınırsız ve sayısız hamdolsun...”



DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ZÜBEYİR YETİK'İN DUYGU VE DÜŞÜNCE DÜNYASI



“Kur’an-ı Kerim okumayı bir gün bile tavsatmayın. Ne kadarına zamanınız varsa, nasılına gücünüz yetiyorsa... Çok yoğun bir çalışma arasındaki iki dakikalık göz dinlendirmesinde bile olsa... Bu kadar kısa bir sürede bir ayet bile olsa, her gün Kur’an-ı Kerim okumayı sürdürün. O, hem gözlerinizi, hem gönlünüzü, hem de beyinlerinizi dinlendirir ve de güçlendirir.”

Zübeyir Yetik

Zübeyir Yetik’in Duygu ve Düşünce Dünyası

Zübeyir Yetik’in düşünce dünyasını genel çerçevesiyle taşıyan, hayata, olaylara, geçmişe, geleceğe, insana, doğaya bakışını ortaya koyan bir yazısı 1993 yılında Vakit gazetesinde tefrika edilir.

Bu yazı, Zübeyir Yetik’in, Ekim 1993’te, Karabağ olayları sırasında Kızılay görevlisi olarak gerçekleştirdiği 45 günlük Azerbaycan seyahatinin öncesinde, iki gün içerisinde yazdığı bir dizi yazıdır. Yazı, savaş ortamına yönelik bu seyahat öncesine, dönmemek gibi bir ihtimalin bulunuşu dolayısıyla, Zübeyir Yetik’in ölüm bilinci ni daha diri bir biçimde yaşadığı bir atmosferde yazılmıştır. Bu atmosferi Zübeyir Yetik, “Görevim gereği, kan ve barut soluyarak yaşamını sürdürmeye çalışan kardeşlerimize kimi konularda yardımcı olmak üzere, uzunca bir süre yurtdışına çıkıyorum; onlarla birlikte sürekli bir ölüm tehdidi altında yaşayacağım. Evet, fiziksel bağlamda da ölümle iç içe bulunacağım, “ölüm” olgusuyla sarmaş dolaş olacağım bir ortamda “hizmet” vermeye gidiyorum. Savaşın içinde bulunacağım için, bu gidiş, dönüşü belli olmayan

bir gidiş. Bir bakıma “ölüm”e gidiş. Belki de doğrudan doğruya “ölüm”e kucak açış.” şeklinde dile getirir.

“Çocuklarıma aktarmayı zorunlu gördüğüm öğütler, artık “vasiyet”te bulunma ödevine dönüşmüş bulunuyor. Bu ödev gereğince üç Müslüman genç için yapacağım “vasiyet”in diğer Müslümanlara da yararı olacağını düşündüğümünden ötürü de, işte, bu öğütleri “açık mektup” örneği bir “açık vasiyet”e dönüştürmüş bulunuyorum.” diyen Zübeyir Yetik’in “Çocuklarıma Vasiyetim” başlıklı bu yazı dizisi onun hayatının ve eserlerinin özeti mahiyetindedir.

“Çocuklarıma Vasiyetim”

Niçin yazı?

İnsanlara öğütte bulunmak çok yararlı, dolayısıyla da gerekli bir iştir. Bu özelliğinden ötürü de, aynı zamanda, çok zor bir iş. Zorluk öğütte bulunmakta değil, öğütün öğüt olmasındadır. Öğüt niyetine söylenen, salıklanan pek çok şeylerin etkili olmaması, sonuç vermemesi, duyan ve dinleyen için -hatta- bir anlam taşı-maması, daha da beteri kimi tepkilere yol açma olasılığı ve hat-ta tepki çekmesi öğüdü öğüt olmaktan çıkarır. Böylece de sahici bir öğütlemenin gerçekleşmesi çok zor bir iş olur, öğüt niyetine cümleleri ardı ardına sıralayan için bu iş çok kolay, hatta zevk-li gibi gelse de. Bu durumun doğmasında, elbette, yerin, zama-nın, öğüt vericinin ve öğüt verilenin konumlarının ve özellikle de “öğüt” sırasındaki durumlarının büyük bir payı vardır. Bunlar denk düşürülememişse, denge gerçekleşmemişse verilen öğütler ya bir kulaktan girip öbüründen çıkar ya da öğüt veren kimseye yönelik olarak öğüt verilen kimsede bir karşı tutuma, bir kapan-maya yol açar. Ki, en kötü durum da işte budur. Öğüt dinleme konumundaki kimsenin öğüt vericiyi hep karşı safta, kendisini didikleme ve eksiklerini yüzüne vurmaya hazır bir kimlik için-de görmesi durumu... Bu, sanırım, genellikle böyle olduğundan ötürüdür ki, toplumumuzda “öğüt” artık işlev vermez ya da ters

sonuç doğurur olmuştur. İnsanımız da, bu yüzden, “en iyisi susmak” deyici noktaya gelip, oturmuştur.

Zaman zaman çocuklarımı karşıma alıp onlara kimi şeyler anlatmak istediğimde, işte “öğüt”ün içine düştüğü bu durumdan ötürü ve bir de yerini, zamanını, çocuklarımın durumunu, ortamı denk düşüremez de, kaş yapayım derken göz çıkarırım kaygısıyla uzun uzun konuşmaktan hep kaçınmışımdır. Ya çok önemsiz bir şeye değiniyormuşçasına bir edayla çok kısa bir cümle, cümle de değil cümlecik kullanmakla yetinmişimdir. Ya da bunu bile yapmaksızın sıradan konuşmalar ve çok az yakalamak imkânını bulduğumuz yemek sohbetleri sırasında sözlerin arasına serpiştirerek aktarmışım, söylemek istediklerimi.

Bu tutumumdan doğan “açıklarım”ı ise davranışlarım ile kapatmaya, bir bakıma “fiili öğüt” uygulamasıyla tamamlamaya çabalamışım. Bir de, özellikle, duaya başvurmuş, bol bol dua ederek “eğitici” işlevimi/görevimi gerçekleştirmeye çalışmışımdır. “Yüce Allah’ım, sen, Yeryüzü çevre ve çerçevesinde yaratmış bulunduklarının tümünü, ‘halife’ kılmış bulunduğun ‘insan’ın boyunduruğu, buyruğu altına koymuşsundur. Hamdederim. Yeri ve gökleri ve bunlar arasında bulunanları insana ram kılmakla birlikte, ‘insan’ı ‘insan’ın buyruğu altına girmekten azade tutmuş, dahası, insanları egemenlik altına almak isteyenleri de, onların egemenliklerine boyun eğenleri de hoş görmemiş; ona verdiği tekil/tikel çerçevedeki iradenin sorumluluğunu kavrayarak yalnızca sana kulluk etmesini, yalnızca senin egemenliğini tanımasını istemiştir. Bu sebeple de, diğer yaratıklara olan ‘vahiy’ini doğrudan ulaştırarak onları tam bir bağımlılık altına almışken, irade vermiş bulunduğun insana ‘vahiy’i -elçilerin eliyle- dolaylı bir biçimde ‘tebliğ’ halinde ulaştırıp, böylece, onu belli bir yere dek başına buyruk bırakmışsındır. Bu durumda, benim ‘halife’ olarak ancak insan dışı yaratıklara yönelik bir etkileme gücüm söz konusu iken ve nitekim bu yüzden de ‘hidayet’i sen peygamberlere bile bırakmayıp kendi tekeline almışken, kendi çocuklarımı biçimlendirmeye güç yetirebileceğimi sanmıyorum. Binaenaleyh, bana emanet etmiş bulunduğun bu kullarını ben de sana emanet ediyor, onların iyi birer Müslüman olarak yetiş-

meleri için üzerlerinden ‘hidayet’ini eksik etmemeni diliyorum.” diyerek, işte bu türden dualarla, emanetçilik bilinci içinde, O’nun kullarını yine O’na teslim ederek “eğitim” işini sürdürmeyi, bu yolla sürdürmeyi yeğlemiştir

Çocuklarımın eğitimi, dolayısıyla da “öğüt” bağlamında ilkem, temel eğilimim, genel tutumum bu olmakla birlikte, demek “babalık sendromu”ndan da bir türlü kurtulamamış olacağım ki, şunca yıllık ömrün birikimini onlara aktarmak isteğinin kavuruculuğunu da yüreğimin bir köşesinde -zaman zaman çok yakıcı bir biçimde- hep duyumsamışumdur. Bu etki beni “En iyisi yazayım da, çocuklarım yazılanları okuduklarında tarafsızca irdeleyebilsinler ve geniş bir açılım içinde kavrayıp, benimseyebilmek imkânını bulsunlar. Çünkü ‘yer, zaman, durum, ortam, konum’ gibi dengelenemeyen şeylerin etkisiz kılacağı ‘sözler’im yazıda kalıcılık kazanınca, ola ki gerçek bir öğütlenme imkânı ve özelliği edinmiş olur.” düşüncesine götürmüştür. Şu var ki, tutarlı veya tutarsız, geçerli veya geçersiz kimi sebeplerden ötürü bu “yazma” işini de gerçekleştirememişimdir.

“Ölüm insanın iki kaşının arasındadır.” Müslüman her an öleceğini bilen, ölümü düşünen insandır. Bunun da ötesinde “ölüm” ile iç içe yaşadığının bilincinde olmalıdır. Bu bilinç sebebiyle olsa bile, benim yazmak istediklerim bugüne gelinceye dek çoktan yazılmış olmalı değil miydi? Olmadı işte... Ama şu satırları yazdığım sırada “ölüm” bilincini daha diri bir biçimde yaşamının imkânını yakalamış bulunuyorum. Görevim gereği, kan ve barut soluyarak yaşamını sürdürmeye çalışan kardeşlerimize kimi konularda yardımcı olmak üzere, uzunca bir süre yurtdışına çıkıyorum; onlarla birlikte sürekli bir ölüm tehdidi altında yaşayacağım. Evet, fiziksel bağlamda da ölümle iç içe bulunacağım, “ölüm” olgusuyla sarmaş dolaş olacağım bir ortamda “hizmet” vermeye gidiyorum. Savaşın içinde bulunacağım için, bu gidiş, dönüşü belli olmayan bir gidiş. Bir bakıma “ölüm”e gidiş. Belki de doğrudan doğruya “ölüm”e kucak açış. Allah bilir; O hayırlar versin ve imandan ayırmasın.

Bu durum, bu yanıyla, beni “son nefes”teki bir insan konumuna oturtuyor. Ve hep yapmak istediğim “öğütleme” işini zorunlu bir eyleme dönüştürüyor. Çocuklanma aktarmayı zorunlu gördüğüm “öğütler”, artık “vasiyet”te bulunma ödevine dönüşmüş bulunuyor. Bu ödev gereğince üç Müslüman genç için yapacağım “vasiyet”in diğer Müslümanlara da yararı olacağını düşündüğümünden ötürü de, işte, bu öğütleri “açık mektup” örneği bir “açık vasiyet”e dönüştürmüş bulunuyorum.

Bu yolla hem çocuklarıma vasiyetimi iletecek, hem Müslümanlara olan “öğüt” borcumu ödeyecek, hem de “Gidiyorsun ama yazılarını yedeklemeyi unutma.” diyen gazete yöneticilerinin hatırlattıkları “yazı ödevi”ni yerine getirmiş olacağım. Umarım hem çocuklarıma, hem diğer Müslümanlara, hem de Allah rızası talebindeki bir amacın gözeticisi olan Vakıf gazetesine karşı görevlerimi bu yazdıklarımla yerine getirmiş olacağım. Umud, Yüce Allah’tandır.

Eh, bunca uzun bir girişten sonra, artık, “vasiyetim” e başlayabilirim:

Terekem

Değerli eşim, sevgili yavrularım, sözlerime iyi kulak verin, unutmayın, onları zamanın hoyrat unutturuculuğuna çiğnetmeyin. Bu görevim sırasında ölecek olursam, “sabır” gibi bir nimetin varlığını unutmayın. Yüce Allah’a sığının ve O’ndan sabır dileyin. Bilin ki, onun takdir edip de kazasıyla uygulamaya koyduğu her şey hem en yerli yerinde, hem de en güzel olan şeydir. Dolayısıyla ölmüş olmamdan ötürü de bir hayır umun; hem sizin, hem de benim, hepimizin bu ölümden ötürü hayra nail olduğumuzu bilin. Üzerimdeki haklarınızı helâl edin, beni bağışlayın. Öldüğümü dost, akraba ve Müslümanlara en yaygın biçimde duyurmaya çalışın ki, üzerimde hakkı olanlar bunları helal etsin, diğerleri de beni rahmetle ansın; ola ki onların dualarının bir yararı dokuna.

Biliyorsunuz, “miras”a konu olacak hiçbir malım mülküm yoktur. İradem dışında gerçekleşen tek “terekem”m olan Emekli Sandığı, zaten, kendi kurallarına göre gerekli işlemleri yapacaktır: karışmam mümkün değildir. Dolayısıyla, “Şu, şuna; bu, buna..”

gibisinden bir miras bölüştürme külfetini bulunmamaktadır. Hamdolsun. (Bu vasiyetin yazılmasından yıllar sonra emekliliğimi müteakip Başakşehir’de eşimle ikimizin adına bir dairemiz olmuştur. Benden sonra burada anneniz oturacaktır. Sakın başka bir yol izlemeyin. Onun ölümünden sonrası için benim önerim ise, bu dairenin kiraya verilmesi ve kirasının bir veya iki öğrenciye ‘burs’ olarak tahsis edilmesidir. Yine aynı dönemde benim adıma kayıtlı olan ikinci el bir otomobil söz konusu olmuştur. Değeri büyük değildir. Bu, arabası olmayan kardeşiniz varsa onundur, herkesin arabası bulunmaktaysa ve o da bir para edecek olursa, tabii annenizin rızası ile, satıştan sağlanan para bir iki muhtaç aileye “dertlerine deva olacak şekilde” bağışlanacaktır.)

Ha.. Unutmayayım, kitaplarım vardır. Onlardan Kur’an-ı Kerim, meal ve tefsirler her birinize yetecek kadar alınmıştır. Aranızda birer takım paylaşın. Diğer kitapları da yine hepinizin razı olacağı biçim de pay eder, evlenip evlerinize giderken payınıza düşeni götürürsünüz. Yahut, kitapları “çalışır” durumda olan, yani okuyucusu bulunan bir kütüphaneye bağışlırsınız. Ama, kütüphaneler bir tür kitap mezarlığı olduğu için buna pek de istekli bakmıyorum. Saklanması, korunması, taşınması büyük zorluk doğuracak diye düşünürseniz, tüm bu külfetlerden kurtulmak için, elden çıkarmak istediğiniz kitapları birer birer dağıtmanız bana daha doğru olur gibi geliyor. Genç insanlara “okuyacağım” sözünü aldıktan sonra bir tane verin. Okuyup gelince ikincisini verin. Bu yolla dağıtın, dağıtacak olursanız. Sakın, satmak cihetine gitmeyin. Hele sahaflara hiç düşürmeyin. Çok zorluk içinde kalır da, satmak cihetine gitmekten başka çözüm bulamazsanız, kitapları değerlendirebilecek olan birilerini bulup, onlara aktarır-sınız. Bunlar bağlayıcı değil. Artık, nasıl isterseniz. Ama, alıkoy-sanız ve topluca istifade etseniz bu bana daha güzel görünecek.

Cenazem ve sonrası

Cenazemi nakletmeyin.. Bir cenazenin nakledilebileceği en uzak mesafe, ölümün vuku bulduğu yerin en yakınındaki mezarlıktır. Beni öldüğüm yere defnedin. Biliyorsunuz, Rabbim lütfetti, altı defa hacca gittim. Sizlere “ihramıyla kefenleyelim”

diye yol göstermek isteyecekler çıkabilir. Sakın ha.. Evet, yedinci hac nasip olur ümidiyle sakladığım ihramı böyle bir işde kullanmayın, normal kefen bezi neyse o.. Bilin ki, ihramın diğer bez parçalarından hiç bir farkı yoktur. Cenaze namazımı kıldırarak olan kimsenin “üniformalı” olmasını istemiyorum. Çünkü, İslâm’da dine dayalı bir sınıflandırma olmayacağı gibi bunların resmî kılıkları da olamaz. Bu itibarla -gönül koymasın ama- cenaze namazımı kıldırarak imam efendi, bunu yapacakken ve cenazeye ilişkin diğer işler sırasında, mümkünse üzerindeki “resmî” kılığı çıkarıp işini gündelik sivil kıyafetiyle yapsın. Şayet namazı -olur a- imamlık görevi olmayan bir Müslüman kıldırarak olursa, o zaman da “namaz kıldıracağı” düşüncesiyle özel bir kılığa girmesin. Üstünde her gün ne varsa onunla kıldırсын.. Mezarımın İslâm’a uygun bir biçimde hazırlanmasına özen gösterin. “Mezar yaptırma” adı altında ne hemen ne de daha sonra üzerine mermer filan koymaya kalkışmayın. Etrafını “mezar olduğu bilinecek kadar” çevirmekle yetinin. Başucundaki taş ismi ya da başka bir şeyler yazmayın. Tüm bunlar dünyaya kazık çakmak isteyenlerin, ölüme rağmen dünyadan el etek çekmek istemeyenlerin işleridir.

Haftasıydı, kırkıncı, elli ikinci günüydü, sene-i devriyesiydi diye mevlit okutup, hatim filan indirtmeye kalkışmayın. Namazın ıskatı yoktur. Oruç ve yemin kefareti için de, miras bırakmadığıma göre sizden talebim olamaz. Kendinizi sıkmayın. İleride bolluk bulursanız, vereceğiniz sadakalardan bir bölümünü bu niyetle verebilirsiniz. Dua etme ve hatim indirme işini kendiniz yapın. Bunu yaparken de merasime dönüştürmekten kaçının. Daha doğrusu her hatim indirdiğinizde beni duadan unutmayın. Sık sık “Yarabbi, babam bana nasıl merhametle muamele ettiyse, Sen de ona öylece merhamet et.” türü dualar yapmak yeterlidir; işi merasime boğmayın. En büyük duanın, bana en büyük yardımın; sizin iyi işleriniz, dolayısıyla insanların size edeceği dua olduğunu unutmayın.

Söylememe gerek yok. Cenaze kaldırılırken cami ve mezarlığa kadınlar gelmemelidir. Daha önemlisi kabrimi ziyarete de gel-

meyin. Kabir ziyareti ayrı, kabristan ziyareti ayrıdır. Belli bir kimsenin kabrini ziyaret yanlış, ölümü hatırlamak için kabristan ziyaret etmek gerekli bir iştir. Kabristan ziyaretlerini yapın, ama benim kabrime gelmektense, beni sık sık dualarla anın. Bu yeterlidir.

Namazınızı diri tutun

Sevgili yavrularım, insanoğlu için bu dünyada yapacağı işler arasında namazdan daha değerli ve önemli hiç bir şey yoktur. Namazlarınızı, sakın ha, ihmal etmeyin, aksatmayın. Belki de şu Yeryüzünde insanın heba etmemiş olduğu zamanları, yalnızca namaza ayırdığı zamanlardır. Namaz, tuhafınıza gitmesin, kazası olmayan tek iştir. Uyku, bayılma, koma hali ve benzeri kimi durumlar dışında namazı bırakmayı, kazasını gerektirecek kadar ertelemeyi hoş gördürücü hiçbir tutarlı gerekçeden söz edilemez. Ne yer darlığı, ne durum elverişsizliği, ne de su ve benzeri ön hazırlık için gerekli şeylerin yokluğu namazı bırakmak ya da kazaya bırakacak kadar ertelemek için geçerli nedenler olarak göz önüne alınamaz. Yer darsa ayakta kılın. Rahatsızsanız oturarak kılın. Yolcuysanız bulunduğunuz konumda kılın. Kirliyseniz toprakla temizlenerek, tozla teyemmüm ederek kılın. Korkuyorsanız kısa tutarak, hatta korktuğunuzdan kaçıyor durumdayken kılın. Ama, mutlaka vaktini geçirmeden ve vakti içinde kılın. Hastaysanız uzandığınız yerde kılın. En uç noktada namaz bir niyet meselesidir; her şeyin engel teşkil ettiği yerde “niyet”le kılın. Ama, mutlaka kılın. Böylece kıldıklarınız içinde gönlünüze tam yatmamış olanlar olursa, işte o zaman da “iade” yoluyla o namazı ikinci kez kılın. Durum müsait değil diye kazaya bırakmaktansa, durumun elverdiği ölçüde ve biçimde kılın. Böylece, kazaya bırakmayın da, sonradan içiniz rahat etmezse “iade” suretiyle ikinci kez kılın. Kısacası namazı bütün bütün veya kazaya bıraktıracı engelleri göz önüne almak yerine, namaz kılmaya ne ölçüde yetişebiliyorsanız, imkânlar ne kadarına ve ne biçimine elveriyorsa onu araştırın ve bulabileceğiniz imkânlarla o oranda kılın. Dediğim gibi, gerekli görürseniz sonradan “iade” yoluyla ikinci bir kez kılın. Ki, buna da gerek yoktur.

Ama, namazın bu denli önemli ve değerli olmasından yola çıkarak, sakın ha sakın, onu kendiniz ve başkaları, için -saygı ya da takva adına- zorlaştırmaya kalkışmayın. Sözelimi namaz için özel yer hazırlamak, özel giysiler giymek, özel ek merasimler oluşturmak gibi... Bilin ki, temiz olan her yerde, herhangi bir yerde; örtülmesi gereken yerlerim örten her elbiseyle ve de namaz kılmak niyetiyle ayağa kalkıp da kibleye yöneldikten sonra “Allahüekber” demekle namaza başlamış olursunuz. Namazınızı, kimi özel durumlarda ve istisnai bir tutumla ihtiyaç duyduğunuzda uzun tutmak bir yana, genelde hem kendiniz için hem de başkaları için hafifletin. İbadetleri ne ölçüde “külfet” gibi görmekten uzaklaştırırsak, kendimizi o ölçüde ibadete vermiş oluruz. Sünnetleri ihmal etmemeye çalışın, ama, asıl borcunuzun farz namazlardan ibaret olduğunu da unutmayın. Sözelimi hastanede doktorsanız, bilin ki hastaların yardımına koşmak, nafil namazdan önceliklidir. Öğretmensiniz, bir öğrenciye öğreteceğiniz kimi şeyler için gerekli zamanı da nafil namaza hasretmek hakkınız yoktur. Ya da bir işyerinde çalışıyorsanız, zamanınızı bedeli karşılığında o işyerine sattığınız için, eğer satın alanın açık bir rızası yoksa, nafil namaz kılma hakkınız da yoktur. Ama, farz olan namazlar için hiçbir istisna yoktur, hiçbir iş engel görülemez ve hiçbir kimsenin rızası aranamaz.

Her şeyde olduğu gibi namazda da ölçü, ifrat ve tefritten kaçınmaktır. Bunun için farz ve diğer namazların özelliklerini göz önünde tuttukta başka, namazdaki (namazın içindeki) farzları da diğer fiillerden ayırt edebilecek ölçüde bilgi edinmeniz gerekir. Çünkü, öyle durumlar olur ki, ancak, farzın da farzı ile yetinmek zorunda kalabilirsiniz. Böyle bir durumda bu bilgileriniz yoksa “Tam bir namaz kılamayacağım..” yada “Kıldığım namaz tam olmayacak.” gibi kaygılarla namazı bırakmak, kazaya bırakmak riskiyle karşılaşabilirsiniz. Oysa vakti içinde isterse yalnız farzlarına uyularak kılınmış olan bir namaz, vaktin çıkmasından sonra sünnetleri ve müstehabları ile birlikte ve vacibine, sünnetine, müstehabına, edebine riayet edilerek kılınmış olan bir namazdan daha efdaldır. Namaz ve vakit.. Vakıt, çünkü namazın başat farzlarından biridir. Namazın en önce vaktine riayet etmelisiniz.

Böylece namazı hayatın içine almış, yaşamınızın bir parçası haline getirmiş olursunuz. Olmazsa olmaz bir parça... Nefes alıp vermek gibi... Ve, namazı olabildiğince açıktaki herkesin içinde kılmaya çalışın. Böylece namazın yaşamın doğal bir boyutu olduğunu göstermiş, başkalarını da teşvik etmiş olursunuz. Ancak, bunu yaparken “vitrinlemek” durumuna düşmemeye dikkat etmelisiniz. “Tribüne oynamış” olmak, çünkü, insan için helak sebebidir. Bu bakımdan namazı üzerinizde gösterirken bir üstünlük, bir fazlalık, bir fazilet, bir farklılık olarak sergilemek gibi “olumsuz” bir tutum yerine, “doğal” bir davranış biçimi türünden uygulamada tutmaya özen göstermelisiniz. Özellikle namaz kılmayan veya kılamayan kimseleri, ezmek bir yana, incitecek bir eda ve tavırdan kaçındırıcı bir özen içinde olmak... Çünkü, böylelerinin, gelecek zamanlarda, sizin kıldığınıza beş atacak namazlar kılmaya aday olup olmadıklarını bilemezsiniz. Ve de hiç kimsenin, Allah’ın kullarını hiçbir sebeple küçümsemeye hakları yoktur. Bu, Yüce Allah’ın gayretine dokunur. Diğer ibadetlerde de böylece davranın...

Kur’an-ı Kerim

Canım yavrularım, Kur’an-ı Kerim okumayı bir gün bile tavsatmayın. Ne kadarına zamanınız varsa, nasılına gücünüz yetiyorsa... Çok yoğun bir çalışma arasındaki iki dakikalık göz dinlendirmesinde bile olsa... Bu kadar kısa bir sürede bir ayet bile olsa, her gün Kur’an-ı Kerim okumayı sürdürün. O, hem gözlerinizi, hem gönlünüzü, hem de beyinlerinizi dinlendirir ve de güçlendirir.

Ama güzel ve gerekli olan Kur’an-ı Kerim’i çok çok okumaktır. Özellikle Kur’an-ı Kerim’in kendisini... Aslını... Bilin ki, Müslümanlaşmanın biricik yolu budur. Müslümanlığı sürdürmenin tek tedbiri de, yine bu... Kur’an-ı Kerim okudukça yapısal bir değişime uğrar, Yüce Allah’a teslimiyet basamaklarında yükselirsiniz. Bunun için -temelde ve özde- Kur’an-ı Kerim’i anlama koşulu yoktur. Çünkü o, yalnızca anlamıyla, yani söyledikleriyle değil, bizatihi, kendi kendisiyle bir “şifa”dır. Kendi kendisiyle, kendiliğinden, varlığıyla, Kur’an-ı Kerim olarak sorunlara çözüm, sorulara yanıttır. Nasıl ki, bir hasta kendisine verilen ilaçların bileşi-

mini ve bileşimi oluşturan her ögenin etkilerini bilmediği hal-de o ilaç hastanın bünyesini etkileyip, iyileşmesini sağlarsa, “Şifa” adını da taşıyan Kur’an-ı Kerim de, öylece, kendisiyle haşır neşir olanların, kendisini çokça okuyanların beyni ve gönlü üzerinde etkili olur, kavrayış, anlayış, bakış, değerlendiriş ve yorumlayış ve diğer yeteneklerinin biçimlenmesini sağlar, anlamı açıkça bilin-mese de. Bu, birinci noktadır.

İkinci nokta ya da ikinci aşama ise, bu yolla edinilmiş bulunan “yapı”nın bilinç düzeyine aktarılması, yapı taşlarının “idrak” alanı içine sokulmasıdır. İşte bu açılmadadır ki, Kur’an-ı Kerim’i anlayıp anlamamak; onun lafzını bileldurduğumuz anlamlarla kavrayıp kavramamak konusu gündeme gelir.

Bu iki aşamaya “fitrat”a dönüş ve “fitrat”ı kavrayış da diyebiliriz. Çok çok Kur’an-ı Kerim okumak kesinlikle insanı “İslâm” demek olan ve insanın da onun üzerine yaratılmış bulunduğu “fitrat”ına döndürürken, anlamını kavrama doğrultusunda atılan adımlar da “fitrat”ın idrâkine ulaştırır. İnsan, Kur’an-ı Kerim okumanın kendisini getirmiş bulunduğu “fitrat”ının farkına varır da, İslâm böylece bilince dönüşür. Yapıdan bilince sıçrayış... İlkinde bir durumu yaşamak varken, ikincisinde bu yaşadığını anlamak, kavramak vardır; ilki Yüce Allah’ın “vahiy”ini “bal arısı” örneğinde olduğu gibi özümleme düzlemiyken, ikincisi “insan için” olan “tebliğ” yoluyla “seçme”de bulunma eyleminin basamağıdır. Bilerek, isteyerek, onaylayarak seçme...

Bunu yakalamanın biricik yolu, elbette, “Kur’anca”yı öğrenmektir. Elbette, Arapçayla ilintili bir öğrenmedir, bu... Yavrulama, size sık sık yaptığım bir tavsiyeyi bir kez daha yineleyerek, fırsatım bulur bulmaz Kur’an-ı Kerim’in dilini öğrenmeye çalışmanızı bir kez daha anımsatıyorum. Eskilerin deyişiyle “taklidi” bir Müslümanlıktan “tahkiki” bir Müslümanlığa atlamanın biricik yolu budur. Kur’an-ı Kerim’i okuduğunda kolaylıkla anlayabilecek bir duruma gelmek...

Evet, kesinlikle, mealler ve tefsirler de Kur’an-ı Kerim’i anlamımıza yardımcı olur. Şu veya bu sebeple Kur’an dilini öğreneme-

yecek olursanız, en azından bu dili öğreneceğiniz zamana dek, meal ve tefsirlerle sözünü ettiğim idrak basamağına yaklaşmaya çalışmalısınız.

Ancak, bunun kimi sakıncaları vardır. Meal, nihayet, insanlardan bir insanın Kur'an-ı Kerim'e vermiş bulunduğu manadır. Kur'an dili ise, diğer bütün diller gibi ve hatta onlardan daha fazla, zengin anlamlar taşıyan kelimelere sahiptir. Meali hazırlayan kişi bu anlam zenginliği içinde, nihayet kendisine en uygun düşeni alacaktır. Öğretimine, aklına, inancına, o andaki durumuna en yatkın görünen anlam olacaktır, bu. Hatta yaşadığı çağın sorunlarının yönlendirdiği bir anlamlandırma da yapmış olabilir. Buysa, işte, verilen anlamın anlamı veren kişiyle bağımlılaşması, dolayısıyla Kur'an-ı Kerim'le bağlantı kurmak isteyen kişinin o meali hazırlamış olanın köprüsünden geçmek zorunda kalmasıdır. Daha açık bir deyişle Kur'an-ı Kerim'e meali veren kişinin gözlüğüyle bakıp, onun gördüğü gibi görmesi, onun anladığı gibi anlaması... Bu anlam, oysa, Kur'an-ı Kerim'in kendisi değildir. Hatta, bu, meali okuyanın eğer meali yapanla çelişkin kimi yanırları varsa, meale ısınamaması gibi bir sonuç da verebilir ki, bu da insanı Kur'an-ı Kerim'le sarılıp sarmalanmak, zırhlanmak imkânından uzaklaştırabilir. Olayı, kaynağındaki bir suyun tadı ile bu suyun kaynağın uzağındaki bir yerde aldığı tat arasındaki farkla açıklayabiliriz. Kaynağından çıkan suya yol ya da boru boyunca çeşit çeşit mineraller karışmış, su da kaynaktaki tadını az çok değiştirmiştir. Bazen çok değiştirdiği de olabilir. İşte bu yüzden doğrudan doğruya Kur'an-ı Kerim'e muhatap olup, onu kendi fitratımız bağlamında özümlemek, ancak, Kur'an dilini öğrenmekle olur. Tefsirlerde ise, yukarıdaki örneğe göre konuşursak, katkı mineral oranı daha büyüktür. Bu yüzden mealler daha sağlıklı sayılsa yeridir. Ayrıntı için tefsirlere başvurulabilir.

Hele bir de Kur'an-ı Kerim tornasından daha sık ve çok çok geçmek zorunluluğu düşünülürse, beynimizden silindiri bir kez geçirecek tefsirden ise, beynimizi döndürüp döndürüp tornaya sokacak meali yeğlemek daha uygun görülebilir. Çünkü tefsir, bizi, yorumlayana ayrıntılı bir biçimde bağımlılaştırırken, çeşitli

mealleri okumanın her seferinde, ola ki, Kur'an'ın açacağı yeni yeni ufuklarla tanışabilirsiniz. O, ufku sonsuz bir kitaptır ve her okuyuşta yeni ufuklar açar insana...

Ümmî olmak

Canım çocuklarım, Kur'an-ı Kerim'in Kur'an olarak anlaşılmasının önündeki engel yalnızca “dil” değildir. Bu dil çok iyi bilindiği halde Kur'an-ı Kerim'in “Kur'an-ı Kerim” olarak anlaşılabilmesi de söz konusu olabilir. Bu durumu da yine meal konusunda örnek verdiğimiz suyun alındığı yerden kaynağına kadar olan mesafedeki mineral katışımı olayına benzetebiliriz. Dil sorununu çözmüş birinin kendisindeki katışıklık da, yine, Kur'an manalarının algılanmasında bulanıklaşmaya yol açabilir.

Anımsamalıyız ki, sahabeden bir bölümü, çoğunluğa yakın bir bölümü, Kur'an dili olan Arapçayı bugünkü bir Arap aydını, Arapçası olan bir ilahiyat mezunu, hatta ve hatta bir Arap filolojisi mezunu ölçüsünde bilmezdi. Kur'an'ın metninin anlaşılması ashabın kullandığı günlük Arapçadan çok daha zengin bir kelime hazinesine ihtiyaç duyuyordu. Nitekim, onların kendi aralarında “Şu kelime nedir?”, “Bu ibare ne anlama geliyor?” diye bir diğerine soru sorduklarına ilişkin haberler az değildir. Ama, bu durumlarına karşın onlar Kur'an-ı Kerim'i anlamış, kavramış, bunun da ötesinde özümlemişlerdi. Evet; Allah'ın Elçisi'nin çevresinde bulunmanın, dizi dibinde olmanın bu durumdaki rolü açıktır; ama, bilinmelidir ki, Kur'an, peygambersiz zamanlara da gelmiştir. Ya da anlaşılması için mutlaka peygamber gerekli olsa idi, kesinlikle peygamberden sonra peygamberlerin de gelmesi gerekirdi. Ki, insanlara Kur'an-ı Kerim'i anlatsın. Dili yeterli ölçüde bilmeyen sahabelerin anlamasına, kavramasına, özümlemesine karşın, günümüzde çok iyi dil bilenlerin ondaki anlamları tam ‘duyumsayamayış’ları, işte, sözünü ettiğimiz katışıklığın doğurduğu bulanıklaşmanın sonucudur.

Biz, buna, “ümmî” olmak ya da “ümmîliğini yitirmiş” bulunmak arasındaki fark da diyebiliriz. Gerçekten de, dil bilmenin ötesin-

de, Kur'an-ı Kerim'i anlayabilmek için kesinlikle bir "ümmî" olmak gerekmektedir.

"Ümmî", insanlığın ortak mirası diye de adlandırılan düşünceler ve söylemlerle fitratı kirlenmemiş kişidir. İşte, sevgili yavrularım, Kur'an-ı Kerim'le sağlıklı bir ilişkiye girebilmek, onun anlamlarını özümseyebilmek için, bir de, "ümmî" olmanın bir yolunu bulmamıza ihtiyaç vardır.

Kısacık, küçücük bir örnek: Bugün, beşikteki bebeden itibaren hepimiz "Güneş hayat kaynağıdır." deriz. Böyle bir ön kabule yatmıszdır ve üstelik olayı enerji, şu bu bağlamında bilimsel açıklamalara da bağlayacak bir birikimimiz vardır. Bu birikim (gibi birikimler) Kur'an-ı Kerim'i anlamamızın önünde bir perde oluşturur. Çünkü, Kur'an-ı Kerim'e göre hayatın sebebi ve kaynağı da, sürdürücüsü de "yağmur", yani "su"dur. Kur'an-ı Kerim birçok yerinde bunu açık açık belirtmişken, anmışken, "Güneş"i hayat kaynağı sayıcı bir anlayış içinde bulunmak, evet, Kur'an'ın Kur'an olarak anlaşılmasının önünde aşılmaz bir engel oluşturur.

Niye?..

Çünkü, Güneş, kadim inançlarda, en güçlü ve en yüce konumdadır. Hatta, tanrı, üstelik de en büyük tanrı olduğuna ilişkin inançlar az değildir. Güneş merkezli bu inanç ya da inançlar, pek çok peygamber gönderilmesine karşın, içten içe sürüp gelmiş ve de insanlar yaşadıkları ortama açıklamalar getirmek istediklerinde bu inançların etkisiyle, işte, Güneşi yine merkeze, her şeyin kaynağına oturtucu kimi öngörülerden yola çıkıp, bu öngörülerini pekiştirici veriler derlemekten kendilerini alamamışlardır. Şimdi, bu sürüp gelen inanç gereği, isterse bilimselleştirilmiş olsun, "Güneş" mi, yoksa Kur'an'ın haber verdiği "su" mu... Hangisi hayat kaynağı? Güneşi "hayat kaynağı" sayan bir kafanın Kur'an-ı Kerim'deki "yağmur/su" ayetlerini hakkıyla kavrayabilmesi ne mümkün?..

“Kâinat” ve de “ruh” örneği

Sevgili çocuklarım, isterseniz çok daha kapsayıcı bir örneğe değinelim. Hepimizin, herkesin diline pelesenk olmuş bir kelime: Kâinat.. Varlıkların tümü.. Ama, toplamı değil.. Toplam ise bile tümleşmiş, tümel, bütüncül özellik belirten bir toplamılık. Nitekim, “Kâinatın bozulmaz düzeni”, “Kâinat ve Allah”, “Kâinat ve İnsan” gibi nice de kitaplar var, nice savlar öne sürülmekte bu bağlamlarda. O, kendi kendine yetebilen, düzenlik içinde bir bütün.. Ve, tek.. Çünkü, tüm varlıklar, haydi biraz daha yumuşatmış olarak söyleyelim, tüm yaratıklar onun içinde yer almakta.. Oysa Kur’an-ı Kerim’e bakıyoruz, Fatihâ’nın baş tarafında, Besmele’den hemen sonra, Yüce Allah “âlemler”den söz ediyor. Âlem değil, âlemler... Demek ki, bütüncül bir kâinat anlayışına geçit yok. Âlemleri kâinattaki kategoriler gibi gösterme yolunda kendimizi hiç zorlamayalım. Çünkü, o ayrı bir açılım. Ve, hem felsefi, hem bilimsel, hem de itikadı olarak “Kâinat”, kesinkes, kendi kendine yetebilen düzenli bir bütün.. Her parçası, üstelik, birbirleriyle ilişki içinde.. Kur’an âlemlerden söz ederken, eğer biz “Kâinat” söylemine tutsaklığımızı sürdürecektir olursak, yine ve elbette, Kur’an-ı Kerim’i anlama yolunda, aramızda, aşılmaz bir set bulunduğunu bilmeliyiz. Nitekim, incelendiğinde görülecektir, bu da “kadim dinler”in inancıdır... Önce felsefeye girmiş, ardından da “bilim” bu öngörü üzerine, bu öngörünün çevre ve çerçevesinde derlenen verilerle kurulmuş. Kimileri de buna itikadi bir gerçek gözüyle bakmıştır.

Yetmediyse, evlâtlarım, bir de madde dışı bir örnek vereyim: Ruh..

Ruhla ilgili bilgilerinizi şöyle bir tartımlayıp yoklayın, göreceksiniz ki, onu bir “şey”, manevi bir “şey” olarak biliyorsunuz. Nitekim “tümel” özellikteki Allah’ın ruhundan insana verilmiş, böylece herkes bir “ruh” sahibi olmuş, bu ruh bedene girince ya da nefisle ülfet edince alçaltılmış ya da zindana sokulmuş; onu arındırarak yücelttiğimizde ise, kurtulmuş oluruz, falan filan... Hani nerdeyse herkes kendindeki ya da bir başkasındaki ruhu gözüyle

görüyor ya da eliyle tutacaktı gibi.. Çünkü, o, alçalan, kirlenen, acı çeken, hapsolan, giren, çıkan, arıtılan, yüceltilen, nefisle sa-vaşan, şu ya da bu olan bir “şey”.. Bu, temelde Batınî inançların, sırrî dinlerin savları.. Kur’an-ı Kerim’e göre ise, ruh, “Yüce Allah’ı emirlerinden bir emir”. Emr, “şey” değildir. Zatı olmaz. Emr; iştir, buyruktur, yetkidir; kısacası eylemdir. Zatı olmadığı gibi zatının sıfatları da olmaz. Yüce Allah’ın kendinden insana üflediği ruh ise, bu durumda, ya bir iş, ya bir güç, ya bir buyruk, ya bir yetkinlik, ya bir yetki.. Allahüâlem insanın halifelığının gereği olarak verilmiş yetki ve bilgi... İmdi, “ruh”u kadim sırrî dinlerin inanç-ları doğrultusunda bellemiş, bilmiş, kavramlaştırmış olan bir kafanın Kur’an-ı Kerim’de geçen “ruh”a ilişkin haberleri Kur’an “ruh”una uygun olarak algılayabilmesi mümkün mü?..

Kur’an-ı Kerim’de aldanmak

Canım Evlatlarım, buna benzer daha birçok örnek verilebilir. Ve verilecek örneklerin tümünden de çıkacak sonuç şudur ki, Kur’an-ı Kerim’i Kur’an-ı Kerim olarak, saf, katışıksız, insanları kurtaracak bir “mesaj” olarak anlayabilmek için, ilkin -ve kim bilir belki de di-lini de öğrenmeden önce- her türlü birikimden arınmış bir kafa ve kalple, yani “ümmi” bir kimlikle ona yönelmemiz gerekmektedir. Değilse, Kur’an-ı Kerim’i yaşantımıza yansıtmak yerine kadim din-lerin inançlarını yaymak için Kur’an-ı Kerim’i maşa edinme yolu-na girilmiş olur. Kur’an zannıyla Kur’an-ı Kerim’le payandalanmış antik inançları yaşatmış oluruz. Antik inançlara bağlanmak ya da bağlanmış olanlara bağlılığı sürdürmek için, bir bakıma, Kur’an-ı Kerim’den onay almış duruma düşeriz. Böyle bir olaydaysa Kur’an-ı Kerim’i yaşamak yok, Kur’an-ı Kerim’in şemsiyesi altında kadim dinleri yaşatmak vardır. Burada, belirtiyim, kadim dinler derken de, önceki peygamberlerin getirdiği dinleri değil, peygambersiz sırrî/ Batınî dinleri, “Vahiy” değil de “Marifet” kaynaklı dinleri/inançları vurguluyorum, onları anlatmak istiyorum.

Sapık inançlar Kur’an-ı Kerim’in şemsiyesi altına girebilir mi, diye soracaksınız, yavrularım. Yanıt açıktır: Evet, girer. Şeytan ya da şeytanlar Kur’an-ı Kerim’i karıştıramaz, ona karışıklık soka-maz ama, onun anlaşılması ve hele de yorumu sırasında pekala

etkili olabilirler. Kur'an-ı Kerim okunurken, okunmağa başlandığında şeytanın şerrinden Yüce Allah'a sığınılmasını Kur'an'ın kendisinin buyurması da bu yüzdendir. Eğer, okunurken yanlış anlaşılma olasılığı bulunmasa idi, peki nedendir bu okumaya başlayış sırasındaki şeytandan Yüce Allah'a sığınma buyruğu.. Nitekim, nice bir sapık mezhep hep Kur'an'dan yola çıkmışken sapıtmışsa, bu olmuşsa, demek ki, Kur'an-ı Kerim'in kendisine karşılamayan şeytan, onun anlaşılması, yorumu, anlatılması sırasında pekala etkili olabilecektir. Bu da Kur'an-ı Kerim'e yönelik sırasında zihinsel şeytanî birikimlerden tam temizlenememektir, "ümmî" olamamaktan ileri gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'in yorumunda aldanmayı bir yana turalım, Şeytan'ın -insanı- Allah ile bile aldatabileceği, yine, Kur'an-ı Kerim'in bize haber verdiği bir olgudur/olaydır.

Kur'an-ı Kerim'e yönelmek

Ümmî olmak, bir yanıyla da, Kur'an-ı Kerim'e sorgusuz sualsiz yönelmek demektir. Bilginin bulunmadığı yerde, gerçekten de, sorgu sual de olmaz. Eğer kişi bildiği bir şeye ilişkin "fetva" istercesine Kur'an-ı Kerim'e giderse, çünkü bu sorgu suali de ona, onun ile Kur'an arasına perde olur. Çünkü, bu tutum "öğrenme" etkili olmaktan çok, "onaylatma" güdülü bir eğilimin ürünüdür.

Hiç bilmez bir durumda gidip, Kur'an-ı Kerim'den öğrenmektir, asıl olan...

Kur'an-ı Kerim'i çok çok okuyunuz uyarısını da, sevgili çocuklarım, bunun için yapıyorum. Yeterli bir okuma yapılmazsa, Kur'an'da karşılaşılan bir kavram ya da bilginin bizdekilere göre algılanması, bizdeki birikimin süzgecinden geçerek özümsemesi olasılığı vardır. Buysa Kur'an-ı Kerim'i başkaca bilgilerin ya da yargıların yardımıyla anlamak ve anlatmak demektir. Oysa, Kur'an-ı Kerim kendisiyle anlaşılmalıdır ki, anlaşılan gerçekten Kur'an-ı Kerim olsun. Çok okumak bunun için gerekir. Öyle ki, bir ayetteki herhangi bir anlatımla karşılaşıldığında onunla ilişkili diğer ayetler de anımsanabilsin de, böylece, o ayetin diğerleri ışığında ve üstelik onlarla bütünlenmiş, bütünleşmiş ve de gere-

kiyorsa törpülenmiş ve sınırlanmış olarak anlaşılması imkânı ele geçirilmiş bulunsun. Bu yapılmayacak olursa, sık rastlanan bir durumdur, Kur'an-ı Kerim'in herhangi bir ayetiyle desteklenmiş ama gerçekte Kur'anî olmayan bir düşünceyi de, o destek ayetine bakarak, Kur'anî sanmak tehlikesi vardır. Çok okumayla iyi bir kavrama elde edilmişse, elbette ki, herhangi bir görüşe destek için bir âyet anılmış olsa bile, başka ayetlerin ışığında, böyle bir desteğin tutarlı olup olmayacağı kolayca belirlenebilecek; yanı sıra düşmekten kurtulmak mümkün olacaktır.

Bu son durumla ilgili olarak da çok belirgin bir örnek vereyim: Sırrı/Batınî kadim dinleri günümüzde İslâm giysileri içinde yaşatmayı sürdürenler, bu dinlerin temel inancı olan "ruhun yücelişi" savma delil olarak "Tin" Suresinin "Biz insanı en güzel biçimde yarattık, sonra onu aşağıların aşağısına indirdik." anlamındaki ayetini anarlar. Ve, buradan çıkıp davalarını ispata kalkışır. Eğer, siz, bu ayetin hemen ardındaki iman edenlerin bu aşağılanmışlıktan istisna edildiğine ilişkin ayeti hatırlamaz, hele de, insanın "fitrat"ıyla ilgili diğer haberleri göz önüne getiremezsiniz, işte, Batını/sırrı din/inanç sahiplerinin Kur'an'ı tanık gösteren savlarına inanmış ve dolayısıyla Kur'an-ı Kerim'in ortaya koyduğu dinden bir başka dine kapılmış olursunuz. Uzun tutmamak için başkaca örneklerle girmeksizin özetleyecek olursam diyeceğim şudur ki, yavrularım, Kur'an-ı Kerim'i çok çok okuyun, anlayabilmek için dilini öğrenin ve anlamak üzere okuduğunuzda da anladığınızın Kur'an-ı Kerim'in kendisi olması için ona "ümmî" olarak yönelin; ümmîliğinizle özümsemeğe başladığınız Kitab'ı daha daha çok okuyarak ufuklarınızı genişletin.

Anlama zanna göre

Sevgili yavrularım, Kur'an-ı Kerim'in anlaşılması konusu gerçekten de çok önemlidir. Bu yüzden aynı konu çevresinde kimi şeyler daha söylemeden edemeyeceğim.

Bir Kudsi Hâdis'te, Yüce Allah, "Ben kulumun zannına göreyim." buyurur. Olayların ve olguların bize yansımada, bizi etkilemesinde o sıradaki algılayış biçimimizin oynadığı rol de herkesçe

bilinmektedir. Bu bir bakıma şu demektir ki, yaşadığımız şu Yeryüzü de bizim zannımıza göredir; bir bakıma bize göre biçimlenir. Bunu özellikle insanlar arası ilişkilerde görürüz. Düşmanların gönlündeki kinin sevgiyle yumuşatılıp, giderilmesi.. Eşlerden birinin sevgiyle bakışının diğer eşte de sevgi uyandırması.. Ve benzeri pek çok “ölçüler” de, nitekim bu “insanın insanla ilişkisi”nde zanna göreliliğin birer kanıtı olarak alınabilir. Tıpkı bunlar gibi Kitab’ı anlamak da “zanna göre”dir. Ona nasıl yaklaşıyorsa, o kendini bu yaklaşım uyarınca açacaktır, açmaktadır. Yüce Allah’ın Yeryüzü ve Gökyüzündeki ayetleri gibi, Kitap’taki ayetleri de insana “zanna göre” geçit sağlar, yanıt verir. Belki pek oturmayacak ama, “yarısı dolu yarısı boş bardak” bir yanılla buna örnektir. Karamsar için bardağın yarısı boş, iyimser için ise bardağın yarısı doludur ve her ikisi de hem doğru görmekte, hem de doğru söylemektedir.

Değerlendirmeleri arasındaki fark ise, işte onların zanna dayalı algısının ürünüdür. İyimser olan yarıya kadar dolu bardaktaki su için şükrederken, kötümser olan bardağın yarısının boş olduğundan ötürü kim bilir belki de işyanda bulunacak ve her ikisi de bu doğrultuda bir “nailiyet”e ereceklerdir.

Diyelim ki, çevrede gördüğümüz bin bir rezilliklerden ötürü büyük hınç içindeyiz. Elimizden gelse Yeryüzündekilerin tümünü bir kaşık suda boğacak bir öfkeyi yaşamaktayız. Bu kızgınlık neredeyse bizim için bir “yapısal” yan olmuş. Bu durumumuzla Kitab’ı açacak olsak, gözümüz “vaîd” yüklü ateş, cehennem, azap ve benzeri durumları haber veren ayetlerden başkasını görmeyecektir. Ya da diyelim ki, hilm ve rikkat sahibi birisiyiz. Çevrenin rezilliklerinden tedirgin olmakla birlikte diliyoruz ki tüm insanlar güzelleşsin, iyi olsun. Bunun duası için de yakarışlarla zaman doldurmaktayız. Bu durumumuzla Kitab’ı açacak olsak, o zaman da tövbe, bağışlama, rahmet ve mağfiret ayetleri çarpacak gözümüze, art arda. Kitap aynı kitap olmakla birlikte, biz neyi arıyorsak, eğilimimiz ne ise, işte onu bulacak, onu göreceğiz.

Bu alabildiğine basit örneklemelerden çıkarmak istediğim sonucu birkaç noktada toplayabilirim:

İlkin, insan hep aynı hal ve minval üzere bulunmaz. Her halinde ve minvalinde “Kitap” ona hal ve minvali üzere kapı açar. Eğer biz Kur’an-ı Kerim’i çok çok ve sık sık okuyor olursak, böylece, her hal ve minval üzereyken okumuş olacağımız için onun çeşitli yönlerini, çeşitli veçhelerini görmek, bilmek, tanımak, anlamak ve böylece de bütünüyle kavrama doğrultusunda kuşatıcı bir anlayışa kavuşmak imkânını elde etmiş oluruz. Bu da çok çok okumayı zorunlu kılan bir durumdur.

İkincisi, içinde bulunduğumuz durumun Kur’an-ı Kerim’i anlama konusundaki bu etkileyişinin bilincinde olmakla, daha önce de değinildiği gibi, Kur’an-ı Kerim’e bütünüyle arı-duru, her türlü birikimi bir yana bırakmış olarak yönelme gereğinin idrâkını yerleşik hale getirir ve Kur’an-ı Kerim’e öylece yöneliriz.

Üçüncüsü, Kur’andan yola çıkarak bir şeyler söyleyen ya da yazmış olan kimselerin öne sürdükleri şeylere ilişkin değerlendirmelerimizde daha sağlıklı ve tutarlı bir yol izleyebiliriz. Kur’an-ı Kerim’den kanıtlar getirmelerine karşın onların da belli bir hal ve minval üzere ve bunun doğrultusunda bir anlayış içinde söz söylemekte olduğunu ve “kanıt”ın da bu bağlamda alınması gerektiğini idrak etmiş olarak, “Eh Kur’a’na dayandığına göre bu düşünce kesinkes doğrudur.” gibisinden peşin bir teslimiyet içine girmeyiz de, Kur’an-ı Kerim’in bütünlüğü içinde o ayetin kanıt olarak kullanıldığı bu anlama gelip gelmeyeceğini araştırmak gereğini duyar ve böylece de birilerinin Kur’a’nı kullanarak bizi yanıltması, yanlışlığa düşürmesi ve hatta aldatması ihtimalini ortadan kaldırma imkânını buluruz.

Söz gelimi evlilik yaşamı cehenneme dönmüş olan bir kardeşimizi boşanmaktan alıkoyucu “Mubah işler içinde Allah’a en sevimsiz görüneni boşanmadır.” Hadisini öne süren, böylece de o kimseyi ya bulunduğu cehenneme adeta mahkûm eden ya da canının ateşinden ötürü, boşanmaya azmetmiş olmaktan ötürü Hadisi kulak ardına atmaya, umursamamaya adeta zorlayan bir “öğüt” karşısında, tutup, “Eğer eşler birbirinden ayrılırsa, Allah her birini bol nimetleriyle zenginleştirir.” anlamındaki ayeti gündeme getirip, bir sorunun çözümüne katkıda bulunduktan başka,

bir mümini “Hâdis e rağmen” davranışta bulunma konumundan da kurtarabiliriz.

Bu gibi yanıltma, yanılgıya düşürme, tutarsızlıklara kanıtlar getirme durumlarını ortadan kaldırmakla da, elbette ki, insanlar ile İslâm'ın arasını ısındırmaya katkıda bulunmuş oluruz.

Daha açık bir deyişle, dinimiz başkalarının vesayeti altına girmek zorunda kalmaktan kurtulur, kendi dinimize kendimiz sahip oluruz.

Konuyu kolay algılanır kılmak adına vermiş bulunduğum bu somut örneğe karşın, sevgili yavrularım hemen belirtmeliyim ki. Kur'an-ı Kerim'i Kur'an-ı Kerim olarak anlamak ve kavramak özellikle “iman” açısından büyük bir önem taşır. Çünkü zamanlar boyunca ümmetlere egemen olmak isteyen güçlü odaklar o ümmetlerin halinden önce imanlarını değiştirmişler, ondan sonradır ki ümmetlerde hal değişimine eğilim başlamış ve bu yeni “iman ediş” doğrultusunda başlayan değişim eğilimi de Yüce Allah'ın onların hallerini değiştirmesi sonucunu vermiştir.

İman ediş

Ümmetlerin hallerinin değişmesi ve “iman ediş” sorunsalları konumuz bakımından çok önemlidir. Bu yüzden, canım yavrularım, biraz ayrıntıya girmemiz gerekecektir. Konuya “iman”a ilişkin sorulardan başlayarak el atacağız:

Bu “değişim” konusu olan “iman” nedir, bir başka deyişle “iman ediş”te değişim neyin nesidir? Hangi “iman ediş” alanlarında değişim gerçekleştirilir de, böylece, ümmetlerin hallerinin değişmesine yol açılır? Böyle bir sorunun cevabını düşünsel bağlamda dört geniş alanda, dört temel kavramda aramalıyız: Allah, insan, zaman, mekân...

Bu dört alanda, birbirine taban tabana zıt sayılmayacak olsa bile, böyle bir sonuca yol açıcı boyutta farklı iman edişler vardır. Fazla derinleştirmeden her birini ayrı ayrı gözden geçirelim:

İman edişlerden birinde, bu “dört kavram/alan” birbiriyle iç içedir. Bir bütünün parçaları değilse bile, süreç türünden bir birlikteliğin bir bakıma çeşitli bağlamdaki yansımaları ya da görünümleridir. Şöyle: Allah, mutlak varlık; insan, bu varlıktan neşet eden “ruh”un sahibi; zaman, Allah’tan insana yükleme yapılan “ruh”un, bir başka deyişle “tikel ruh”un “tümel ruh”un sahibi Allah’a dönüş süreci; mekânsa, bu sürecin devinim alanı, gerçekleşme ortamı...

“Bir” olan bir Allah’tan söz edilmekle birlikte, bu inançta, onun “zat”ı yoktur. O, bu inançta, insanı, zamanı ve mekânı içkindir. Onlarla iç içedir. Nitekim, nasıl ki insan, Allah’ın sıfatlarındaysa ve onun ruhunu taşımaktaysa, öyle de yücecek, Allah’a erişecek, Allah’ta yok oluşla varlık basamağına sıçrayacaktır. Zaman, bu oluşum sürecindeki oluşturunca güç olup, tümelden ayrılıp tikelde dolaştıktan sonra yine tümele varmakla, sonuçta Allah’la özdeşleşmiş olmaktadır. Mekân ise, “gölge varlık”tır. Öyle bir gölge varlık ki, temelde Allah’ın “ayine”de yansımasıdır. Bu bakımdan, görüntü bağlamında da olsa Allah’ın yansıması olarak bir özdeşlik değilse bile birliktelik belirtmektedir. Ka-dim dinlerin öğretisini birebir yineleyen bu inanç için de, göreceksiniz, Kur’an-ı Kerim kullanılmakta, ondan çuvallar dolusu kanıtlar aktarılabilmektedir. Ama şu var: Kopuk kopuk, parça bölük... Kur’an bütününe vurulduğundaysa, bağdaşmazlık apaçık görünmekte...

Çünkü, “diğer iman ediş yolu”nun anlatıldığı Kur’an’da, her peygamber eliyle tekrar tekrar gönderilen bir gerçek olarak, Yüce Allah “zatı”yla vardır. Doğmamış doğurulmamıştır. Demek ki, hiç bir şey ondan çıkmamıştır. O, diğer şeylerin tümünü yaratmıştır. İnsana üfllediği ruh bir “emr”dir, “şey” değildir. Ve, insan, hiç bir halde ve şartta bu durumda -dönüş O’na olmakla birlikte- ke-sinkes Yüce Allah’a erişemeyecek, kavuşamayacak, onunla birleşemeyecek, O’nda yok, ya da O’nda/O’nunla var olamayacaktır. İnsanın varacağı yer, son yer, cennet ya da cehennem, büyük bir ihtimalle de nihai yer cennet olacak ve orada ebedi kalacaktır. Kendi kendisi olarak orada kalacaktır. Allah’ta yok olmadan kalacaktır. “Nasıl”ı ise Yüce Allah’ın bilgisindedir.

Zaman, Yüce Allah'tan başlayıp, O'na dönen, başka bir deyişle "ruh"un tümel-tikel-tümel aşamalarında izlediği dairesel süreç olmayıp, doğrusal bir süreçtir. Bağimsız bir "varlık", bir boyut olmayıp, yaratıkların her birine ayrı ayrı bağmlanmış bir süreçtir ve bu sebeple de her yaratığın zamanı kendisiyle başlayıp, kendisiyle sona ermektedir. Kader, sürecin başlangıcı; kaza, gelişmesi; ukba da sonucudur. Sürç dediğimiz şey ise, "ecel"dir. Dün, bugün, yarın gibi... Dünün yarın olması, yarının bugüne dönüşmesi gibi dairesel bir durum yoktur. Çünkü insan -ve diğer yaratık-lar- şu Yeryüzüne bir kez gelmekte, ecel ile sınırlı olarak kalmaktadırlar. Mekân ise, insanın bugünü için, yani "kaza"nın vuku bulması için yaratılmış bulunan bir sınanma, bir geçimlik alandır. İnsanla bağlantılı tümellik ve tikellik ilişkisi yalnızca "irade" babındadır. Yüce Allah külli irade sahibi olup, insana da cüzi irade vermiştir. Her yaratılmışın bir eceli olması gerçeğinden ötürü "tümel zaman", birçok âlemler bulunması gerçeğinden ötürü de "tümel mekân" gibisinden anlayışlara geçit bulunmamaktadır.

Bu iki ayrı yaklaşımın yaşama yansıması ise iki ayrı yapıya/yapılanmaya yol açmaktadır. Nitekim, bu inançlardan ilki, hep, ceberutlar ve tağutlar eliyle beslenip, yaşatılmıştır. Çünkü, "totaliter" bir yapı oluşturmaya elverişlidir. Bu iman ediş içindeki kimseler zamanlar boyunca "madde ve mana âleminin sultanları"na boyun eğişi iman gereği görmüşlerdir. İkincisi ise, birincisinin güç ve egemenliğini kırıp, giderip, böylece insanları Yüce Allah'tan başkasına kul olmaktan kurtarmak üzere peygamberler eliyle gönderilmiş olan inançtır. Tuhaftır ki, birinciler, büyük bir ustalıklarla ikincilerin inançlarını kendilerine uydurmakta gecikmemiş ve bunu da hep ikincilerin bağlı bulundukları "Kitaplar"a getirdikleri yorumlarla yapmışlardır.

İşte eğer, Kur'an-ı Kerim çokça ve her türlü birikim bir yana bırakılmış olarak okunur da gerçekleri kavranırsa, insanları maddi ya da manevi (sonuçta iki alanda birden) boyunduruk altına alan "sultan" takımının kendince yorumlarla onu kullanma çabaları boşa çıkarılacak; böylece, Kur'an, Kur'an'ın gerçekliğine uygun

bir biçimde yaşamın ortasına bir “kurtuluş” çağrısı olarak yerleşecektir.

Fâtiha’ya bir bakış

Bu gerçekliği biraz daha kapsamlı ve derinden kavramak imkânını yakalamak için, sevgili yavrularım, Kur’an-ı Kerim’in ilk 7 ayetini kapsayan ve içeriğinden ötürü de “Kitabın anası/Kitabın özü” diye nitelendirilen Fatiha Suresine bakalım. Bu sure; Allah, Allah-âlem/ler ilişkisi, Allah-insan ilişkisi ve de insanın geçireceği süreç, alacağı durum üzerinde durarak, düşüncenin dört büyük sorunu olan Allah-zaman-mekân-insan konularındaki işaret taşlarını yerli yerine oturtur. Bu yapı taşlarını göz önünde tutmaksızın sözü edilen alanlara ilişkin olarak oluşturulmuş başkaca öngörüler ve anlayışlar, böylece, Kur’an-ı Kerim’in daha en başındayken çerçevenin dışına atılmış olur. Kur’an-ı Kerim tarafından, daha ilk nefesteyken, çerçevenin dışına atılmış olmakla birlikte, bugün düşünce ve iman bağlamında hemen herkesin dilinde dolaşan kimi ön kabullerin yanlışlığı ve islamdışılığı bağlamında bu ayetlerle bakacak olursak, belirleyeceğimiz ilkeler şunlardır:

Âlem (adına isterse Kâinat ya da başka bir şey denilsin) diye bütüncül bir birlik halinde bir “şey” yok, çokluk halinde âlemler vardır. Bu âlemler (veya içlerinden herhangi biri) düzen içinde kendine yetici bir özellik belirtmeyip, tersine, sürekli bir biçimde bir yönlendirme, bir güdüm, bir koruyup gözetme altındadırlar ve bunu gerçekleştiren de tümünün birden rabbi olan Yüce Allah’tır. Âlemlerdeki gidiş kendi başına olmadığı gibi, sonsuzca yinelenen ve yenilenen bir akış da değildir. Bir yerde bitecek ve “din günü” gerçekliği yaşanacaktır.

İnsan yalnızca Allah’ın kuludur ve her konuda insana yardım edebilecek olan tek varlık da yalnızca Yüce Allah’tır. Hiçbir konuda başkasından medet umulamaz/Hele de Allah-kul ilişkisi çerçevesinde... Çünkü, kulluk ve yardımın bir arada anılması, bize, Yüce Allah’ın kullarına “medet” konusunda “haris” olduğunu, bunu paylaşmadığını gösterir. Bu yardımlar tüm

Yeryüzü yaşamını ve bu yaşamdan sonraki dönemi kapsayıcı bir genişlikte olup, doğru yolda bulundurulmak, nimetlere nail kılınmak ya da gazaba uğramaktan, sapıtılmaktan korunulmak biçiminde birkaç kol halindedir. Dolayısıyla hidayeti de, nimeti de, sapıtmışlığı önlemeği de Yüce Allah kendisine hasretmiş; bir başkasına vermemiştir. Peygamberlere bile; onlar yalnızca tebliğ edicilerdir...

Bu ayetler, görüldüğü üzere, varlığın birliği, varlıktaki düzenin kendiliğinden olduğu, zamanın dairesel bir özellik belirterek hep sürüp gideceği, kimi insanların kimilerini hidayet ve mutluluğa eristirebileceği, yine kimilerinin kimilerini sapıtmışlıktan kurtarıp, gazaptan esirgeyebileceği biçimindeki bütün bilimsel, felsefi ve dinsel düşünce, anlayış ve inanışları Kur'an çerçevesinin dışında görmemiz için yeterli olmaktadır.

Evet, evet “dinsel” de dedik. Çünkü çevrenize kulak kabartırsanız, “Dinin gerçeği bizdedir.” diye tafralar atan, Müslümanların geneline dudak büken kimselerin “varlığın birliği”, zamanın süreğenliği, insanlardan kimilerinin insanlara hidayet ettiği ve öbür dünyada da onları koruması altına alacağı yolundaki kadim inançları, üstelik “gerçek İslâm” adı altında, “Dinin hakikati ve özü” diye benimseyip yaydıklarını sizler de göreceksiniz.

Ve, ikinci 7

Kur'an-ı Kerim'in ikinci 7 ayetini oluşturan Bakara Suresinin ilk 7 ayeti, “doğru yol”u bulmanın anahtarını verdikten başka, doğruyu bulanlar ile sapıtanların durumu için de açık ve kesin belirlemelerde bulunur. Buna göre, kendisinde hiç bir kuşku bulunmayan bu Kitap, sakınma bilincini yakalayacaklar için “yol gösterici”dir. Bu da kuşkusuzdur, çünkü. Kitab'ın kendisinde kuşku bulunmamaktadır. Bu anlatım, “hidayet”in, ancak, “Kitap”la gerçekleştirilebileceğini vurgular. Doğru yol üzerinde olmak isteyenler, işte bu Kitap'a başvurarak bunu gerçekleştireceklerdir. Kitap'ın izlenmesi ile “doğru yol” üzerinde yürünmüş olunacaktır.

İnsanlar, sevgili yavrularım, zamanlar boyunca, “doğru yol”u bulmak için çeşitli yollar, yöntemler, yordamlar denemişlerdir.

Ayrıntıya girersek, çıkması zor olur, zaman alır. Bu yüzden, diyeceğiz ki, tüm bu yol, yordam ve yöntemler bir yana, “Kitap” öbür yanadır. Çünkü, Kitap, içeriğinde de, “doğru yol/hidayet” için başka yöntem önermez. Yalnızca “Bendeki yasaklardan kaçının”, “Bendeki buyruklara uyun.”; kısacası “Benim içeriğime, benim söylediğim doğrultuda ve biçimde inanın ve uyun.” der, “hidâyet” ve “kurtuluş”a ermek için. Buna, bir de “daha öncekilere gönderilenler”i ekler. Böylece “dosdoğru yol”u peygamberlerin gösterdiği yola özgüleştirir, özelleştirir. Bunun dışında kalan bilimsel, felsefi ve mistik yolların tümüne kapılar kapatılmış olur. Belirtmeliyiz ki, bu, “Yeryüzünde insanın konumu ve yaratıcısıyla ilişkisi” bağlamında yönlendirici bir bilgilendirmedir. “Eşya”ya ilişkin olarak nitekim gözlem ve benzeri bilgilenme yollarını da, yine Kitap önermektedir.

Böylece doğru yol üzerinde olanların özellikleri olarak da “Gaybe inanmak, namaz kılmak, Allah yolunda harcamak, bu Kitab’a ve bundan önce indirilmiş olanlara inanmak, ahiret gününe -kesin- keskes, yorumsuz, acabasız, acaba nasılsız- inanmak” durumları vurgulanır. Burada üzerinde durulması gereken ilk nokta, “Gaybe inanmak”tır. Gayb, Yüce Allah’tan başkaca hiç kimsenin, peygamberlerin bile bilmediği ve bilemeyeceği bir alanın varlığını kabul etmektir. Eğer herhangi bir şey herhangi bir kim-senin bilgisi alanı içine girmiş olursa o, “Gayb” alanında değil demektir. Bu alanı Yüce Allah kendisine hasretmiştir. Ki, bu alanda kendisinde bir şeyler olduğunu söylemek, doğrudan doğruya, Yüce Allah’a ortak çıkmak anlamını taşır. Bir yanda, yine kendi ifadesiyle “apaçık” bir Kitap, öte yanda bir “Gayb” gerçekliği vardır. Kitab’a “uymak”, Gayb’e ise “iman etmek” istenmiştir. Gayb bilinmiyor olduğundan ona uymak söz konusu olamaz ve edilemez.

Ama, yavrularım, karşılaşacaksınız.. Gayb ilimleri ile meşgul olan, “Gayb”den haberler veren, aldığı “gaybî bilgiler”e dayanarak insanları kendine çağıran pek çok kimselerle karşılaşacaksınız. Ve, bunu “din” adına, “dinin özüne vakıf olmak” savını öne sürerek yaptıklarını da göreceksiniz. Aman, uyanık olun, aldanmayın. Bu kimselerin sahip bulunduğu inançların kümesel adı Batı’da Mistisizm, bizde ise Sırrîlik, Batınîlik’tir. Bunlar, İslâm ve

diğer dinlerin kaftanları içinde dolaşüyor da olsalar, temel savları, peygamberlerin getirdiğinin dışındadır ve bütün peygamberlerin getirmiş bulundukları dinleri bozanlar da hep bunlar olmuştur. Daha çok dindar olmak adına, sakın ha bu oyuna gelmeyin. Kitab'a uyun yeter.

Kitap, andığı durumları yaşayanları “kurtuluşa ermiş kimseler”, ona sırt dönenleri “azaba uğrayacak kâfirler” olarak anar. Kalplerinin ve kulaklarının mühürlü, gözlerinin perdeli olmasından ötürü inmayan ve bu yüzden büyük azaba uğrayacak olan insan öbeği..

Müfsitler

Surenin bu ilk 7 ayetinde müminler ve kâfirleri tanımlayan kitap, sonraki 7 ayetinde bir başka insan öbeği olarak “müfsidûn”dan söz eder. Literatürde bu ayetlerde söz edilen müfsit kimselerin münafıklar olduğu belirtilmiştir. Haklarında bağımsız bir sure de bulunan “münafıklar” ile bu “müfsidûn” öbeği arasında ilk bakışta büyük benzerlikler bulunması, ola ki ikisinin özdeşleştirilmesi sonucunu vermiştir. Fakat, biraz daha dikkatli bakılacak olursa, münafıkların “inandık” demekle birlikte inanmamış kimseler olduklarını, korku ya da benzeri sebeplerden ötürü böyle davrandıklarını, eylemlerinin de arabozculuk türünden bir bozgunculukla sınırlı bulunduğunu görürüz. Bunlarda kâfirler ve müminler dışında ayrı bir “iman” ediş biçimi yok, kâfir olmakla birlikte bunu gizleyip de inandığını söyleyici bir tutum vardır. Bu, bir bakıma küfrünü gizleme yöntemidir. Dolayısıyla, ayrı bir “iman ediş” öbeğinde bulunmaktan farklı bir konumdur. Oysa, Bakara Suresinin baş tarafında söz edilen andığımız öbekteki “müfsidûn” ise, inanç bakımından da ayrı bir öbek oluşturur. Münafıklara benzer tutumları gözlemlenen ve sonuçta da mümin olmadıklarına göre kâfir zümresi içinde bulunan bu öbektekilerin belirgin özellikleri, ayetlerde, iki noktada toplanmaktadır. Ayırt edici nitelikte iki nokta..

Birinci nokta, bunların Yeryüzünde “ıslah ediciler” olarak bulundukları savını öne sürmeleridir. İkincisi ise, kendilerine “İnsanların iman ettiği gibi siz de iman edin.” denildiğinde, “Biz

hiç ahmak ve akılsız kimselerin iman ettikleri gibi iman eder miyiz?” demeleri ve müminlerle karşılaştıklarında -münafıklar gibi- iman ettiklerini söylerken, şeytanlarıyla baş başa iken müminlerle alay ettiklerini öne sürmeleridir.

Bu duruma göre, “müfsidûn”, kendilerini “ıslah” edici bir konumda gören ve böylesine “üstün” bir durumda bulunmaktan ötürü da “insanların iman ettiği gibi iman etmeyi” küçümseyen; dolaşısıyla bir başka türlü “iman ediş” içinde olan bir öbeği oluşturur. Yüce Allah da, sonraki ayetlerde görmekteyiz, bunların içinde bulunduğu durumda kalmaları için gereken ortamı yaratarak sapıklıklarını arttırır.

Dikkat edilirse, bunlar, “iman etmeyiz” ya da “kâfiriz” demiyorlar da, “Biz beyinsiz kimselerin iman ettikleri gibi mi iman edeceğiz?” diye kendilerinin daha “akıllı” veya “akılcı”, “ıslah edici” olmak savlarıyla bağdaşabilir bir farklı iman ediş içinde olduklarını belirtiyorlar. Yüce Allah onların bu tür imanlarının gerçekte bir aldatmaca, kendilerinin de “müfsidûn/müfsitler/bozguncular” olduklarını haber veriyor.

“Münafıklar” gibi bu “müfsitler” de her dinin döneminde/ içinde bulunagelmıştır. Münafıklar, nasıl ki nifak çıkarıp ortalığı karmaşaya vermişlerse, “müfsitler” de içinde/mensubu göründükleri “din”leri ve dolayısıyla da Yeryüzünü bozup durmuşlardır. Şu farkla ki, hemen hemen taktikleri de aynı olmakla birlikte, “münafıklar”ın karıştırcılığı günübürlük ve yüzeysel olmuşken, “müfsitlerin”in bozgunculuğu kalıcı sonuçlar vermiştir. “Münafıkların alanı insanların günlük yaşamı ve amacı da toplumsal bir karmaşaya yol açmak iken, “müfsitler”in hedefi -hep-insanın imanı ve Yeryüzü bütününde kalıcı bir bozgunculuk olmuştur. “Münafıklar”dan günümüze kalanlar birkaç ya da birçok olayın tarihsel kaydından ibaretken; “müfsitler”den bugüne ulaşan “ıslah” etiketli bir bozgun ve tüm bunlara analık ya da yataklık eden ayrı bir “iman ediş” biçimi ve bunun ilkeleridir.

Nitekim, bunlar her peygamberin ümmeti içine “daha derin bir iman, daha sağlam bir dindarlık” kisvesi giyinerek girmişler, in-

sanlar içinde üstünlük virüsü kapmış olmaktan ötürü “ahmaklar gibi iman etmek” çizgisini aşma eğiliminde bulunanları avlamışlar ve binlerce yıllık birikimi olan sırrı/batınî inançları “dinin özü ve gerçeği” diye göstererek onları kendi aralarına almışlardır. İslâm’da da böyle olmuştur ve hâlâ da bu sürüp gitmektedir.

İşte, sevgili yavrularım, hep Allah rızasına uygun yaşamanın çırpınışları içinde bulunurken dikkat edin ki bu tuzağa düşmeyiniz. “Müfsitler”den olmayasınız. Bu tuzağın ne olduğunu da Yüce Allah haber veriyor: “Ahmaklar gibi mi inanacağız?.. Evet yavrularım başkaları küçümsese de Kitap nasıl diyorsa öyle inanın ve daha akılcı, daha entelektüel, daha derin, daha şu veya bu tür “iman” ve “İslâm” diye, sakın ha sakın, kendinizi insanların genelinin iman ettikleri gibisinden bir başka türlü iman arayışına sokmayın. “Er kişi” değil, “her kişi” olun. Seçkinleşme adına sırrı/batınî inançların tuzağına düşmekten kurtulmanın biricik yolu, işte budur...

İfsadın boyutu

Dikkat ederseniz, canım çocuklarım, “müfsidûn”un, “bozguncular”ın asıl tutumu, Kur’an-ı Kerim’de, “İnsanların iman ettiği gibi siz de iman edin.” önerisine vermiş bulundukları “Biz hiç sefihlerin iman ettikleri gibi iman eder miyiz?” cevabıyla -bir çırpıda- ortaya konulmuştur. Cevap, “Biz iman etmeyiz.” şeklinde değildir. “İnsanların iman ettiklerine iman etmeyiz.” de demiyorlar. “Biz akılsızların iman ettikleri gibi iman etmeyiz.” deniliyor. Başka türlü iman edecekler. Peygamberlerin getirdiği haberlerdeki gibi, peygamberlere indirilen kitapların bildirdiği gibi değil de, kendi bildikleri gibisine iman edecekler. Sözelimi “keşif” yoluyla, “aydınlanma” yoluyla, “doğuş” yoluyla, “marifet” yoluyla ya da biçimiyle kendilerince belirledikleri gibisine iman edecekler. Ebette, “imanlarının gereği”ni de aynı yollardan öğrenecekler. Peygamberlerin izinde, Kitapların çerçevesinde kalanlarıysa hafifseyecek, alaya alacak, akılsız bulacak, “kabuğu aşamayanlar” olarak niteleyecekler, vesaire vesaire.. Ve, bunu da, insanları “beyinsiz bir güruh” olarak gördükleri için yapacaklar. Çünkü, kendileri “insan

suretinde” bir yüce varlık. Bir yüce varlık ki, tanrılaşma niyetinde, tanrılaşma savaşımında ve tanrılaşmaya aday. Çünkü kendisi, inancı gereği, Allah’a kavuşacak, Allah’ta yok olacak, Allah’la var olacak. Kabukta olan “ham ruhlar” için bu böyle mi ya?.. Öyleyse, diğerleri “sefih”/ahmak ve akılsız...

Yavrularım, birtakım kimselerin kendilerini diğer insanlardan ayrı tutma eğilimleri yalnızca bu değindiğim -eylemsiz- bir “iman ediş biçimi”yle de sınırlı değildir. Bunlara “müfsidûn” denilmesi, kendilerinin “ıslah” iddialarına karşın Yeryüzünü “ifsat” ettiklerinin, bozup durduklarının vurgulanmış olması, Kitap’ın bu yoldaki işaretleri, bize, tüm kötülüklerin, bozulmaların, dengeleri alt üst edişlerin, yani “fesat” namına ne varsa onların tümünün, işte, diğer insanları “akılsız” gören ve dolayısıyla da kendilerini onlardan üstün sayan ve bu üstünlüğüne dayanarak da “ıslah”ta bulunduğu inanan, böylece kendinde insanları boyunduruk altına alma, gütmek, onlar üzerinde egemenlik kurma yetkisini bulan kimselerden, bunların kendini “üstün” görme tutku ve inancından kaynaklandığını gösteriyor.

Fesat rejimleri

Gerçekten de, tarih boyunca tüm zamanlarda ve mekânlarda gözlemlediğimiz ne kadar kötülük varsa, ne kadar karmaşa varsa, ne kadar zulüm varsa; doğanın, kültürün ve insanın israfına yol açmış bulunan ne kadar “ifsat” varsa, bunların tümünün, diğer insanları kendi buyruğuna ya da vesayetine muhtaç ve layık görücü üstünlük ve seçkinlik tutkunu ve tutsağı kimselerin düşünce ve eylemlerinden kaynaklandığı görülür. Eski zamanların büyük imparatorlukları, ucu bugüne dek uzanan kölelik düzeni, Nemrutlar, Firavunlar, Neronlar, Haccalar. Sabbahlar. Ekber Şahlar, Hitlerler, Bushlar gibi sayılan binlerle ifade edilebilecek tiranlar, ırkçılık, Kapitalizm, Siyonizm, Faşizm ve daha bilmem nice izimler Yeryüzünü sürekli bir biçimde fesada uğratmışsa, bu, doğrudan doğruya kendilerini “ıslah” edici konumda gören kimselerin, “üstünlük” tutkusuna veya kaptıranların eylemleri sonucu olmuştur.

Bu eylemler ise, sürekli bir biçimde “evrenin birliği, dirliği, düzeni” ve bu “evren” içinde bulunan insanların yüceliş yoluyla tanrılaşacağı ilkesini temel alan Sırrî/Batınî dinlerin inançlarıyla beslenmiştir. Kapalı kapılar ardında bin bir merasime boğulmuş ilişkilerle oluşturulan “seçkinler” topluluğunun, insanlığın göbeğinde piramitleşmelerine yol açıcı, el verici Sırrî/Batınî inançlara bağlılıklarla... Yani “İnsanların inandığı gibi inanma”yı aşmış olduğuna inanmış olmakla...

“Var biraz da sen oyalan”

Yavrularım, bu benim anlattıklarım “tarihe mal olmuş” olaylar değildir. Masal ise hiç değildir. Bugün de yasana gelmektedir.

Gizlilik içinde yürütülen “dinsel” törenlerle aşamadan aşamaya yükseltilmek üzere “bağlılar” toplayan ve bu bağlılarını da, aşamalardan geçirdikten sonra, her basamakta biraz daha kendine benzeterek, “Varlığın birliği” ve “ruhsal yüceliş” / “ruhsal arınma” ilkelerine iman ettiren örgütlerin her türlü, işte bugün de, “ifsat” işini ve bunun bir parçası, bir veçhesi olan “Yüce Allah’ın kullarını kendine kul edinme eylemini sürdürmektedir. Diğer “kardeş” örgütler çeşitli (ve bu arada dinsel) giysilerle rahatça çalışırsın, taraftar bulup da güçlensin diye de, işte içlerinden birini “var biraz da bununla oyalan” kabilinden ortaya atmaktadırlar. Ki, bu da Masonluktur. İnsanların ve özellikle de Müslümanların öfkeleri aslında kendi içlerindeki bir öbek olan bu örgüte yönlendirilirken diğerleri “sureti hak”tan giysiler giyerek, gerektiğinde dini, imanı, Kur’an’ı da şemsiye edinerek, bunları kendince yorumlayıp kendi emellerine alet kılarak, insanların insanlar üzerindeki egemenliklerini sürdürecektir ordular yetiştirmeye devam etmekte ve bu ordularla da “ifsat”ı sürdürmektedirler.

Her yerdeler

Bu tuzak, canım evlatlarım, her yerde, her kesimde kurulmuştur. İnsanların yücelme tutkusunu kullanarak her eğilim ve kesimden kimseleri kendi emellerine hizmet ettirmek için her şeyi, insan sevgisinden tutunuz da daha dindar olabilme şevkine varıncaya dek her yönelimi birer yem olarak kullanmaktadırlar. Şu var ki

“insan” adına yola çıkan da “din” adına koşuşturmaya başlayan da bu tuzaklara yakalandıkları andan itibaren ilkin kimilerinin kimilerinden daha üstün, kimi kimselerin daha seçkin ya da insanlardan ancak bir bölümünün “er kişi” veya “nasipli” oldukları iddialarıyla, bunlardan herhangi biriyle, afyon yutturulmuş döndürülmekte; böylece başlayan toplumdaki soyut-lama olayı, gide gide son noktada diğer insanları küçümsemeye varmakta ve tümü birden de en üst derece ya da makama geldiklerinde “Varlığın Birliği Bilgisi”ne “aydınlanma” ya da “keşif”le erişmiş durumda “yepyeni bir iman sahibi” olmaktadırlar; “sefihlerinki gibi” olmayan bir “iman”.. Ama, Kitap’a göre, bu, doğrudan doğruya küfür..

Sizi yavrularım, bu en büyük tehlikeden sakındırmak için, işte, döne döne uyarmış oluyorum. Nerede olursanız olun, ne durumda bulunursanız bulunun, sakın ha sakın, kendinizi hiç kimseden, hiç mi hiçbir kimseden üstün görmeyin. Başkalarını hiç mi hiç küçümsemeyin ve hele hiç mi hiç aşağılamaya kalkışmayın. Yeryüzünde apaçık küfürden sonra bundan daha büyük bir “afet” yoktur. Çünkü, ucu, “küfür”e, “ıfsat” cinsinden küfre varabilecek tek davranış budur ve diyelim ki görünürde “iman” cinsinden olsa, ya da siz “iman” üzere bulunduğunuzu sansanız bile, Kitap’ta belirtildiği üzere, “müfsidûn” konumuna gelmiş olursunuz ki, “insanların iman ettikleri gibi iman” etmeyip de onları “ahmak” görmekten ötürü başka türlü iman edişler ardınca gidenlerin öbeği olan bu “müfsidûn” öbeği de kesinlikle küfürdedir.

Yalnız iman konusunda değil, diğer alanlarda da insanlara yönelişiniz mutlaka “eşitlikçi” olsun, “bir tarağın dişleri gibi”... Hepimiz Adem’in çocuklarıyız. Birimizin insan olmak bakımından diğerimize hiçbir üstünlüğü yoktur. İnsanlar olarak hepimiz Yüce Allah’ın kullarıyızdır. Yüce Allah’ın bir kulunun diğer bir Allah kulunu küçük görmeye, aşağılamaya, hafifsemeye, hiçbir sebep ve gerekçeyle, hakkının olmadığını bilin. Ve, bilin ki Yüce Allah, bütün kullarına karşı Rahman’dır ve onların bir başkasınca kul edinilmesine ya da kul gibi görülmesine izin vermez. Yani, küçümsenmesine, aşağılanmasına... Bu gayretullaha dokunur da, insan, bilmediği, görmediği silleler yer. Böylece ya küçümsenen-

den daha beter bir duruma düşürülür ya da azgınlığını arttırıcı yeni imkânlarla sahip kılınarak helaki bu yola hazırlanır.

Dünyevi işler

Canım yavrularım, böyle bir tutum -elbette- dünyadaki işler görülsün için insanların derece derece olması gerçeğiyle çelişmez/ çatışmaz. Bilmek gerekir ki, bu farklılık insan olmak bakımından bir farklılık değil, yalnızca birer görev farklılığıdır. Yürütülen işle sınırlı bir derecelenme, bir derecelendirilmedir. Kimlerin daha hayırlı olduğu, ast ve üst ilişkisi içindeki iki kimseden insan olarak hangisinin daha hayırlı olduğu, elbette ki, Yüce Allah'ın bileceği bir şeydir ve bundan ötürü de, ilkesel bağlamda, birini diğerinden ayrı tutmak yanlış olacaktır.. Ast iseniz üstünüzün görevle ilgili (ve meşru olan) buyruklarını yerine getirme; üst iseniz astınıza görev gereği buyruklar verme gibi durumlar dünya işlerinin gereğidir ve bu gereklilik de, hiçbir zaman, kul-köle olma ya da kul-köle edinme bağlamında alınmamalıdır. Hatta, bu durum, bir tür alışveriştir, karşılıklı bir sözleşmenin konusudur ve de sözleşme neyi kapsamaktaysa ast-üst olma durumu bu kapsamla sınırlıdır.

Evet. günümüz uygulamasında bu böyle olmayabilir. Ama sizler bunun böyle olduğunu bilmeli ve Yüce Allah'tan başka Tanrı tanımadığınız gibi kimse üzerinde de büyüklenmeye kalkışmamalısınız.

Bu tutum diğer insani ilişkilerde de göz önünde tutulmalıdır. Fakirseniz zengini üstün görmediğiniz gibi, zenginseniz fakiri küçümsememeli; zenginliği insanların üstünlüklerini belirtici bir ölçü olarak almamalısınız. Her şey buna göre olmalıdır.

Zulmün en büyüğü

Değilse, haddi aşmış olur; bilerek ya da bilmeyerek haksızlıklara bulaşır ve giderek de -zaman içinde- kendinde haksızlık yapma hakkını gören bir yapı edinerek, işte farkına varmaksızın zulüm işler; zulmün en büyüğü olan tanrılaşma eğiliminin içine girerseniz de, ağzınızla (ve hatta beyninizle) “lâ ilahe illallah” demenize

karşın, kendinizi başkalarının tanrısı katındaymışçasına bir tutum ve davranışın bataklığına düşmekten kurtaramazsınız.

Bu durumsa, bilmelisiniz ki, Kur'an-ı Kerim'de Nemrut dolayısıyla modeli anlatılmış olan ve Firavunlar eliyle de dağa-taşa resmedilen "piramit" içinde yer almak demektir; "tanrılar" hiyerarşisi içine katılarak küçükler karsısında tanrılık taslarken, büyüklere kulluk arz etmek sonucunu verecektir.

Yavrularım, üstünlük savaşı içine giren alçaltılır; büyüklük taslayan küçültülür.. Çünkü, üstünlük savaşındayken erişeceğiniz her basamağın üstündeki basamakta da birileri bulunacaktır. Buysa, sizin alçalmışlığınız demektir. Yine, büyüklük tasladığınızda, sizden büyük olan birinin büyüklüğünü de "ikrar" zorunda kalacaksınız ki, bu da sizin küçülmeniz demektir. Ama üstünlük kavgasından ve büyüklük sevdasından uzak kalırsanız, bu durumda, onların ölçeklerini kullanmayacağınız için diğerlerinin üstünlük ya da büyüklükleri sizin için geçerli olmayacak ve dolayısıyla da alçalmaktan ve küçülmekten kurtulmuş olacaksınız.

Elbette bu, hayırlarda yarışmaya engel olucu bir durum değildir. Elbette iyiliklerde öncü olmağa da engel değildir. Çünkü bu yarışlarda, bu öncülüklerde "hizmet" var ama kendine pay çıkarma yoktur. Yüce Allah'ın rızası için yapılmış bir görevdir. Öyle olmaz da; yapılıp edilenler kendine pay çıkarmak, kendini başkaları nezdinde saygın kılmak, üstün konuma gelmek için yapılırsa işte o zaman yine helake doğru kanat açılmış olunacaktır. Unutmayınız ve unutanlardan da şeytandan kaçır gibi kaçınız, uzak durunuz; hayırlı olan budur..

Aradaki fark

Sevgili yavrularım, iş bölümünün, görev gereği belli konumlar edinmenin, öne çıkıp geride kalmamanın, "piramit" içinde yer almadan olan farkım daha iyi anlayabilmek için iki ayrı kavram üzerinde durmamız gerekecektir: Cemaat ve asabet (asabe).. Bu her iki kavram da, temelde, topluluğu, üstelik örgütlenmiş bir topluluğu, topluca yaşamın gereklerine göre örgütlenmişliği,

toplumsal yaşama biçimini anlatır. Her ikisinde de işbirliği ve iş bölümü ile bunun ortaya çıkardığı görev ve görevliler vardır. Dıştan bakıldığında ikisini birbirinden ayırt edebilmek oldukça zor, hatta imkânsızdır. Çünkü farklı olan yanları, kumaşları filan değil, yalnızca mayalarıdır.

Cemaatte birlikteliği sağlayan maya, bir araya gelmiş bulunan insanların eşit değerdeki özgür iradeleridir. Bir arada yaşamayı kararlaştırmış bulunan insanlar görev bölümü yapar, el birliği içinde toplumlarını oluştururlar. Bu aşamada hiç kimsenin bir diğerine göre herhangi bir farklılığı yoktur. “İşbölümü” sırasında yapılan görevlendirmede de kimileri, kimi hizmetlere getirilmekle o hizmetin yapılabilmesi için gerekli yetkilerle donatılırlar. Ve, herkes, özgür iradeleriyle onaylamış bulunduğu bu “görev yetkileri”ne uyar, “yetkilileri”ne değil..

Asabette birlikteliği sağlayan maya ise, diğerinde katılım olmasına karşın, burada katılma diyebileceğime bir tür “katlanma” olayıdır. İnsanlardan bir bölümü kendisinde varsaydığı gücü kullanarak örgütlenmeyi gerçekleştirir ve bu örgütlenme sırasında işbölümü de yapar. Olay, güdümlü oluşuyla dikkatleri çeker. Katılım yok, güçlü olanın çağrısı doğrultusunda “işbirliği”ne katılma vardır. Dolayısıyla “yetki”ler “görev” gereği değil, kimliklere bağlı birer “hak” olarak gündemdedir. Yetkilendirme, toplumun onayı yerine tepede bulunanın uygun bulmasıyla ve onay vermeyle gerçekleşir.

Bu durumda, işte, iki toplumdan ilkinde herkes “yetki”lerini ancak “görev”i sırasında ve görev gerektirdikçe kullanır, iş orada kalır. İkincisindeyse yetkiyi elinde tutanlar bunu sınırsız bir biçimde ve her alanda kullanma eğilimindedir. Birincileri “haklar” sınırlarken, ikincileri sahip oldukları güçler “sınırsızlık”la tanıştırır.

Üstünlük illeti

Bu noktadayken, eğer insanlar “eşitlikçi” bir yapıya sahipse, herhangi bir üstünlük savının etkisiyle hareket eden kimseler duru-

munda bulunmamaktaysa cemaat, cemaat olarak sürer ya da ortada bir asabet varsa bile topluluk kısa sürede cemaate dönüşür.. Değil de, tersine, insanlar “üstünlük” tutkusunun öldürücü zehrini almışlarsa asabet, asabet olarak kalacağı gibi; ortadaki topluluk cemaat durumundaysa bile, kısa sürede, asabete dönüşür. Çünkü, üstünlük illetine yakalanmış olan kimseler bu üstünlüklerini kabul ettirmek için daha üstün birine sırt vermek gereğini duyacaklardır. Bu da, kendi aralarında piramitleşmelerine yol açacaktır. En alt katmanda kalanlar ise bir yandan “yükselebilmek hırslı” ile üsttekilere daha çok kul-köle olacak, diğer yandan da üstün bir toplumun üyeleri oldukları teselli inancı doğrultusunda bağlı bulundukları toplumun tüm ilkelerini tartışmasız bir biçimde -hatta övünç vesilesi olarak- savunacaklardır. Böylece bir yandan kendi asabetinin içindeki kimselere yönelik bir tutum sergilerken, diğer yandan kendi asabetinin dışındakilere dönük bir tavır yaşayacaktır. Her iki durumda da, açıktır ki, doygunluğa erişmek için, kendi benliğiyle özdeşleştirmiş bulunduğu asabetini yüceltmek uğrunda ne gerekiyorsa onu yapacaktır. Çünkü, kendisi yok, asabeti/asabesi vardır.

Evlatlarım, toplumun bütününe cemaatleşme bilincini vermek mümkün olmayabilir; ama sizler bir toplumsal amaçla örgütlenme ihtiyacı içine girdiğinizde ya da böyle bir örgüte katılmak gereğini duyduğunuzda bu noktayı gözden kaçırmamağa büyük özen göstermelisiniz. Katılacağınız topluluğun bir asabet mi, yoksa bir cemaati mi olduğunu iyice araştırmalısınız. Bu, hem İslâm'ın genel öğretisinin bir gereğidir, hem de yalnızca Yüce Allah'a kulluk bilincini yaşama yansıtmış olmanın ve yaşamda tutmanın bir ölçütü... Sağlayacağınız çıkarınız ya da katılmamaktan ötürü uğrayacağınız zararınız ne kadar büyük olursa olsun, aşamayacağınız büyük bir yaptırımla karşı karşıya değilseniz ve azıcık olsun kendi iradenizle hareket etmek imkânınız varsa, kesinlikle “asabet” nitelikli bir topluluğa katılmamalısınız. Hatta, önünüze konulan amaçlar gerçekten de sizin inandığınız çok yüce amaçlar olsa bile!. Çünkü, yanlış yoldan doğru

yere varılmaz. Ve cemaattir zannı ya da umuduyla, zamanlar boyunca insanın insana kulluğunun uygulaması olan asabete katılımda bulunmayla, kesinlikle, İslâm'ın gereği hiçbir amaca varılamaz. Varılan yer İslâm değil, olsa olsa “İslâm” etiketi yapııştırılmış zorba ve keyfi bir uygulamanın yeri olur. Ve, siz, piramit içinde bir taşla dönüştüğünüzde, artık, çıkış yolu da bulamaz, istesenez de istemesenez de bağlı bulunduğunuz asabetin bir parçasına dönüşürsünüz. Hak arayıcılığı, Hak adına şahitlik yapmanın yerine, asabenizin aklanmasını sağlayıcı tevillerden oluşmuş, sloganımsı cümlelerin papağanı bir “mutaassıp” olur çıkarsınız. Mutaassıp, biliyorsunuz, asabete saplanmış olan, asabiyet ardınca giden demektir.

Teslimiyet ve irade

Yavrularım bilmelisiniz ki, insanın izzeti iki ayrı doğrultuda iki ayrı şeyle gerçekleşir: Yüce Allah'a yönelişte “teslimiyet”, kullarla ilişki sırasında “irade” kullanımı. Kaldı ki, Yüce Allah'a yönelişte bile makbul olan, yine, kendi iradesiyle kulluk etmektir. Teslimiyetin temelinde bile “irade” vardır. İrade, Yüce Allah'ın yaratıkları içinde, şu görülen âlem çerçevesinde yalnızca insana vermiş bulunduğu bir nimettir. Nimet olduğu ölçüde de, her nimet gibi, külfetleri vardır. İnsan, bu ilahî emanetten ötürü yaratıklardan bir çoğuna üstün kılınmıştır. Meleklerle bile verilmemiş bulunan nimet... Bu nimetin şükürünün edası, onu kesinlikle elden bırakmamak, kullanmak ve gereğini yerine getirmektir. Bu ise, ancak, cemaat halindeki topluluklarda işlevleşebilir. Olumlu işlevi buradadır. Asabetlerdeki işlevi ise, asabet içinde “irade” değil de “asabiyet” işlev vereceği için, kesinlikle asabete katılmamak doğrultusunda kullanılmakla olur. İrade terk edilirse, insanı şerefli kılan biricik nimet dışlanmış olur ki, halk deyimini kullanarak söyleyelim, bu durumda başınız göğe erse bile, hiç bir değeriniz yoktur. Çünkü, siz gerçekte birer kul-kölesinizdir. Bırakınız irade kullanımını, itiraz hakkı bile olmayan birer kul-köle...

Toplumsal işbirlikleri, işbölümleri ve bunların gereği olarak yüklenen görevlerdeki astlık ve üstlüğe dayalı konumlanmalara bu

bağlamda değerlendirmeli ve bu değerlendirişle de iradeli insanlar arasında, irade sahibi bir kimlik olarak üzerinize düşeni yapmalısınız.. Ve, biricik ölçü olarak, güdülmeğe de, gütmeye de “hayır” demelisiniz.

“Güt” değil, “gözet”

Biliyorsunuz, Kur'an-ı Kerim, müminlerin Allah'ın Elçisi'ne “raina” diye seslenmesini yasaklar; “unzurna” deyin buyurur.

“Raina”, “bizi güt” demektir. “Unzurna” ise, “bizi gözet” anlamını taşır; göz önünde tut. Yüce Allah, kullarını bir peygamberin bile gütmesine rıza göstermemiş ve güdülmeyi isteyenleri kınamıştır. Güdülmekte çünkü, insanın iradesi yoktur. Gözetilmekteyse, iradesiyle iş yapan insanın bu iradesi sürmekte; ancak, yaptığı işler konusunda destek ve yerine göre de onay ya da uyarı beklemektedir. Yanlış mı, doğru mu olduğunun söylenmesi türünden uyarı ve destek.

Sizler de, bu şekilde, “raina”dan bütün bütün el çekerek, bir “unzurna” ortamı oluşturmalsınız. Hazır ve nazır olan Yüce Allah'ın gözetlemekte olduğu bilincini hep canlı tutmanın yanı başında, bir de, başta kendiniz olmak üzere, kullar arasından sizi gözetken, gözetleyen kimseler bulmalısınız. Bunlar “dost/veli” edindiğiniz kimseler olacaktır, en başta. Sizi eleştiren, “acı söyleyen” dostlar edinmeğe çalışmalısınız. Böyle dostlarınızın dostluklarının kıymetini bilmelisiniz. Dostlarınız dışında da size ulaşan uyarı ve eleştirileri dikkate almak gibi bir alışkanlık edinmelisiniz. İnsanın kendini sürekli bir denetim altında tutmasının çok zor oluşuna karşın, insanların birbirlerine yönelik denetimleri çok kolay ve o oranda da yaygın bir uygulamadır. Ve ne yazık ki günümüzde bu iş artık dedikodu ve çekiştirmeye dönüşmüştür. Sizler bunları aşıp, “veli” edinmeli, “velilik” etmelisiniz. Bunu gerçekleştirebileceğiniz garazsız, tavizsiz, ivazsız, hasbî birkaç kimseyle dostluklar kurmalısınız. Evet, böyle dostluklar ender rastlanan olaylardandır. Ama, en azından denemelisiniz. Ta ki, istişare edebileceğiniz bir kaç yakınınız olabilsin.

Danışmak kulluk alametidir

Hele de ümmetin işlerini üstlenmiş bir durumda olursanız, o zaman, bu sizin için bir zorunluluk olacaktır. Dostlarınız dışında danışmanlar da gerekecektir. Danışmak kulluk alametidir, danışmadan bir başına davranmak, ya da danışmanlara karşın bildiğini okumak ise “üstünlük” hastalığına tutuklanmışlıktan ötürü, gizli de olsa, “tanrılaşma” eğiliminin belirtisi. Danışma sırasında, özellikle, vereceğiniz karar ya da yapacağınız iş kimi ya da kimleri ilgilendiriyorsa, mutlaka onlara da başvurmalı, görüş almalı ve oyunuzu mümkün olduğunca onların eğilimlerine yakın bir doğrultuda kullanmalısınız. Eğer, açık bir yanılğı içinde değilse, bir haksızlık üzere bulunmuyorlarsa ve bilgisizliklerinden ötürü o düşüncüyü taşımıyorlarsa... Bu durumda da onları kendi kararınız doğrultusunda ikna etmeye çalışmalı ve mutlaka rızalarını almalısınız.

Size verilen emanetin kullanımı sırasında “sempati-antipati” etkisini dışlayabilmelisiniz. Akraba gözetme adına asabiyet bataklığına yuvarlanmayasınız. Her işi ehline vermelisiniz ve de ehil olduğunuz işleri istemeyi, üstlenmeyi bilmelisiniz. Bu konuda tevazu göstermek, gerçekte, emanetin ehil olmayan birine verilmesine yol açabileceği için, yanlıştır. Verilmesini beklememeli, istemelisiniz. “Görev istenmez, verilir.” sözünün ceberutlara yakışır bir itaat görmeyi beklemekten kaynaklanan boş bir söz olduğunu bilmelisiniz. Hele de ehil olmayanlara görev verilmesi gibi bir durum söz konusuysa...

Çevrenizde bulunan insanlarla iyi ilişkiler kurmalısınız. İnsan ilişkilerinde, karşınızdakilerin yalnızca “insan” oluşunu göz önünde tutmalısınız. Eksiklikleriyle, fazlalıklarıyla, zaaflarıyla, onurlarıyla ve başkaca özellikleri, nitelikleri ve ilgileriyle “insan”... Dolayısıyla hiç kimseden “fazlası”nı beklememelisiniz ki, herhangi bir durumla karşılaştığınızda yıkılmayasınız. Bu arada şehirde neredeyse ölmüş bulunan “komşuluk” ilişkilerini, ne ölçüde diriltebilerseniz, bilmelisiniz ki, o ölçüde bir “özlenen yaşam”a katkıda bulunmuş olacaksınız. Çeşitli alanlardaki an-

laşmazlık, uyuşmazlık ve -ola ki- rekabet konularını, insan ilişkilerinin bütününe yansıtmaktan kaçınmalı; hatta insan insana ilişkileri bunların dışında tutmanın bir yolunu bulmalısınız.

Ve, en önemlisi ve kısacası, hem kendinizin hem de çevrenizdekilerin insan, her şeyden önce insan olduğunu hiçbir zaman unutmamalısınız. Sevilesi, acınası, korkulası kimseler yani... Burası da “empati”nin yapılacağı nokta...

Ebeveyn

Sevgili çocuklarım, çok önemli bir nokta da annenizle olan ilişkileriniz. Onu hiç mi ama hiç üzmemeli, hele hele de kırılabileceği herhangi bir söz söylemekten, o tür bir davranışta bulunmaktan şiddetle kaçınmalısınız. Onun sizin üzerinizdeki emeğini ve haklarını sıralamama gerek olmadığını sanıyorum. Hepiniz bunu idrâk edebilecek durumdasınızdır.

Evet, derslerinizin ağır olduğunu; okulunuzun, bir bakıma, birçok şeye göre bir önceliğinin bulunduğunu biliyorum. Ve, buna rağmen, elinizden geldiğince ev işlerinde de ona yardımcı olmanızı bekliyorum. Ders aralarındaki nefeslenme sırasında bir iki dakikacık ev işlerine el atmak, anneniz için büyük bir yardım olacak, bu onu -aynı zamanda- çok mutlu edecektir.

Ama. ona karşı asıl görevlerinizin daha sonraki yıllarda başlayacağını da şimdiden hatırlatmalıyım. Onu sizler hayata atıldıktan sonra, onun ilerlemiş yaşa geldiği sıralarda “yalnız” bırakmamaya çalışmalısınız. O, mümkündür ki “zamanın icabı” diyerek ve sizleri yuvalarınızda baş başa bırakmak için hiçbirinizle oturmaya yanaşmak istemeyecektir. Onun bu doğrultudaki taleplerine, hatta direnmesine pek de kulak asmamalı, birinizden biri onu “birlikte” oturmaya razı etmelisiniz. Bu mümkün olmazsa, en azından “bitişik” dairelerde oturmanın yollarını aramalısınız. Unutmamalısınız ki, şunca yıl sizinle iç içe yaşayan birisi için birdenbire yapayalnız kalmak kolay

katlanılabilir bir durum olmayacaktır. Sizler yeni bir hayata başladığınız için ondan ayrılmanın acısını onun kadar duymayacak, yeni yaşamınızdaki meşgaleniz de ayrılığın yükünü hafifletecektir. O ise, sizlerin bıraktığı boşlukla baş başa kalacaktır. Bu yüzden, en azından biriniz ve hiç olmazsa onunla bitişik evlerde oturmalısınız ki, bu yük onun için pek ağırlaşmasın. Uzak oturmamak zorunda kalanlarınız da annesini sık sık ziyaret etmeyi ve ziyaretlerini uzun tutmayı unutmasın. Ve annenizi uzun süreli “misafir” almalısınız.

Yavrularım, henüz öğrenci olmanıza karşın, işte annenizle ilişkileriniz dolayimli bir akış içinde “kendi evleriniz”den bile söz etmeye başladım. Bu, hayırlısıyla olacaktır. Hepiniz günü gelince evleneceksiniz. Evlenmelisiniz.

Evlilik

Evlenme konusunu fazlaca geciktirmemenizi istiyorum. Öğrencilikten azat olur olmaz, erkek askerliğini yaptıktan sonra, ilk çıkacak fırsatta evlenmeli; daha doğrusu evlenmek üzere fırsat kollamaksınız. Büyük bir sakınca yoksa, erkek, ilk niyetlendiği kızla, kız da kendisini ilk isteyen erkekle evlenmelidir. En uygunu budur. Çeşitli gerekçeler sıralayıp, hatta bahaneler uydurup da yolun üzerine ilk çıkanı aşıp gitmek, bana, biraz aykırı bir tutum gibi görünüyor. Dediğim gibi karşı tarafla evliliği gölgeleyebilecek güçte büyük sakıncalar yoksa.. Değilse, elbette, kimselerin pek de gözünün tutmadığı bir kızı ya da erkeği “ilk” diyerek eş edinmenin akıllıca bir yanı da yoktur.

Evleneceğiniz kimsede “güzel ahlak” dışında pek de bir şey aramayın. Yeter ki sizin için “itici” bir tip olmasın. Çekici olması elbette tercih sebebidir. Ötesi sorun değildir. Rızkın kefilî Yüce Allah’tır ve nikâhta da keramet vardır. Bununla birlikte aranızda statü farkı, sınıf farkı gibi adlarla adlandırılan genel durum bakımından büyük farklılıklar olan birini de pek tercih etmeyin. Sosyal yaşam bakımından benzerlik, ekonomik açıdan da yakınlık içinde bulunan ailelerin bu yapıya uygun çocuklarını seçmeniz,

uyuşmanızda/uyumunuzda kolaylıklar sağlayacaktır. Toplumun çeşitli ölçülerine göre, siz bunları yadsıyor olsanız bile, sizden daha “üstün” sayılan kimselerle de evlenme konusunda pek eğilim göstermeyin. Size göre olanı gözetin. Özellikle de “para”ya düşkün, tek değer ölçüleri bu olan ailelerin çocuklarından kaçının...

Eşinizi, kesinkes beğendikten sonra evlilik yapın. Hatta, zorunluluk duyacak olursanız kendiniz de seçin. Ama, “tamam, seçtim” diye kesin karar vermeden ve bağlantılar yapmadan önce başta anneniz olmak üzere akraba büyüklerine, aile dostlarına, kendi arkadaşlarınıza danışın. Sizi bağlamayacağını, bağlamaya yetmeyeceğini bilseniz bile danışın. Kararlı olsanız bile, hiç değilse, usulen danışın. Ve konuyla ilgili olarak söylenenleri dikkatle dinleyin, değerlendirin. Karşı tarafın ailesini ve arkadaşlarını tanımayı ve hatta kendi tarafındakilerle de tanıştırmayı, iyi bir tanışıklık ortamı doğduktan sonra “seçtim” demenin daha tutarlı sonuçlar vereceğini aklınızda tutun.

Evleneceğiniz kimseyle “ortak” yanlarınızın bulunması çok önemlidir. Dünya görüşünde beraberlik ise, elbette, âliyyülâla bir durumdur. Aynı dünyayı paylaşacak kimselerin dünyaya aynı pencereden, aynı perspektifle bakmalarından daha güzel ne olabilir? Bununla birlikte aranızdaki görüş ayrılıkları ileride sizi zıtlıştıracak boyutta değilse, bu gibi farklılıkları olumsuzluk doğrultusunda işlevlendirmek cihetine gitmeyin. Sözelimi beğenilen/dinlenen müziğin türünde farklı tercihler gibi... Hem bilin ki, çıkartma kâğıdı gibi birbirinin aynı olan kimselerin evlilikte uyumsuzluğa düşme olasılığı da oldukça büyüktür. Tıpkı iki Müslüman’ın bir araya geldiğinde pek konuşacak konularının olması gibi bir durumla karşılaşmanıza, kaldırılamaz bir yeknesaklığa yol açabilir, çünkü, bu ölçüde bir uyumluluk. Birbiriniz için, kimi bakımından, yeni ufuklar açıcı olmak ve yeni ortak noktalar belirlemeye çabalamak, bilin ki, bire bir örtüşmeden daha büyük yararlar sağlayacaktır.

Yavrularım, işte, evlenip de çoluk çocuk sahibi olduğunuzda anlayacaksınız anneliğin ve babalığın ne olduğunu ve yavrularının onlar için neler ifade ettiğini. Ama, siz bunu beklemeden bu idrake ermiş olarak annenizi şimdiden hoş tutun, onun kıymetini bilin. Yirmi yılı aşkın bir süre benimle her türlü sevinci, derdi, taksayı, sorunu paylaşan, bana büyük mutluluklar bağışlayan, dünyamı cennetleştiren annenize karşı takınacağınız her güzel tavır, ona tattıracağınız her mutluluk, bilmelisiniz ki sizin üzerinizdeki haklarımdan kurtulmanıza da vesile olacaktır. Baba hakkının ne olduğunu göz önünde tutarak bu hakkın altında kalmamanız için, sizlere, annenize karşı hayırlı olmanızı öğütüyorum.

Ve gerek annenizden, gerek sizden, gerek tüm akraba ve tanıdıklardan, gerekse tüm Müslümanlardan, insanlardan helallik dileyerek vasiyetimi burada bitiriyorum. Söyleyeceklerimi iki gün içinde bitirmek zorundaydım. Bu yüzden mutlaka eksiklikler olmuştur. Dahası çalakalem yazmak zorunda kalınmıştır. Şimdi de okuyucularıma sesleniyor ve kendilerine saygısızlıktan değil de zaman darlığından ötürü karşılarına “çalakalem” bir yazı dizisi çıkardığım için hepsinden haklarını helal etmelerini rica ediyorum. Selâmetle...



BEŞİNCİ BÖLÜM

YAYIMLANMIŞ ESERLERİ



Dörtlükler

Reha Yayınları, 1960

Zübeyir Yetik'in Urfa şartlarında, el dizgisi yapılarak pedal makinede basılmış, ilk kitabı; Urfa için de bir ilk kitaptır çünkü, Urfa'da basılan ilk kitaptır. Adından da anlaşılacağı üzere şiirlerinden seçilmiş 'dörtlük'lerden oluşuyor. Bir fikir vermesi bakımından dörtlüklerden birini aktaralım:



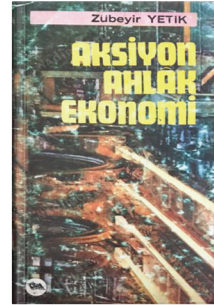
ELLERDE BİRİKEN

Aşk ellerde birikmiş bir tutam ipek gibi..
Ümitler vad ediyor açacak çiçek gibi!
Aman fazla yaklaşma, elini sürme sakın;
Çünkü tek bir temasla hemen sönecek gibi...

Aksiyon-Ahlâk-Ekonomi

Çığır Yayınları, 1975

Üç bölümden oluşan kitabın ilk bölümünde İslâm Mecmuası'nın 1964 yılında açtığı Peygamber Sevgisi konulu yarışmada birincilik alan "Lügatler Bir Kelime Verin Bana.. Ki, Aşktan da Üstün Sevgiyi Anlatayım..." başlıklı yazı yer alıyor.. 'Büyük Aksiyoncular' başlığı altındaki ikinci bölümün takdim yazısındaki "Usûl: Tek Örnek ve Şaşmaz Ölçüye sınımsız bağlı olarak O'na bağlanmış geçmiş devrin yücelerinden ve en başta Kendilerinden, Kâinatın Yüz Akından ışıltılar sunmak..." cümleleri "Aksiyoncular" hakkında fikir vermeğe yetiyor. Üçüncü Bölüm, yazarın önsözde "hatıra fotoğrafı" diye nitelediği, 1960-66 Yıllarında yayınlanan Fedai, Oku, Hilâl, İslâm, Müslümanın Sesi, Mücadele, Gurbet, Nobel, Çağrı, Yaprak gibi dergilerde çıkan yazılardan yapılan bir seçme.. Ancak bu seçimde titiz bir elemeyeyle 'kâlici' nitelikte yazıların derlenmesine özen gösterilmiştir. Dördüncü

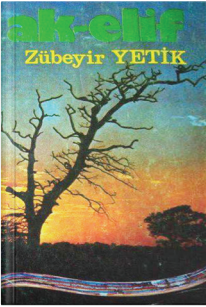


bölüm, 1974 Yılında Millî Gazete’de yayınlanmış olan “Ekonomi” yazılarından oluşuyor.

Ak-Elif

Çığır Yayınları, 1976

Yayıncı’nın ısrarı üzerine Zübeyir Yetik’in şiirlerinden derlenmiş bir demet ve sonuncu şiir kitabı.. Efendimiz âleyhissalâtvesselem için yazılmış “Sevgimce” başlıklı şiirin ilk ve son dörtlüklerini alalım, buraya:



Eğer benim sana olan sevgimce
Denizde toprağın aşkı olsaydı,
Dalgalar olurdu daha bir yüce,
Daha artardı suların feryadı..

.....

Eğer benim sana olan sevgimce
Bir duyguyu idrâk etseydi beynim,
Benim delirmem olurdu netice;
Bu nice sevgidir, Efendim benim...

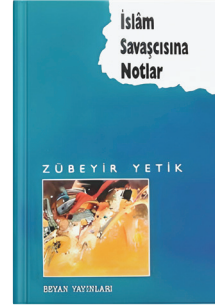
İslâm Savaşçısına Notlar

1. Baskı: Çığır Yayınları, 1976

2. Baskı: Beyan Yayınları, 1990

İdeolojik kışkırtmalarla insanımızın sokağa döküldüğü dönemde, dindar gençlerin bu doğrultuda bir hevese girmeleri karşısında ortaya çıkan eğilimin önünü kesmek üzere yazılmış bir kitap. Yazarı tarafından “Müslüman Gence Notlar” başlığı konulmuşken, yayıncının ısrarı üzerine “İslâm Savaşçısına Notlar” adıyla yayınlanan, ikinci baskısında da, yazıldığı günün şartlarını göz önüne koyucu özelliği kaybolmasın diye güncelleme yapılmayan işbu kitap, kavgaya kışkırtıcı sloganlar yerine kimi kavramların içselleştirilmesi amacını taşıyan bir tür sıra dışı ‘ilmihal’..

Kitabın “Giriş” bölümündeki şu satırlar kitabın içeriği hakkında fikir vermektedir: “Allah, insanı muhakkak ki üstün bir yaratılışa sahip kılarak yaratmıştır. Ve onu bu dünyaya büyük bir vazife ile göndermiştir. İnsana verdiği büyük vazifenin ne olduğu Kitab-ı Keriminde zikredildiği gibi, Resulünün dili ve fiiliyle de tekrarlanmıştır. Hatta, Resulünün yaşayışı, bir bütün olarak, insana verilmiş olan bu görevin ne olduğunun iza-



hı yolunda bir örnek durumundadır. Müslümanlar bu örneğe göre hareket ettikleri müddetçe saadet bulmuş, huzur içinde yaşamış ve ebedi kurtuluş fermanlarını daha bu dünyada iken ellerine alıp ebedi yurt olan Cennet'e girmek üzere öbür dünyaya göçmüşlerdir. Ancak, bu yoldaki şevk ve heyecanlarını kaybettikleri, yani gönderilenin suretiyle yetinip onun hakikatini ruhlarına naksetme gayretinden uzaklaştıkları andan itibaren sefil ve zelil duruma düşmüşlerdir. Bu halden kurtuluş, muhakkak ki, o ruhu yeniden benliğimize sindirmek ve ölçüleri kendimiz için bir yaşayış haline getirmekle mümkün. Müslüman işte bunun savaşını vermek zorundadır...”

Bir bölümünü alıntıladığımız bu “Giriş” yazısının ardından kavramlar “Allah, Melekler ve Getirdikleri, Peygamberler, Hesap, Şahit, Namaz, Besmele, Oruç, Zekât, Hac, Kurban, Müslüman, Görev, Saha, Şümûl, Usûl, Üslûp, Esas, Dost, Hedef, Şartlar, Çare, Tavsiye, Kıyas, Propaganda, Zillet, Korku, Ölüm, Tedbir, Tevekkül, Pazarlık, Ümit, Sabır, Şükür, Hürriyet, Haya, Suç, Günah, Tevbe, Muhasebe, İbadet, İhlâs, Tezkiye, Cemaat, İstişare, Riayet, İmkân, Silâh, Savaş, Hakikat, Güven, Dünya, İlâyikelimetullah” başlıkları altında yorumlanıyor...

İnsan'ın Serüveni

Beyan Yayınları

1. Baskı: 1984, 2. Baskı: 1991

Var oluş sürecini ve bu sürecin uzantısında insanoğlunun yaşadığı serüveni Kur'an-ı Kerim'in ışığında izleyen bir kitap.

İkinci baskıda ilk baskının metnine el sürülmemiş, ancak, 29 başlıktan oluşan bu kitaptaki her bölümün sonuna daha açıklayıcı ve kuşatıcı yorumlar (farklı bir harf karakteri ile) eklenince, kitap üç misli bir hacme ulaşmıştır.

Kitapta, “insanın serüveni”, Kur’an-ı Kerim’de Âdem âleyhisselâmın yaratılışı sürecinde aktarılan haberlerden yola çıkılarak anlatılmaktadır.



Yüce Allah’ın Yeryüzü için bir halife yaratacağını bildirmesi üzerine, meleklerin “Orada fesat çıkarıp, kan dökecek birileri mi?” soruları, Atamız Âdem âleyhisselama “Eşyanın isimlerinin öğretilmesi”, İblis’in secde etmeyişi gerekçesi, Atamız Âdem ve Havva Anamızın cennetten çıkarılmalarına yol açan “Yasak Ağaç”tan yemeleri için Şeytan’ın kullandığı yemler olan “kalıcılık, sarsılmaz saltanat ve meleklerden üstünlük” eğilimlerinin işlevle-

nişi, Atamız Âdem âleyhissalam ve Havva Anamızın kendilerine verilen kelimelerle “tevbe” etmelerine karşılık, Şeytan’ın insanları saptırmak için süre istemesi, Yeryüzüne gönderilme aşamasında oraya “yol göstericiler”in de gönderileceğinin bildirilmesi haberleri birer nirengi noktası olarak alınıp, bütün bunların insanların Yeryüzündeki yaşamlarına etki ve yansımaları irdelenmektedir.

Ve günümüzdeki rasyonalist düşünce, mistik/sırrî/batınî inançlar ile nebevî öğretilerin, bu arada insan davranışlarının kökenleri bu bağlamda bir serüven olarak aktarılmakta; buradan çıkılarak rasyonalizmin ve batınlılığın (kimileri buna ‘maneviyatçılık’ kılıfı giydiriyor, bu maskeyle piyasaya sürüyor) sapkınlığına, insan için felâket olduğuna vurgu yapıp, kurtuluşun nebevî öğretilere sarılmakla mümkün olacağı belirtilmektedir.

Kitabı; bilim, felsefe, tasavvuf ve nebevî öğretinin şimdiki ve sonraki yaşamımız bakımından değerlendirildiği bir çalışma diye de özetleyebiliriz...

Yeryüzünde Kötülük Odakları

Beyan Yayınları

**On kitaplık bu serinin ilk 5 Kitabı 1985,
Sonraki 5 Kitabı 1986 yılında basılmıştır.**

Bu seriye, düşünsel içerikli “İnsanın Serüveni”nin somut yaşama yansımaları gözüyle bakılabilir. Yine Kutsal Kitap esas alınarak, insanlığın Yeryüzü yaşamında olumsuzluğu örnekletiren kimlikler üzerinde duruluyor.

Serinin ilki olan “Şeytan” başlıklı kitapta, İblis’in sahnede ilk görülüşünden başlanarak, insan ile olan ilk ilişkileri, insanları saptırmak için Yüce Allah’tan izin alışı, yapısal özellikleri, ödevi, önerileri, başta gelen kendini gizleme, unutturma, fiskos, korku ve korkutma gibi yöntemleri üzerinde durulmakta; Şeytan’ın etkinlik çerçevesi de tam etkinlik alanı, inanmışlar üzerindeki etkinliği, etkinlik alanındaki kısıtlanış bağlamları ele alınıp, Şeytan’a açık yapı ve yanlarıyla “insan”a ve haliyle de bu etkilerden korunmak için başvurulabilecek önlem ve uyarılara yer verilmektedir.



Etkinlik bölümünde Garanik olayının da ele alınıp tartışıldığı bu kitapta, İfk olayı da Şeytan’ın oyunlarından biri olarak Ek bölümde aktarılıp, irdelenmekte, böylece Şeytan’ın inananlara ne türlü oyunlar oynadığı örneklendirilmekte...

İkinci kitabı oluşturan “Kabil”de ise, Habil ve Kabil Olayı -yine Kutsal Kitabımızdaki haberlerin ışığında- gerçek çerçevesi olan inanış ve dünya görüşü temeline oturtularak irdelenmekte. “Bitirirken” bölümünden alacağımız birkaç cümle ile kitabı tanıtalım: “Her iki kardeş de kimi güdümler altında davranışlarını biçimlendirmiş durumdadır... Dış görünüş bakımından öldürenin herhangi bir bağımlılığı yoktur. ‘kendince’ ve ‘kendine göre’ yaptığı değerlendirmeler gereği davranmaktadır. İkincisi ise, kendini



'teslimiyet' gereği sakınmalarla sınırlanmaktadır... Olaya biraz daha yakından bakarsak, öldürenin kendini kimi etkilerin pençesine bıraktığını; ikincisinin ise, bu etkilerin tümünü bir yana bırakabilmiş olduğunu görürüz. İşte, burası, 'öldüren'in Allah'a karşı sözüm onu 'bağışsız' bir davranımı sergileme saplantısının bulunduğu yerdir... Şeytanî bir tutum olan büyüklenme sonucunda ortaya çıkan bu yapının ürünü 'Kabilsoylar', dünya egemenliğini ele geçirmek için, hep, 'Habil'leri yok etmenin savaşımı içinde olmuş ve ilk ataları 'Kabil'in yöntemiyle durmadan kan dökmüş, can almışlardır...

Üçüncü kitap, Nemrut'un kimliğini sorgulayarak başlamakta ve onun hakkındaki -sahne İbrahim âleyhisselâma da verilerek anlatılan- efsaneleri irdelendikten sonra, tarihsel kimlik olarak öne sürülen düşünceler de değerlendirilerek, Nemrut'un Akad Devletini kuran Sargon olabileceği ihtimali üzerinde durulmaktadır.

Kitabın ikinci bölümünde ise, serinin diğer kitaplarında olduğu gibi, ayetler esas alınarak önce İbrahim âleyhisselâmla ilgili kıssalar, haliyle de onun Nemrut ve Nemrut toplumuyla ilişki ve tartışmaları aktarıldıktan sonra, yine ayetleriin ışığında Nemrut toplumunun yaşantısı üzerinde durulmaktadır.



Nemrut toplumunun iki belirgin çizgisi olan gök cisimlerine ve putlara tapınmanın sosyal yaşama yansımaları yorumlanarak, bu yolla oluşturulan piramit ve tepedeki adam imajının bütün mekânlar ve bütün zamanlardaki şablonu ortaya konulmaktadır. Putlarla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de yapılmış olan "onlar putları kendi aralarında 'velayet/dostluk' vesilesi edindiler" vurgusu ise, hem Nemrut düzeninin hem

de sonraki zamanların nemrutlarının tanınması bakımından büyük önem taşımaktadır.

Dördüncü kitabın konusu Firavun; Kur'an-ı Kerim'deki söylenişi ile: Fir'avn.. Giriş başlığı altında "Fir'avn"ın kimliği, ortamı, ülkedeki sınıflar ve inançlar söz konusu ediliyor. O günkü Mısır'da bir din ve inanç birliğinin bulunmadığı; İsrail oğulları ile birlikte kimi Mısırlıların İslâmî inançlarını sürdürmelerine karşın, "halk için" çok tanrılı bir din oluşturulduğu, üst katmanlarda ise mistik temelli bir inancın bulunduğu, Kur'an-ı Kerim'in haberlerinden çıkılarak belirtiliyor. İkinci bölümde Fir'avn toplumunun bilinmezleri kullanma isteği, çıkarıcılık eğilimleri ve bütünüyle "dünyacı" olan yaşam biçimlerinden kesitler veriliyor. Bu yaşamın sürdürülebilirliği için alınmış önlemler ise, 'yitirme korkusu', 'baskı', 'düzenin kazıkları', 'nüfus plânlaması' olarak sıralanıp, diğer önlemler bağlamında da büyücülük ve düzenin yerleşik mantığının bunu uygulaması üzerinde duruluyor. Bütün zamanların firavunlarında da gözlemlenen 'kişilik' yapısı ise, ortamla bağımlılık, yalanlamak, tanrılık davası, onaylama yetkisini kendinde görmek, küçümsemek, suçlamalar, propaganda, baskı da dahil her türlü yola başvuru tutumlar gibi bağlamlarda irdeleniyor.

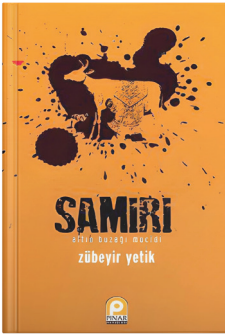


Beşinci Kitap, Karun... Giriş bölümünde şu ifadeler yer almaktadır: "Yalnız Tevrat'ta değil, Kur'an-ı Kerim'de de kendisine ilişkin 'haberler' bulunan, adı çevresinde alabildiğine rivayetler yayılmış olan, 'zenginlik simgesi' olarak dillerde dolanıp duran Karun, tam anlamıyla 'çağdaş' bir kimlik, yaşamakta olduğumuz çağa tıpya tıpya uyumlu bir kişilik belirtir. Sanki, çağımızdaki 'örnek'lerden biri zamanın gerilerine doğru gide



gide Musa âleyhisselâmin dönemine varmış; orada, kopup da gittiği şu çağımızın hiçbir özelliğini yitirmeksizin, bir yaşam sergilemiştir. Zenginliğe verdiği önem, bunu kendindeki bir bilime ilintilemesi, gösteriş yapması, gücüne dayanarak insanlar üzerinde tahakküm kurması, Karun'u, 'çağdaşımız' yapan birer öge olarak göze çarpar. Karun, doğrudan doğruya 'ekonomi', 'ekonomizm' demektir..”

Kitapta “işbirlikçi” oluşu da belirtilen Karun dolayısıyla asıl üzerinde durulması gereken nokta, belki de şudur: Kutsal Kitap, Karun'a imrenen ve nerdeyse uyacak olan kimselere, rızıkın Yüce Allah'tan olduğunu hatırlatıp, 'sabır' tavsiye etmektedir.



Samiri denilince akla gelen ilk ve belki de tek şey, “Altın Buzağı”... İsrailoğullarının psikolojik yapısındaki temel taşlardan biri olan bu olay-ögeyi kitaptan alacağımız bölümlerle aktaralım: “Altın Buzağı olayına Kur’an-ı Kerim’de dört ayrı surede ve altı yerde değinilir. Bunlardan birinde ‘Altın Buzağı’ doğrudan doğruya söz konusu edilmez de, ‘Altın Buzağı’nın oluşmasına yol açıcı bir ortam olarak Mısır çıkışında İsrailoğul-

ları’nın Musa âleyhisselâmdan kendilerine bir ‘tanrı’ yapması yolundaki istekleri haber verilir... Ayrıca, (Bakara Suresinde) doğrudan doğruya ‘Altın Buzağı’ ile ilişkili olmamakla birlikte İsrailoğulları’nın gönlünde yatan ‘buzağı sevgisi’ni gözler önüne serici bir kıssa vardır... İsrailoğulları arasında başlamış olan ‘Altın Buzağı’ya tapınma olayı anî bir dönüş gibi görünür ilk bakışta.. (Musa âleyhisselama tam bir inanç ve güvenle bağlanıp ardınca gitmelerine karşın), İsrailoğulları ‘buzağı’dan uzak kalamazlardı. Çünkü aralarında yüzyıllarca yaşadıkları ve yaşamlarına özendikleri toplumun böyle bir ‘varlık’ları vardı ve bu, İsrailoğulları’nın yüreklerine işlemiş olduğundan, ‘çıkış’ın ardından ilk fırsatta ‘ikame’ cihetine gittiler...”

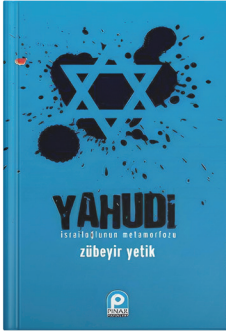
Bel'am, hep, "işbirlikçi din adamı" olarak anılır, bilinir. Tevrat'a baktığımızda Balam bin Baura diye duası kabul edilen, kendisine kral tarafından ikram vaad edilmesine karşın taviz vermeyen bir kişilik görürüz.." dedikten sonra, kitaptan aktarmalar yapalım: "Bel'am kıssası" olarak aktarılan olayların ve burada anılan kişinin Müslümanların gündemine girmesi bir ayetin yorumuna ilişkin kimi rivayetlerden kaynaklanıyor olmakla birlikte, anılan kişinin Bel'am olduğuna dair ayette bir işaret bulunmadığı gibi, buna ilişkin Hâdis-i Şerifler de yoktur. Tevrat'ta tanıtılan Balam bin Baura'nın durumuysa, Kur'an-ı Kerim'de tanımlanan (isimsiz) kimseninkine uymamaktadır. Ancak, İsrailiyat arasında yer alan rivayetlerdeki Balam bin Baura'nın tutumudur ki, Kur'an-ı Kerim'de çizilen kişiliğe uygun düşmektedir. İsrailî rivayetlerin Tevrat'takiyle uyuşmuyor olması ise, bu rivayetlere gölge düşürmekte, rivayetlerdeki kişinin gerçek olup olmadığı kuşkusunu doğurmakta, hatta "Bel'am'a iftira mı?" sorusunu bile doğurabilmektedir. "Niçin iftira?" sorusunun yanıtı ise, İsrailoğulları'nın kendilerinden olmayan kimseleri mutlaka karalayagelmekte olduğu gerçeğinde yatmaktadır.



Ebu Cehil, dizinin sekizinci kitabı.. Fikir vermek için 'giriş'ten alıntı yapalım: "Okuyucuya bir biyografya sunmağı düşünmediğimizi, bu kitabın böyle bir amaç taşımadığını belirtmeliyiz, hemen. Çünkü, Ebu Cehil belli bir dönemde yaşamış, yaşamının hemen-hemen her kesiti apaçık ortada olan bir kişilik olmakla birlikte, öteki ve asıl önemli yanıyla da Yeryüzündeki kötülük odaklarında bir odaktır. Üstelik, sıradan da değil, tümüne birden 'simge' sayılabilecek çapta bir odak, odakların odağında yer alan bir kimlik. Bunun böyle olması, yazım sıra-



sında biyografik açılımlı ve kaynaklı her çeşit kaygıyı bir yana bırakıp konuya farklı bir bağlamda el atmak sonucunu doğurmuş; sonunda da, ‘Ebu Cehil’ tarih içinde yer alan bir kişilik değil de, Yeryüzü’nün tüm zamanları boyunca gündemde kalan bir simge olarak söz konusu edilmiş, özellikle bu yanının vurgulanması cihetine gidilmiştir. Her bir şeyin çift yaratıldığı gerçeğindeki karışıklığın yalnızca eşyada kalmayıp, ta kalplere dek uzandığından yola çıkarsak, göreceğiz ki, gönderilmiş olan her peygamberin bir de bir karşıtı vardır ve bu durum, halkın ağzında bile ‘bulunur her Musa’nın bir Firavunu’ biçiminde dile gelmiştir.”

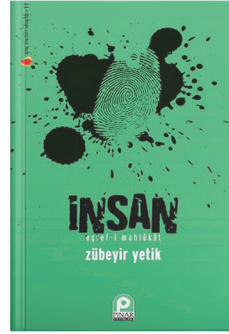


Yahudi’ye gelince, kitabın “Yahudi’nin Tarihi” bölümünden alıntılar yapalım: “Yahudi’nin boy adı olan İsrailoğulları’na adını vermiş bulunan Yakup âleyhisselam zamanın neresindedir? Kesin bir tarih vermek mümkün değildir... Çelişkileri göz ardı ettiğimizde varacağımız sonuç, Yakup âleyhisselamın MÖ 2200 ile 1650 yılları arasındaki 550 yıllık bir zaman dilimi içinde yaşamış olabileceğidir. Bu durumda Yahudi Tarihi’ni buradan başlat-

mak mümkündür. Bu tarihin ancak bir insan ömrü uzunluğundaki kısmı Mısır öncesinde geçmiş olacaktır. Çünkü, daha Yakup âleyhisselam sağken Mısır’a göçmüşlerdir. Mısır’a göçüşleri Hiksoslar döneminde gerçekleşiyse, Mısır’da 50 ilâ 70 yıl gibi bir süre iyice olan durumlarını korudukları söylenebilir.... Oradaki 450 yıllık yaşamlarının demek ki, 350 ilâ 400 yıl kadarı bir kölelik ve sığıntılık dönemidir. Ve, Yahudi’nin gerçek kişiliği Mısır’da oluştuğuna göre, ortada bir sığıntılar ve tarihleri var demektir.” Nitekim sadece 73 yıl süren Davut ve Süleyman Aleyhisselâmlar dönemindeki bağımsızlıklarını da bu sığıntı yapıları dolayısıyla koruyamamışlardır. Yahudi’ye buradan başlayarak bakmak gerekir...”

Serinin onuncu ve sonuncu kitabının konusu, İnsan/Human; insan yanılla insan değil de, ‘human’ yanılla insan... Yine Giriş Bölümünden aktararak tanıtım yapalım: “Human bilindiği gibi,

Lâtince’de ‘insan’ anlamındaki kelime. Ama, Milâdın ondördüncü yüzyılından sonra sıradan bir kelime olmaktan çıkmış, kavrama dönüşmüş; sonuna ‘izm’ ekini de alarak ‘göksel’ kökenli inanış, düşünüş, anlayış, bakış, yaşayış, değerlendiriş ve davranışların tümünün karşısında yer tutan bir ‘simge’ olmuştur. Basamak basamak bir gidişle insan sevgisi, her şey insan için, insanın değeri, insana saygı ve insan saygınlığı, insanın gelişmesi, insan düşüncesi, insan kafasının verimleri, insanın doğaya egemenliği, insanın bağımsızlığı, insanın kendi başına buyruk oluşu, insanın yücelişi denile denile, sonunda insanı eksen edinen, insandan kaynaklanan, insan için olan ve insanla sınırlı bulunan; başı da sonu da, dayanağı da amacı da, kurallayıcısı da yargılayıcısı da, belirleyicisi de ölçülendiricisi de, kurucusu da düzenleyicisi de ‘insan’ olan yepyeni bir ‘dünya’nın oluşmasına ‘yuvalık’ etmiş...” Ve, insanın negatifi ‘human’ bu ortamda oluşmuştur...



Çağdaş Bilimin Saplantısı

Akabe Yayınları, 1986

“Çağdaş Bilimlerin ‘gerçek’leri, Firavnu doğrulamağı amaçlayan büyücülerin değnek ve iplerinden farklı değildir. Eğer, ‘Asa-yı Musa’ onları yutmamış olsaydı, büyü ürünü o ‘yalan yılanlar’ varlıklarını bugüne dek sürdürecektir, gözlerde ve beyinlerde birer ‘gerçek olgu’ gibi yaşayacaklardı. Bugün aynı şey, Firavun büyücülerinin ip ve değnekle yaptıkları şeyin aynısı, gündeme ‘söz’le getirilmiş durumdadır, gündemde ‘söz’le tutulmaktadır. Buysa, Efendimiz âleyhissalâtüvesselamın en büyük



mucizesinin ‘kelâm’ olmasının doğal bir uzantısı, sonucudur. Çünkü, her peygamber kendi dönemi içinde ‘geçerli’ olandan mucize getirdiği gibi, onun karşı koyucuları da yine aynı alanda büyüsünü yapıp durur. Efendimiz’in ‘sözün kimisi büyüdür’ buyruğu, işte, kıyamete dek sürecek olan ‘kelâm’ çağındaki büyülerin büyüğünün ‘söz’le yapılacağına haberi.. Sözle yapılan ve sürdürülen işbu büyüün yaygın ve benimsenmiş adı, Bilim, Bilimsel Bilim’dir. Bilim adı ve kisvesi altında kitleler büyülenmekte; bu çağdaş büyüün etkisiyle insanlar gerçeklerden uzaklaştırılmakta, soyutlanmakta, koparılmakta.. Böylece, insanın yerini mutsuzluk ve huzursuzluk kumkumalarının oluşturduğu bir kitle almış bulunmakta.. İnsanla ilgili sorunların altında, işte, böylesine bir büyü olan ‘çağdaş bilimler’ yatmaktadır. Çağdaş bilimlerin kökeninde bulunan yanılgı, amacındaki sapkınlık, yorumlarındaki gözbağcılık; hem bilimin kendisi, hem de insanlar için bir açmaz oluşturmaktadır. Bilim, bu açmazına karşın, büyümekten de bir türlü el çekemediği için her adımıyla ve yorumuyla biraz daha bataklığa saplanmaktadır. Bu böyle gidecek ve, ancak, Firavun büyücülerinin büyülerinin ‘Asa-yı Musa’ ile kaldırılması örneği yine ‘Vahiy’ ürünü gerçeklik bu yalanı yıkıp, insanlığı bugünkü açmazlarından kurtaracak; sorunlar ancak böylece çözülebilecektir.”

İmam Şamil

Beyan Yayınları

1.Baskı: 1986, 2. Baskı: 1998

“Yeryüzünün çehre değiştirdiği bir dönem.. Beş yüzyılı aşkın bir süredir Batı karşısında İslâm’ı temsil eden Osmanlı İmparatorluğu artık açıkça bir gerileme, bir geri çekilme içine girmiştir. Hindistan’dan tutunuz da, ta Afrika’nın en batı ucuna ve ortalarına dek uzanan alandaki tüm Müslümanları yüzyıllardır koruma ve kollamada aşılma bir set gibi Batı’nın karşısında duran ‘Devlet-i Aliyye’, Avrupa’daki kendi öz topraklarını bile elinde tutmakta güçlük çeker durumda. Batılı devletler,

‘düvel-i muazzama’ olmak yolundadırlar ve bu gidişleriyle de bir yandan doğrudan doğruya Osmanlı üzerinde etkinlik göstermekte, öte yandan da Yeryüzünün her kesimindeki Müslümanların topraklarına sarmakta, kol atmakta, el koymaktadır. Yağmaya uğratılmaya açık bir görünüm içindeki İslâm’ın Yurdunun yer yer de yağma konusu olmağa başladığı dönem... Müslümanlarsa, yüzyıllar boyudur ‘en güçlü’ olmanın ‘rehavet’ uykusunda; yer yer de birbirleriyle didişmeyi sürdürmekte... Bu koşullarda, bu ortamda ve bu dönemde... Tarihin bu görünümdeki ‘dönüm’ noktasında.. İşte bu yerdeyken, İmam Şamil, bir dönüm noktasının haberi, bir muştı... En azından o sıralarda ortaya çıkmış bulunan benzeri hareketler içinde oldukça ağırlıklı ve kendini bütünüyle duyurabilen bir örnek.. Benzerleriyle birlikte bir başlangıcın ilk adımları... İslâm’ın yeni bir tavırla ortaya çıkışı doğrultusundaki ilk adımlar... Ve, İmam Şamil, evet, bu ilk adımlardan biri ve bunların içinde de bir yeniden başlayışın, dirilişin simgesi...”



“Ekonomi”ye Değinmeler

Akabe Yayınları, 1987

“Bu kitap, adından da anlaşılacağı üzere, ekonomik konuları ele almaktadır. Şu var ki, kitabın adındaki ‘değinmeler’ sözüne karşılık, ele alınan konulara yalnızca değinilmekle kalınmamış, her değinilen konuyla ilgili olarak bir tür ‘irdeleme’ yapılmış, dahası, konulara yepyeni ve değişik bir yaklaşımla el atılması doğrultusunda bir yöntemle başvurulmuştur. Üstelik, bu yaklaşım



biçimi yalnızca ele alınan konuların çerçevesinde de kalmamış; tüm ekonominin ve hatta genelde sosyal bilimlerin bu yaklaşımla irdelenmesi denenmiştir. Bu bakımdan, ilk bakışta yadırgatıcı bulunacaktır. Nitekim, ‘İslâm Ekonomisi mi?’ başlıklı ilk bölümde, alışkanlıkların ve eğilimlerin tersine, böyle bir şeyin olamayacağı vurgulanmış, bu sav, insanın ‘homo-ekonomikus’ olamayacağı görüşünün oluşturduğu bir temel üzerine oturtulmuştur. İkinci bölümde, ekonominin bir bilim olmadığı savı, özellikle ‘ekonomi’ye işlerlik kazandırdığı varsayılan üretim, tüketim ve benzeri kavramların temelsiz ve tutarsız yanları üzerinde durularak ekonomi bilimi denilen disiplinin açmazları bağlamında öne sürülmüştür. Üçüncü bölümde, İslâm’ın ekonomik konulara yaklaşımı sayılabilecek bir tutumla, gündemdeki konulara değinilmekte ve özellikle de her yazı içinde yapılan yorumlarla ‘ekonomi’ye ters düşen, ekonomi bilimi ve olgusu ile çatışan ve çelişen noktalara vurgu yapılmakta; İslâm ile ‘ekonomi’yi yan yana, bir araya, iç içe getirmenin tutarsızlığını gözler önüne serici bir yol izlenmektedir.”

İslâm Düşünce Tarihinde Mezhepler

Beyan Yayınları, 1990

“Bu kitap, programlanmış bir serinin ilk kitabı niyetiyle 1980 dolaylarında yazıldı. O sıralarda İslâm Âleminde büyük çalkantılar,

büyük çıkışlar ve büyük beklentiler gözlemleniyordu. Bu gözlemlenen olayların belli bir kabın içinde kalmayacağı, gelişerek dal budak salacağı ve dolayısıyla her hareketin etki ve tepkileri de beraberinde taşıması gereği kimi tutum ve oluşumlara yol açacağı belliydi. Bunlardan bir bölümü şu veya bu surette ve sebeple ortaya çıkacak yandaşlıklar ve savunuculuklar olabileceği gibi, bir bölümü de, kesinlikle karşı koymalar, karalamalar ve hatta düş-



manlıklar biçiminde zuhur edecekti. Öyle ya da böyle davrananların tutumlarının yeni çekişmelere, dahası bir kör döğüşüne yol açacağı kesindi. Ve, bu durum da, İslâm Âleminin bir bilgilenme, bir dirilme, bir toparlanma sürecine girmiş olduğu kanaatiyle ümitli gelecekleri kollayan kimseleri derinden derine düşündürmeğe ve hatta içini sızlatmağa yol açacaktı. İşte bu şartlar içindeyken ‘acaba, küçük bir ışık yakarak zeminin aydınlanmasına katkıda bulunmak için geçmişteki olayları ve fırkalaşmaları hatırlamanın bir yararı olabilir mi?’ diye düşünülünce, bu doğrultudaki çabalar bu kitabı ortaya çıkardı; ama, yayınlanması imkânı bulunamadı. Aradan geçen on yıla rağmen, olaylar, yukarıdaki kaygıyı gidereceğine daha bir arttırır olunca, kitabın hâlâ aynı amaca hizmet edebileceği düşüncesi kuvvetlendi ve yayınlanması cihetine gidildi...” diye sunuş yapılmış, kitap için.

Her Nemrud’a Bir İbrahim

Beyan Yayınları, 1990

“İnsanın insanlığını duyumsar gibi olduğu ve teknolojiden soğumanın başladığı günümüzde yepyeni bir dünya kurulmak isteniyor. Bütünleşmiş Avrupa, Birleşmiş Asya ve Bağdaşmış ‘Müslümanlar’dan oluşan bir dünya. Köhneleşmiş ve etkinliğini yitirmiş bulunan ideolojilerin artık ayakta tutamadığı ‘Doğu’ ve ‘Batı’ bloklarının işlevini üstlenecek bu yeni öbekeklendirmenin gerçekleşmesi için coğrafya, tarih, kültür ve hatta dinin odaklık edeceği, eksen olarak alınacağı bir oluşuma yol vermek üzere eğim içine sokulmuş bulunan insanoğlu, bu planlanan hedefe coşkun bir sel gibi akıyor.. Halklara ‘ekonomik büyüme ya da gelişme’ kılıfıyla yutturulan, gerçekteyse, çokuluslu ortaklıkların kârlarının maksimizesine hizmet eden teknolojinin yeniden sevimli kılınmasını ve insanlığın bu yolla gerçekleştirilmiş bulunan toplu köleliğinin sürgitini sağlamak üzere oynanan bu yeni



oyun, çok ustaca bir taktikle işte sahneleniyor. Toplu katılımı sağlayıcı bir ustalıkla.. Satır aralarına sıkışmış ifadelerden anlaşıyor ki, Yeryüzünde bir süredir başlamış olup da önü bir türlü alınamayan maneviyat ve dine dönüş eğilimleri, bu yeni oyunu sahneleyenlerce geliştirilerek, iflâs etmiş bulunan ideolojilerin yerine oturtulacak ve insanlar, bu kez de, -ve yeniden- ‘din’ uğruna birbirinin gırtlığına sarılıcı bir duruma getirilecek..” cümleleri ile giriş yapılmaktadır “Her Nemrud’a Bir İbrahim” adlı kitaba. Ve şöyle devam edilmektedir: “Evet; dinler savaşı dönemi başlatılacaksa, tağutların planladığı bu ise, İbrahimî Dinlerin birbirleriyle didişmeği bırakıp, kendilerini dışlamış ve boyunduruk altına almış olan hümanizm, rasyonalizm, ve ekonomizme karşı gerçek bir ‘din’ kavgası vermeleri gerekir.. Tağutlar daha önce yayınlanan ‘Yeryüzünde Kötülük Odakları’ başlıklı seri kitapların konusudur. Burada o konulara değinilmesine ve kimi kısa pasajlar alınmasına rağmen, bu kitap bir bölümüyle de olsa onların ne bir tekrarı, ne de özetidir; belki o odakların tağutî tutumlarını ve buna karşı çıkışları ele alan bir tamlayıcı ve tamamlayıcısıdır.”

Siyasal Katılım

Fikir Yayınları, 1990



“Dinler tarihi, yalnızca Allah’a iman edenler ile bunlara karşı çıkanların ya da bunların inançlarının nidiğünün anlatılmasından ibaret bir bilim disiplini değildir. Bununla birlikte ve bundan çok, insanların insanlık onurlarının tarihidir. İnsanın konumundaki iniş ve çıkışların izlenebileceği bir tablodur. Onun tablolaştırdığı süreç izlendiğinde görülecektir ki, insanlar ‘iman’ yoluyla onurlarını koruyabildikleri süreçte, hem kendi kendileriyle,

hem toplumla, hem de çevreyle barışık olabilmişler; Allah’a kulluk bilincinin zayıflaması dönemlerindeyse, insan insanın

kurdu, çevrenin de canavarı kesilmiş, insanlık kendi dünyasını kendi elleriyle karartmıştır... Çünkü, insanları sürüleştirci ve dünyanın bütün nimetlerini ele geçirici bir sulta kurmak isteyenler ve kuranlar, Peygamberlerin dünya hayatını kurtarmağa, zulümle gerçekleştirilen kula kulluğa son vermeğe yönelik eylemlerini gözlerden gizleyecek bütün önlemleri sürekli gündemde tutmuşlar; böylece de, insanları onura kavuşturacak 'bağımsız irade'ye dayalı bir 'siyasal katılım'dan uzaklaştırmayı başarmış olarak insanlığı diledikleri şekilde gütmeye imkânını ele geçirmişlerdir. Bu gidişe 'dur' diyebilmek için Peygamberlerin 'sulta' kırıcı eylemlerini gündeme getirmek zorunluluğu vardır. Allah'a kulluk çağrısıyla insanları diğer insanların, eşyanın, araçların, servetin ve akla gelebilecek her şeyin kulluğundan kurtarıcı ve insanı insanlık onuruna kavuşturucu Nebvî yöntemleri vurgulamak gerekmektedir... Bu sağaltıcı önlemlere ele atabilmek ise, bozulma sürecinin de gözden geçirilmesi ve en yakın örnek olarak -kaba hatlarla da olsa- İslâm Tarihine bir göz atma ihtiyacı doğurmaktadır. Bu aşamadan sonradır ki, Peygamberliğin ikinci işlevinin algılanması, dünyaya dönük bu işlevin gereği olan 'siyasal katılım'a ilişkin değerlendirmelerin yerli yerine oturtulması mümkün olabilecektir..."

Ekonomi Bir Din midir?

Beyan Yayınları, 1991

Bir yönüyle 'alternatif' bir ekonomi, ekonomik kuramlar ve uygulamalar tarihi, bir başka yanıyla ekonomik kuram ve kuralları irdeleyerek onlardaki tutarsızlık ve açmazları belirleyen bir eleştiri, öte taraftan 'ekonomi'nin bir bilim olarak değil de önceleri -özellikle sömürgeci- ülkelerin, sonralarıysa çokuluslu sermaye odaklarının emellerine hizmet edici politikalara kılıf uydurmak için



üretilmiş kavram ve bakış açılarıyla varlık kazanmış bir 'disiplin', farklı bir cihette bakıldığındaysa Batı'nın bütünüyle 'ideolojik' amaç ve içerikli olan 'sosyal bilimler'i içinde en ideolojik olanı, serapa ideolojiden oluşanı ve hatta başlı başına bir ideolojiye dönüştürülmüş bulunanı, yaşamın bütününe bir 'iman' gibi kaplayanı ve kuşatanı olduğunun vurgusunu yapan bir kitap... Bütün dinlerin ve hatta felsefi görüşlerin tamamına yakın bir kısmının yasak saydığı, kınadığı, hoş görmediği 'faiz'in Haçlı Seferleri sırasında papazlar tarafından nasıl bir yorumla aslı yatağından çıkarılıp meşrulaştırıldığıının ve bu adımla birlikte yeni adlandırmalarla nasıl gözbağcılık yapıldığının, o gün bu gündür bu çarkın insanoğluna açtığı ve açmağı sürdürdüğü felâketlerin, bu çarkın dönüşüyle insanlığın nasıl köleleştirildiğinin hikâyesi.. Bu ve daha nice şeyler 180 sayfa içinde anlatılabilmiş. Çok yoğun, çok derinlikli ve yeni ufuklar açıcı bir kitap. Şu var ki, okunacağı zaman, mutlaka, ekonomi bilimi, ekonomi tarihi, siyasal tarih, düşünce tarihi, bilim felsefesi ve benzeri kimi konulardaki bilgilerimiz tazelandikten sonra kitabın eli alınması, daha rahat bir okuma yapılmasına yardımcı olacaktır...

İnsanın Yüceliği ve Guènoniye Batinilik

Fikir Yayınları, 1992



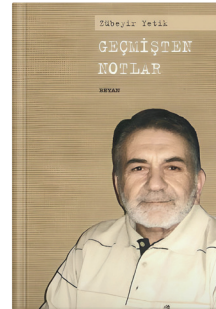
Gerçekte felsefe, mistisizm ve tasavvuf ve de bunların gelişme süreçlerini Nebvî İnançlar bağlamında irdeliyor olmasına karşın, Giriş bölümünde kitabın asıl can alıcı noktası vurgulanarak söze başlanmış. Bu Giriş'in bir bölümünü aktarmakla yetinelim: "Verdiği görüntü, yol açtığı çağrışımlar farklı da olsa, elinizdeki bu eser -gerçekte- 'siyasal içerikli' bir kitaptır; konusu, siyasettir. Çünkü, insanı; özsel ve toplumsal yapılanmayı ve yapılandırmayı biçimlendiren 'iman ediş'ler bağlamındaki insanı ele almaktadır... 'İman ediş'ler açılımında 'insan'; insanları ve bunların inançlarını iki büyük küme içinde toplayabiliriz. Her iki kümedekilerin inanç-

larında da birer ‘kutsal varlık’ vardır. Her ikisinde de ‘inanç önderleri’ vardır. Her ikisi de ‘kitap’ ve hatta ‘kitaplar’a sahiptir. Her ikisinde de ‘kutsal varlık’ ile ‘insan’ arasında ilişki ve bağlantı söz konusudur. İkisinin de uyulması gerektiği vurgulanan yasaklar ve buyruklardan oluşmuş birer düzenlemesi bulunmaktadır. Her ikisi de beş duyuyu algılayan şu ‘varlık’lar dışında bir alanın varlığını onaylamaktadır. Ve, her ikisi de ‘insan’a yönelmekte, onu yaşamın odak noktasına yerleştirmekte; onun eksenini çevresinde dönmekte ve ona seslenmektedir. Bu ikisinin ortak bulunduğu bir başka nokta da insanın ‘yüce bir varlık’ olduğu, sıradanlığın ötesinde bir konumda bulunduğu inancıdır: İnsan, yüce/üstün bir yaratılışla yaratılmıştır.. Ve, bu ortak noktanın hemen bitişiğinde ise, işte, ayrılık başlamaktadır. Çünkü, bunlardan biri ‘insanın yüceliği’ni vurgularken, diğeri ‘insanın yücelişi’nin gerektiğine kaildir.” Kitap, ilki Nebevî, ikincisi felsefi/tasavvufi olan bu görüşler arasındaki ‘Allah, Peygamber, Kitap, Yaratılış, Zaman, Ahiret’ ve benzeri temel imanî konular üzerindeki farklar, zamanlar boyunca bu alanda olup bitenler ve özellikle de çağımızdan bir örnek olarak Guènoniye Batınlık üzerinde durarak, olayı, ‘iletilmiş dinler’ ve ‘türetilmiş dinler’ ikiliği bağlamında irdeliyor.

Geçmişten Notlar

Beyan Yayınları, 2008

Bir ‘anı’ kitabı.. Önsözünde kendini şöyle anlatıyor: “Evet; önceleri bir tür nefis muhasebesi yapmak, kendimi hesaba çekmek amacıyla kaleme sarıldım. ‘Kayıt altına alınmış, yazıya dökülmüş bir hesaplaşma, bana daha ciddi olacaktı gibi geliyordu. Bunda, belki de, kaleme yakınlığının, yazarken daha iyi hatırlama ve düşünme alışkanlığının da payı oldu.. Sonra, kendimle gerçek bir hesaplaşmamın, ancak, insanlara hesap vermekle mümkün olabileceğini fark ettim. Böyle bir hesabı verebilmem ise, hesap verilenlerin değerlendirmeleri sürecine açıklık kazandırmak için, kendimi anlatmamı ge-



rektiriyordu. Bilinmeyenin hesabı yapılamazdı, çünkü.. Böylece, işin ucu, kendimi anlatmama çıktı. Yazarken, kaleme aldığım her olay, bir başka olayı çağırırdı; bir başka hesabı açtı. Bu zincirleme akışın itkisiyle ha bire yazdım, yazmak zorunda kaldım.. ‘Geçmişten Notlar’ bu suretle ortaya çıkmış oldu. Bu bakımdan arada mutlaka boşluklar ve değinilmemiş olaylar olacaktır; dahası kimi olaylar belki de zaman sıralaması bağlamında çok “alakasız” gibi görünen yerlerde anlatılmıştır. Notlara bir de, ayrı bir bölüm halinde, ‘Çocuklarıma Vasiyetim’i ekledim. Bu, yeni yazılmış bir “vasiyet” değil. Karabağ olayları sırasında savaştaki kardeşlerimizin ihtiyaçlarını karşılamak üzere Ekim 1993’te gerçekleşen 45 günlük Azerbaycan seyahatimin öncesinde, iki gün içerisinde yazılmış bir “dizi yazı”; hani, ‘Savaşır bu, dönemezsem...’ gibisinden. Peki; kendimi ve haliyle yaşadıkları-mı, zamanımı anlattım mı, anlatabildim mi? Hesaplaşmamı tam tamına yapabildim mi, bu “notlar”da, bu “notlar” ile.. Bunu söylemek ne mümkün?”

Çocuk Kitapları

Zübeyir Yetik’in “Bostan”, “Gülistan”, Mantıku’t-Tayr” “Tutiname”, “Mesnevi” gibi klasiklerden alıp manzumlaştırdığı Süleyman Özkonuk ve Yalçın Turgut’un resimlediği 7 kitap 1984 yılında eşi Öğretmen Kamuran Yetik imzasıyla yayınlanmıştır.

Diğer Yayın Çalışmaları

Ön Soruşturma, Tevhid Üzerine, Medeniyetin Burçları gibi ‘ortak yazarlı’ kitaplara katkıda bulunmuş olan Zübeyir Yetik, Ali İzzetbegoviç’in “Doğu ve Batı Arasında İslâm” , M. Ziyaaddin Rayyıs’ın “İslâm’da Siyasi Düşünce Tarihi” başlıklı kitaplarının Türkçe çevrilerini de felsefe ve siyaset bilimleri kavramlarının Türkçeleştirilmesi bağlamında redakte etmiştir. Sosyal Bilgiler Ansiklopedisi ile Şâmil İslâm Ansiklopedisi’ne maddeler de yazmış olan Zübeyir Yetik’in pek çok dergi ve gazetede makaleleri ve köşe yazıları bulunmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

SÖYLEŞİLER



“Akif kendi sınıfında edebiyatta en iyiymiş, ben de kendi sınıfımda edebiyatta en iyiydim. Bu ara ben Demokrat Urfa gazetesinde köşe yazarlığı yapıyordum. Benim bir gazetede yazmam Akif’in ilgisini çekti. Artık her tenefüs beraberiz. Edebiyattan, siyasetten konuşuyoruz. Ama öğrenciler bizi rahat bırakmıyordu, ikimizi bir arada bulmuşken, edebiyat dersinde anlamadıkları, öğretmene soramadıkları hususları bize soruyorlardı. Nihat, rahat sohbet edebilmek için haftada bir gece birimizin evinde toplanmayı teklif etti. Akif hemen atıldı, ‘İlk toplantı bizim evde olsun,’ dedi. Akiflerin evinde toplandık”

Zübeyir Yetik

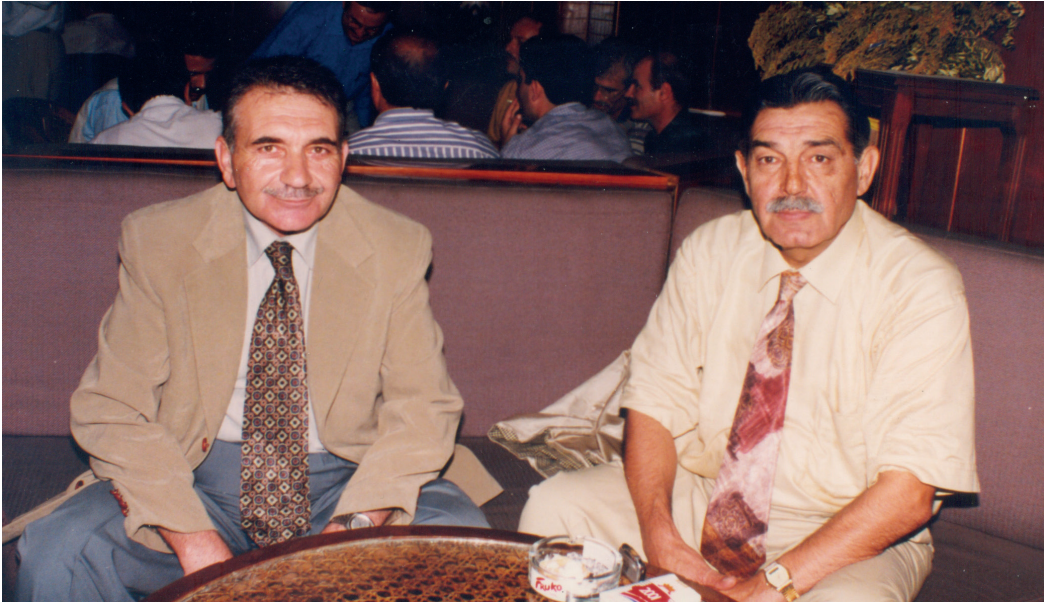
Zübeyir Yetik’le Kötülük Odakları Üzerine

Konuşan: Akif İnan

Zübeyir Yetik’in “Yeryüzünde Kötülük Odakları” adı altında yayınlanan dizi kitaplarıyla ilgili olarak kendisiyle bir konuşma yaptık.

Akif İnan: *Beyan Yayınları arasında çıkmakta olan bir kitap dizisine başladınız. İsmi “Yeryüzünde Kötülük Odakları” olan diziden hangi çalışmalarınız çıktı, başka çıkacaklar var mı?*

Zübeyir Yetik: Dizi, on kitaptan oluşuyor. Şimdiye kadar Şeytan, Kabil, Nemrut, Firavun, Karun, Samiri ve Bel’am adı altındakiler yayımlandı. Bitirilmiş olan diğerleri de yayıncıya teslim edilmiş



bulunuyor. *Ebu Cehil*, *Yahudi* ve *İnsan* adını taşıyan bu son üç kitaptan *Ebu Cehil*, baskıda bulunuyor.

İnan: “*İnsan*” dediniz.. *İnsanı yeryüzünde bir kötülük odağı olarak mı değerlendiriyorsunuz?*

Yetik: Kitabın asıl adı: “Hüman”.. Hüman, biliyorsunuz Lâtincede “insan” demek. Bu yüzden kapağa “Hüman/İnsan” diye yazıldı. İnsanın kötülük odağı sayılışına bu “hüman” açısından bakmak lazım. Hüman, Batı’da hümanizmle başlayıp, sonunda rasyonalizm, pozitivizm, materyalizm çizgisinden geçtikten sonra “ekonomizm”de karar kılmış görünen “vahy” dışı düşünce ve inançlarla yıpranmış olan, çağdaş kafanın simgesi olarak ele alınıyor. Bu hâliyle de elbette ki kötülük odağı. Böylece ele almak lazım; bu yaklaşımla, öyle bir değerlendirme yapmışız.

İnan: *Bu, bizde ilk defa çalışılan bir konu oluyor, değil mi?*

Yetik: Ben biraz daha ileri giderek tam anlamıyla ilk defa yapılan bir çalışma diye niteleyeceğim: Yalnız bizde değil... Şöyle açıklayayım:

Sözgelimi, şeytan.. Daha evvel üzerinde durulmuş bir konu. Ancak, daha çok mel'ânetleri ve bilhassa "istiaze" çerçevesinde söz konusu edilmiş. Ya da, henüz Türkçeye kazandırılmamış olan Akkad'ın *el-İblis*'inde olduğu gibi tüm dinlerin şeytana ilişkin telakkileri, biraz da hikâye diliyle anlatılmış.

Biz, işi şeytanın ortaya çıkışından itibaren aldık. Yapısal yanına açıklıklar getirmeğe çalıştık. Yahut şeytan kötülükleriyle insanları titreten ve baş edilmeyen bir varlık olarak gösterilmiş. Neredeyse ona mutlak bir kudret tanınmış ve Yüce Allah'ın düşmanı olarak tanıtılıp, handiyse, "seneviyye"ye yol açıcı bir anlayışa gidilecek olmuş. Biz, şeytanın kötülük yapmakla görevlendirilmiş olduğunu, Yüce Allah tarafından kıyamete dek bu işe izinli kılındığını ve insanın apaçık düşmanı olmaktan öte bir yanı olmadığını hassaten vurguladık. Bunları kaynaklara dayanarak yaptık.

İnan: Diğer kitaplarda da benzeri durumlar söz konusu mu?

Yetik: *Kabil*'i ele alalım, bu sorunuza karşılık. Biliyorsunuz, Habil ile Kabil arasındaki kavga genel olarak "kadın"a, kimi yerlerde de tarla sınırı ihtilafına bağlanagelmıştır. Bir de, son zamanlarda hatta kimi Müslüman yazarlar tarafından olaya "sınıf kavgası" yorumu getirilmiştir.

Biz, bu ilk kan dökme olayının doğrudan doğruya "inanç"tan kaynaklandığını, iman mücadelesinin başlangıcını oluşturduğunu ifadeye çalıştık bu kitabımızda. Sanıyorum, bu bütünüyle yepyeni bir yaklaşım...

Yahut, *Karun*'u ele alalım.. Yıllar yılı Karun'un servetine vücut veren «bilgi»nin ne olduğu üzerinde görüşler ortaya konulmuş. Gerçekte Karun'a ait bir cümlede geçen bu ifadenin doğru olup olmadığı araştırılmamış da. Karun'un sözü "gerçek" kabul edilip, cümlesindeki 'ilim'in ne olduğu üzerinde kafa yorulmuş. Biz bu noktaya dikkatleri çektik. Bunun Karun'a ait bir iddia olduğunu, aslının olmadığını, sırf Yüce Allah'ın nimetini göz ardı edip büyükmek için servetini kendisindeki bir bilgi sebebiyle elde ettiğini öne sürdüğünü ortaya koyduk.

Diğer kitaplarda da, benzeri durumlar söz konusu..

İnan: *Hangi amaçla böyle bir çalışmaya yöneldiniz?*

Yetik: Kalem ilminin bazı meseleleri üzerinde etütler yaptığım yıllar süren çalışma sırasında Kur'an-ı Kerim kıssalarının boyutlarındaki derinlik ve genişliğini, çarpıcılığını hissetmiştim. Sonra. İnsanın Serüveni adlı kitabımla ilgili çalışmam sırasında bu kıssaların insana getirdiği aydınlığı daha iyi kavradım.

Bunun üzerine, “insan” konusunu, kıssalardan derleyip gündeme getirmenin gereğine inandım. Ancak konuyu bütünüyle almak çok geniş kapsamlı bir çalışma olacaktı. Biz, hem alanı sınırlamak hem de kıssaların yeterince ele alınmamış kimlikleri olan kötü kişileri ele alıp da insanın bu yanını belirtelim gibi bir noktadan yola çıkarak, böyle bir çalışmaya giriştik.

İnan: *Bu kitaplar için kaynak olarak nelerden, nerelerden yararlandınız?*

Çeviksoy: Kaynaklar çok çeşitli. Çünkü yalnız “olay”ları zikretmiyor; yorumlar da getiriyor, kritik de yapıyoruz. Dolayısıyla, tefsirden tutunuz da, menakıb kitaplarına kadar ve mesela Karun’u işlerken ekonomi kitaplarına kadar çok çeşitli kaynaklardan yararlanmak durumu hasıl oldu. Ancak, asıl kaynak tefsirler ve “rivayetler”in neşet ettiği kitap olan “Kitab-ı Mukaddes” oldu. Çok çeşitli, çok sayıda kaynak yani....

İnan: *Kaynaklardan derlenen bilgileri dramatize ettiğiniz, hayalle süslediğiniz yerler oldu mu?*

Yetik: Bunun tam tersi yapıldı. Şöyle belirteyim: *Kabil, Nemrut, Firavun Karun, Samiri ve Bel'am* gibi haklarında bolca rivayet bulunanlarla ilgili rivayetleri aldık ilkin. Sonra bunların kritiğini yaptık. Kritik, Kur'an-ı Kerim'in olaya ilişkin kıssalarından yola çıkılarak yapıldı ve olay bütünüyle Kur'an-ı Kerim'in haberleri çerçevesinde ele alınıp aktarıldı. Sözgelimi Firavun hakkında birçok tarihi bilgiler olduğu hâlde, bunlar bile, Kur'an-ı Kerim

tarafından onaylanmayan bilgilere itibar etmediğimiz için dikkate alınmadı.

Bu sebeple de “rivayet”ler bile Kur’ân-ı Kerim’in eleğinde geçirilerek kritiğe tabi tutuldu ve bunlardan bir bölümünün İslam’ın anlayışına uygun olmayan “Ehl-i Kitap” efsaneleri olduğu sonucuna varılarak, ayıklanmaları yoluna gidildi.

Kaldı ki, bu diziden amacımız “insan”lık boyunca “kötülerin oluşturduğu bir mozayiyi tespit ederken, böylece insanın bu yanını aydınlığa çıkarmaktır. Bu durumda dramatizeden söz etmek mümkün değil. Somut gerçekler, insanın yapısal yanları vurgulandı. Bu yapılırken de, kıssaların çağımızda ki yansımaları üzerinde duruldu. “Kötülük Odakları”nın çağımızdaki mümessilleri ile onlar arasındaki ilişkilere değinerek, hep dediğim gibi, bir yanıla “insan” üzerinde duruldu.

Bu arada, özellikle, dizinin kitaplarından biri olan *Yahudi*’yi örnek gösteriyim. Bu kitapta alışılmış bir tutumla Yahudi aleyhtarlığı yapılmak yerine, Yahudi’nin savları ele alındı. Bu, *Tevrat*’a dayanılarak belirlendi ve yine *Tevrat*’a dayanılarak bu savlar gösterildi. Sonra aynı savlar Kur’ân-ı Kerim’in ışığında irdelendi ve sonuçta Hazret-i İbrahim’in vârislerinin Yahudi değil de, Müslümanlar olduğu Yahudi’nin ona mirasçı olduğunu söyleyip, “Arz-ı Mev’ud” davası gütmemesi? mümkün bulunmadığı ortaya konuldu.

Demek istiyorum ki, kitaplarda alışılmış kimi efsanevi rivayetler, tarihi roman türü dramatizeler değil; kıssalara dayalı, insanlığa ışık tutucu ve insanlığın kötü yanını, insanları uyarmak için ortaya koyan ve böylece “insanın kötü yanının tablosu”nu oluşturan mozaik malzemelerin varlığından söz etmek daha doğru olur. Bu kitapların tümü bir araya geldiği zaman “şerr”in tablosu apaçık bir biçimde gözlenmektedir. Amacımız da, daha evvelce de değindiğimiz üzere ve gerçekten, “insan” vakiasının bir yanını bütünlük içinde gözler önüne sermek olduğundan, hacim şişirmesi türünden hayal süslemelerine gidilmemiştir.

İnan: *Ayrıca, bir de “İyilik Odakları” adlı bir seri düşündüğünüzü işittik. Bu konudaki tasarılarınızdan söz eder misiniz?*

Yetik: Biliyorsunuz, “iyi”lere ilişkin yazılmış çok şey, sayısız biyografiler vardır. Bu bakımdan “iyilik odakları” için “Kötülük Odakları”ndan olduğu gibi adlandırılmış bir dizi düşünmemektedirim. Şu sıra yayıncıya teslim etmek üzere olduğum *İmam Şamil* adlı biyografi de, bu bakımdan, böyle bir dizinin ilki olacaktır.

Ancak iyilik odaklarının oluşturduğu tabloyu verici kimi çalışmalar düşünmekteyim. Yani mümin’in çizgilerini ortaya koyan bir çalışma. Bu, sanıyorum, üç ayrı kitaptan oluşacak. “Kötülük Odakları”na göre biraz daha hacimli kitaplar. İlkinde Allah Resulü’nün Veda Haccı Hutbesi’nin ışığında “olması gereken insan”ı çerçeveyeleyen mesajın anahtarları gündeme getirilecektir. İkinci kitap, “Kadın” çevresinde olacak ve dizi “Mü’min”le tamamlanacak, inşallah. Buna da, yine, aynı temi uygulayacak, “Kötülük Odakları”nı yazarken izlediğimiz tutumu sürdüreceğiz. Ancak elimde hâlen anlaşması yapılmış beş kitaplık bir dizi olduğundan ve bu dizinin son iki kitabı henüz bitmemiş bulunduğundan dolayı, sözünü ettiğimiz üç kitaplık “iyilik odakları” yerine kaim çalışmamız ancak, zamanla tamamlanacaktır.

Millî Gazete, 27-28 Haziran 1986

Zübeyir Yetik’le Geçmişten Notlar Üzerine

Konuşan: Asım Öz

Yakın tarihimizin önemli şahitlerinden, gazeteci, yazar ve sendikacı kimlikleriyle bir dönemin en etkili isimlerinden biri olan Zübeyir Yetik, 66 yıllık bir zaman sürecinde yaşadıklarını toplumla paylaşmaya karar vererek hatıralarını gün yüzüne çıkardı. *Geçmişten Notlar* (Beyan Yayınları, İstanbul, 2008) adıyla yayımlanan bu önemli hatıra kitabı, kişisel bilgilerden ziyade yakın tarihimizde yaşanmış pek çok siyasi ve kültürel olayın arka planını öğrenmemize katkıda bulunuyor. Yetik’le hatıraları üzerine konuştuk...

— *Kitabı yazmaya nasıl karar verdiniz? Nasıl başladı? Kitabınızın adı Geçmişten Notlar ama tam anlamıyla hatırat türüne dâhil edilemeyeceğini belirtiyorsunuz. İçeriğinden ve yazılış yönteminden söz eder misiniz?*

— Kitabın yazılış hikâyesi epey uzunca... Özetlemeye çalışayım:

Kitaplarımın çoğunun yayımlandığı Beyan Yayınlarının sahibi Ali Kemal Temizer, belki on yılı aşkın bir süredir anılarımı yazmamı istiyor; ben ise iki sebepten ötürü buna yanaşmıyordum. Birincisi, anı yazmağı “mezar yaptırma” türünden bir dünyaya kazık çakma eğilimi olarak görüyor; ikincisi ise, yazarken “yarılama” yapılacağını, bunda da yansız kalmanın zor olacağını düşünüyordum.

Derken, yurt dışında bulunan oğlum İmam Şamil ziyaretimize gelişlerinden birinde giderayak bana bir “site” yaptı. Oraya bir de “Geçmişten Notlar” diye bir bölüm koymuş. Bölümü görünce, kendimle baş başa iken sıkça yaptığım hesaplaşmayı oraya aktarmak gibi bir düşünceye kapıldım. Ve elim değdikçe de bir şeyler yazdım. Öyle düzenli ve hatta amaçlı olmayan şeylerdi. Neredeyse, arada bir sesli düşünme gibi...

Yanılmıyorsam on ay kadar önceydi, eski dostlarımdan Ali Haydar Öztürk ziyaretime geldi. Sohbet sırasında anılarını yazdığından bahsedince, yayımlatması için Beyan Yayınlarını önerdim. Gidip görüşmüş. Bu görüşme sonrasında Ali Kemal Temizer bana sonucu bildirmek için telefon açmak nezaketini gösterdiğinde eski önerisini tekrarlayarak, niye benim de anılarımı yazmadığımı sordu.

O ân bu konuda ona olan mahcubiyetimin de itkisiyle, “Sitemde bir şeyler var; bir bakıver, yayımlanacak gibiyse...” deyiverdim. Birkaç saat sonra Ali Kemal, “Tamam, yayımlayalım.” deyince de, gözden geçirmek için izin istedim.

Ve yazıları gözden geçirirken yeniden düzenledim, eklemeler yaptım, kitap böylece ortaya çıktı.

Gördüğünüz gibi anılarda kronolojik bir sıralama yok. O yüzden alışılmış bir “hatırat” değil. Anımsadığım kimi şeyleri, arada bir de onların çağrışım yaptırttığı olayları yazıya döktüm. Hepsisi bu...

— *Sadece anıların dile getirilmesi değil yarı belgesel bir yapıda ilerliyor kitap. Böyle olduğu hâlde neden ‘anılar’ diye yayımladınız? Anı nasıl yazılmalı, neresinden tutulmalı, neyi, nasıl, ne kadar anlatmalı, bu soruları çengel edip kafanıza taktığınız oldu mu? Neleri, nasıl yazacağınız noktasında “içimden geldiği gibi” cevabı sizin anılarınızı ifade edebilir mi? Anı yazmak üzerine de durmadan düşünüyorum. Yaşadığına, kendine, bu anıları okuyup inanacak olan okuyucuya saygısı varsa insanın, yalansız dolansız yazmalı diyorum...*

— Aslında ben, başa çıkabileceğime güvensen, daha bir dışarıda durup olaylara daha geniş bir perspektiften bakarak “çağa tanıklık” türü bir şey yazmak isterdim. Anı yazmak söz konusu olduğunda benim düşüncem bu. Belki bu eğilimin burada da etkili olması, kitabı, belirttiğiniz üzere, “yarı belgesel” havasına sokmuş olabilir.

Oysa ben, aynen sizin değindiğiniz üzere, “içimden geldiği gibi” yazdım. Önsözde de belirttiğim gibi, olaya yaklaşımım “kendimi hesaba çekme” dolayimli bir yazıya dökme temelliydi. Tabii işin içine “hesap” girince, her bir hesap beni aşarak çevresini ve bağlantılarını da beraberinde getirdi. Merkeze de kendimi koyduğum için, insanın kendi kendisine yalan söylemesi zor olacağı için, tam da belirttiğiniz üzere yalansız ve dolansız bir yazış oldu. Adı geçenlerin çoğu, neredeyse tamamı hâlen yaşıyor. Bu da beni gerçekleri yazma konusunda belki de daha dikkatli olmak zorunda bıraktı.

— *André Gide “Bütün ömrümüz kendi kendimizin silinmez bir portresini çizmekle geçer.” der. Katılır mısınız?*

— Bu büyük düşünür, evet, çok önemli bir gerçeği yakalamış; ama gerçeğin bir parçasını. İnsan; eylemenin, işlerinin rehinidir; yapıp ettiklerinin ipoteği altındadır. Bu böyle... Ömrümüzle/ömrümüzce çizip durduğumuz “portremiz”, işte bu eylemlerin ipoteği altında bulunan benliğimiz, kişiliğimiz hatta sosyal kimliğimiz. Kısacası işlerimizin ipoteği altına girmiş olan kendimiz.

Belirlemenin eksik yanı ise, herhangi bir amacın vurgulanmamış olması. Evet, ömrümüz kendimizin silinmez portresini çizmekle geçiyor, ama bu rastgele, başıboş bir portre mi olmalı? Yoksa bir örnek, bir emsal, bir ölçü edinip buna göre belli bir portreye sahip olmağımı amaçlamalıyız? Eksik bırakılan yan, bu... Eksik bırakılan yan diyorum, çünkü bu, insana ilişkin başat sorunsallardan biri.

Varacağı son bakımından, Gide’in deyimi ile çizmekte olduğumuz “portre” bağlamında baktığımızda, insanın kendini ya cennet ya da cehennem için hazırlamakta olduğunu görürüz. Şu var ki, Cennet, asal olandır; Cehennem ise -deyim yerindeyse- arızı olan, insan için sonradan oluşan durak. İnsan bu Yeryüzü’ne Cennet’e dönüş için gelmiştir, gönderilmiştir. Öyleyse, çizilmesi gereken portre, cennetliklere özel bir portre olmalıdır. İnsan Cennet’e liyakat kazanmak, cennetliklere has bir yapı edinmek için burada bulunmaktadır, bulundurulmaktadır.

Yunus Emre'nin dillerde dolaşan "Cennet cennet dedikleri/ Birkaç köşkle birkaç huri/ İsteyene ver onları..." deyişi, vahdeti vücut inancında olanlar için bir "derinlik" ifade etse de, Cennet'in gerçekliği bağlamında aslında çok yüzeyse bir nitelemedir.

Çünkü Cennet, "insan" demektir; insanın insan olarak anlam kazandığı yer ya da ortam... İnsan orada yaratılmış, "yeryüzünde halife" olsun için orada yetkilendirilmiş ve gerekli donanımlara sahip kılınmıştır. Cennet'ten çıkarılma aşamasında da ve sonrasında da hedef olarak yine "orası" gösterilmiş ve vaat edilmiştir. Başlangıç Cennet'te olduğu gibi, sonda da insan için orası vardır. Dünya yaşamının geçiciliğini de göz önünde bulunduracak olursak çok rahatlıkla diyebiliriz ki, insanın insan olarak anlamı, ancak Cennet ile kavranabilecek, açıklanabilecektir.

Peki cehennemlikler? Kur'an-ı Kerim'deki "hayvandan aşağı" betimlemesi anımsanırsa, böyle bir soru gereksizleşir.

Bu yüzden, ben, Nebevi bir yaklaşım olarak insanı Cennet ile anlamlandırmanın, açıklamanın mümkün ve gerekli olduğuna inanıyor ve yine insanı anlamlandırmada tanrısal ilintiler kurmağa çalışmanın, insanı Yüce Allah ile anlamlandırmağa kalkışmanın bir sınır aşma olayı olduğunu düşünüyorum. İnsandan yana bakıldığında Yüce Allah, Rab'dir; Yüce Allah indinde ise, insan sadece kul'dur.

Yüz binlerce, belki de sonsuz sayıdaki âlemler içinde Cennet ile başlayıp yine Cennet ile sınırlanan bir âlemin üyesi; o kadar.

İnsanın ancak Cennet ile anlamlandırılabilceği gerçeği, işte Gide'in eksik bıraktığı yan oluyor. Cennet'ten, cennet kaygısından soyutlanmış, soyutlandırılmış bir "insan" olamaz.

Gide'nin -sanırım bireyi ya da bireysel sorumluluğu veya iradeyi çok önemsemesinden ötürü bir de gözden kaçırdığı bir nokta var. Evet, portremizi kendimiz çizeriz çizmesine de, bu işi yaparken yalnız değilizdir. Ana rahmine düşüldüğü ândan, belki de daha öncesinden ve öncelerinden geçmişinizle, ortamınızla,

çevrenizle ve hatta emelleriniz bağlamında geleceğinizle, dahası görünmez âlemlerle bağ ve bağlantılarınız vardır. Bunlar o portre için tuvale fırça darbeleri indirilirken olaya müdahil olurlar. En azından bir “eşya” mertebesinde bile olsa etkilemelerde bulunurlar. Hani *Geçmişten Notlar*’ın önsözünde belirttiğim üzere daha sonraki zamanlarda etkisiz bir objeye dönüşmüş olsalar da, her biri, hatta diyelim ki herhangi bir günde havanın yağışlı olup olmaması dahi bir özne gibi olaya katılımda bulunurlar. Geçmiş anlatan *Geçmişten Notlar*’da ya da Gide’in portresinde önemli veya önemsiz, belirli veya belirsiz bir iz olarak yer alırlar. Gide, sanırım insanı başına buyruk ya da bir başına bir varlık gibi görmüştür, burada...

— *Geçmişten Notlar*’da yazı serüveninizi de görme imkânımız doğuyor. Çalışmalarınızı yaparken nasıl bir yol izlersiniz?

— Sanırım çokça titizlendiğimi söylemem gerekecek. Hem de birkaç yönlü bir titizlenme.

Öncelikle belleğime güvenmem. “Bildiğime, bilgi olarak bende olana güvenmem.” desem daha doğru olacak. Sözgelimi “Yoğurt beyazdır.” diye yazacak olsam, çocukluğumdan bu yana yoğurdu, beyazı, yoğurdun beyazlığını biliyor olmama karşın, tutar saatlerce ya da duruma göre günlerce ulaşabildiğim bütün kaynaklara bakarım “yoğurt” ve “beyaz” için. Edindiklerimi de aklımın erdiği kadarı ile Nebvî ölçütün eleğinden geçiririm.

İkincisi, çalakalem yazamam. Keçiboynuzu çiğnemem ve çiğnetmek istemem. Bu yüzden en kaale alınmayacak yazıyı bile diyelim ki beş-on kez sil baştan yazdığım olur. Tatalım ki ilk yazdığım da 20 sayfa olan metin, yazıla yazıla iki veya 3 sayfaya indiğinde benim için “Eh, oldu galiba!” noktasına gelir. Bu da bazen yazdıklarımı anlaşılmaz ya da zor anlaşılır hale getirir.

Üçüncü ve gerçekten de beni çok rahatsız eden bir tutumum da, bir yazdığımı bir daha yazmak istemeyişimdir. Hani, “Hah, önemli bir nokta.” deyip, tezgâha koyarak sürekli satış yapamam. Zorunlu olarak aynı konu ele alınacaksa bile, farklı yarımlardan de-

ğışık yaklaşımlar ardınca çırpınıyorum. Bütünüyle olmasa bile, konunun anlatımını farklı yaklaşımları da işin içine katarak büyük ölçüde “yenilerim”, geliştirmeye çabalarım...

— *Görüldüğü gibi, anı yazmak ancak belli bir yaşa geldikten sonra düşünülen bir iş. (Her ne kadar şu postmodern çağda ‘yazıcı’ bile sayılamayacak ‘yıldızlar’ kiralık kalemlere yaşamöykülerini yazdırıp bol bol para da kazansalar, bizim konumuz yazın türü olarak anı burada.) Nezihe Meriç “Yaşlanınca, taaaaa, orada, uzak bir yerde olan yaşlılık gelince, oturur anılarımı yazarım. Bir baktım, meğer ben yaşlanmışım. Hiç inanmıyorum” diyor. Anıları yazmanın yaşlılıkla ilişkisi nedir?*

— Öncelikle hemen şunu söyleyeyim: Ben insanların yaşlandığına pek inanmıyorum. Ya zorunluluktan ya da işlerine öyle geldiğinde “yaşlı kimse”yi oynuyorlar gibime geliyor. Nezihe Meriç’in de yaşlanma sürecini fark edememesi bu yüzden. Ve yaşlandığını söylediğinde bile “hiç inanmıyorum” diye eklemesi de bundan ötürü. Bu sebeple yaşlanma ile anı yazma arasında bağlantı kuramıyorum.

İkincisi, benim yazdığım “anı”dan farklı bir şey gibi. Geçmişe ilişkin “notlar” almışım. Bu yüzden anı yazma ile yaşlılık arasında ben kendi adıma bire bir ilişki kuramıyorum

— *“Saklayacak, yüzleşemeyecek, yazmak istemediğin şeylerin varsa o zaman hiç yazma.” Yaklaşımını doğrulayacak epey nokta var anılarınızda. Bu noktada oldukça cesaretli davranmışsınız. İnsanların kırılacağını düşünmediniz mi?*

— Aslında saklayacak çok şeyim olduğunu ve sakladığımı da hemen saklamadan belirtmeliyim. Bu kendimi aklamak ya da benzeri bir kaygıdan kaynaklanmıyor ama. Ya da kendimi ak kaşık gösterme gayretimden.

Efendimiz âleyhissalatvesselamın “günahların gizlenmesi” konusunda kesin buyruğu vardır. Bu buyruğundan ahlaki ve sosyal ya-

rarları bilinen bir şey. O fasıla giren kimi şeylerin üstünü örttüm; hem kendimde hem de başkalarında... Yani onları sakladım, o yanları gizledim...

Kaldı ki ben yaşamımda da bu tür işlerim, eylemlerim, yapıp ettiklerim, yaşadıklarım konusunda saklayan, yüzleşmekten kaçınan biriyim. O kadar ki, günahlarım için mağfiret dilerken bile o günahları anmam, anımsamam, anımsadığım sayfaları hemen kapatır, kendimden bile gizlerim; “bilerek ya da bilmeyerek, isteyerek ya da istemeyerek” gibisinden bir genelleme yaparım mağfiret dileyici yalvarışlarımda. Çünkü herhangi bir günahı anımsamış olarak ve anarak Yüce Rabbe yönelmeyi kulluk edebiliyle bağdaştıramam. Yüzüm tutmaz. Hâliyle, bu gibi şeyler *Geçmişten Notlar* arasında da yer almadı.

Anlatılabilecek şeyleri ise, hiçbir sansür uygulamadan açıkça yazdım. Ve çok önemsedığım bir nokta, anlatılan herhangi bir olayın bir bölümünü saklamak cihetine gitmedim. Çünkü gerçeğin bir bölümünü saklamak bir tür yalandır ve anlatılan gerçeği de yalan düzlemine indirir. İşte bu bağlamda hiçbir şeyi saklamadım, gizlemedim.

İnsanların kırılmasına gelince... Beni tanıyanlar bilir kimseleri kırmak, incitmek ve hatta mahcup etmek istemeyen bir yapım vardır. Ben kendimle ilgili anlattığım şeyleri bir tür ölçü olarak aldım diğer kimselere ilişkin olayları aktarma sırasında. Zaten başkalarını anlatmadım; kendimi anlatırken zorunlu olarak başkalarını andığım oldu. Bunları anlatırken kendi kendime kırılmadığıma göre, aynı ölçekte kimi olaylardan ötürü insanlar bana niye kırılınsın ki?

Kaldı ki, kitabın önsözünde belirtiyorum: Hesap verme, hesap görme... Alacaklısı da, borçlusu da olacak. Bunda gocunacak ne var ki? Yaşadıklarımızı anlatmışız, hiç kimsenin özelini değil...

— *Yazarın, anıların başına oturduğu an içinde bulunduğu ruh durumu ki o günkü ev içi, ev dışı toplumsal durumdan bağımsız olmadığı gibi, yaşadıklarının, yaşananların etkisi altındadır diye düşünüyorum. Bazen güç ve sıkıcı bir iş yapıyor bu anı yaz-*

ma işini, bazen de zevkli bir iş, neredeyse güzel bir alışkanlık. Ne dersiniz?

— Sözüünü ettiğiniz türden etkilerin yazma olayının her türlü-
sünde pay sahibi olduğu bir gerçek. Ama *Geçmişten Notlar* ile
ilgili olarak şunu rahatlıkla söyleyebilirim: Tamamı küller iyi-
ce soğuduktan sonra kaleme alındı, gerçekten de. Önsözdeki
“Adı geçenlerden büyük bir bölümü olaylar sırasında süje/fail/
özne rolü oynamış olsa bile, benim öz ve özel yaşamım içindeki
gerçek yerleri birer objeden, takdirin kazası sahnesindeki birer
eşyadan ibarettir; ve, eşyayı yargılamanın da anlamı yoktur.”
cümlesi bana ait bu gerçeğin ifadesi. Olayların etkisini nere-
deyse bütünüyle silen bir sürenin geçmesinden sonra yazıldı.
Öyle ki, ben ancak tanıklık yaptım diyebilirim; yabancı, dışa-
rıdan bir tanık gibi... Sürekli ve amaçlı bir “anı” tutma ya da
yazma amacım da olmadığı için, bir “not alma”, “not düşme” işi
nasıl yapılırsa, öylece yaptım.

***— Postmodern darbe kasırgasında yeni bir söylemin gerekli ol-
duğunu ifade etmişsiniz. Bu gün için bu yeni söylemin geldiği yer
hakkında neler söylersiniz? Bugünkü toplum ve fikir hayatına ne
gibi katkıları oldu? Var mı böyle bir şey?***

— Söylem konusunda kasırga günleriyle ya da güncel olaylarla
bağlantılı olmayan daha genel bir kanımı aktarayım. Yaşamımızda
baskın bir anlayış olan “Ebemin dediği” uygulamasının bir yerin-
den kırılması gerektiğini düşünüyorum. İçtihat kapısını kapattıran
anlayış bizde düşünce üretimini de sonlandırmıştır, biliyorsunuz.
Toplumda birazcık tutan bir görüş ortaya çıktı mıydı ona “nass”
muamelesi yapma gibi bir alışkanlık edinmişiz ve bunun sıkıntı-
larını da çekiyoruz.

En azından bu amaçla olsun düşünce üretiminden, söylem oluş-
turuculuğundan yanayım. Üretim sırasında iskartaların ortaya
çıkmasını da doğal görmeği öğrenmeliyiz. Her konuda herkes her
zaman isabet kaydedecek diye bir zorunluluk yoktur. Yeter ki ana
öğretiye aykırılık olmasın. Bundan kaçınmak toplumsal kristalleş-
meye yol açar. Cansız, donuk ve kırılğan...

28 Şubat adıyla doruğu tutan kasırga sürecinde gerçekten de yeni bir söyleme ihtiyaç olduğuna içtenlikle inandım. Ve koşullar bağlamında doğru bellediğim ve öğretimizin kaynağına da dayandırdığım bir söylemi ortaya attım. *Geçmişten Notlar*'da da belirttiğim gibi Anadolu'ya çıkıp anlattım. Bugün için o doğrultuda geline yer hakkında şu aşamada bir şey söylemenin tutarlı olacağı kanısında değilim. Çünkü kervan henüz konaklamadı, yol alıyor. Üstelik engebeli ve bin bir tuzağın, riskin bulunduğu bir alanda... Hani kaçmaktan vurmağa vakit bulamama örneğinde olduğu gibi yolun ve yolculuğun muhasebesini yapma noktasına gelemedik...

Katkı, eğer olduysa, belki "Ebemin dediği" alışkanlığının az çok kırılması biçiminde olmuştur. Burada şunu da belirtmem gerekir: Tutarlılığı tartışılır da olsa bu oluşumda, bu gelişmede asıl pay sahibi "ortak akıl"dır. Belki ifadesi bana düşmüştür ya da ifade edicilerinden biri olmuşumdur, o kadar...

— *Tasavvufla ilişkili olarak anlattıklarınızı biraz genelleyerek aktarmayı tercih etmişsiniz. Tarikata giren ve menkıbe yarışına giren arkadaşlarınızın kimler olduğunu açıklamamışsınız. Kimdi bu arkadaşlarınız?*

— O bölüm, izin verirsiniz eğer, özelim olarak örtülü dursun. *Geçmişten Notlar*'da da yazmadım.

— *Dikkatimi çeken noktalardan biri İran'a ilişkin değerlendirmeler oldu. İlk okuduğumda oldukça şaşırttı beni bu satırlar. En azından sizden beklemediğim yargılar ya da tespitlerdi bunlar. Biri 1975 yılında diğeri 1993 yılında olmak üzere iki defa İran'a gitmişsiniz. Şah dönemi ile ilgili bütün eleştirileri yapıyorsunuz. Buna karşın Tebriz özelinde devrim sonrasına ilişkin farklı bir aktarımda bulunuyorsunuz. Bunu biraz açar mısınız?*

— 1950'li yılların ortalarında İslam'a gönül verdiğimizden bu yana biz hep Asr-ı Saadet'i düşledik. Yaşamın o "Ak Çağ"a dönüşeceği, insanımızın sahabe ahlakıyla ahlaklanacağı yılların geleceği ümi-diyle besledik kendimizi, bin bir güçlük içinde savaşımlarımızı sür-

dürürken. Pek çok hayal kırıkları yaşamamıza rağmen ilk gençlik günlerimizden bu yana gönlümüze içirttiğimiz bu özlemimiz bir türlü sönmedi. Her ışıltıda o güneşin doğuşuna tanık olacağımızın heyecanını yaşamaktan kendimizi alamadık. Belki de savaşım sırasındaki azmimizi de buna borçluyduk.

Gönlümüzde yaşattığımız bu ortamın, bu yaşamın göstergelerinden biri de “Kolaylaştırınız, zorlaştırmayın; müjdeleyiniz, ürktü-meyin/nefret ettirmeyin; uyumlu olunuz, anlaşmazlığı yeğleme-yin!” buyruğunun uygulamaya konulması, yaşanması olacaktı. Efendimiz âleyhissalatvesselam, çünkü, kamu yönetimiyle görevlendirdiği hemen herkese bunu buyurmaktaydı. Bu olacak, bu yaşanacaktı. Yine onun ifadesi ile söylersek “Gönüller rahat ettirilecekti”.

1993 yılında Tebriz’de -evet sanırım bilincinde olmaksızın- gözlerim bunu aradı. Ama insanların yüzlerinde gölgeler, gözlerinde yılgınlık gördüm. Sevinç denilen şey yaşamdan çekilmişti sanki. Hani kapalı bir mekândan günışığı görme umuduyla çıkmışken bulutlu, sisli, puslu bir ortama düşmek gibi bir şeydi yaşadığım. Ve bunu unutamadım, unutamadım, unutamadım...

Hepsi, bu...

— *İş bitiricilik, yemleme ve adam kullanma özelinde Müslümanların kamusal tecrübesindeki sakatlıkları nasıl okursunuz?*

— Yüce Allah’a hamd ederek belirtmek isterim ki, toplumda çok-ça göze çarpan, batan Ümeyyeoğulları ahlaklı kimseler sayısınca, hatta onlardan daha çok sayıda Ömer’ler de var. Tabiinin hayatta olduğu dönemde bile yaşanmış olanlara benzer kimi olayları şimdilerde de gözlemlememiz, görmemiz şaşırtıcı olmamalıdır diye düşünüyorum. Ömer’ler var oldukça kaygılanacak bir durum da yok demektir. Toplum kendi kendini temizleyecektir. Bu ümidi taşıdığım için, ben, sakatlıklardan çok Müslümanların kamusaldeki tutarlılık tecrübelerini önemişiyorum.

— *Gelen tepkilerden memnun musunuz?*

— *Geçmişten Notlar* ile ilgili tepkileri soruyorsunuz sanırım. Hayatın biraz uzağında durduğum için, ikisi dışında bana kadar ulaşan pek ciddi bir şey olmadı.

Bunlardan birini bana yayımcım aktardı. Kendisinden uzunca boylu söz ettiğim birilerine kitaptan kendisiyle ilgili bölümleri okuyup sormuş, “Ne diyorsun?”. Aldığı yanıt “Yazılanların hepsi doğru...” biçiminde olmuş.

İkincisi de çok iyi gözlem yapan bir dostumun sözleri: “Filancayı hiç kimse bu kadar iyi resmedemezdi; tam isabet..”

Bir kanıya varmak için yeterli mi, bilmem...

— *Geçmiş günleri özleyor musunuz? O eski arkadaşları, dostlukları? Yoksa geçmiş de geleceği de bir yana bırakıp ‘vaktin sahibi’ olmaya mı bakıyorsunuz?*

— Geçmiş günler, arkadaşlar, dostluklar için bir tek vurgu yapacağım:

Nihat Armağan ve Akif İnan ile birlikte biz üçümüz Liseden beri dava arkadaşı dostlarız. Hesabı bugüne göre yapacak olursak yarım asırdan daha fazla bir süre. Kardeşten daha yakındık. Bu süre içinde, bu süreçte. Diyelim ki, lise öğrencisi iken sözgelimi hangi fakülteye gidip ne okuyarak ne olmak istediğimizi. Elimiz ekmek tuttuğunda evliliğe ve geleceğe ilişkin düşüncelerimizi. Evlenip yuvamızı kurduktan sonra yaşamdan neler beklediğimizi. Yani kişisel diyebileceğimiz hiçbir şeyimizi bir kez bile olsun konuşmadık. Dertlerimiz oldu, dert dökmedik ve dertdeşmedik. Sorunlarımızı dile getirmedi. Hatta sevinçlerimizi paylaşmak bile aklımıza gelmedi. Çünkü ne zaman ki az veya çok, kısa veya uzun, sık sık veya arada bir bir araya geldiysek dava konuştuk, İslam üzerine sohbet ettik, ümmetin dertleriyle dertlendik, onlar için yanıp yakındık. Biz böylesine dostlardık; böyle bir dostluk aranmaz mı?

“Vaktin sahibi”, bir başka deyişle “vaktin oğlu” olma vurgusuna gelince. Bu gibi parlak ifadelere itibar etmedim değil de, edemedim.

Nebevi anlayışla bağdaştıramadığım hiçbir şey, ne ölçüde süslü ifade edilmiş olursa olsun, beni çekmedi nedense. Bir Müslüman olarak benim geçmişi, hali ve geleceği unutmama yol açabilecek, o izlenimi verebilecek bir seçim yapmam mümkün değil. Mağfiret dileklerimi sürdürmek için (olayları hayâ sebebiyle tek tek sıralamasam da, topluca anımsayarak) geçmişimi diri tutmak, hamdımı, şükürümü çoğaltmak için hâlimin idraki içinde olmak, “istemek” için ise “gelecek” bilincime sınıksız sarılmak zorundayım çünkü. Bunları nasıl bir yana bırakır da “ân-ı daim” safatasına dayalı bir “vaktin sahibi” olma kulpuna yapışabilirim ki? Vaktin sahibi, sürecin sahibi ancak ve ancak Yüce Allah’tır. Ona özenilmez, tapınılır ancak. Özenebileceğimiz, dahası özenmemiz gereken ancak ve ancak Efendimiz âleyhissalatvesselamdır.

— *Milli Gazete ile ilgili anılarınızı okurken aklıma bir soru takıldı: Erbakan sizce anılarını yazıyor mudur?*

— Destanı yazılanların kendi anılarını yazmaya ihtiyacı olur mu sizce?

— *Apollinaire’in şu sözü ile konuşmamızı bağlayabilir miyiz? “Anılar av borularıdır, gürültüleri rüzgârla yitip gider.”*

— Süslü fakat yanlış bir söz... Rüzgârın alıp götürebileceği hiçbir anı yani yaşanmış bir olay yoktur. Zaman belleğimizdeki kimi şeyleri bizden bile gizlese de... Yaşanmış olanları zaman veya rüzgâr (rüzgâr biliyorsunuz zaman anlamına da gelir) değil, belki (bu kelime ise ihtimal kadar kesinliği de ifade eder), evet, belki gözyaşları silerek yitikleştirir. Mağfiret deryasına damlayan gözyaşları... O öylesine bir deryadır ki, gözyaşlarıyla oraya akan “olaylar” yok hükmüne girer; tıpkı denizlerin içine aldığı şeyleri yok etmesi gibi. Rabbim hepimizi mağfiretine nail, rahmetine gark eylesin...

Haksöz Haber, 08.03.2009

Zübeyir Yetik ile Akif İnan Üzerine

Konuşan: Faruk Uysal

- Bildiğim kadarı ile siz, Akif İnan'ı Urfa yıllarından tanıyan en yakın arkadaşlarınızdan birisiniz. Urfa'da beraberdiniz, sonra Ankara'da beraber oldunuz. Hatta onun kurduğu sendikanın ondan sonra genel başkanı oldunuz. Çocukluktan beri devam edegelen bir arkadaşlık, bir dostluk... Dolayısıyla sizin Akif İnan hakkında anlatacağınız çok şey olduğunu düşünerek, sizi aradım ta Akçakoca'da buldum.

- Hoş geldiniz.

- Önce, Zübeyir Yetik'i daha yakından tanımak istiyorum.

- Siverek, 1941 doğumluyum. Babam esnaf, annem ev hanımı. Dört kardeşim daha var. İlkokulu Siverek ve Ceylanpınar'da, ortaokulu Siverek'te, liseyi Urfa'da okudum. Daha sonra üç yıl süren bir Ankara Hukuk maceram oldu. Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nden mezun oldum. İstanbul İşletme Fakültesi'nin bir programında yüksek lisans yaptım. Tahsil durumum aşağı yukarı bu. Yazıya 1957 yılında Urfa'da mahallî bir gazetede başladım. Daha sonra İzmir'de gazeteciliğe devam ettim. 1962-67 yılları arasında Türkiye'de yayınlanan bizim kesime ait bütün dergilerde düzenli olarak yazılar yazdım.

- Birkaç isim sayabilir misiniz dergilerden?

- İslam, Oku, Tohum, hatta Yeni İstiklal, Müslümanın Sesi, Çağrı, Fedai... Şu an aklıma gelenler bu kadar. Fedai dergisinin aynı zamanda yazı işleri müdürüydim. O dönemde Fedai Yayınları olarak Abdurrahim Karakoç'un ilk kitabını da biz basmıştık İzmir'de. İzmir'den sonra Ankara'ya üniversite tahsili için geçtim, üç yıl kadar Ankara'da kaldım, daha sonra bir Urfa dönemim var, çeşitli işlerde çalıştım, öğretmenlik yaptım. Başörtülü bir öğretmen arkadaşımızın, yıl 1968, haklarını savunmak için Milliyetçi Öğretmenler Sendikası'nı kurdum ve sonuçta hem ben hem hanım arkadaşımız meslekten ihraç edildik. 1974 yılında Milli

Gazete'nin başına davet edildim. Galiba iki, iki buçuk yıl kadar genel yayın yönetmenliğini yaptım, daha sonra birkaç yıl da köşe yazarlığım var. Yeni Devir'in kurucuları arasında yer aldım. Şiir, deneme ve inceleme türlerinde yirminin üzerinde yayımlanmış kitabım var. Şamil İslam Ansiklopedisi ile Risale Genel Kültür Ansiklopedisi'nin çeşitli maddelerini yazdım. Bunun dışında kayda değer olarak Urfa Üniversitesinin temeli sayılabilecek Haran Üniversitesini Kurma Derneği'nin kuruluşunu gerçekleştirdik. Derneğin ilk genel başkanı benim, benden sonra İbrahim Halil Çelik. Tabii bu dönem Akif Ankara'da.

- Öncelikle Akif İnan'la ilk tanışma anınıza gidelim istiyorum. İlk tanışma anınızı hatırlayabiliyor musunuz? Sizde oluşturduğunuz ilk izlenim?

- Akif İnan'la ilk tanışmamızı unutmam mümkün değil, çünkü olay çok ilginç. Benim dergi, kitap aldığım kitapçı, bizim evle Urfa Lisesinin arasında. Dolayısıyla ben okula giderken dergimi, kitabımı alıp okula götürüyordum. Eğer o günlerde yeni çıkan bir dergi varsa alıp Büyük Doğu, Serdengeçti, İslam, Diriliş, vb. -Diriliş sonraydı galiba- teneffüslerde okuyordum. Yine bir gün sırtımı bahçe duvarına vermiş dergi okurken birisi omzumdan sarstı beni. "Ne yapıyorsun?" dedi gayet sert bir sesle. Döndüm, Nihat Armağan, tanıyorum kendisini. Aynı sınıfta fakat farklı şubelerdeyiz; ben "1A"da isem, Nihat "1B"de. İkimiz de yabancı dil dersini Fransızca seçtiğimiz için yabancı dil dersini beraber görüyoruz. "Dergi okuyorum," dedim, "Okuma!" dedi. "Sana ne be!" dedim, çekti gitti.

Birkaç gün sonra yine aynı yerde dergi okuyorum, yine Nihat Armağan geldi yanıma. "Sana okuma demedim mi?" dedi. "Sana ne" falan diye üstüne yürüyecekken zil çaldı. Ders Fransızcadı aynı sınıfta buluştuk. Ben ona olan öfkem nedeniyle elimdeki derginin yapraklarını ayırdım, artık ne ile tutturduysam hatırlamıyorum, kara tahtaya tutturdum. Nihat öteden kalktı geldi onları topladı. Yani tam kavga ortamı, öğretmen sınıfa girdi yerlerimize oturduk. Oturduk ama dört gözle teneffüs zilini bekliyorum hesaplaşmam lazım Nihat'la. Zil çaldı,



sınıf kapısının önüne dikildim, bekliyorum Nihat çıksın. Nihat çıktı ama tuhaf bir şekilde benim koluma girdi. Eğildi, “Sesini çıkarma, ben de aynı dergiyi okuyorum,” dedi. “Okuyorsan bana neden okuma diyorsun?” dedim. “Başına iş açılmasın, bir problemle karşılaşmayasın diye okuma diyorum,” dedi. “Okulda okuma.” Kavga edecekken biz kol kola okul bahçesine çıktık. “Dur seni bir arkadaşımızla tanıştırayım,” dedi. “Akif! Akif!” diye seslendi. Akif’le bu şekilde tanıştık. Nihat Armağan vasisatıyla... Akif kendi sınıfında edebiyatta en iyiymiş, ben de kendi sınıfımda edebiyatta en iyiydim. Bu ara ben Demokrat Urfa gazetesinde köşe yazarlığı yapıyordum. Benim bir gazete de yazmam Akif’in ilgisini çekti. Artık her teneffüs beraberiz. Edebiyattan, siyasetten konuşuyoruz. Ama öğrenciler bizi rahat bırakmıyordu, ikimizi bir arada bulmuşken, edebiyat dersinde anlamadıkları, öğretmene sormadıkları hususları bize soruyorlardı. Nihat, rahat sohbet edebilmek için haftada bir gece birimizin evinde toplanmayı teklif etti. Akif hemen atıldı, “İlk toplantı bizim evde olsun,” dedi. Akiflerin evinde toplandı; Nihat, ben, Abdulkadir Billurcu, Sabri Arslan, Mehmet Emin Balyan, Hüsnü Ata... Bir iki kişi daha vardı ama şimdi hatırlayamıyorum. İlk gün havadan sudan konuşurken arkadaşlardan biri tarafından bu buluşmalarımızı bir program

dâhilinde değerlendirme teklifi geldi. Öneri şuydu, yarım saat kadar günlük olayları konuşacağız, ardından bir saat hafta içinde okuduğumuz dergi ya da kitaplardan arkadaşlara özet sunup tartışacağız ve bir saatte de hitabetimizi geliştirmek için karşılıklı münazara yapacağız. Bunu çok iyi uyguladık ve çok faydasını gördük. Gerçekten de hem okumamız arttı hem kendi okumadığımız kitap ve dergiler hakkında da fikrimiz oldu. Hem de konuşma kabiliyetimiz gelişti. Biz bu şekilde -o zaman akademi demiyorduk sonra akademi dedik bu çalışmalarımıza- çalışmamızı sürdürürken garip, hoş olmayan bir olay yaşadık. Bir öğretmenle arasında bir problem oldu ve Akif, Maraş Lisesine nakledildi. Akif'in Maraş'a nakletmesinden bir büyük hayır doğdu. O hayır şu: Maraş Lisesi'nde duvar gazetesi çıkarılan bir grup arkadaş var; Rasim Özdenören, Ali Kutlay, Erdem Bayazıt... Akif bu grupla ilgileniyor ve aruza hâkimiyetiyle grubun dikkatini çekiyor. Bu konuda Rasim'in şöyle bir ifadesi var: "Kendi aramızda, 'yahu yeni gelen arkadaş aruza hâkimmiş', dedik." Zaten Maraşlı arkadaşlar da Necip Fazıl'a yabancı değiller, dolayısıyla Akif, bizim Urfa'da Büyük Doğu Akademisi olarak adlandırdığımız çalışmalarını Maraş'a taşıyor.

– Maraş'a geçmeden sorayım, o yıllarda Urfa'da çıkan Derya adlı dergi var. Dergiyle sizin ve Akif İnan'ın bir ilişkiniz var mıydı? Derginin muhteviyatı nasıldı; siyasi, edebî, kültürel?

– Derya dergisi lise yıllarımızda değil, liseden sonra bir yıl bizim bir bekleme dönemimiz oldu, hem Akif'in hem benim, öyle hatırlıyorum. Liseyi bitirdikten sonra diye hatırlıyorum. Şu sebepten Akif lisede Maraş'taydı. Maraş'tan dönmüş olması lazım ki Derya gündeme gelsin.

– Takriben kaç sayı çıktı dergi?

– Dört veya beş ay çıktı. Haftalık, edebî bir dergiydi. Beş yüz gibi bir tirajımız vardı. Benim ve Akif'in yanı sıra dergideki imzalar Abdülkadir Billurcu, Nihat Armağan, İbrahim Kızılgöl, Nabi Beyboğa... Ciddi, tutarlı, güzel bir dergiydi. Dört sayfa, gazete ebadında, öyle çok sayfalı bir dergi değil...

- Ankara ya da İstanbul'da yayınlanıp da Derya dergisinde yer alan arkadaşlar olarak, sizin Urfa'da takip ettiğiniz dergiler hangileriydi?

- Evet, Sebilürreşad devam ediyordu. Arada bir Serdengeçti çıkıyordu. Salih Özcan İslam dergisini çıkarmıştı. Daha sonra Hilal'i çıkardı. Arada bir Büyük Doğu çıkıyordu. Efendime söyleyeyim o ara incecik dergi hâlinde Diriliş'in ilk iki sayısı çıktı, ben iki sayı hatırlıyorum. Nurettin Topçu, Nizam diye yine küçük ebatlı, bir iki sayılık bir dergi çıkarmıştı. Bunları takip ediyorduk. Şu anda hatırlayabildiklerim bunlar. Yayınlanan ne var ne yoksa Urfa'ya da geliyordu ve hepimiz onları okuyorduk, haberdardık.

- Siz, Akif İnan, Halil Soran ve diğer arkadaşlar Urfa Türk Ocağı şubesini kurmuşsunuz.

- Hayır, Akif İnan o olayda yok.

- Urfa Türk Ocağı müdürlüğünü yaptığımı duyduğum.

- Olayı anlatırken bu hususa da temas etmiş olacağım. Ankara'dan Urfa'ya döndüğümde bir şeyler yapma gereği hissettim, arkadaşlarla bir buluşma yerine ihtiyacımız var. Bir dernek filan oluşturmam lazım -o dönem İbrahim Halil Çelik'le de birlikte bulunduğumuz bir dönem- ancak dernek kurmaya imkânım yok, en azından kira parası lazım. Gerçi dernek kurmadan evvel evlerde arkadaşlarla haftalık toplantılar yapıyorduk. Fakat arkadaşlar öğrenci, ev toplantılarında zorlanıyoruz. Bu ara ben işsiz durumdayım. Bir veya iki hafta dayanabildim, üçüncü hafta, zaten müflisim, iflas ettim. Yani bir toplanma yerine ihtiyacımız var. Beraber olduğum kimseler, Yeni Şafak diye bir dergi çıkıyor ve burada ürünleri yayımlanan arkadaşlar. Mehmet Atilla Maraş falan... Birden aklıma bir fikir geldi. Akif, Ankara Türk Ocağı Müdürü, yönetimle de arası iyi, acaba ben de burada Türk Ocağı'nın bir şubesini kursam dedim.

- Yani Akif İnan Ankara'da Türk Ocağı müdürü, siz de Urfa'da onun nüfuzundan faydalanarak bir şube kurmak istiyorsunuz.

- Benim bir de bir avantajım var, İzmir’de de Türk Ocağı gençlik kolu başkanıyım. O başkanlığımızı da söz konusu ederek Urfa’da şube kuracağız. Bize destek çıkar mısınız, diye bir dilekçe gönderdik. Bir de durumu anlatan ve para ihtiyacımız olduğunu belirten bir mektup yazdım Akif’e. Akif, beş yüz lira gönderdi. Beş yüz lira ile küçük bir dükkân, iki buçuk-üç metrekare, tuttuk. Altı aylık kirasını peşin verdik. Küçük bir masa, bir daktilo makinesi, birkaç tane sandalye satın aldık ve faaliyete başladık. İşte; Okay, Mehmet Atila Maraş, Halil Soran, Abdulkadir Billurcu, İbrahim Halil Çelik, Subaşı... Urfa’yı harmanlamaya başladık. Yalnız ekibim sağlam ekip, yani çok faal. Fakat derneğimizin adının Türk Ocağı olması yeteri kadar açılmamıza müsaade etmiyordu. Bunun üzerine yeni bir dernek kurduk aynı ekip olarak, aramıza başkalarını da alarak. Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti diye. Türk Ocağı’nın da kapanışını yaptık, sandalyesini, masasını, daktilosunu falan yeni derneğe devrettik. O dernek Urfa’yı gerçekten iyi harmanladı, diriltti, ayağa kaldırdı, müthiş bir olaydı. Genç arkadaşların gayretleriyle çok büyük işler yaptık. O günün Fetöcüler, gerçi Fetullah yok ortada ama Nurcular var, bizi şöyle dirsekleyip kapının önüne koyunca genç arkadaşlarımızla Harran Üniversitesi Kurma Derneği’ni kurduk. Küçük bir yer kiraladık, Harran diye bir dergi çıkardık. Çıkardığımız dergi Urfa’da bir ekol oldu, hâlâ etkileri devam eden bir ekol.

- *Buraya gelmişken, Risale’den bahsetmişken Urfa yıllarında Akif İnan’ın Risale-i Nur metinlerini okuması, onlarla bir aşinalığı, ilişkisi var mıydı?*

- Şimdi ben şöyle ifade edeyim, Akif İnan’ın Risale-i Nur ile ilişkisine ben tanık değilim. Niye tanık değilim? Su Meydanı Camii’nde Abdullah Yeğin ders yapıyordu. Ne ben oraya gittim ne Akif’in oraya gittiğine dair bir şey duydum. Onun ötesinde mesela sınıf arkadaşlarımdan bana İhlâs Risalesi, Haşir Risalesi falan verenler vardı, onları okuyordum. Hatta şunu söyleyeyim, benim Risale-i Nur’dan okumadığım hiçbir kitap kalmamıştır. Akif de okumuş olabilir. Ama üzerimizde ciddi bir tesir bırakmamış ki aramızda

bu konuda konuştuğumuzu hiç hatırlamıyorum. Bizim içimizde, o bahsettiğim grubun içinde, Risale-i Nur bağlantılı bir tek Mehmet Emin Balyan diye bir arkadaşımız vardı.

– *Yani organik bir bağ değil, münferit olarak.*

– Evet, Akif’in de okuma inceleme ihtimali var, çünkü o zamanlar risaleler piyasada dolaşımda. Şimdi bu noktadan bir küçük geri dönüş yapalım, o bahsettiğimiz akademi çalışmaları devam ediyordu, derken üniversiteye gitmek için Urfa’dan ayrılmamız gerekti. Güzel bir rastlantı oldu, üç büyük şehre dağıldık, planlamışız gibi. Akif İnan Ankara, Nihat Armağan İstanbul, ben İzmir. Bu üçümüzü anmamın sebebi, ta liseden ölüme kadar bu üçlü hiç ayrılmadı. Aralarında fikir ayrılıkları çıkmış olsa da, şu olsa da bu olsa da üçlü davanın neferleri olarak hep bir arada oldular.

Akif İnan Ankara’da Hilal dergisinin yönetimine getirildi.

– *Türk Ocağı’ndan önce mi sonra mı?*

– Türk Ocağı’ndan önce. Salih Özcan, sahibi olduğu Hilal dergisinin yönetimine Akif İnan’ı getirdi. Hilal Yayınlarının Ankara Denizciler Caddesi üzerinde bir yeri vardı. Daha sonra da Nihat Armağan, Hilal Yayınları yöneticisi oldu. Ben İzmir’de gazetecilik yaptım. Herhangi bir şeyim olmadan gazetecilik yaptım. Biriminin Ankara’da, birimizin İstanbul’da, birimizin İzmir’de olması aramızda herhangi bir soğumaya yol açmadı.

Hatta bir örnek vereyim, ne kadar yakın olduğumuzun ilginç bir örneğidir bu olay. Akif, Allah ikisine de rahmet etsin, bir gün bana bir mektup gönderdi. “Zübeyir” dedi, “falanca edebî derginin okuyucu köşesinde yazdıklarım vasıtasıyla tanıştığım bir kız var. Onunla mektuplaştık. Benim kafama epey yattı, evlenmeyi düşünüyorum. Sen onunla bir görüş, uygun bulup bulmadığını bana bildir, gelip kıza görüşeceğim.” Yani ben İzmir’deyim, kız da İzmir’de.

– *Bu kız, rahmetli eşi Sevim hanım mı?*



- Evet, Sevim hanım. Sadece aralarında bir mektuplaşma var. Sevim hanımı ben Akif İnan'dan evvel gördüm yani. Akif, Sevim hanıma mektup yazmış; Zübeyir diye bir arkadaşım var seni arayacak, görüşeceksiniz falan diye. Neyse Sevim hanımla bağlantı kurduk, uygun bir yerde oturduk, biraz sohbet ettik. Ondan sonra oturup Akif'e yazdım: "Akif şahsen benim kafama yattı. Allah hayırlı etsin." Yani Akif'le biz bu derece yakınız. Akif benim mektubumdan sonra İzmir'e geldi. Sevim hanımla yüz yüze görüştüler.

Nihat hep Hilal Yayınlarında kaldı, son zamanlarda Fikir Yayınları diye kendi yayınevini kurdu. Uzun zaman Salih Özcan ile beraberdi. Akif bir süre sonra Hilal dergisinden ayrıldı, Türk Ocağı'na geçti. Kısa bir süre kütüphane memurluğu yaptı. Sonra Türk Ocağı müdürlüğüne başladı.

- Sorunun sırası geldi galiba. Türk Ocağı müdürlüğündeki Akif İnan'ı ve Akif İnan'ın Prof. Dr. Osman Turan ile ilişkilerini anlatır mısınız?

- Çok güzel bir ilişkileri vardı, diyeyim. Çünkü çok ayrıntı bilmiyorum ama Osman Turan’la Akif İnan arasında geçen çok ilginç bir anekdot anlatacağım: Osman Turan, Hilal dergisine gidip geliyordu. Akif İnan’ın, Osman Turan’la tanışması Hilal dergisi vasıtasıyladır. Sonra Akif, Osman Turan vesilesi ile Türk Ocağı’na geçti. Akif, Hilal dergisinin kapağının iç kısmında Necip Fazıl’ın İdeolocya Örgüsü’nü andırır yazılar yazıyordu. Akif yazısında, üstadın tavrına benzer bir şekilde, gündemi değerlendirmiş. Osman Turan Hilal dergisine gelmiş. Akif bekliyor ki Osman Turan kendisine aferin, çok güzel bir analiz yapmışsın falan desin. Çünkü birbirlerini çok seviyorlar. Osman Turan’dan ses çıkmayınca Akif soruyor: “Hocam bu sayıyı...” Osman Turan, “Evet, rezalet” demiş. Bunu bana Akif anlattı. “Hocam nasıl rezalet olur, üstat da aynı şeyleri söylüyor,” deyince, Osman Turan “o söylerse doğrudur fakat sen söylersen yanlıştır,” demiş. Yani bu tür sohbetler yapacak kadar yakınlıkları vardı.

- Peki, Akif İnan sizce, düşünce ve sanat adamı olarak kendi yeteneklerinin el verdiği noktaya ulaşmış mıdır?

- Buna, yalnızca Akif İnan için değil, bizim cenahın sanat ve fikirle uğraşan diğer insanları için de hayır ulaşamamıştır demek durumundayız. Bunun iki veya üç sebebi var. Birinci sebebi şu, savaş içindeydik hepimiz, öyle bir savaş ki bazen kaçmaktan vurmaya fırsatımız olmuyordu. Kavgadaydık, kavgada olan birinin bahsettiğimiz doğrultuda belli bir seviyeye gelebilme imkânı yoktu. İkincisi, o seviyeyi tutabilmek için bir derginin, hatta hazırlanan kitapların yayınına ihtiyaç vardı. Bu bahsettiğimiz arkadaşlar, yani ciddi planda edebiyatla, sanatla uğraşan arkadaşlar, bu imkâna hiçbir zaman sahip olamadılar, ta Maveria dergisine kadar. Nuri Pakdil’in Edebiyat’ını bir yana bırakıyorum, çünkü o tamamen bir Nuri Pakdil olayıdır. İmkân olmayınca, yani yayın imkânı olmayınca, ki zaten bizim isimlerini andığımız kimseler Maveria sayesinde var olmuşlardır, ne kadar olabilmişse... Üçüncü nokta; bu doğrultuda düşünce sahibi arkadaşlarımız geniş kitle tarafından, geniş kitle üzerinde etkili kimseler tarafından hep itilmişlerdir. İtilmiş olmaktan dolayı kendilerinden beklenen düzeye hiçbir zaman gelememişlerdir. Bu Akif İnan için de geçerlidir, başkaları için de.

- Sizin de ifade ettiğiniz gibi Akif İnan, Divan edebiyatını iyi bilen birisi. Bunun izlerini, Divan edebiyatını iyi bilmesinin etkisini onun kendi şiirinde de görüyoruz. Siz Akif İnan'ın şairliği konusunda ne dersiniz? Onun şiirini kısaca değerlendirir misiniz?

- Şimdi bu konuda çok fazla bir şey söyleyebilecek konumda değilim. Çünkü ben şiiri ve edebiyatı aşağı yukarı elli yıl önce bıraktım. Bunu, ben şiiri bıraktım diye belirttim de. Okumasını, yazmasını, değerlendirmesini de terk ettim. Benim Akif İnan şiiri hakkında söyleyeceğim şeyler, onu seven bir dostunun söyleyeceği şeylerden öte bir anlam ifade etmez. Ama şunu kabul etmemiz lazım, Akif İnan'a kalırsa içlerindeki en güçlü şair Cahit'tir. Hani, Sezai Karakoç'u bir yana bırakarak...

- Kendisi farklı tarzda yazdığı hâlde, içlerinde en güçlü şairin Cahit Zarifoğlu olduğunu söylüyor.

- Evet onun ifadesi. Bana sorulursa içlerinde en güçlü olanı Akif'tir. Bu benim dostluğumdan dolayı mı, yoksa onun şiirini kendime daha yakın hissetmemden dolayı mı, sebep ne olursa olsun, bana göre şairliği en iyi olan Akif'tir.

- Siz de bir yazarınız. Yirminin üzerinde kitap, benim bulunduğum noktadan bakılınca çok önemli bir varlık. Küçük bir araştırma ile sizin kolay yazan birisi olduğunuz fikrini edindim. Bir konu belirlendiği zaman kısa sürede yazınızı hazırlayıp teslim edebiliyorsunuz. Ama Akif İnan'a baktığım zaman, biraz mizacının da gereği, titizlenen bir insan. Bu mizaçtan dolayı kıt ürün veren, kıt yazan, zor yazan birisi. Bu konuda söyleyeceğiniz, aktarabileceğiniz görüş ya da anılarınız...

- İki olay var, galiba ikisini de Rasim Özdenören anlatmıştı. Türk Yurdu dergisinin Yunus Emre sayısı yayınlanacak, hepimizden yazı isteniyor. Hepimiz dediğim Rasim, Alaeddin, Erdem, Pakdil, Akif, ben. Ha bugün ha yarın, kimseden bir şey gelmiyor. Nasıl bir durum oldu bilmiyorum, Akif galiba bana döndü, hep beraber oturuyoruz Türk Ocağı'nda, "Ya Zübeyir," dedi "hiç değilse senden bir yazı gelseydi." "Mesele yok," dedim "bir kâğıt verin, içeriye geçip yazayım". Bir müddet sonra Yunus Emre'yle ilgili bir yazıyla geldim. Akif'in

önüne bıraktım, “Benimki tamam, siz kendiniz yazın.” dedim. O yazı Türk Yurdu’nda yayımlandı.

İkinci anı da şu: Bir gün Millî Gazete’nin Ankara bürosundayım, henüz yarın yayınlanacak yazımı yazmış değilim. Bizimkiler geldi; Akif, Erdem, Alaeddin, Rasim, Pakdil. Haydi çıkıyoruz dediler. Bir yerlere gideceğiz demek. “İyi de ben daha yazımı yazmadım, bana beş dakika müsaade edin, yazımı yazayım,” dedim. Olur dediler. Ben geçtim öbür odaya, aksilik olacak ya daktilo makinesinin şeridi berbat, karışmış, değiştirmem lazım. Çıktım, “Ben beş dakika demiştim ama yedi dakika olacak, iki dakika da şerit değiştirmek için istiyorum,” dedim. Şeridi değiştirdik, yazıyı yetiştirdik. Ancak şunu ifade etmem lazım, bu kadar kolay yazmama karşın, ben Türkçemin çok sağlam, çok iyi ve çok belîğ olduğu kanaatindeyim. Yani bir başkasının, bir gün uğraşıp da oluşturacağı bir paragrafı ben beş on dakika içinde tek cümlede, eleştirmek isteyen zor eleştireceği bir cümle olarak yazıyorum. Yani kolay yazmam, hafife almam anlamında değildir.

- Akif İnan’ın sizce düşünce yönü mü, yoksa eylem adamlığı mı daha ağır basar?

- Bu soruya net cevap verebilmek için, kendimden biraz bahsetmek zorundayım. Akif ve Nihat, gençlik yıllarında sosyal faaliyetlerin içinde pek bulunmadılar. Ben mesela İzmir’de Türk Ocağı Gençlik Kolu başkanıydım, seminerler yaptım, konferanslar düzenledim, şunu ettim bunu ettim. Urfa’ya geldiğimde Milliyetçi Öğretmenler Sendikasını kurdum, Türk Ocağı’nı kurdum, İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti’ni kurdum, Harran Üniversitesi’ni Kurma Derneğini kurdum, yani her zaman her yerde bir sosyal faaliyetin içinde bulundum. Nereye geleceğiz o önemli. İstanbul’da bizim kesimdeki ilk işçi sendikasını kurdum ve sonra bu ilk işçi sendikası nüvesinin etrafında kurulan sendikalarla Hak-İş Konfederasyonunun kuruluşuna öncülük yaptım. Böylesine faal biriydim. Akif önce Eğitim-Bir-Sen’i, daha sonra Memur-Sen’i kurdu. Yıl 1992. Yani 1992’ye kadar Akif’te, gittiği konferanslar hariç, herhangi bir “eylem” yok. Nihat’ın ise eylem adamlığı söz konusu değil. Görünüşte ben neredeyse ta bebeklikten beri bu işlerin içindeyim, Akif 1992’ye kadar eylemsiz,

Nihat ise hep eylemsiz. Bunu dikkat ederseniz uzun uzun anlattım. Görünüş bu olmasına karşın bizim için fikir ve eylem her zaman aynı ağırlıkta olagelmıştır. Yani eylem adamı olmamız fikir adamlığını ikinci plana atmamıza yol açmadı. Akif’te de olmadı bu. Ama şu var, eylemde bulunulan dönemde, mesela sendikacılık yapılan dönemde, ister istemez edebî ve fikrî faaliyetlerde bir düşüş, bir azalma oldu. Çünkü bu, aynı zamanda bir zaman ayırma meselesidir. Bütün bunları değerlendirerek Akif İnan’ı birinci planda edebiyat, sanat ve fikir adamı olarak görüyorum, sendikacılığını ikinci planda.

– Peki, söz sendikacılığa gelmişken Akif İnan Memur-Sen’in kurucu genel başkanıydı. Memur-Sen Konfederasyonunun ikinci başkanı da sizsiniz. Akif İnan’dan devraldığınız, halef selef olduğunuz bir kurum var. Dolayısıyla Akif İnan’ın sendikacılığı konusunda da bir şeyler söylersiniz diye düşünüyorum.

– Evvela şunu belirteyim, Akif’in Memur-Sen ve Eğitim-Bir-Sen öncesi, 1968-70 arası, Türk Taşıt İşverenleri Sendikasında bir süre uzman olarak çalışmışlığı var. Orası âdeta Akif için staj yeri olmuştur ve bu stajyerliğinin uygulamasını da Memur-Sen’de yapmıştır. Fakat onun ötesinde, sadece sendikacılık değil, daha geniş bağlamda şunu ifade edersem, sorunuza doğrudan değil ama dolaylı bir cevap vermiş olacağım. Biz, Akif, Nihat ve ben, bu kadar yakın olmamıza rağmen, hiçbir zaman, özellikle Ankara döneminde, fikriyat ve siyaset üzerine hiçbir kelam etmedik. Böyle bir şeye ihtiyaç duymazdık. Hep aynı şeyleri düşündüğümüzü, hep aynı inanç noktalarında olduğumuzu varsaymışız. Gerçekten de bu kadar “aynılık”, “birlik” veya “bütünlük” içinde miydik, bilmiyorum.

– Yani o kadar birbirinizi biliyordunuz ki...

– Biraz böyle, biraz da hayatımızda sanata, edebiyata çok yer ayırmış olmamızla ilgili. Benim garip bir yapım var, dostluğu çok önemserim. Akif’in ise şöyle yapısal bir yanı vardı; sahip olduğu düşünce ve kanaatleri tartışmaya, görüşmeye açmazdı. Bunlar onun için sabit ve kesin olan doğrulardır. Akif’le aramızda geçen birkaç olaydan sonra ben bunun farkına vardım. Farklı bir şey söylediğinizde veya bir konuyu tartışmaya açtığınızda büyük tepki gösterirdi. Büyük

tepkiye bir katlanırsın iki katlanırsın üç katlanırsın, sen de tepkiye tepki göstermeye başlarsın. Bu benim o günler için otuz kırk yıllık dostluğumu bitirmem demekti. Ben dostluğu muhafaza edebilmek için, Akif'in tasvip etmediğim sözlerini, bazen susarak karşıladım. Bu noktada mizaçlarımız farklı.

Konuyu hoş bir anekdotla renklendireyim. Akif'le beraber Urfa'ya bir panele çağırıldık. Panel şehircilik üzerine. Benim İslam şehirciliği üzerine kendimce bazı tespitlerim ve düşüncelerim var. Burada bunları uzun uzun anlatmaya gerek yok. Panelde herkes görüşlerini söyledi, ben de kendi tespit ve kanaatlerimi söyledim. Sıra ikinci kez bana geldiğinde Akif kalktı, çok net bir ifadeyle “Siz şehircilik konusunda Zübeyir'in dediklerine bakmayın, o saçmalıyor,” dedi. Her ne olursa olsun ben Akif için bu cümleleri kullanmam. Bu tür davranışları ben dostluk adına kabullenirim. Tekrar söz bana geldiği hâlde Akif'in sözüne karşı herhangi bir şey söylemedim, o konuya girmedim. Bu mizaç gereği biz, Akif'le oturup sendikal hareketin hedefleri ne olmalıdır konusunda bir dakika konuşmuş değiliz. Dolayısıyla Akif'in sendikacılık anlayışı kendisinde, benim sendikacılık anlayışım bende, tartışmadığımız bir kapalı kutu.

- Çok samimi bir itiraf oldu. Akif İnan'la hatıralarımız, unutulmasını istemediğiniz, kayıtlara geçsin istediğiniz neler olabilir, var mı? Gerçi az önce aktardınız...

- Yine kendimi işin içine sokarak çok ilginç bir hatıramı aktaracağım. İzmir'den Ankara'ya geldim, Ankara Hukuk Fakültesinde okuyacağım. Çalıştığım gazetenin patronu da o yıl milletvekili seçildi. Yani patronumla beraber Ankara'ya geldik. Haftalık bir gazeteydi. Ankara'ya gidiyorum diye Fedai dergisinden de ayrıldım. Gazeteyi Ankara'da yayınlayacağız, niyetimiz bu. Akif'le görüştüğümüzde, gazeteyi Ankara'da yayınlayacağımızı söyledim. Akif benim para konusundaki tutumumu bildiği için, -parasal konularda gelişmiş bir adamım yani- “Zübeyir,” dedi “maaşın kaç para?” “Altı yüz lira,” dedim. “Ne!” dedi, “Altı yüz liraya çalışılır mı be!” “Ne yapayım Akif” dedim. İki üç gazetede çalışarak geçimimi sürdürüyordum, bir de Burkay ağabeye yardımcı oluyordum, harçlık veriyor. Akif’e “Ben altı yüz lirayla geçinirim,” dedim. “Olmaz, zam yapacağız,”

dedi. La havle... Telefon açtı Osman Zeki Efeoğlu'na, onu bir balıkçıya akşam yemeğine davet etti. Kalktık ikimiz Akif'le beraber lokantaya gittik. Zeki Efeoğlu ile balıklarımızı yedik. Akif, Zeki beye, "Yahu Zeki bey altı yüz liraya eleman çalıştırılır mı? Zübeyir'e bir zam yapacaksın," dedi. Zeki Efeoğlu, "Maalesef" dedi, "zam yapabilecek durumum yok". "Yapacaksın!" "Yok, Akif bey mümkün değil" dedi. Bunun üzerine Akif gayet sert bir ifadeyle, "Bu paraya Zübeyir çalışmıyor," dedi. Şimdi bu cümle beni bağlar. Ben ertesi gün acımdan öleceğimi veya hapslere düşeceğimi bilsem, Zeki bey, arkadaşım böyle diyor ama ben çalışacağım, diyemem. Akif benim adıma işi bitirdi. Sonra pek tabii uzun süre işsiz kaldık.

Şimdi, ben burada, para konusunda kendi tutumumu anlattım ama aslında Akif, kendisi de para hesabını bilmeyen, para ile ilişkisi "problemlı" birisidir.

- Sizi yordum ama sanki anlatmak istediğiniz bir şey daha var gibi?

- Bir de Akiflerin, yani Akif, Rasim, Erdem'in Yeni Devir'de köşe yazarlığına başlamalarını aktarayım. İstanbul'da Yeni Devir gazetesindeyim. Hasan Aksay geldi, "Ya Zübeyir, köşe yazarı bulamıyoruz, ne yapacağız," dedi. Daha o cümleyi söyler söylemez ben niyetinin Akifler olduğunu fark ettim. "Buluruz be Hasan ağabey," dedim. "Akif İnan'ı, Rasim Özdenören'i falan ister misin?" Hasan Aksay, "Oo yazdırabilir misin, ben görüştüm, yazmak istemediler," dedi. Onun biraz velvele tarafı vardır. "Hallederiz" dedim. Ertesi gün de kalktım, Ankara'ya gittim. Bizimkilere anlatıyorum anlatıyorum bir şey söylemiyorlar. Özellikle Rasim'den cevap bekliyorum, çünkü o evet derse diğerleri de ona uyacaklar. "Kardeşim," dedim, yani siz mektup yazmayı bilmiyor musunuz, dergilere yazılar, hikâyeler, şiirler yazıyorsunuz da basit mektup yazmayı bilmiyor musunuz?" "Biliyoruz," dediler. "Okuyucuya her gün birer mektup yazacaksınız, bu iş bu kadar basit yahu!" dedim. Bu cümlem üzerine kabul ettiler ve Akiflerin köşe yazarlığına başlamaları böyle oldu.

- Sizi yordum fakat verimli bir söyleşi oldu. Teşekkür ediyorum.

Hece Dergisi, Akif İnan Özel Sayısı, S. 277, Ocak 2020

YEDİNCİ BÖLÜM

NE DEDİLER...



“Zübeyir Bey’i iyi tanımak anlatmakla değil belki eserlerini satır satır okumak ve onun sohbetlerini dinlemekle mümkün olur. Bugüne kadarki yazıları ve kitaplarının büyük bir emek ürünü olduğuna inandığım kadar bundan sonra vereceği eserlerinin aynı nitelikte birer şaheser olacağına da inanıyorum. Bu manada Rabbim kendilerine bir uzun ömürle birlikte manevi şaheserlerini vermeyi nasip etsin. Dualarım onunla olsun diyor ve onu selamlıyorum.”

Ahmet Bahçıvan

Dostlarının Gözüyle Zübeyir Yetik

“Zübeyir Yetik İslam medeniyetinin temel taşlarından biridir. Onun özellikle “İnsanın Yüceliği” üzerine yazdığı kitap beni çok büyüledi. Ancak Zübeyir Yetik Hocamız kitapta öne çıkarmak, önemini vurgulamak islediği hususlara dikkatleri çekmek için hep tırnak işaretleri kullanmış. Bu açıdan bakarak kitabın bütününe arz ettiği önemi göz önüne aldığımda “Keşke başa bir tırnak ve sona bir tırnak konulsaydı” diye düşünüyorum. Çünkü kitapta tırnak işaretleri dışında kalacak tek cümle yok.”

Prof. Dr. Muhammed Nur Doğan (Öğretim Üyesi, Yazar)

★

Zübeyir Yetik’in Çığır Yayınlarından çıkan eserlerini aldım, okudum. Bana müthiş bir dinamizm ve şuur verdi. Bu dinamizmi arkadaşlarımla paylaştım. O dönemde Biga MTTB başkanıyım. Zübeyir Yetik Hocanın vermiş olduğu aksiyonla hedefimin daha

netleştğini, aynı zamanda bu yolculuğun kolay olmayacağını da anlamıştım. Aşağıdaki şiirimin ilk dizeleri Zübeyir Yetik Hocama ithaftır. “Acıların eklem yerinden geliyorum Topuklarım kanlı”

Adem Turan (Şair)

*

Ortaokuldayken çarpıcı başlık taşıyan kitaplarından “Firavun, Nemrut, İslam Savaşçısına Notlar, Şeyh Şamil” kitaplarını okumuştum. Ama şimdi hatırımda değil. Uzun seneler oldu. Bir vefa borcu açısından önemli bir dosya. Kendisiyle Nihat Armağan’ın anıldığı bir program sonrası yüz yüze görüşmek nasip oldu. Eserleriyle bir enerjiyi ortay koyan bir insan Zübeyir Ağabey. Keşke bu enerjiyi yaymaya çalışan düşüncelerine yeteri kadar kulak kesilebilseydik.

Asım Gültekin (Yazar)

*

“Zübeyir Yetik Bey’le 1970 yılında öğrencilik yıllarımda tanıştım. O da Akif Bey gibi Büyük Doğu ekolüne mensuptu. İlk tanıştığım zaman sıradan biri gibi görmüştüm. Mütevazı yapısı, Onun zekâ şaheseri biri olduğunu ilk bakışta gölgelemişti. Zübeyir Bey M. Akif İnan Bey gibi Ş. Urfa’daki 1968 kuşağının ağabeyidir. Üniversite yıllarımdan sonra İstanbul’da 15 yıl kadar Halil Gönenç Hocaefendi, Nihat Armağan, Dr. Sefer Ağaçhan, Prof. Dr. Yaşar Bağdatlı ve birkaç arkadaşla birlikte sıra geceleri programımız oldu. Bu sıra geceleri değil belki fikir geceleriydi. Bu yıllarda Zübeyir Yetik’i bir fikir adamı, bir yazar, bir sendikacı, bir yayınevi yöneticisi, bir diyalektik ustası olarak tanıdığım zaman, yalnız Ş. Urfa’daki 1968 kuşağının ağabeyi değil Büyük Doğu İdeolocya Örgüsü içinde çağdaşları M. Akif İnan, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu, Nuri Pakdil gibi, ulusal bazda 1968 kuşağının ağabeyi olduğunu anladım. Sahip olduğu güçlü bir hafıza ve meselelerimizi yorumlama ve anlatım tarzı ile beni fevkalade etkilemiştir.

Geçmişten bugüne değin yazmış olduğu 20’den fazla kitabında tevhid anlayışı çerçevesinde kendine has üslup ve diyalektik içinde insan ve medeniyetimizi yorumlaması da ayrı bir değerdir. Zübeyir Bey’i iyi tanımak anlatmakla değil belki eserlerini satır satır okumak ve onun sohbetlerini dinlemekle mümkün olur. Bugüne kadarki yazıları ve kitaplarının büyük bir emek ürünü olduğuna inandığım kadar bundan sonra vereceği eserlerinin aynı nitelikte birer şaheser olacağına da inanıyorum. Bu manada Rabbim kendilerine bir uzun ömürle birlikte manevi şaheserlerini vermeyi nasip etsin. Dualarım onunla olsun diyor ve onu selamlıyorum.”

Ahmet Bahçivan (Elektronik Yüksek Mühendisi, Şanlıurfa Eski Belediye Başkanı)

*

“Önceden tanışan bir grup arkadaş, bir araya geldiğimizde Urfa’nın dertlerini dile getirirdik. Bütün sohbetlerimiz Urfa üzerine olurdu. Urfa’nın geri kalmışlık nedenleri, tarihin ilk şehirlerinden oluşu, ilim ve kültür merkezi oluşu, birçok alim ve şair yetiştirmesine rağmen bugünkü hali, zengin ve tahsil Urfalıların ilk fırsatta burayı terk ediş nedenleri, kısacası Urfa’nın, olması gerekli olduğu yerden çok uzaklarda olmasının gerçek sebeplerini kritik ederdik. Sanayiden yoksun, ilimden uzak, içine kapanık bir Urfa tek derdim olmuştu. Ne yapmalı, neler yapabiliriz, nasıl faydalı olabiliriz düşünceleri uykularımı kaçırmıştı, Urfa sevdası, adeta gençliğimi almış, erken olgunlaşan fakat ne yapacağının arayışı içindeki bir insana çevirmişti. Arayışta olduğum bu günlerde, her zaman saygıyla yad ettiğim, bakış açısı ve aksiyon adına temel bilgilerimi kendisine borçlu olduğum, yalnız benim değil Urfa’nın kendisine borçlu olduğuna inandığım ve eğer kendisi kabul buyurursa ustam olarak kabul ettiğim Zübeyir Yetik’le tanıştım. Fikirlerim olgunlaştıkça, Urfa’yı daha ciddi düşünmeye başladım.”

Halil Soran (Emekli Öğretmen)

“Harran Grubunun oluşması bir ihtiyaçtan doğdu, Tanzimat’la başlayan kültür yozlaşmasının neticesi; gençler öz kültürlerinden şiddetle kaçıyorlardı. Kötü niyetli iç ve dış güçlerin koyu propagandasının manyetik alanına girmeye karşı karşıya idiler. Öz değerlerine düşman olmuşlardı. O sıralarda, ilkokulda öğretmenlik görevini yapan Zübeyir Yetik’in telkinleri ile, üniversiteli ve liseli öğrencilerden bir grup oluşmağa başladı. İlk başlarda, Mehmet Oymak, Halil Soran, İ. Halil Çelik ve ben vardım, İkinci aşamada, öğretmen arkadaşlardan Ahmet Halıcı, Saffet Saygın, Mehmet Zirek, Atilla Maraş, Adil Saraç bize katıldılar. Burada yapılmak istenilen şey; bir kültür ve sanat hareketini başlatmak, yeni kuşağa maddi ve manevi değerleri aşılarmaktı.”

Abdulkadir Subaşı (Emekli Öğretmen)

*

“Zübeyir Yetik benim için günümüzde birkaç mütefekkinden birisi. Zübeyir Yetik aynı zamanda tevazu abidesi. Kibrini gizlemek için tevazu kılıfına bürünenlerden olmayan bir kimlik. Bilen, düşünen ve bildiklerini özümsemiş, onları kendi beyin süzgecinden geçirerek özel bir muhteva kazandırmış bir kişi. Zübeyir Yetik bir gönül adamı. Sevgi adamı. Zübeyir Yetik reklama hiç gerek duymamış, bu sebeple de popülizme itibar etmemiş, ille de ben buradayım diye ne bağırılmış ne de birileri ile grup oluşturarak onları bağırılmış birisidir. Sanıyorum bu yönü ile günümüze pek uygun düşmez. Çünkü, günümüz insanı tavuk misali bir yumurta yapıp 7 mahalleyi ayağa kaldırmayı marifet sayar. Kendilerini böylece kabul ettirmenin gayreti içindedirler. Bu tavır ve üsluba Zübeyir Yetik hiç itibar etmemiştir. Zübeyir Yetik üretkendir. Vermiş olduklarının çok daha fazlasını verebilirdi. Hatta, piyasada yazar diye şöhret yapmış pek çoklarını siler geçirdi. Ama, onun işi yarış olmadı. Belki de günümüz insanının duyarsızlığı karşısında biraz içine kapandı. Küstü demeyeceğim. Çünkü, o küsme adamı değildir. Kırgınlıklarını bile içine gömen, kendi gönül dünyasının derinliklerinde yaşamayı, gülmeyi, hüzünlenmeyi, o derinlikte yaşamayı seven bir kişiliktir. Ama,

gerçek dostları ile birlikte olduğunda onun iç dünyasını açığa vurması çok kolay olur. Zübeyir Yetik gerçek bir dosttur. Öyle bir dost ki, çok nadir bulunan bir dost.”

Abdülkadir Özkan (Gazeteci, Yazar)

*

“Karanlıkta bir ışık kaynağı. Alim, arif, mütefekkir, mücadele ve dava adamı. Yalnız başına da yürüyebilen, onurlu, kararlı, inanç ve azim sahibi kurucu bir lider. Şefkat, nezaket, ilim, hikmet ve özveri sahibi büyük ve sürekli bir muallim. Nehirin suyuna takılmadan, varılan denizde yürüyen güzel bir insan. Eserleri, sözleri ve ömrüyle bir olan büyük bir adam. İbrahim’i, Şeyh Şamil’i bugünlere taşıyan, karanlıklara karşı sürekli uyarıcı. İbrahim (a.s)’in dostu ve gerçek hemşehrisi. Muhammed (s.a.v.)’in takipçisi. Sevgili hocam. Urfa ve Türkiye’de nesiller üzerinde teri ve fikriyle emeği vardır. Denizlere ulaşmayı başarmış uzun bir nehir, kokusuyla etrafına sevgi ve ışık saçan büyük bir muhammediye gülü. Ne mutlu onunla tanışanlara, ondan nasiplenene.”

Veysel Polat (Gazeteci)

*

“Dostluk denilen şey, yaşlıların birbiriyle kurduğu bir ilişki biçimi olmanın ötesinde bir şeyse eğer, Zübeyir Yetik benim için eski bir dosttur. Evvela çocukluğumun unutulmaz cümlelerinin sahibi, ilk gençlik yıllarımda yol göstereni olmuştur. İslam’ın bu toprakların dışından gelen cümlelerle seslendirildiği bir dönemde, yerli bir nefesin soluk alıp verişlerine şahit olmanın ne denli önem ifade ettiğinin farkına henüz vardığımı söylemem gerekiyor.”

Yusuf Armağan (Yazar, TV Programcısı)

Derleyen: Eyyüp Azlal, Memleket Edebiyat Dergisi, Ocak, 2007. “Yitik Bir Medeniyet ve Zübeyir Yetik” Özel Sayısı

Ailesinin Gözüyle Zübeyir Yetik



“Dünya tatlısı bir eşim var. Karıncayı incitmeyen harika bir insan. Kalemî çok kuvvetli. Hayata yeniden gelsem “bana kiminle evlenirsin” deseler, hiç tereddütsüz yine Zübeyir’le evlenirdim. Pırlanta ruhlu... 34 yıldır evliyiz. Bana her nişanlama ve evlenme yıldönümümüzde ve bir de anne olduktan sonraki her anneler gününde şiirler hediye eder. Ama onun bana en güzel ve en değerli hediyesi üç çocuğum; bunun için çok mutluyum ve ona müteşekkirim.”

Kamuran Yetik (Eşi)

*

“Canım Babacığım, bize her şeyin en güzelini veren, bizi biz olduğumuz için, yanlışlarımızla da olsa, hatalarımızla da olsa, bizi biz olduğumuz için seven, bizi yüreğiyle dinleyen, kalbindeki baba şefkatini gözleriyle gözlerimize gönderen, bize küçükken pastaların en güzellerini yapan, üçümüzü birden omuzlarında gezdiren (fotoğrafı bile var), çıkmazlarımızda çözümleri

önümüze sunup seçimi bize bırakan.. Bizlere Allah'ı böyle güzel anlatan ve öğreten, bizim bu kadar doğru insan olmamızı sağlayan, bizlere okumayı sevdiren, bizlerin böylesine güzel kalplere sahip olmamızı sağlayan canım Babam..”

Şeyma Yetik (Kızı)

*

“Umarım çocuklarım benim ailem gibi bir aileye sahip olurlar. Ben her şeyden önce onlara çok teşekkür ederim. Bir ailenin nasıl olması gerektiğini gösterdiler bana. Ben de ailemin bana yaşattığı gibi bir aile hayatını çocuklarıma yaşatmak isterim. Böyle gördüğüm için böyle olacağını düşünüyorum. Babamı çok çok seviyorum. Babamın huyları bana, daha doğrusu benim huylarım babama çok benzer. Ben kendimle çok gurur duyuyorum, babama çok benzediğim için. Annemi zaten çok seviyorum. O çok fedakâr çok olağanüstü bir anne. Sanki özellikle bizim için dünyaya gelmiş bir anne o. Ablam Şeyma, aramızda bir yaş var, bana tam bir ablalık yaptı. Saçımı tarayan, beni giydiren hep o



oldu. Kardeşim Şamil, o hayatımda herkesten farklı bir yerde zaten. Yani ona hiç kıyamam; o benim için bir tane. Ben şu anda buysam, sevilip sayılıyorsam, bunu büyüklerime borçluyum. Onlara teşekkürler ediyorum.”

Şeyda Yetik (Kızı)

*

“Zübeyir Yetik’in oğlu olmak demek doğar doğmaz mükemmel bir kütüphaneye sahip olmak, akla gelebilecek her konuda onlarca kitaba ulaşabilmek demektir. Her insan için çocukken babası dünyadaki her konuda inanılmaz bilgi sahibidir ya hani; Zübeyir Yetik’in oğlu olmak, herkesin aksine bu hissi kaybetmemektir, hatta büyüdükçe, daha kuvvetle hissetmektir zamanla. Zübeyir Yetik’in oğlu olmak demek, insanın birikiminden yararlanmak, görüşlerini duymak, felsefesini anlamaya çalışmak için fırsat kolladığı birisi ile 24 saat konuşabilme şansına sahip olmak, böyle bir durum karşısında şaşırarak demektir. Evet, ‘babam hayatının hangi zamanında bu bilgi birikimine sahip olmayı başarmıştır’ diye şaşkınlığa düşmektir. Hani herkes kaybolur ya zaman zaman, iyi insan olmanın yolunu arar. Kaybolmaların çok kısa sürmesidir, Zübeyir Yetik’in oğlu olmak. Çünkü o yanı başınızdadır; size ‘iyi insan’ı canlı olarak gösteren bir örnek olarak. Sorumluluktur, Zübeyir Yetik’in oğlu olmak. O’na layık olamamanın verdiği huzursuzluktur, zaman zaman. Ama gurur duymaktır aynı zamanda, ve her zaman; ve her zaman duyulan gururun huzursuzluğu bastırdığını hissetmektir, Zübeyir Yetik’in oğlu olmak...”

İmam Şamil Yetik (Oğlu)

Derleyen: Ahmet Polat, Memleket Edebiyat Dergisi, Ocak 2007; “Yitik Bir Medeniyet ve Zübeyir Yetik” Özel Sayısı.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

HAKKINDA YAZILANLAR



“Zübeyir Yetik’in yazdıklarına ve konuştuklarına baktığımızda gerçekte insan eksenli ve saf İslami anlayışın üzerinde durduğunu görürüz. Ben bunu yukarıda da söylediğim gibi havasını soluyup suyunu içtiği Urfa toprağına bağlıyorum. Zira her zaman İbrahimî değerler öne çıkaran ve bunun mücadelesini veren Zübeyir Yetik, bence bu topraklardan aldığı fikirleriyle yoğurup tekrar bu topraklara sunmuştur. O İbrahim gibi tevhidi esas alan, şirke bulaşmayan, Allah’ı dost bilen, İbrahim’in cömertliğiyle fikirlerini cömertçe herkesle paylaşan biridir. Bana göre onun düşüncesinde Hz. İbrahim Peygamberin ateşe atılışıyla ilgili kıssanın yeri büyüktür. Rivayet olunur ki, İbrahim Aleyhi selamu yakmak için Nemrut odun toplatır. Bütün hayvanlar odun taşırlar. Ve büyük bir ateş yanar.”

Mehmet Kurtuluş

Üstat Diyor ki

Necip Fazıl Kısakürek

“— Bizimkiler; ah bizimkiler, vah bizimkiler!.. Fikirde, sanatta, politikada ve aksiyonda onları kısa bir muayeneden geçirelim: Aralarında oluşlarını Büyük Doğu’ya bağlayabileceğimiz fikir ve sanatçıları, Sezai Karakoç, Mehmed Akif İnan, Erdem Beyazıt, Rasim Özdenören, Nuri Pakdil, Mustafa Yazgan, Mustafa Müftüoğlu... Bir grup içinde bulunmaksızın kendi tecellisini önü kalabalık bir vitrin içinde gösterebilen Ergun Göze... Birer kürsü sahibi, Şevket Eygi ve Kadir Mısıroğlu... Kendisine hiç bir tecelli zemini aramayan bir

tevekkül zarfına bürülü, sessiz ve sedasız ortada görünenlere su taşıyıcı fikir sakası Fethi Gemuhluoğlu... Profesörlerden, başta, Anadolu konferanslarımızın başlatıcısı sağlam ve emin, Dr. Süleyman Yalçın, ince ve derin Dr. Ayhan Songar, içli ve idrak sancılı Dr. Saffet Solak, dirayetli ve zevkli Nevzat Yalçıntaş, kendi âlemlerinde ve (forum)a sarmaktan kaçınır bir ruh haleti içinde Sabahaddin Zaim ve Selçuk Özçelik...

Dâva ağacımızın en cevherli tomurcuklarından bir Zübeyir Yetik, bir Ali Haydar Öztürk...

En vaitkârlardan bir Reşat Aksoy, bir Bahri Zengin...

Davaya dışarıdan ve uzaktan destek, Allah'ın, iç gözü daha iyi görsün diye dış gözünü kapattığı, sahici münevver Cemil Meriç...

Daha hatırıma gelmemiş ve kalemime sızamamış olanlar da bulunabilir.

Aralarında, “nâtık hayvan - konuşan hayvan” diye bilinen insanı “konuşmayan hayvan”, yani doğrudan doğruya hayvan derekesine indirici uydurma türkçe meraklılarından, büyük keyfiyet hummasına yabancı ve hareket mizacına küskün tiplere kadar nice kusurları bulunan bu örnekler, her şeye rağmen ümit dağarcığımızın ana unsurlarıdır; içlerinden ilk yemişlerini yeni yeni vermeye başlamış Mustafa Miyasoğlu ve Bekir Oğuzbaşaran gibi filizler de fişkırtma yolundadır. Ne çıkacaksa bunlardan, yüzleri ve adları bize ulaşamamış olanlardan ve aynı tohumun mahsulü olarak şu anda ana rahminde bekleyenlerden çıkacaktır.

İşte, Büyük Doğu teknesinin fikir ve sanatta en yetkin ve olgun hamur numunelerinden Mehmet Akif İnan, kendi öz nefis muhasebe ve murakabesini şu mısralarla vermek kudretini gösteriyor:

Anamı sorarsan Büyük Doğu'dur,
Batı ki, sırtımda paslı bıçaktır.”

Necip Fazıl Kısakürek, Bâbîâli, sayfa: 337-338, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul, 1975

Zor Yazmak, Kolay Yazmak

Rasim Özdenören

Yıllar öncesinde, İ.Ü. Gazetecilik Enstitüsü'ndeki derslerimizden birine, yazı çeşitleri adını taşıyan bir derse gelen Burhan Felek, bir münasebetle: “Ben çok kolay yazarım, demişti, yazacak o kadar çok konu var ki, çoğu zaman hangisini tercih edeceğime karar vermekte zorlanırım.” Felek’in dediği doğrudu, onun derste anlattıklarına bakarak da söylediklerinin doğruluğu kabul edilebilirdi. O, iki yıl aynı derse geldi ve iki yıl boyunca yalnızca bir tek cümle söyledi: “Doğru yazmak, iyi yazmak, güzel yazmak. Yazı önce doğru olacak, sonra iyi olacak, sonra da güzel. Doğru olmayan yazı, güzel de olsa, işe yaramaz.” Evet, iki yıl boyunca onun ağzından tamı tamına bunları dinledik, fakat bu cümlelerin içinin doldurulduğuna ve doğru yazının, iyi yazının ve güzel yazının ne anlama geldiğine ilişkin herhangi bir şey öğrenmemiz mümkün olmadı. Ama onun yerine Hindistan hatıraları ile Nasrettin Hoca fıkralarından bol bol nasibimizi aldık.

Kolay yazan, ama sireti de, sureti de asla Burhan Felek'e benzemeyen ikinci örneğim Zübeyir Yetik'tir. Akif İnan'la, bir defasında, Milli Gazete'de ziyaretine gittiğimiz Zübeyir Yetik: “Bana beş dakika müsaade edin, yazımı yazayım, sonra birlikte oluruz” dedi. Ben: “Sana tam beş dakika müsaade, dedim, beş dakikayı bir saniye geçerse burdan ayrılırsınız!” Zübeyir, odasına geçti ve hemen geri döndü, daktilonun şeridini değiştirmesi gerekiyormuş, dakikaları şerit değişiminden itibaren hesaba katmamızı istedi. “Peki” dedik. Ve kronometremizi, dediği andan itibaren çalıştırmaya başladık. Zübeyir, beş dakikanın dolmasına beş-on saniye kala, elinde bir daktilo sayfası yazılmış yazısıyla çıktı ve kâğıdı sallayarak: “İşte!” dedi. Ben bu manzaradan heyecanlandım, çünkü hiçbir zaman bu kadar kısa sürede, böyle bir yazı çıkartılabileceğini aklımın ucundan bile geçirmemiştim. Zübeyir: “Kolay, diyordu, bunlar gazete yazısı, gazete yazısı kolay yazılır.” Daha sonra biz de günlük gazete yazısı yazmaya başladık. Ama hiçbir zaman, bu kolaylıkta Zübeyir'in ulaştığı başarıya ulaşmam mümkün olmadı. Bundan sonra olacağı da benzemez. Zübeyir'den başka bir anı daha: Akif İnan'ın Türk Ocağı merkez müdürlüğü yaptığı sıralarda.. Bir gün, Akif'in odasında Yunus Em-

re'den söz açılır. Nuri Pakdil, Erdem Bayazıt, Akif İnan ve Zübeyir, derler ki, hadi herbirimiz yarım saat içinde Yunus üzerine birer yazı yazalım. Herkes bir odaya çekilir, yarım saat sonra yeniden Akif'in odasında buluşulacaktır. Yarım saat sonra odaya döndüklerinde, yalnızca Zübeyir'in beş on sayfalık bir yazı ile geldiği görülür, ötekilerinin kâğıtları boştur!

Ben, zor yazarlar sınıfındayım. Konuyu belirlemem belli başlı bir zamanımı alır. Sonra onu nasıl işleyeceğime karar veririm. Bu arada notlar alırım. Yazının başı ve sonu, nasıl işleneceği, önceden aşağı yukarı belirlenmiş olur. Yazmaya başlayınca da, önceki tasarımdan kolay kolay vazgeçmem ve kendimi serbest çağrışımlara kaptırmam. Yazarken aklıma gelen farklı fikirler olursa, onları ayrıca not eder, uygun düşerse başka bir yazı içinde onları ele alırım. Konunun bol oluşu da benim için önem taşımaz. Çünkü ben kendime göre bazı sınırlamalar içinde devinirim. Asla el atamayacağım konular vardır. Belki o konular üstünde de söyleyecek fikirlerim bulunabilir, ama öyledir diye ben gene de o konuya yanaşmaktan sarfı nazar ederim. İmdi, herkesin konu bolluğu içinde yüzdüğü ülkemizin şu ortamında, ben kendime göre bir konu bulup işlemekte güçlük çekiyorum. Bazıları için uygun bir konjonktür oluşturmuş bulunan idam konusu, işte tam da bu sebepten dolayı benim için kaçınılacak bir sebep teşkil ediyor. Çünkü benim fikirlerimle, konjonktürün hasıl ettiği ortamın talebi olan fikirlerin tesadüfen örtüşür gibi durduğu yerlerin olduğunu görüyorum ve bu görüş beni bu konudan uzak durmaya sevk ediyor. Bir de, kendini serbest çağrışımların akışına (ve bir bakıma kolaylığına) bırakmak istemeyen biriyle karşı karşıya bulunduğunuzu aklınıza getirirseniz, durumun vehameti daha da vuzuh kesbeder. Kolay yazamam ben, isim de kolay değil bu yüzden.

Yeni Şafak, 11 Temmuz 1999

Zübeyir Yetik

Cuma Ağaç

Düşünmeyi bilen, düşüneni seven,
seveni düşünen bir insan.

Ayrıntılarda tatlı tatlı gezinirken
esastan uzaklaşmayan dikkatli,
esasa değinirken
ayrıntıları kaçırmayan titiz bir insan.

Konuşurken “hitap” eden,
“hitap” ederken konuşan bir insan.

Düşünürken çok başka yerlerden
ve farklı açılardan bakan,
dinlerken ve anlarken
dinlediği
ve anlamaya çalıştığı insanlarla
aynı yerlerden
ve aynı açılardan bakan bir insan,

Baktığında gören,
gördüğünde
mutlaka bakan bir insan.

Soyutu irdelerken somutla el ele,
somutu irdelerken soyutla
gönül gönüle bir insan.

“Nefsinin yanında kötü,
Allah’ın yanında iyi,
insanların yanında
onlardan biri” olmayı
kendine yakıştırmış bir insan.

Hali yaşayan, halden anlayan
bir insan.

Hepimize YETİK;
kendine yitik,
bin insan
gibi bir insan.

Zaman gibi uzayan,
uzam gibi yayılan,
Yusufu Kenan gibi, Bedri zaman gibi,
Ali İmran gibi bir insan.

*Cuma Ağaç, Memleket Edebiyat Dergisi,
Ocak 2007; Sayı: 2 – 3.*

İbrahimî Anlayışın Peşindeki Aydın:

Zübeyir Yetik

Mehmet Kurtoğlu

Ülkeleri ve şehirleri şehir yapan değerler veya bunu tersinden söylersek, ülkelerin ve şehirlerin ortaya çıkardığı değerler vardır. Bu değerler sanat, edebiyat, düşünce veya askeri alanda olabilir. Her ne halde olurlarsa olsunlar, çıktıkları coğrafyadan beslenirler. Ve beslendikleri birikimi şahsiyetleriyle birleştirip, dönüştürüp yaşadıkları topluma yansıtırlar. Bunu yaparken de daha çok yolları kesilmek, önlerine engel konulmak istenir. Ama onlar tıpkı köpüğü taşıyan sular gibi görünmezler, çünkü onların kökleri her zaman derindedir. Bu derinliğinden dolayı onları yaşadıkları toplum anlamakta zorlanır. Fakat toplumu değiştirip dönüştüren de onlardır, fikir üretip sanat yapan da...

İşte bu anlamda başta Urfa olmak üzere ülkemizin büyük bir değeri olan Zübeyir Yetik'i anmamak mümkün değildir. Kendisiyle tanışma ve fikirlerinden faydalanma imkânı bulduğum Zübeyir Yetik, kelimenin tam anlamıyla büyük bir fikir ve aksiyon adamıdır. O, yazdığı kitaplar, ortaya sürdüğü fikirleriyle düşünce dünyamızı aydınlatırken, sendikal faaliyetleri ve çeşitli sivil toplum çalışmaları ile de büyük bir aksiyon adamı olduğunu göstermiştir. Kimsenin aklından geçmeyen Urfa'ya bir üniversite açılması düşüncesi de kendisinin, bunu eyleme dönüştürüp insanları bir araya toplayıp dernekleşme fikri de kendisinin. Yine sendikal hareketleri başlatan da kendisidir...

Bütün bunlara rağmen Zübeyir Yetik, vitrinde olmayı sevmeyen biridir. O Üstat Necip Fazıl'ın çevresinde bulunmuş ama hiçbir zaman onun doğrularını kendi doğrusu gibi kabul etmemiştir. Düşünün bir kere Üstat Necip Fazıl'da tasavvuf ağır basarken, Zübeyir Yetik'te felsefe ağır basar. Daha doğrusu kendi ifadesiyle Necip Fazıl'ın çevresinde bulunmasına rağmen, onun ayak kaldırdığı yere ayağını basan biri değildir. Oysa aynı dönemin arkadaşları olarak M. Akif İnan ile birlikte üstadın yanında bulunmuşlardır. Akif İnan'a baktığımızda Üstat Necip Fazıl'dan fazlasıyla izler buluruz. Hitabet, tasavvuf, şiir

ve ağabeylik! Ama Zübeyir Yetik'te onun tersine Kur'an eksenli bir İslam anlayışı mevcuttur. Mesela bugün bazı ilahiyatçı ve tasavvufçu ilahiyatçıların gözümüze Müslüman gösterdikleri Rene Guenon'un gerçekte Müslüman olmadığını, Guenoniyen Batınilığın İslam düşüncesiyle çeliştiğini söyleyen ve bunu müstakil bir kitapla, "İnsanın Yüceliği ve Guenoniyen Batınilık" ile ortaya koyan yine Zübeyir Yetik'ten başkası değildir.

Zübeyir Yetik'in yazdıklarına ve konuştuklarına baktığımızda gerçekte insan eksenli ve saf İslami anlayışın üzerinde durduğunu görürüz. Ben bunu yukarıda da söylediğim gibi havasını soluyup suyunu içtiği Urfa toprağına bağlıyorum. Zira her zaman İbrahimi değerler öne çıkaran ve bunun mücadelesini veren Zübeyir Yetik, bence bu topraklardan aldığı fikirleriyle yoğurup tekrar bu topraklara sunmuştur. O İbrahim gibi tevhidi esas alan, şirke bulaşmayan, Allah'ı dost bilen, İbrahim'in cömertliğiyle fikirlerini cömertçe herkesle paylaştan biridir. Bana göre onun düşüncesinde Hz. İbrahim Peygamberin ateşe atılışıyla ilgili kıssanın yeri büyüktür. Rivayet olunur ki, İbrahim Aleyhi selamı yakmak için Nemrut odun toplatır. Bütün hayvanlar odun taşırlar. Ve büyük bir ateş yanar.

Bu sırada bir kuş gagasında bir damla su getirip bırakır. Bunu görenler "Bu bir damla su bu ateşi söndürmez ki?" diye sorarlar. Kuş şöyle cevap verir: "Maksat dostluğumuz belli olsun" İşte bu kıssada olduğu gibi benim tanıdığım Zübeyir Yetik'te iyi ve güzel olan her şeyde benim de payım olsun diyerek hayatı boyunca iyi ve güzel olan bütün oluşumlarda yer almış, tavrını ortaya koymuştur. Biz Urfalıları onu anladığımızda (Çünkü onu en iyi bizim anlamamız gerektiğini düşünüyorum) öyle sanıyorum ki, bütün herkes anlayacaktır.

Urfa'yı ve dünyayı okuyan, bilgi birikim ve tecrübesiyle bizleri aydınlatan Zübeyir Yetik'i tanımak için fazla uzağa gitmeye gerek yok. 1960-70'li yılların Urfa'sında birkaç bilinçli kişiden biridir. Daha o dönemlerde Urfa'yı İbrahimi değerlerle doldurmanın mücadelesini vermiştir. Daha o zamanlar farkına varmıştır ki, "İbrahimi değerlerle Urfa'yı doldurmazsak başkaları gelir Nemrudî değerlerle doldurur." Daha o yıllarda bu şehrin sorunlarını tespit etmiş, çözümlerini sunmuştur. Ama ne yazık ki, Urfa halen kaldığı yerden devam et-

mektedir. Zübeyir Yetik'in fikir ve düşüncelerine baktığımızda onun Kur'an eksenli medeniyet tasavvuru ile hareket ettiğini görürüz. O gününbirlik olanın yerine kalıcı olanı tercih etmiş ve sırf bu yüzden eserleri hakkıyla anlaşılmamıştır. Taşrada yazıp çizerken folklorik unsurlara ve yerelliğe takılıp kalmamış, yerel unsurları nasıl evrensel mesajlara dönüştüreceğinin mücadelesini vermiştir. Urfa'yı İbrahimî bir anlayış, medinevarî bir şehir olarak tasavvur ederek nasıl sürülüp değiştirileceğine işaret etmiştir. Kendisiyle dostluğum süresince vakıf olduğum bir diğer özelliği bütün Sivereklielerin tersine, o Siverekli olmaktan daha çok Urfalılığını öne çıkarmış biridir. Bunu iki anlamda söylüyorum. Birincisi Siverekli ben Urfalıyım demez, hep Siverekli olduklarının altını çizerler. İkincisi, Siverek'te kalarak düşünce adamı ve sanatçı olanı pek nadirdir...

Çünkü Siverek'in bütün sanatçıları Siverek'ten çıktıktan sonra ancak sanatçı ve aydın olabilmişlerdir. Yani topraklarından koparak sanat ve düşünceye ulaşabilmişlerdir. Hiç unutmuyorum yine Zübeyir Yetik gibi Siverekli olan yakın dostum ve ağabeyim şair-yazar M. Ragıp Karcı ile Ankara'da Çankırılıların bir toplantısına iştirak etmiştim. Ragıp ağabey hem iyi bir şairdir, hem de iyi bağlama çalar. Oradaki Urfalı olduğundan dolayı kendisinden Urfa yöresine ait türküler çalmasını istediklerinde, ben Urfa türkülerini pek beceremem ama başka yöreleri çalabilirim demişti... Urfa veya Siverek fark etmez ama bütün birikimini dışardan almıştı Ragıp ağabey. Zübeyir Yetik ise Siverek-Urfa ekseninde kendi köklerinden hareketle bir düşünce biçimi geliştirmiş hatta bunu "Her Nemrud'a Bir İbrahim" olarak ele almıştır. Onun entelektüel anlamda en belirgin özelliği metinleri farklı okuma ve yeni fikirlere kapı aralamasıdır. Bunu hem kutsal kitaplar üzerinde hem de felsefi eserler üzerinde çok güzel ortaya koymaktadır. Kur'an'dan yola çıkarak yazdığı Yeryüzünde Kötülük Odakları ve Guenoniyen felsefenin eleştirisi kitapları böylesine bir bakışın ürünüdür.

Konferansları ve kitaplarıyla tanışmam 80'li yıllara dayanırken, kendisiyle bizzat tanışıklığım 90'lı yılların sonuna rastlar. İstanbul'da İSKİ'de çalıştığı ve Sendikacılık yaptığı dönemde tanışmıştım. Tanıştığım günü ise hiç unutmuyorum, zira o gün güneş tutulması olmuştu. Biz o sırada kendisiyle birlikte Kumkapı'daki Sendika binasında

beraber idik. Bana “güneş tutulduğunda iki rekât namaz kılalım” dedi. Birlikte iki rekât namaz kıldık. Uzun bir süre sohbet ettik. İlk röportajımı ben orada yapmıştım. Güneş tutulmasından birkaç gün sonra 17 Ağustos 1999 Marmara depremi olmuştu. O deprem gecesi sanki kıldığım o namazdan cesaret alarak gayet sakin davranmış, tevekkül içinde sokağa çıkmıştım. Oysa sokak ve balkonlardaki insan ağlamalarını, feryat ve figanlarını görünce ancak olayın vahametini anlayabilmişim...

Zübeyir Yetik gibi birikimli, derinlikli ve bir o kadar güzel insanlarımızı yaşarken tanımalı, anlamalı ve değer vermeliyiz. Yoksa elimizdeki kıymetleri kaybettikten sonra meth-ü senalar yapmak bana çok da anlamlı gelmiyor...

*Mehmet Kurtoğlu, Memleket Edebiyat Dergisi,
Ocak 2007; Sayı: 2-3.*

Kadim Dost Zübeyir Yetik

Halil Biner

Ben Zübeyir Yetik Bey'i, hafızam beni yanıltmıyor ise, ta 1965-1970'li yıllardan beri, henüz çiçeği burnunda bir delikanlı iken tanıyım. Hatta Zübeyir'i Necla adındaki bir tanıdığım hemşire hanımla baş göz edecektim. Kader değilmiş. Çok güzel sevimli bir kızcağız idi. Bunu anlatmakla Zübeyir'le samimiyetimizi belirtmek istedim.

Ben kendilerini ilk gördüğümde gözlerinden zekâ fışkıran, konuşurken cümlelerinde armonik bir lezzet, bir şiir melodisinin ruhlara döküldüğü adeta bir çağlayan hissi veren yeteneğini hissetmiştim. Nitekim konferans, konser, tiyatro gibi açılışlarda irticalen yaptığı konuşmaların herkes tarafından takdir edildiğini de hatırlıyorum. İyi bir hatiptir desem, mübalağa yapmış sayılmam.

Zübeyir ile ülfetimiz zamanla ilerledikçe bu dostluğumuz durgun bir göle atlan taşın meydana getirdiği gittikçe büyüyen halkalar gibi zenginleşiverdi. Dolayısıyla Allah selamet versin şair ve edip Mustafa Ayhan Abamor, ilahiyatçı öğretmen Kemal Selçuk, Emin Beyazgül, Abdülkadir Öncel, Merhum Av. Mahmut Mancı, Terzi Merhum Ekrem Kara, Kitapçı Merhum Eyyüp Karakeçili, Merhum Mehmet Yeşilnacar gibi arkadaşlar bu halkadan pırıltıları oluşturuyordu. Ben bu değerli dostlarla bazen hüznü bazen neşeli günler geçirdiğimi hatırladığımdan şu satırları yazarken dudaklarımda gayr-ı ihtiyari eski bir şarkıyı mırıldanıyorum:

*“Hayal içinde akıp geçti bunca yıl hüznün gibi
En eski hatıralar daha henüz dün gibi”*

Doğruyu söylemek gerekirse ben Zübeyir Bey'in bana lütfettiği kendi eseri olan “İnsanın Yüceliği” adındaki kitabını okuyunca gözümde o daha da devleşti. Şairin

*“Cihanara cihan içredir arayı bilmezler
Ol mahiler ki derya içredür deryayı bilmezler”*

Deyişi gibi ben de kendi kendime “Zübeyir Yetik ile bunca yıl bir arada bulunduğum halde demek dostumu layıkıyla tanımamışım” diye düşünmüştüm.

Zübeyir Yetik, gayet kibar, hem nazik hem nazenin bir kimliğe sahip, sevecen bir insandır. Onu layıkıyla anlatamamak doğrusu bana giran geliyor desem yeridir. Kendisi şair-yazar hatip ve natıka sahibi bir dosttur. Ben şahsen böylesi bir dostum olması itibarıyla gurur duyarım. Daima eşi az bulunur vefakar aynı zamanda lütufkar bir meziyetiyle örnek bir insan Zübeyir.

Hz. Ali’nin bir vecizesi ile yazımı noktalamak istiyorum. Şöyle ki Hz. Ali, “*Evladınız sizin eserinizdir*” diye buyuruyor. Ben iyi hatırlamıyorum ama yaklaşık beş on sene önceydi. Zübeyir Bey’in halen Şikago’da yardımcı profesör oğlu İmam Şamil, o yıllarda okulu galiba Türkiye birinciliğiyle bitirmişti. Bir televizyon kanalından muhabirler Zübeyir Bey’in evine kadar gelerek söyleşi yapmışlardı. Ben bu hoş manzarayı görünce kendi evladım başarı göstermiş gibi sevinmiştim. Zira Batılı bir fikir adamı olan George Herberl’in “Bir baba yüz öğretmene bedeldir” dediği gibi Zübeyir Yetik’in de eseri olan evladının bu yüksek başarısı da, Zübeyir’in nasıl bir baba olduğu kadar, bu yazdıklarımın ne bir mübalağa ne de bir rüşvet-i kelim olmadığını, gerçeklerin ifadesi olduğunu gösterir, zannediyorum.

**Halil Biner, Memleket Edebiyat Dergisi,
Ocak 2007; Sayı: 2-3.**

Ağabeyimiz Zübeyir Yetik

Ahmet Kaytan

Bundan önce bültenlerimizde sendikacılıkla ilgili birkaç yazı yazmıştım. Ama, yazar ve şairliğinin yanında, yaşadığımız coğrafyada siyasi gelişmelere karşı yeni bir mücadelenin başlangıç noktası, ya da yeniden özü dönüş çalışması başlatan/başlatanlara olan, misyon sahibi, hayatını sivil toplum kuruluşlarına vakfetmiş bir ağabey ve fikir adamı için edebiyat duayenlerinin yer alacağı bir dergiye yazı yazmak; işte heyecanımdır.

Şairleri, yazarları, gazetecileri velhasıl iyilik ve güzellik adına mücadele eden tüm insanları seviyorum; onlarla birlikte olmaktan da çok mutluyum. Onlarla çalışmak, aynı yerde yazı yazmak... İşte bu duygularla yazıyorum.

Zübeyir ağabeyi hep dostlarından duyardık. İlk bahsini açan eski belediye başkanımız ve milletvekilimiz İ. H. Çelik idi sanırım. 1960’larda Urfa’da yapılan çalışmaları anlatırken gönül dostlarının, odalarda, sıra gecelerinde ve derneklerde yaptığı çalışmaların meyvesi olan değerli şahsiyetlerin nerelerden, kimlerin yönlendirmesi ve sahip çıkmasıyla bu günlere geldiğini duyuyor, içten içe dualarımla birlikte “Böylesi çalışmaların devamı neden yok” diyordum.

İlim irfan yuvaları diyebileceğimiz yerlerden mezun olanlar, bu çalışmalara neden devam etmediler diye de hayıflanıyordum. Bazı çalışmalar vardı elbette. Ama yeterli değildi.

Hayıflanmam pek de uzun sürmedi diyebilirim. Yetişenler eksik bıraksa da “yedi güzel adam”dan biri olan ağabeyimiz kolları sıvamış, çalışmaları devam ettiriyordu. Tıpkı mücadelesini yıllar önce işçi sendikacılığında yapan Zübeyir ağabey gibi.

Zübeyir ağabeyle tanışmamız, Memur-Sen’in kurucu genel başkanı hemşerimiz şair, yazar, sendikacı ve Zübeyir ağabeyimizin de mücadele arkadaşı merhum M Akif İnan’ın sendikacılığa bizleri davet etmesi sürecinde başladı. Memur Sen konfederasyonuna bağlı Bem-

Bir-Sen sendikamızın genel başkanlığını yaptığı sırada ben de Şanlıurfa il başkanlığı görevini yürütüyordum.

Sivil Toplum kurumlarında hizmet eden insanların hep şeref aldıkları muhakkak. Ancak bazı seçkin insanların şeref katması nadir de olsa söz konusu olmuştur. Nitekim Zübeyir ağabey “Doğal hukuktan hareketle her türlü oligarşiye karşı çıkararak katılımcı demokrasiye ulaşmak” ifadesini kullanarak Hakk’ın insanoğluna bahsettiği Hak’ların mücadelesinin yapıldığı, ülkemizde özünden koparılmış insanların her türlü baskı unsurlarına karşı, mevcut sivil toplum kuruluşlarına sahip çıkması gerektiğini vurgulamıştır.

“Biz İnsanları kendimize değil, bizim doğrularımıza değil, insanlığın ortak değeri olan Evrensel hukuka ve onun uzantısı olarak insan haklarına riayete çağırıyoruz” diyerek sendikamızın misyonunu ortaya koymuştur.

Zübeyir Yetik sivil toplum kuruluşlarına dolayısıyla sendikamıza şeref veren ender şahsiyetlerden biri olma özelliğini sahiptir. Onun gelişyle kurumsal anlamda yeniliklere imza atma dönemi başlamış. Aynı dönemde kurucu Genci Başkanımızın vefatı ile boşalan Memur-Sen Genel Başkanlık makamına gelen Zübeyir Yetik’i, ömrü boyunca hep mücadele ettiği güçler, kendilerine potansiyel tehlike olarak görmüşlerdir. Geçmişte yazdığı bir kitaptaki ifadelerden dolayı ulusal medya tarafından adeta bir linç politikacı izlenmesi sonucu, kendi isteğiyle kurumun menfaatini düşünerek, istifa ettiğinde adeta yüreğimizden bir parça kopmuştu.

Sendikadan ayrıldı ancak bizden hiç ayrılmadı. Sivil toplum kuruluşlarının önemini ağabeyimiz ile yaptığımız gezi ve toplantılarda kavradım diyebilirim.

Sendikacılıkta iki güzel adam: M. Akif İnanc ve Zübeyir Yetik.

Mücadeleleri, yüklendikleri misyon, kurumlarımıza getirdikleri vizyonla, Memur-Sen Konfederasyonu bugün Türkiye’nin en etkili Sendikası/Sendikacılığını yapmaktadır.

Saygıdeğer ağabeyim, fikir adamı Zübeyir Yetik'in Şanlıurfadaki programlarıyla ilgili sorulduğunda onu "Ahmet bilir" diyerek şahsıma gösterdiği mütevazılığı tüm hayatında uyguladığına gezilerimiz sırasında şahit oldum.

Kendileriyle birlikte olmaktan şeref duyduğum Genel Başkanımın on yıllık bir süreçte yaşadığımız güzellikler o kadar çok ki, bu güzellikleri en son katkı sundukları Memur-Sen konfederasyonunda görmekteyiz.

Saygıdeğer Hocam, Ağabeyim! Mücadeleniz bu günlerde etkisini göstermeye devam ediyor. Gönül dostlarınızla bir arada olmaya devanı etmeniz biz mutlu etmekte ve ben sizlerle birlikte olmaktan çok mutluyum.

İyi ki varsınız.

*Ahmet Kaytan, Memleket Edebiyat Dergisi,
Ocak 2007; Sayı: 2-3.*

Fikirle Aksiyonu Birleştiren Adam: Zübeyir Yetik

Abdullah Yıldız

İsmi, eserlerini, yazılarını yıllardır tanıyor olmama rağmen cismen tanışmamız Bursa'da Nihat Armağan ağabeyin cenazesinde mümkün olabiliyordu. Akif İnan, Nihat Armağan, Zübeyir Yetik üçlüsünden geriye Zübeyir Ağabey kaldı. Köklü dostlukları Urfa Lisesinde başlayan, hepsi de fikir, kalem ve kitap erbâbı olan üçlünden ahirete ilk göçen merhum Akif İnan olmuştu. Bursa'da yağmurlu bir ikinci vakti kıldığımız cenaze namazıyla Nihat Ağabeyi de birlikte yolcu etmiştik Dâr-ı Ukbâ'ya...

Zübeyir Ağabeyle söyleşmek, bir tecrübeyi aktarmak veya bir dönemi konuşmak kadar bir bakıma bu üçlünün ortak öyküsünü de anlatmak demek...

Daha ilk muhatap olduğumda nezaket ve nezahet telkin eden üslûbu dikkatimi celbeden Zübeyir Ağabey, Araştırma ve Kültür Vakfı'nın Fatih'teki konferans salonunda 'Geçmişten Geleceğe Ko(nu)şanlar' programına katılmayı yine o nazik üslûbuyla kabul etme inceliğini gösterdi. Bu keyifli sohbeti Umran okuyucularıyla paylaşmamak doğrusu haksızlık olurdu...

Urfa Lisesinden Yola Çıkan Üç Dava Adamı: Akif İnan, Nihat Armağan, Zübeyir Yetik

1941 Siverek doğumlu olan Zübeyir Yetik, ilkokulu Ceylanpınar'da, ortaokulu Siverek'de, liseyi de Urfa'da okumuş. Merhum Akif İnan ve Nihat Armağan'la orada "dava arkadaşı" olmuşlar. Birbirleriyle tanışmaları ise ilginç bir tevafuk: Zübeyir Ağabey, bir gün okulun bahçe duvarına yaslanıp ya Serdengeçti veya Büyük Doğu okurken rahmetli Nihat Armağan gelir; kendisinin de bu dergileri okuduğunu, ama böyle uluorta okumasının doğru olmadığını hatırlatır; ardından onu aynı dergileri okumakta olan rahmetli Akif İnan'la tanıştırır. Sonra kendileri gibi düşünen, okuyan birkaç arkadaş daha bularak haftada bir toplantılar yapmaya başlarlar. Güncel konuları tartışmaktan, okudukları kitap veya makaleleri tartışmaya,

hitabet yeteneklerini artırmak için münazaralar yapmaya kadar çok yönlü ve dolu geçen bu toplantılar, ekibin fikren ve rûhen yeti-şip gelişmesinde büyük faydalar sağlar. Akif İnan bir olay nedeniyle Maraş Lisesine gitmek zorunda kalırsa da ilişkileri devam eder...

Zübeyir Ağabey, liseyi bitirip bir süre Ankara Hukuk Fakültesi'ne devam edecekse de, sonradan Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne girecek ve 1977 yılında bu okuldan mezun olacaktır. 1990'da ise, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme İktisadi Enstitüsü İş İdâresi Programını bitirecektir.

Üç dava arkadaşının bundan sonraki yaşam serüvenini, her birini rahmet ve duâ ile anarak, muhtasar bir ifadeyle şöyle özetliyor Zübeyir Ağabey: “Cenab-ı Hakk'ın hoş bir takdiri; Akif Ankara'ya yerleşip Hilâl Dergisi'nin başına geçti, Nihat İstanbul'da Hilâl Yayınları'nın başına geçti, ben de üçüncü büyük şehir olan İzmir'de gazeteciliğe başladım.” Ve tabir yerindeyse, bu davanın ‘üç silahşorunun’ kadim dostlukları mezara kadar sürecektir.

Onların zor ve sıkıntılı ortamlarda kendilerini inşâ yöntemleri, aralarında kurdukları dostluklar, mücadele azimleri, davaya hizmetleri yeni nesiller için ‘örnek olmalı’ diyorum; Zübeyir Ağabey tevazu göstererek ‘ibret ve ders olmalı dersek daha iyi olur’ diye düzeltiyor. Ama hakikat şu ki, İslâmî düşünce ve fikir hayatının, İslâmî neşriyatın bugünlere gelmesinde sözünü ettiğimiz üç dava adamının ve daha nicelerinin unutulmaz emekleri, katkıları var; bu yüzden de kendilerini minnetle, rahmetle anmak görevimiz.

Zübeyir Yetik Ağabeyin “Tevazu” ile Başlayan Yazarlık Serüveni

Kalemle ilk ilişkisini şiirle kuran Zübeyir Yetik'in ilk yazısı da 1958 yılında Urfâda yerel bir gazetede yayınlanmış; Gazetenin adı Demokrat Türkiye, yazının başlığı ise, “Tevazu”. Hayatını neredeyse bu kavram etrafında şekillendiren Zübeyir Ağabeyin, yıllar sonra İzmir'de Din Görevlileri Derneği'nce çıkarılan Müslümanın Sesi dergisinde yayınlanan ilk yazısının başlığı da yine aynı olacaktır: “Tevazu”.

Merakım üzerine Zübeyir Ağabey, İzmir'de gazetecilik mesleğine nasıl başladığını anlatıyor: Daha Urfâda iken bir gazete çıkarmayı

hep düşler dururmuş... İzmir'e gittiğinde, çeşitli gazetelere başvuru-da bulunup iş talep etmiş. Nihayet, haftalık bir gazetede (Demokrat Akdeniz) sayfa sekreterliği ile işe başlamış ve -gazetecilik tabiriyle-mürekkap kokusuna bir kez alışınca da bir daha bırakamamış bu mesleği...

Tevazu ile başladığı yazarlık serüvenini tevazu ile sürdüren Zübeyir Ağabey, gerçekten de hâli ve kâli ile tevazu sahibi bir büyüğümüzdür; handiyse 'yürüyen tevazu'dur.

Demokrat Akdeniz'in Yazı İşleri Müdürü, görevinden ayrılınca, gazetenin patronu bu görevi Zübeyir Ağabeye teklif eder. Yazı İşleri Müdürlüğü, bir yayın organında neşredilen herşeyin sorumluluğunu üstlenmeyi gerektirir; kendi ifadesiyle, "Demokles'in kılıcının sürekli tepenizde sallandığı o yıllarda yazı işleri müdürlüğü yapmak, bir bakıma kelle koltukta dolaşmak" demektir. Patronun teklifini "bir şartla kabul ederim" diye cevaplar Zübeyir Ağabey; "gazetenin muhtevası üzerinde etkili olmama müsaade ederseniz." O da zor durumda olduğu için bunu kabul eder. İlk iş olarak olumsuz iki seri romanın yayını keser, ardından gazetede "Din ve Ahlak" köşesi oluşturur ve gazetenin muhtevasını tamamen değiştirir. Gazetenin ekonomik durumunun iyi olmamasına, maaşının son derece sınırlı olmasına rağmen, sabır ve sebatla yazıp çizmeye, davasını anlatmaya devam eder. Ertesi yıllarda İzmir'de münteşir Adalet ve Fedai dahil Türkiye çapında yayınlanan Oku, Toprak, Komünizmle Mücadele, Hilâl gibi bir çok dergide de yazıları yayınlanmaya başlar.

1961-65 yıllarında İzmir, 1965-66 yıllarında Ankara'da çeşitli gazete ve dergilerde -her kademedede- çalışan Zübeyir Yetik Ağabey'in, bu dönemde yazı ve eylemlerinden ötürü, toplam 400 yıl hapis istemiyle hakkında 100 kadar dava açılır. Bu davaların büyük bölümü 163. maddedendir; diğerleri ise 'halkı galeyana getirmek, isyana teşvik etmek' türünden suçlamalarla açılan davalardır; ayrıca 27 Mayıs 1960 Darbesiyle iktidardan uzaklaştırılan Demokrat Parti iktidarının mensup ve icraatlarını, kötölemek hariç, herhangi bir haber ya da fotoğraf konusu yapmak sebebiyle suçlu duruma düşebildikleri Tedbirler Kanunu dolayısıyla gazeteciler aleyhinde çok sayıda dava açılabilirdi için, bütün bunlar üstüste binmiş ve dava dosyalarının

sayısı böylesine şişmiştir... Zübeyir Ağabey, bu davaların bir bölümünden beraat edecek, bir bölümü de çıkan af yasasıyla “sonuçlarıyla birlikte” ortadan kaldırılacaktır...

Söylem - Eylem Birlikteliği

ile pratiği birleştiren, birlikte yürüten nadirâtta bir adamdır; kelimenin tam anlamıyla da ‘adam gibi adam’dır. Daha Urfa’da iken düşlediği şeylerden biri gazete çıkarmak, diğeri de dernek kurmaktır. İzmir’de gazeteciliğe başladıktan hemen sonra, birlikte faaliyet yapabileceği insanları aramaya koyulur...

Bir gün Basmane’den geçerken kocaman bir levha görür: İzmir Türk Ocağı. Derhal dalar içeriye. O zamanlar, ‘milliyetçi ve mukaddesatçı’ düşünceye mensup olanların -İslâmî duyarlılık sahiplerinden ulusçu zihniyete sahip olanlara kadar böyle isimlendirilenlerin- uğrak yerleridir Türk Ocakları... Ocak başkanı merhum Kemal Fedai Coşkun’le tanışır. (K.Fedai Coşkun, bir ara Fedai Dergisini çıkaran erbâb-ı kalem bir fikir ve dava adamıdır.) Zübeyir Ağabeyin cevvaliyeti, gayreti kısa zamanda Kemal Bey’in dikkatini çeker ve onu Gençlik Kolları Başkanlığına getirir...

İzmir Türk Ocağı Gençlik Kolu Başkanı olarak konferanslar, haftalık seminerler, kitap tartışmaları gibi bir seri etkinlik düzenler Zübeyir Ağabey. Necip Fazıl Kısakürek’ten Mustafa Yazgan’a kadar birçok yazar ve fikir adamının İzmir’de konferans vermesini sağlar. Böylece, gençlerin fikren gelişmelerine zemin hazırlar... O dönemde ilgilediği ve Ankara’da da irtibatını sürdürdüğü gençlerden biri de şu anki Kültür Bakanımız sayın Atilla Koç’tur...

Sonraki yıllarda da söylem-eylem birlikteliğini sürdürecektir Zübeyir Ağabey.

Şanlı Urfa’da öğretmenliğe başladığında; bir taraftan yerel gazetelerde yazılar yazacak, öbür taraftan da bir grup gencin sanat ve düşün alanındaki çalışmalarına katkıda bulunacaktır. Yine o yıllarda “Türk Ocağı” Urfa şubesini, “Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti”ni, “Harran Üniversitesi Kurma Derneği”ni kuracak, yönetimlerinde bulunacaktır. Ayrıca, TÖS’e karşı “Öğretmenler Sendikası”nın Urfa

şubesini faaliyete geçirecek ve başkanlığını yapacaktır. Ve bir bayan öğretmen hakkında “başörtüsü”nden ötürü başlatılan kovuşturmadaki savunma ve eylemleri sonucu 1968 yılında meslekten uzaklaştırılacaktır...

Ertesi yıllarda Çığır Yayınlarını kurup bir süre genel müdürlüğünü üstlenmesi, çeşitli kentlerde konferanslar vermesi ve özellikle sendikacılık çalışmaları da Zübeyir Ağabeyin söylem-eylem birlikteliğinin çok önemli göstergeleridir: “Öz-Metal-İş Metal İşçileri Sendikası” ile “Hak-İş İşçi Sendikaları Konfederasyonu”nun kuruluşlarında bulunup ilk yöneticileri arasında yer alan Zübeyir Ağabeyi, daha sonra Bem-Bir-Sen (Belediye ve Mahalli İdare Çalışanları Birliği Sendikası) Genel Başkanlığı ve Memur-Sen Genel Başkanlığını yaparken görüyoruz. Malum basının, özellikle “İslâm Savaşçısına Notlar” kitabından cımbızla cümleler seçip alarak başlattığı linç girişimi sonucu Şubat 2000’de Memur-Sen Genel Başkanlığından istifa etmek zorunda bırakılan Zübeyir Ağabey, çeşitli bürokratik kademelerde de sürdürdüğü çalışma hayatını, son olarak deruhte ettiği İSKİ Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü görevi ile noktalayacaktır.

Biz, Zübeyir Yetik Ağabey’i, daha çok fikir dünyamızdaki hizmetleriyle tanıyoruz. Onun gazetecilik ve basın-yayın dünyasındaki çalışmaları bizim için önem ve öncelik arzeder. Bu sebeple, İzmir’de başladığı gazetecilik serüveninin izini sürmeye devam edelim:

İzmir’den Ankara’ya, Oradan İstanbul’a; Milli Gazete Yönetimine...

Zübeyir Yetik’in Ankara Hukuk Fakültesi sınavını kazandığı yıl, çalıştığı gazetenin (Adalet) patronu da (Osman Zeki Efeoğlu) İzmir’den milletvekili seçilince her ikisi de Ankara’nın yolunu tutarlar. Dahası patronu, gazeteyi de Ankara’ya taşımaya karar verir. Böylece, gazetecilik faaliyetine Ankara’da devam eder Zübeyir Ağabey...

İslâmî camianın basın sektöründe pek varlık gösteremediği, dolayısıyla gazetecilik mesleğini icra edenlerimizin de nadir olduğu 1970’li yıllarda Milli Görüş Hareketinin yayın organı olarak Milli Gazete yayın hayatına başlar. Öğretmenlik, belediyecilik, bankacılık, serbest muhasebecilik gibi işlerde çalışsa da, esas itibariyle mürekkebin ta-

dını almış bulunan ve kanında gazetecilik olan Zübeyir Ağabey, Milli Gazete'den üst üste teklifler alır; ama şartları tetabuk etmediğinden teklifi bir türlü kabul etmez. Nihayet 1974'te yapılan son teklifi hiç tereddüt etmeden kabul ediverince, teklifi getiren Hasan Aksay da hem sevinir hem de şaşırır. Zübeyir Ağabeyin Milli Gazete'nin Genel Yayın Müdürlüğü'ne getirilişini kendisinden dinleyelim:

“1974'te Urfâda bir ‘serbest muhasebe bürosu’ açmıştım. Tam o sırada hayırlı bir iş için İzmir'e gittim. İzmir'de serbest muhasebecilik yapan çok yakın bir dava arkadaşım, ikinci bir muhasebe bürosu açtığını söyleyerek bu büroyu müşterileriyle birlikte bana devretmeyi teklif etti. Ben de ‘düşünüyüm’ dedim. Şartlar İzmir'e gitme yönünde geliyordu. Hatta Urfâdaki evimi satıp İzmir'den ev almak için gerekli girişimleri bile yapmıştım... Durum bu minval üzere idi ki, bir gün eve giderken rahmetli Akif İnan'ın amcaoğlu Mehmet İnan'a rastladım. Birbirimize hal-hatır sorduk; çoluk-çocuktan söz ettik. O ara oğlu Hayatî'yi Ankara'ya anneannesinin yanına gönderdiğini söyledi. Ben de ‘iyi olmuş, tatil yapar’ deyince; ‘hayır tatil için değil’ dedi; ‘büyük şehirde çocukların tahsil imkânı daha büyük, memlekette ise durum başka’ diyerek de gerekçesini açıkladı... Eve geldim; o zaman biri 4 aylık, öbürü 16 aylık olan çocuklarıma baktım; derhal Mehmet abinin sözleri aklıma geldi. O an İzmir hazırlığımı da akledemeyip, kendi kendime, ‘yâ Rabbi, ben bu çocuklarım için büyük bir şehirin imkânlarından nasıl yararlanabileceğim; oralarda yakınlarım filan da yok...’ diye düşünürken tam o esnada telefon çaldı. Ahizeyi kaldırdım, karşımdaki Hasan Aksay'dı; ‘Yahu gel artık kabul et de Milli Gazete'de beraber çalışalım’ dedi. Ben de ‘olur’ dedim. ‘Şartın ne?’ dedi. ‘Şartım yok’ dedim. (Az önce çocuklarının geleceği için Rabbine duâ eden adam şart ileri sürebilir mi?) Hasan Aksay da eminim şoke olmuştu. ‘Hiç durma, gel’ dedi ve böylece İzmir yerine İstanbul'a geldik. Nasib böyleymiş...”

Zübeyir Ağabey, sorum üzerine devamla; ‘Erbakan Hoca'yla Odalar Birliği ve Bağımsızlar Hareketi döneminden beri tanışık olduğunu, o yıllarda Tevfik Paksu'nun Maraş'tan milletvekili seçilmesi için Urfâdan bölgeye giderek çalışmaları organize ettiğini, Paksu seçilemeyeceği o seçimde Necmeddin Erbakan'ın yanında on milletvekilinin daha bağımsız olarak parlamento'ya girdiğini...’ anlatıyor. Milli Gazete'de

ise, ilk olarak Genel Yayın Müdürü ve birinci sayfa yazarı olarak çalışmaya başladığını, 1976 yılında “köşe yazarlığı”na geçtiğini ve bu işi birkaç dönem halinde 1984’e kadar sürdürdüğünü; aynı yıllarda bir yandan da Yeni Devir’e haftalık yazılar yazdığını öğreniyoruz. Zübeyir Ağabey, sonraki yıllarda Akit Gazetesinde de 2002’ye kadar haftalık yazılarını sürdürecektir...

Necip Fazıl Kısakürek’in ‘Has Odası’nda...

Zübeyir Ağabeyin gazetecilik yıllarında üstad Necip Fazıl’la tanışıklığı bulunduğunu ve Büyük Doğu’nun bir dönem yayına hazırlanmasını birlikte yürüttüklerini okumuştum. Merakımı yenemiyor ve bu konuyu da aydınlatmasını istirham ediyorum kendisinden. Gözleri parlayarak: “Üstadla gıyabî tanışıklığımız hayli eskidir; vicahî tanışıklığımız ise daha sonradır” diyerek başlıyor anlatmaya: “1957-58’lerdeydi... Urfadan üstada bir şiir göndermiştim. Üstad, bu şiiri Büyük Doğu’nun okuyucular köşesinde yayınlamış ve benim için çok değerli, çok iltifatkâr bir cümle kullanmıştı: ‘Seni, manevî kanımdan öz evladım olarak selamlıyor ve alnından öpüyorum.’ Gıyabî tanışıklığımız böyle başlamıştı. Sonra, kendilerini İzmir’e konferans için davet etmiştim; böylece vicahen de tanışmış olduk. Ankara’da bulunduğum yıllarda ise, üstad Ankara’ya geldiğinde, -kendî tabiriyle- onun ‘has odasında yer alan kimseler’ olarak mutlaka birlikte oluyorduk. Ben Urfada iken de, İstanbul’da Milli Gazete’de çalıştığım zamanlarda da ilişkimiz sürdü. Hatta üstadın gazetede yazmasını sağlamaya çalıştım, ama yönetime kabul ettiremedim...”

Tam bu arada, üstatla yaşadığı bir anısını bizimle paylaşmasını rica ediyorum. Kırmıyor: “Üstadın siyasi çizgi olarak nerede durduğunu anlamamıza yardımcı olması bakımından iki kısa hatıramı aktarayım: Sanırım 1965-66’lar... Alparslan Türkeş’in üstadı kendi tarafına çekmeye çalıştığı sıralardı... Üstadın kendi saflarında yer alması, ülkücü gençliği yetiştirmesi vs. için ısrar edip duruyordu. Üstat, bir deklarasyon hazırlayıp kamuoyuna ilan etme şartıyla böyle bir işe girme eğilimindeydi. Biz ise, bir grup yazar-çizer olarak buna sıcak bakmıyorduk. Üstad müthiş bir metin hazırladı; bir manifesto niteliği taşıyan bu metin yayınlanmadığı için, sonra da gündeme gelmedi. Doğrusu, tarihe tanıklık anlamında ve Üstadın duruşunu kavramak

açısından bu metnin bulunup yayınlanması lazım... Yine sanırım 1975 ya da 1977 seçimleriydi... MSP'nin de MHP'nin de parlamentoya girip sonradan MC koalisyonu kurdukları dönemler... Ben de bir vesileyle Ankara'dayım ve üstatla sohbet halindeyiz. Bir ara; 'çocuklar, gelin Necmeddin'e gidelim de tebrik edelim' dedi. Necmeddin Erbakan o zaman Başbakan Yardımcısı olmuştu. Üstad'a 'hayır' diyebilir miyiz? Kalktık, üç-beş kişi birlikte Başbakanlığa gittik; Özel Kalem'de bekliyoruz. Bir türlü içeri alınmıyoruz. Gazeteciler vs. girip çıkıyor, başkaları girip çıkıyor, biz bir türlü çağrılmıyoruz. İçimizden biri -galiba rahmetli Akif İnandı, zira en celadetlimiz oydu- 'üstadım, bırakın, sonra geliriz', dedi. Hep birlikte kalktık, oradan çıktık. Üstad bu sefer, 'gelin Hasan'ı (Aksay) bir ziyaret edelim' dedi. O da Devlet Bakanı olmuştu. Tam oraya yönelmiştik ki, üstadın oralarda bulunduğunu duyan Türkeş, yanında birkaç kişi ile önümüzü kesti: 'Üstadım! Şeref verdiniz, buyurun..' gibi ifadelerle onu karşıladı. Fakat üstad, gayet üstten bir tavırla; 'biz Hasan'a gidiyoruz!' dedi ve yürüdü. Türkeş, 'öyleyse dönüşte bekleriz' diyerek yol verdi. Hasan Aksay'la görüştüktan sonra, çıkıp gideriz diye beklerken; bu kez Türkeş üstadı adeta bir ordu ile karşıladı ve buyur etti. Girdik, sohbet ettik. Türkeş, o meşhur teklifini tekrarladı. Tabi, bizim de dirsek atmalarımızla üstad yine kabule yanaşmadı..."

O yıllarda Zübeyir Ağabeyin bir süre Büyük Doğu'da üstad Necip Fazıl Kısakürek'le birlikte çalıştığını biliyordum; bu birlikteliğin nasıl olduğunu ve ne kadar sürdüğünü öğreniyorum kendisinden: "Sanırım" diyor; "Büyük Doğu'nun son dönemiydi... Zaten sonuna kadar da benimle devam etmedi; ben bir problemim sebebiyle Urfa'ya gitmek zorunda kaldığımdan, üstad, çalışmalarını Mustafa Yazgan'la birlikte sürdürdü..."

Zübeyir Yetik'i derinden etkileyen büyüklerimizden biri de rahmetli Fethi Gemuhluoğlu Ağabeydir. Kişiliği, bilgeliği, erdemli duruşu ile o yılların gençliğine yön veren, ufuk çizen Gemuhluoğlu'nu şöyle tanımlıyor Zübeyir Ağabey: "Sosyal ilişkileri fevkalâde mükemmel, çok dolu bir insandı. Bildiğim kadarıyla, yüksek tahsil yapmamış olmasına rağmen evinde müthiş bir kütüphanesi vardı. Tam anlamıyla bir Anadolu bilgisi idi. Dostlukları sahici dostluktu." Ankara'da iken bir grup arkadaşla onun gece sohbetlerine katılarak bu sohbetlerden

çok istifade ettiklerini söyleyen Zübeyir Ağabey, Fethi Gemuhluoğlu'nun gençlere burs temin ederek, ellerinden tutarak mutlaka dil öğrenmeleri, akademik kariyer yapmaları konusunda onları teşvik ettiğini ve pek çok akademisyen üzerinde emeği olduğunu hatırlatıyor. Ama Fethi Ağabeyle bazı hususlarda, özellikle tasavvuf konusunda pek yıldızlarının barışmadığını belirtmeyi de ihmal etmiyor. Böylece Zübeyir Ağabeyin Kur'an merkezli düşünce sisteminin önemli bir boyutunu teşkil eden batını ve diğer yaklaşımlar karşısındaki hassasiyetine geliyoruz.

Zübeyir Yetik'in Deşifre Ettiği “Guenoniyen Batınlık” Yeniden Gündemde

Dörtlükler (şiir, 1960), Aksiyon-Ahlak-Ekonomi (1975), Ak Elif (şiir, 1976), İslâm Savaşçısı'na Notlar (1976 ve 1990), İnsanın Serüveni (1984 ve 1991), Şeytan (1985), Kabil (1985), Nemrut (1985), Firavın (1985), Karun (1985), Samiri (1986), Bel'am (1986), Ebu Cehil (1986), Yahudi (1986), İnsan-Hüman (1986), Çağdaş Bilimin Saplantısı (1986), İmam Şamil (1986), Ekonomiye Değinmeler (1987), İslâm Düşünce Tarihinde Mezhepler (1990), Siyasal Katılım (1990), Her Nemrud'a Bir İbrahim (1990), Ekonomi Bir Din mi-dir? (1991) isimli kitaplarının yanı sıra “Şamil İslâm Ansiklopedisi” ve “Sosyal Bilimler Ansiklopedisi”nde de çeşitli makaleleri olan Zübeyir Yetik Ağabey'in son eseri 1992'de yayınlanan İnsanın Yüceliği ve Guenoniyen Batınlık, bugünlerde özellikle üzerinde konuşulması gereken bir kitap. Son zamanlarda ABD ve AB tarafından İslâm dünyasına pazarlanmaya çalışılan edilgen, omurgasız, teslimiyetçi, batını İslâm anlayışını '90'lı yılların başında teşhis edip deşifre etmesi bakımından hâlâ önemini ve güncelliğini koruyan bu kitabın yeniden okunması gerektiğini düşünüyor, dinleyicilere ve siz okuyucularıma tavsiye ediyorum. Zübeyir Ağabeyin tesbitiyle, insanların iletilmiş/vahyi dinlerin sonuncusu olan İslâm'la buluşmasını önlemek için türetilmiş dinlerin piyasaya sürüldüğü bir ortamda, dahası ABD'nin BOP çerçevesinde “Sûfi İslâm” adıyla Müslümanları ehlileştirme projelerini uygulamaya koyduğu bir süreçte, Müslümanların “Guenoniyen Batınlık” üzerinde daha bir hassas ve müteyakkız olmaları gerektiğini bir kez daha hatırlatıyorum.

Bu bağlamda Zübeyir Ağabeyin kanaatlerini almak için, kıskırtıcı bir soru soruyorum:

-“Hişam Kabbani, geçen yıl ABD’de katıldığı bir toplantıda diyor ki; ‘ABD Ortadoğu’ya egemen olmak istiyorsa, Sufi İslâm’ı desteklemelidir. Zira tasavvuf kültürü itaat üretir; başında zalim yönetici olsa da isyan etmemeyi öngörür...’ Sizin sözünü ettiğiniz Guenoniyen Batınlık, Sûfi İslâm mıdır? Sizin biyografisini yazdığınız İmam Şamil’le veya bir Emir Abdülkadir’le Kabbani’nin sözünü ettiği Sûfi İslâm herhalde aynı şey olmasa gerek?”

Bu sorum üzerine, “elbette aynı şey değil” diyerek konuyu tavzih ediyor Zübeyir Ağabey: “Alimlerimizin tanımladığı zühed, takvâ, edeb anlamındaki tasavvufa itiraz etmenin anlamı yok. Aslında bunları ‘tasavvuf’ diye isimlendirmenin de anlamı yok. Bizim karşı çıktığımız, eleştirdiğimiz tasavvuf; ta Hindistan’da, Babil’de, eski Mısır’da, Keltler’de.. görülen bir anlayışın, ‘insanın tanrılaşması’ diyebileceğimiz bir dini inancın sırtına Müslüman kisvesi giydirilerek yaygınlaştırılmış şeklidir. Tarihsel süreçte, ne zaman bir nebevî/vahyî diriliş hareketi belirmeye başlasa, onu önlemek ya da sulandırıp bulandırmak için adına mistisizm, tasavvuf, hermetizm denilen bir inanç ve dini anlayışın piyasaya sürüldüğünü tesbit etmek, benim için hayli öğretici ve ibret verici olmuştur. İşte, İslâmî düşüncenin, Seyyid Kutub ve Mevdudî gibi âlimlerin de etkisiyle aslî kaynaklarına -yani Kur’ân ve Sünnete- yönelerek yeniden canlandığı, sahici bir dinamizm kazandığı 1980’li yıllarda ortalığı birden bire Rene Guenon’un sûfi fikirlerinin istila etmeye başlaması oldukça manidardır. Bence Guenon, Muhiddin Arabî’nin fikirlerini yeniden ihya etme çabasıındaydı; sûfi Muhiddin Arabî ise, nebî Muhammed Arabî’nin (aleyhissalâtu ves-selâm) dinini aslî mecrasından saptırma hareketiydi. Ben böyle bir tehlike karşısında Müslümanları uyarmak amacıyla ‘Guenoniyen Batınlık’ kitabını kaleme aldım. 11 Eylül sonrasında değişen şey ise şu: İslâmî uyanışın yükseldiği Müslüman dünyada “Kur’ân” diyenlerin veya “Kur’ân” demesi muhtemel olanların tepesine bombalar yağdırılmaktadır.”

Ve Fikir Savaşçısından Fikir Savaşçılarına Notlar

Zübeyir Yetik'in eskimeyen, İslâm'ı tebliğ etme endişesini taşıyan insanlar, davetçiler, 'savaşçılar' var olduğu sürece de güncelliğini koruyacak olan bir diğer kitabı da İslâm Savaşçısına Notlar'dır. İnsanları Allah'a gerçek anlamda kul olmaya çağırma ve insanlarla vahiy arasındaki suni engelleri ortadan kaldırarak onların kurtuluşlarına vesile olma misyonunu üstlenenlerin bu görevi yalnızca Allah'ın rızasını tahsil etmek için yapmaları gerektiğini öğütleyen kitap; davetçilere -Hz.Peygamber'in bir hadisinden hareketle- üç aşamalı bir strateji önermektedir: "Halle tebliğ, dille tebliğ, elle tebliğ. Ama mutlaka tebliğ." Davetin yöntemine ilişkin olarak ise; "kırmadan, incitmeden, örselemeden, hafife almadan, horgörmeden tebliğ" demekte ve bu faaliyetin sadece bireysel olarak değil cemaat halinde, organize olarak yürütülmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Zübeyir Ağabey, halle, dille, elle tebliği kendi şahsında birleştiren; kalemıyla, konferanslarıyla, çok yönlü faaliyetleriyle bunu ispatlayan örnek bir kişilik olarak bir yandan yazılarıyla hakkı tebliğ ederken diğer yandan da sendikacılık çalışmalarıyla hak ve adalet arama mücadelesini sürdürür. Sahabeden Abdullah b. Zübeyr'in (r.a) Emevîlere karşı mücadelesinde Sivereklielerin onu desteklediğini söyleyen ve isminin de bu büyük şahsiyete izafeten verildiğini öğrendiğimiz Zübeyir Ağabey, hak ve hukukun önemini belirtme sadedinde Siverek ve diğer Anadolu halkının Allah'ın güzel isimlerinden en çok "Cenab-ı Hak" ismini kullandığına dikkat çekiyor.

Kendisini isminin sahibi gibi, zulme, haksızlığa, şirke karşı Kur'ândan ve sahih nebevi gelenekten güç alarak mübareze ve münazara ortamlarında hak arama mücadelesi veren, teori ile pratiği birleştiren bir eylem adamı ve yılmadan, bıkmadan hakkı savunan tavizsiz bir fikir savaşçısı olarak tanıdığımız Zübeyir Yetik Ağabeye hayırlı ömürler diliyor ve yeni üretimlerini sabırsızlıkla bekliyoruz.

***Abdullah Yıldız, Umran Dergisi,
Haziran 2005; Sayı: 130.***

DOKUZUNCU BÖLÜM

ZÜBEYİR YETİK'İN
KALEMİNDEN

SENDİKA,
SENDİKACILIK,
SENDİKACILAR...

KAMU BÜRO SEN
SAĞLIK-SEN
TOK-SEN

EM-BIR-S

MEMUR ARI BİRL

SUBES



EM BIR. S

“İşbu sendikacılık serüvenim sonunda gide gide vardığım nokta, “sivil inisiyatifin bilinçlendirilmesi” ve bu bilincin örgüte dönüşmesi gerekliliği düşüncesi olmuştur. Bu, elbette, yalnızca bir kişisel bir öngörü, bir gereklilik varsayımı olarak görülmemelidir. Gerek ülkemizin içinde bulunduğu koşulların, gerek dünya genelinde sendikacılık konusundaki evrimleşme sayabileceğimiz bir takım yeni anlayışlar ve tutumların bu vargı ya da yargıda etkili olduğu yadsınamaz. Sizlerin de gözlemlediği gibi, sendikalar artık yalnızca üyelerinin hak ve çıkarlarını kollayan, koruyan, onlara yeni imkânlar sağlamanın yollarını arayan, kendini bunlarla sınırlayan kuruluşlar olmaktan çıkmış, sanki birer sivil inisiyatif örgütü imişcesine, ülkenin bütün sorunlarını, dahası yeryüzünün ve insanlığın genelini ilgilendiren tüm konuları izleme, ilgi ya da çalışma alanları içine almağa başlamışlardır.”

Zübeyir Yetik

Sendika Üzerine

Zübeyir Yetik

Öz-Metal İş Sendikası Başkanı

“Sendika” veya “sendikacılık”, İslami midir, değil midir?.. Büyük tartışma götürür bir sual bu... Ama, şu var ki, bir şeyin İslami olup olmadığının değerlendirilmesinin yapılabilmesi için, ilkin, İslami bir ortam söz konusu edilmelidir... Ancak İslami ortamlarda müesseselerin İslami olup olmadığına bakılır..

İslam dışı ortamlarda müessesenin İslami olup olmamasından evvel; İslami gayelerle kullanılıp kullanılamayacağını, daha doğru bir ifade ile Müslümanlara yararlı olup olmayacağı noktasına eğilmek gerekir...

Bakınız, şöyle... Uzağa gitmeksizin konumuz olan sendikacılıktan örnek getirmek suretiyle söyleyelim, bakınız şöyle:

Bu ülkede işverenler vardır, işler vardır, işçiler vardır, işler vardır... Ne İşverenin ne de işçinin İslami bir hassasiyeti mevcut değildir... Bir iki istisna söz konusu değil, tabii. Bu bir iki istisnada bile, İslami hassasiyet işveren için söz konusu olsa, işçi için değildir. İşçi için söz konusu olsa işveren için değildir... Yani, mutlaka iki taraftan birinde dini hassasiyet ve asabiyyet yoktur... Öyleyse bu ikisi arasındaki münasebette İslami olup olmamak değil, ilk plânda, Müslümanın, daha doğrusu İslam'ın yararına olup olmamak gibi bir düşünce göz önünde bulundurulmalıdır...

İşveren işçisini eziyorsa... İşçi sendikalaşacaktır. Sendikalaşan işçi, sendikanın boynuna geçirdiği ipe razı olacaktır.. Yani sendikanın çektiği yöne gidecektir.. Günümüzde sendikalar “sol” olduğuna göre, işçi, hakkını koparmak için “sol” a yaslanacak ve haliyle “sol” u besleyecektir...

Müslüman bu ezilen işçinin hakkını savunmak isterse, ister istemez, sendikalaşma yoluna başvuracaktır.. Çünkü, mevcut düzen içinde işçinin hakkını korumanın bir başka yolu yoktur.. Bunu yapmakla, hem bir haksızlığı düzeltme imkânını bulacak, hem de işçinin istemeksizin yaptığı bir iş olan “sol” a ayak uydurma, “sol” a destek olma ve hatta “sol” u besleme gibi durumlara set çekecektir.. İşçinin “sol” a temin etmiş bulunduğu imkân, böylece, millet ve memleket yararına bir kanala aktarılmış olacaktır.

Üstelik, Müslüman bu faaliyetinde “yıkıcı” da olmayacaktır. Tek taraflı da düşünmeyecek ve hareket etmeyecektir. Her attığı adımda “hadler” e riayet edeceği için, iki taraftan hiçbirini ezdirmeyecektir.

İlkin, işçinin emanetini omuzlarında taşımış olmanın şuuru içinde hareket ederek ezilmişlerin, hakkı yenilmişlerin savunmasını yapacak, bu yolda çalışacaktır.. Sonra da, bu yaptığı çalışma sırasında yeni birtakım veballere girmemek için de, vicdanına müracaatla, sınırları göz önünde bulunduracak, işveren için gerçek bir yıkım olabilecek ve memleket ekonomisinin çöküşüne yol açabilecek birtakım haksızlıklara katiyen tevessül etmeyecektir...

Bunun mânası, işçi ve işveren arasında gerçek bir anlaşma, gerçek bir uyuşma, gerçek bir bağdaşma, gerçek bir dayanışmadır.. Birini korurken diğerini yıkma, birini ayağa kaldırırken diğerini imha etme değil, ama, her ikisini birden hak çizgiye getirme, her ikisine de hakları kadar verme, her ikisinin de hudutlara riayetini temin etmelidir.

Bunun mânası, işçinin istismarına set çekmedir... Bunun mânası işverenin tehdit edilmesine meydan vermemedir.. Bunun mânası ülke ekonomisini iflâsa sürüklenmekten kurtarmadır..

Ve, bunun mânası, Müslümanın haksızlıklara göğüs gerişini fiili olarak gözler önüne sermedir...

Bir yandan işçiyi sosyalizmin oyuncağı olmaktan kurtarıırken, öte yandan işvereni şartlanmış olduğu kapitalizmin pençesinden kurtarma... Her iki tarafı da hak olanda iştirake davet etme ve davete icabet etmelerini sağlamadır, bu hareket...

Ve bu saydığımız kadarı bile, bugünkü düzen içinde Müslümanların sendikacılıkla uğraşması gerektiğini, zannediyorum, ortaya koymağa kâfi gelecektir...

Gölge Dergisi, Sayı 9, Ağustos 1976

Demokrasi Sürecimiz -Konuşma Metni-

Zübeyir Yetik

Bem-Bir-Sen Genel Başkanı

Toplumumuzun -aydınlarından başlayarak- görmekte olduğu 200 yıllık değişim rüyasının gerçekleşmekte olduğu günleri yaşıyoruz. Batılılaşma adıyla başlayıp, Batılılaştırma çıkırından geçtikten sonra “çağdaşlaşma” rayına oturan bu olay renkte, kabukta, tende ve kafada değişikliklerden geçerek, sonunda özde değişim sürecinin kapısına dayanmıştır.

Islahat, Tanzimat, Meşrutiyet ve Cumhuriyet kilometre taşları, bu değişimin işaretleri olduktan başka, bir de, değişimde atağa kalkma noktaları olma özelliklerini taşımışlardır. Ve elbette ki her atağa kalkmanın bir bedeli olarak da sıkıntılar, sancılar ve benzeri durumlar yaşanmıştır. Çünkü, sosyal dönüşümler bir adım atmayla gerçekleştirilebilecek sıradan olaylar değildir.

Üzerinde Batılılaşma, Çağdaşlaşma gibi etiketler taşıyor olsa da, değişimi bir süreç olarak değerlendirmeye alıp baktığımızda, olayın gerçekte bir “Demokratikleşme” doğrultusunda akıp gittiğini görürüz.



Nitekim, Osmanlı'daki özentî türü denemeleri, başlangıç saymak zorunluluğuna karşın bir yana bıraktığımızda, bu yolda, Cumhuriyetle, daha doğrusu Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşu ile başlayan üç evre ve üç dönem gözlemleriz.

İlk dönem, “Güdümlü Demokrasi” dönemidir. “Tek Parti Devri” adı verilen bu zaman parçasında arada “İkinci Partiler”e de yer verilerek halkın ülkemizde demokratik alışkanlıklar edinmesi doğrultusunda uygulamalar yapılmış; sanki halk demokratlaşma doğrultusunda eğitime alınmıştır.

1946 ve özellikle 1950 ve sonrası, “Temsili Demokrasi”nin yaşandığı yıllardır. Artık, halk, eğitimini aldığı olayı benimsemiş, sahiplenmeye başlamıştır. İkinci dönem de bu...

Araya mutlaka sıkıştırılması gereken 1960 ve sonrasıysa, demokratiklikten demokratiğe, demokratikleşmeden demokratlaşmaya yönelik dönemi olarak anılmalıdır. “Demokrasi” artık bir yöneliş olmaktan çıkıp kimlikleşmeye gitmektedir. 1970’ler ile 1980’ler ise, grafikteki iniş ve çıkış eğilimleri açısından söz edilmesi gereken noktalardır.

1990’lar, işte, bu kimlik edinme bağlamında “Demokratlaşma” ya da “Demokratlaşamama” çizgisinde süren bir serüvenin geçtiği yıllar olarak üçüncü dönemi oluşturmaktadır. Özde değişimin yaşanmakta olduğu yıllar.

İçinde bulunduğumuz ve her kesimin ayrı bir yönden bakarak kendince yakınlık olduğu ve hatta felaket habercisi saymağa kalktığı olayların yaşandığı bu günler, işte, gerçekte böylesine büyük, “öz”ü ilgilendirmesi dolayısıyla çok büyük ve köklü değişimlerin yaşandığı günlerdir. Renkteki, kabuktaki, tendeki, kafadaki değişim “öz”e inmeğe, sinmeğe başlamış bulunmakta, bunun verdiği sancı bütün kesimleri derinden etkilemektedir. Olay budur.

Bu olay, olay olmanın da ötesinde önü alınamayacak bir oluşumdur. 200 yıllık akış, eğimi ve kütlesi de artmış olarak sürmektedir. Güdümlü ve Temsili Demokrasi anlayış ve uygulamaları Katılımcı Demokrasi mecrasına doğru hızla yol almaktadır. Bu hızlı akı-



şın yol açtığı karmaşanın, itişip kapışıp çekişmenin kimi tehlikeli durumlara da neden olması olasılığı küçük değildir. Çünkü, akış yolu üzerinde çukurlar, kasisler vardır ve kenarlar yeterince beslenmemiştir.

Demek istiyoruz ki, iklimine varmak üzere bulunduğumuz Katılımcı Demokrasi yapılanmasını üzerine kurabileceğimiz alt yapıların henüz yeterince tamamlanmamış olması yer yer yıkılmalara, kalıpların tutmamasına ve hatta istemeyiz ama yapının çökmesine bile yol açabilecek bir eksikliktir.

Böylesine aksaklıklara, sıkıntılara ve hatta yıkımlara, çökmelere yol açabilecek eksiklik ise, Katılımcı Demokrasilerde alt yapıyı, uygun iklimi, hatta motor gücünü oluşturan sivil inisiyatif örgütlenmesi alanındadır.

Biz, Katılımcı Demokrasinin bu hızlı koşusunu toplumsal yaşamımızda konumlandırabilmek ve onu bir yaşam biçimi olarak

özümleyebilmek için bu eksiği hızla gidermek, sivil inisiyatifin kurumlaşmasını ve yaygınlaşmasını sağlamak borcu altındayız. Bu; tarihin, ülkemiz ve insanımızın geleceğinin birer aydın olarak omuzlarımıza yüklediği bir sorumluluktur.

Bilindiği gibi, Temsili Demokrasilerde her fikrin, her düşünce-nin, her inancın, kısacası her ideolojinin kendini ifade zımnında kendini temsil edecek partileri gündeme getirmesine karşılık, Katılımcı Demokrasilerde bütüncül bir tutumla her yöne, her yere, her olay ve oluşuma katılımında bulunma amacı taşınır ve birey kendini temsil ettirme ihtiyacını duymaksızın “doğrudan” ve bir “birey” olarak bu katılımı gerçekleştirir.

Bireyler ise, tam anlamıyla birer “insan” olarak çok yönlü kimliklerinin her bir yönünü farklı bir yerde ve bağlamda işlevlendirmek gereğini duyarlar, duyabilirler. İşte bu durum sivil inisiyatifin örgütlenmesine zemin hazırlar. Ki, andığımız eksiklik de, sorumluluk da bu noktada düğülenir.

İşte bizler bu sorumluluğumuzu algılamış kimseler olarak sivil inisiyatifin en güçlü örgütlerinden olan memur sendikacılığını oluşturmak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak amacıyla buradayız. Türkiye’mizin geleceğine katkıda bulunmak, yarınki Katılımcı Demokrat Türkiye’yi kurma yolunda üzerimize düşeni yapmanın çabası içindeyiz.

Şiarımız, ilkemiz “Doğal Hukuktan hareketle, her türlü oligarşiye karşı çıkararak, katılımcı demokrasiye ulaşmak”tır.

Her türlü ideolojik ve siyasal eğilimden bağımsız ve uzak bir tutumla sendikal örgütlenmeyi gerçekleştirecek sivil inisiyatif örgütlenmesini yaygın ve güçlü hale getirerek Katılımcı Demokrasinin yerleşmesi ve kökleşmesi doğrultusundaki bu çabalarımıza destek vermenizi istiyoruz.

17.10.1998 tarihinde Bem-Bir-Sen Genel Başkanı olarak yaptığı bir konuşma

Zübeyir Yetik'in FP Genel Başkanı Recai Kutan'ı Ziyaretinde Yaptığı Konuşma

Sayın Genel Başkan,

Vakit ayırarak bizi kabul ettiğinizden dolayı kendim ve Genel Başkanı bulunduğum Belediye ve Mahalli İdare Çalışanları Birliği Sendikası (Bem-Bir-Sen) adına size teşekkür ediyor, bu vesileyle saygılarımı sunuyorum.

Bu görüşmemizin gerçekleşmiş olmasını biz, Fazilet Partisinin katılımcı demokrasinin olmazsa olmaz ögesi ve koşulu saydığımız bireysel hak ve özgürlüklere değer veriyor olmasının, kişi hak ve özgürlüklerini önemsiyor bulunmasının bir işareti olarak değerlendiriyoruz. Ve demokratik yaşamın vazgeçilmez kurumları olan diğer siyasal partileri de aynı anlayış içinde görmek istediğimizi ifade ediyoruz.

Sayın Genel Başkan, gerçek şu ki, bu güne dek gelmiş geçmiş siyasal partiler kendilerinin varlık sebebi olan kişi hak ve özgürlüklerini hep göz ardı etmiş, bundan ötürü de yönelim ve eğilimlerine göre biçimlenmek ve işlevlenmek zorunda oldukları seçmenlerini tam tersine güdülecek bir kitle ve yalnızca “oy deposu” olarak görmüşlerdir. Seçmenleri bağımsız irade sahibi, bireysel hak ve özgürlüklerin sujesi birer oy sahibi olarak almak yerine, onları gütmeye imkânını elde etmek için “oy deposu” olarak gören ve kullanan bu zihniyeti ve sahiplerini de açık bir dille kınıyor, bu tutumu esefle karşıladığımızı belirtiyoruz.

Günümüzde kişi hak ve özgürlüklerinden söz edenlerin bazı kesimlerce neredeyse hain olarak kabul ve ilan edilmeye kalkışılmasını da doğrudan doğruya halkın yönetime katılmasını önleyici birer girişim olarak görüyor ve bu tutum sahiplerini “demokrasi düşmanı” olarak görüyoruz.

Sayın Genel Başkan,

Bu görüntü karşısında halkın iradesini temsil mevkiinde bulunan siyasal partilerden birinin Genel Başkanı olan zatı alinize,

halkın iradesi üzerine konulmuş bulunan bu ipoteğin ne vakte dek süreceğini sormak ihtiyacını duyuyorum.

Sayın Genel Başkan,

Bu gidişe dur demek, bu tabloyu değiştirmek için bizim Bem-Bir-Sen olarak sonuna dek mücadelemizi sürdüreceğimizi; siyasal partilerimizin maalesef sınav veremeyerek sınıfta kaldığı bu alanda sendikamızın da aralarında bulunduğu sivil inisiyatif örgütlerinin ve örgütlenmesinin halkımızın önünü açabileceği gerçeğinin de tek ümidimiz olduğunu dile getirmeden geçemiyorum

Bugün ülkemizin içinde bulunduğu sancılı duruma rağmen tek çözüm olan katılımcı demokratik yapılanma doğrultusunda siyasal partilerimizin halkın beklentilerini yanıtlayamaması, üstelik bunlardan kimilerinin toplum mühendisliği yöntemleriyle halkı “sürüleştirme” girişimlerine katkıda bulunması, sivil inisiyatif örgütlenmesini demokratik bir iklime kavuşmak isteyen halkın biricik ümidi haline getirmiştir.

Bu bağlamda “demokratik bir ülke” eğilimli siyasal partilerimize düşen biricik görev, sivil inisiyatif örgütlenmesine destek çıkmak ve bu hareketin önünü açmaktır

Söz gelimi askıya alınmış bulunan Memur Sendikaları Yasa Tasarısının antidemokratik unsurlardan arıtılarak çıkarılması.

Söz gelimi Mahalli İdareler Reform yasasında İl ve İlçe meclislerine alındıkları halde gündem oluşturma ve oy hakkı verilmeyen sivil inisiyatif örgütlerine bu hakların verilmesinin sağlanması..

1950’lerde imzalanan İLO sözleşmesine rağmen memura hala tanınmak istenmeyen sendikal haklardan tutunuz da ta 70 yıl öncesinde Atatürk tarafından tanımlanan Şeyhlerin, Dedelerin, Babaların, Beylerin, Efendilerin, Paşaların, Çelebilerin ve benzeri kimselerin güdümünden kurtulmuş kendi iradesine sahip çağdaş ve uygar insanlar toplumunu kurmaya kadar varan de-

mokratik süreci gerçekleştirme ve hızlandırma savaşımına giren sivil inisiyatif örgütlerinin bu savaşımına katılmaları çağrısında bulunmak üzere siyasal partilere ziyaretlerimizi sürdürmek kararındayız

Hükümeti halkın hükümeti olarak göremediğimiz için halk yararına bir şey yapabileceğine inanmadığımız bu günkü hükümetten hiçbir talebimiz yoktur ve olmayacaktır Nitekim Kanal 6'da yayınlanan Korkmaz Yiğit'in itirafları da bu hükümetin, halkın değil çetelerin ve oligarşik güç odaklarının hükümeti olduğunu ortaya koymuştur. Çetelerle iç içe olduğu kesinleşen bir hükümetten herhangi bir beklentide bulunmak da abesle iştigaldir. Bu yüzden sorunlarımızı meclise taşıyacaklarını umduğumuz siyasal partiler ile görüşmelerimizi sürdüreceğiz. Bu partiler arasında görünürde iktidar partisi olmakla birlikte bu hükümetin unsurları arasında sayamadığımız hükümete üye veren partiler de vardır. Çünkü bu hükümetin halkın olmadığı gibi o partilerin de hükümeti olmadığı inancındayız.

Sayın Genel Başkan,

Yeni bir parti olmanız dolayısıyla sizden başlattığımız bu ziyaretlerin sürmesine diğer siyasal partilerin de imkan tanıyacağına ve



sivil inisiyatif örgütlenmesinin siyasal partilerden beklenen desteği göreceğine olan inancımızı tekrarlayarak, tekrar saygılarımı sunuyorum.

***Bem-Bir-Sen Genel Başkanı Zübeyir Yetik'in FP Genel Başkanı
Recai Kutan'ı Ziyaretinde Yaptığı Konuşma - 1998***

Bir Türkiye Fotoğrafı: “Bem-Bir-Sen’in İnsanımıza Çağrısı”

Zübeyir Yetik

Bem-Bir-Sen Genel Başkanı

Ülkemizle ilgili değerlendirme yapacakken bir gerçeği ayırt etmek, belirlemek gerekiyor: Gerçek Türkiye, şu televizyon ekranlarında gördüğümüz, gazete sayfalarında okuduğumuz, bize – belki de maksatlı olarak- böylece gösterilen, anlatılan Türkiye’den daha başka bir yerde, çok ayrı bir gidişat içinde... Ekonomisiyle zenginleşen, sanatıyla güzelleşen, düşüncesiyle derinleşen, coğrafyasıyla gelişen, teknolojinin imkânlarıyla kalkınan, bilimsel çevrelerde varlığını ortaya koyan, hatta spor alanında kendini kabul ettiren; en önemlisi, “insan unsuru”yla mükemmelleşen bir ülke...

Varsın partiler birbirleriyle didişe dursun, kimileri çetelerle habire ilişkiler kursun, tekelci medya her güzelliği ve iyi gidişi bal-talamak için var gücüyle vursun ve ortaya sürekli karamsar ve kapkara tablo koysun, üstüne üstlük yöneticiler de şaşkınlık ve gaflet içinde bulunsun, bu ülke ve bu ülkenin insanları kendileri için bilmem kaç yüzyıl öncesinden beri dikilmiş ve hatta giydirilmiş kefeni yırtmış bulunuyorlar. Kefeni yırtmış olarak ayağa dinelmiş, yer yer yürüyüşe geçmiş, yer yer de bir koşu başlatmış, hatta atağa kalkmış bulunuyorlar.

Ortada görünen, görülen, gözlemlenen, duyumsanan ve yaşayan kimi küçük ve kimisi de büyük toplumsal sancıların temelinde de işte bu olgu ve olaylar yatıyor.

Eskinin, olanın, olagelenin, olmakta bulunanın, beylik deyimle statükonun sürgiti ile uğraşanların, uyanan bir halkın insan onuruna yaraşır bir iklime doğru yol alışları karşısında düştükleri panik içinde, her yana el kol atmış, dal budak salmış çıkar ağlarını korumak adına dört bir tarafa saldırıya geçmeleri, baskılarını artırma telaşları ve belki de artık etkinliğini de değil varlığını devam ettirme çırpınışları... Olan bu...

Çırpınış “can havliyle” ve o yüzden şiddetli...

İşte bu can havliyle çırpınışın yol açtığı şiddetli titreşim, bir yandan derinden derine akan, sürüp giden, gerçekleşen “oluşum”la örtüşemediğinden, öte yandan bu akışı durdurmak isteyen bir direniş iş edindiğinden, dahası amaçdaşlar arasındaki çekişmeden ötürü daha bir şiddetleniyor ve de bu şiddet fırtınası felaket tellallığından medet uman, çıkar sağlayan ve bu tellallıkla velinimetlerine bedel ödeyen kimi medya organlarında kasırgaya dönüştürülünce işte ortaya ikinci Türkiye görüntüsü çıkıyor. Biri, bu doğrultuda çırpınışların götürmeğe çalıştığı yöndeki renklerle boyanmak istenen karanlık ve karamsar görüntü; diğeri, bu eğilimdekilerin örtbas etmek yoluyla yok saymaya çalıştıkları halde bizim, bu ülke için deli divane olmuşların heceledikleri, okudukları gerçek Türkiye...

Bu Türkiye’de gün doğuyor, müjdeler olsun... Tarihin kaydettiği ve kaydedeceği en büyük değişimlerden birinin alametleri gözleniyor. Oligarşik odakların güdümlenmesiyle zamanlar boyunca birbirlerine düşürülen, birbirlerine kırdırılan ve böylece belinin doğrulmasına fırsat verilmeyen bu ülkenin insanları, sağcısı, solcusu, dinsizi dinlisi, şusu ve busu ile hep birlikte edindikleri birikimin sentezini yapmış bulunarak, bir barış havası içinde çağ yakalamanın değil, çağ atlamanın da değil, insanlığa yeni bir çağ açmanın zeminin hazırlıyorlar. Bunu bu halk yapıyor. Güdümden uzak ve güdümlere karşı çıkarak ve kendiliklerinden, kendi birikimlerini ve kimliklerini “malzeme” edinerek... Büyük doğum gerçekleştiği için sancısı da büyük oluyor, ama, müjdeler olsun, insanlık âleminin kurtuluş ufkunu aydınlatacak güneşin doğumu ülkemizde gerçekleşiyor. Buna katılımda bulunalım!

Bem-Bir-Sen Bülteni, Ocak 1999, Sayı: 9

Sendika ve İdeoloji -Konuşma Metni-

Zübeyir Yetik

Memur-Sen Basın Sözcüsü

Değerli Basın Mensupları...

Ülkemizde sendikacılığın tarihi pek eski değildir, işçi sendikalarımız 44 yaşında; memur sendikalarımız ise bildiğiniz gibi henüz ana rahmindedir. Şu anda elde dolaşan veya hazırlanacak taslak ve tasarımlardan herhangi birinin yasalaşmasıyla birlikte memur sendikaları doğmuş olacaktır.

Bilindiği üzere Türkiye’de partiler gibi işçi sendikaları da kimi sağda kimi solda yer almak üzere tamamen ideolojik bir yapı taşımaktadır. Handiyse devlet eliyle kurulmuş olan Türk-İş bile, doğrudan doğruya bu cepheleden birinde açıkça yer almamış olsa da konfederasyona bağlı sendikalar veya baştaki yöneticiye göre Türk-İş’in kendisi zaman zaman sağda veya solda yer alarak ideolojik bir tavır sergilemekten kurtulamamıştır.

Henüz ana rahminde olduğunu söylediğimiz sendikalarımızın da böyle bir çizgiye oturmak gibi bir durumla karşı karşıya olduğunu görmekteyiz. Gerçekten de sağda ve solda konfederasyonlar yapılanmaya başlamış olmakla, memur sendikaları daha yasal olarak doğmadan ideolojik bir çehreye bürünmüştür. Öyle ki, sendikacılıktan amaç denilince memur haklarını korumaktan çok memurları paylaşma diyebileceğimiz bir görüntü ile karşı karşıya kalınmıştır. Olayın öznesi olması gereken memur, paylaşım konusu bir nesne olarak düşünülmüştür.

Değerli Basın Mensupları,

İnsanlar herhangi bir şeyi tanımak ve tanımlamak için daha önceden bildikleri bir başka şeye benzetmek zorundadırlar. Bu çerçevede bir değerlendirme yaptığımızda elbette halen faaliyette bulunan memur konfederasyonlarını da bildikleri üzere tasnif edip değerlendireceklerdir. Bu doğrultuda Türkiye’deki üç memur konfederasyonundan biri olan Memur-Sen’e yönelik bir



değerlendirmenin de var olduğunu inkâr edemeyiz. Buna göre Memur-Sen Konfederasyonu şudur veya budur.

Gerçekte ise, memurların sendikalaşması için Memur-Sen Konfederasyonu'nda görev alan kişiler ideolojik ve siyasal eğilim, tutum ve tavır sahibi olsalar bile -ki öyledirler- bunu sendikal faaliyetlerine yansıtmaksızın, memur sendikaları çatısı altında doğrudan doğruya memurların sorunlarıyla ilgilenmek azim ve kararıyla bu işe soyunmuşlardır.

Bugüne kadarki çalışmalarımız gibi bundan sonraki faaliyetlerimizde de bu durum kendini gösterecektir. Biz ideolojik inancı ve siyasal eğilimi ve tutumu ne olursa olsun bütün memurların sendikası kimliğiyle demokrat Türkiye'de demokratik hak ve özgürlükler savaşımızda sendikal inisiyatif olarak ve bu inisiyatifi üyelerimizin çıkarları doğrultusunda kullanmak üzere harekete geçmiş bulunmaktayız.

Nitekim, çıkış noktamız olarak doğal hukuku, karşıtımız olarak oligarşik yapılanmaları, oligarkları ve bunların maşası oligarşistleri, hedefimiz olarak tam katılımcı bir demokrasiyi belirlemiş olmamız bu tavrımızın bir gereğidir.

Kişisel referansları ne olursa olsun herkesin insan olarak doğal hukuk çerçevesinde haklara ve özgürlüklere sahip bulunduğuna, bu hakları kısıtlayıcı oligarşik yapılardan hiçbirinin diğerinden farkı bulunmayan insanlık karşıtı ve dışı güçler olduğuna, insana yakışır bir toplum oluşturmamızın tam katılımcı bir demokrasiyle gerçekleşeceğine inanan herkesi, kendimiz de bunlara inanmış olarak, sendikal faaliyet için işbirliğine çağırıyoruz.

Bu çağrımızın dayandığı ilkeler ışığında memurlarla ilgili mevzuatın tamamının hukuka aykırı, dayatmacı ve antidemokratik olduğunu düşünüyoruz. Bunun da ötesinde bu mevzuata ilişkin olarak halen ortalıkta dolaşan önerilerin de aynı hastalıkla malûl bulunduğu kanısını taşıyoruz.

Devlet memurlarıyla ilgili gerçek bir demokratik mevzuatın oluşturulması için önce zihniyette bir devrim yapılması ve kendisini devleti temsil mevkiinde gören kimselerin devlet memurlarına kapı kulu gözüyle bakmaktan vazgeçmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bunun her şeyde olduğu gibi memur ücretlerinde de iyileştirmeyi gerçekleştirmenin tek yolu olduğu kanaatini taşıyoruz. Çünkü hiç kimse kapı kulu olarak görmediği bir kitleyi bu sürünürcesine yaşama şartına layık bulamaz ve haliyle de % 30 gibi bir sadaka vermeyi düşünemez.

Biz bu geniş açıdan baktığımızda memurlara düşük ücret ödemenin demokrasiyi katletmekle eş anlam taşıdığına inanıyoruz. Çünkü gerçek bir demokrasinin teminatı ve öncüsü olması gereken devlet görevlilerinin kapı kulu olmak noktasına tutuklandırılması ve bu pozisyonda oligarşik yapının devamına memur kılınması, ancak ücretlerin düşük tutulmasıyla mümkündür. Olaya böyle bakıyoruz.

Halen yerel yönetimler ve belediyeler hizmet kolunda BEM-BİR-SEN, büro hizmetleri kolunda KAMU-BÜRO-SEN ve ÖZ-BÜRO-SEN, eğitim ve öğretim hizmetleri kolunda EĞİTİM-BİR-SEN, sağlık hizmetleri konusunda SAĞLIK-SEN ve SAĞLIK-BİR-SEN, basın yayın ve iletişim hizmetleri kolunda

BİRLİK-HABER-SEN, tanın ve ormancılık hizmetleri kolunda TOK-SEN ve enerji ve madencilik hizmetleri kolunda ENERJİ-BİR-SEN sendikalarını bünyesinde bulunduran MEMUR-SEN Konfederasyonunun bu demokratik mücadelesinde sizlerin desteğini diliyor, saygılar sunuyoruz.

2000

Sendikacılıkta Yeni Bir Anlayış İhtiyacı -Konuşma Metni-

Eğitim-Bir-Sen 2'nci Danışma Kurulu Toplantısı

Değerli Arkadaşlarım,

Bu Danışma Kurulu Toplantısında görüşlerimi tam anlamıyla aktarabilmem için, önce bir zemin oluşturmaya ihtiyacım var. Bu zemin, sendikal anlayışımın olduğu sürecin anlatımı olacaktır. Bu yüzden, çok kısa tutmağa çalışarak da olsa, ilkin sendikacılık yaşamımı ana çizgileriyle iletmek cihetine gideceğim.

Benim sendikacılık yaşamımda üç ayrı dönem vardır:

Bunlardan ilki, 1966 veya 67 yılında Urfa Şubesi kurduğum genellikle Milliyetçi Öğretmenler Sendikası olarak bilinen “Öğretmenler Sendikası” dönemidir. O yıllarda Urfa’da gerçekleştirdiğim çok güçlü bir sosyal hareketin önünü kesmek üzere hazırlanan bir tuzağı bertaraf etmek amacıyla gerçekleştirilen bir girişimdi, bu.

Olay kısaca şöyle: Kuruluşuna öncülük ettiğim “Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti” kente tam bir bilinçlenme ve canlılık getirmişti. O günkü il yönetiminin baskı ve yıldırma çabaları bizi durdurmağa yetmiyordu. Sonunda, bizimle başa çıkabilmek için hileye başvurmak cihetine gittiler.

Bu amaçla, benim de öğretmen olduğumu göz önünde bulundurarak bir taşla iki kuş avlamayı hesaplayıp, yıllardan beri doktor raporuna dayanarak başını örtmekte olan dindar bir hanım öğretmen hakkında kovuşturma başlattılar. Ben, olayı, bir okul çıkışı Derneğe uğradığımda orada bulunan Dernek Başkanı Abdülkadir Öncel ve Yönetim Kurulu Üyesi Ahmet Rüzgâr’dan öğrendim. Heyecanla “Hemen bir şeyler yapmalıyız.” diyorlardı. Durumu anlamıştım; telaş içinde sorarak, herhangi bir şey yapıp yapmadıklarını öğrenmek istedim.

Meğerse korktuğum başıma gelmişti. Bu ikisi Derneği temsilen kalkıp Valiye gitmiş, hanım öğretmen hakkında görüşme yapmışlar. Anlattıklarında, “Eyvah, ellerine koz verdiniz; kendi alanı dışında bir etkinlikte bulundu diye şimdi Derneği kapatabilirler” dedim. Ve sonra bir çözüm bulmak ümidi ile “bu öğretmen hanımla bir yakınlığınız var mı?” diye sordum. Birinin ilkokul öğretmeni imiş, diğerinin de teyzesi kızı. “Tamam; bu konu ile ilgili olarak tekrar görüşmeye çağrılır veya sorgulanırsanız, Dernek adına değil, bu yakınlık dolayısıyla Valiyi ziyaret ettiğinizi söyleyin” diyerek kendilerini uyardım.

Derneği kurtarmak Urfadaki faaliyetlerimizin hız kesmemesi bakımından çok önemli idi. Bunun için çözüm ararken, birden, o sırada TÖS’ün Urfada faaliyete geçtiğini de göz önüne alarak, ben de bir taşla iki kuş vurmağı planladım. Öğretmenler Sendikası’nın şubesi kurup, böylece bir öğretmeni savunuyor olursak hem Dernek üzerindeki yıldırımları bu işi üstlenmesi gereken bir kuruluşa yönlendirerek savuşturabilecek, hem de meydanı TÖS’e bırakmamış olacaktık. Bu amaçla Sendikayı kurduk. Sonuçta, umduğumuz savuşturma tam anlamıyla gerçekleşmedi; hem sendika şube başkanı olarak benim, hem de hanım öğretmenin görevine son verildi verilmesine ama Derneği de badireden kurtarmış olduk.

İkinci dönem ise, bu olaydan on yıl sonra, 1976-77 yıllarında HAK-İŞ Konfederasyonunu da doğuracak olan Öz-Metal İş Sendikası’nı kuruluşum ile başlar. Burada da birini diğerine önceleyemeyeceğim iki amaç gözetmiştim. Birincisi, Türk-İş, DİSK ve MİSK’teki sendika ağlarının egemen bulunduğu işçi kesimine bizim de girmemizi, sendikacılık alanında da “biz varız” dememizi ve bu girişile sömürünün önünü kesmemizi sağlamak amacıyla. Gerçekten bizim kafa yapımızdaki işçilerimiz için de bir çatı kurmak zorunlu hale gelmişti.

İkinci amacım ise, “sınıf bilinci” temelli sendikacılığın yanı sıra, bizim kimliğimiz sınıfsız bir toplumu öngördüğü için, “sınıf bilinci”nden soyutlanmış bir yeni sendikacılık anlayışı kurgulamağı, bunun söylemini oluşturmağı gerçekleştirici bir çalışma

yapmaktı. Nitekim kuruluşunun ardından HAK-İŞ adına kaleme aldığım manifestomuzda ve tanıtım için düzenlediğimiz basın toplantısında bunun ilk işaretleri olarak “hak” ve “helal kazanç” kavramlarını dile getirmiştim.

Şu var ki, kendi dışında hiçbir oluşuma gönüllü yatmayan yapısı dolayısıyla, ta başından beri sendikalaşmaya ve özellikle de konfederasyonunun kurulmasına karşı çıkan Sayın Erbakan’ın yaptığı baskılara fazlaca direnemeyen arkadaşlarımız onun gösterdiği bir kimseyi kongrede genel başkanlığa getirince, ben başladığım bu işi yarıda bırakıp, kenara çekilmeği yeğledim. Daha sonraları yönetime gelen ekipler bu siyasallaştırmaya karşı çıkıp, “demokratik sendikacılık” diye adlandırabileceğimiz bir söylemi ülkemize aktararak yeni bir anlayış oturtmağı başarmış olsalar da, beni harekete geçiren “kendimize has bir anlayış oluşturma” çabası içine, yeterli bir birikimleri bulunmadığından, giremediler.

Sendikacılığımın üçüncü dönemi ise, bu ikincisinden yirmi yıl sonra, 1997 yılında Rahmetli Akif İnan tarafından yapılan Bem-Bir-Sen’in genel başkanlığı önerisini kabul edişimle başladı. Ama hemen belirtmeliyim ki, bu kabul edişimde etkili olan bir de bir “ön süreç” vardı. 28 Şubat öncesinin fırtınalarının başladığı zamanlardı ve bizim kesimde çözüm arayışları için toplantılar yapıyorlardı. İkisine katıldığım bu toplantılarda, ayrıntıya girmeden belirteyim, yapmamız gereken şeyin yeni bir söylem üretmek olduğunu dile getirmiştim. Söylemi de, “doğal hukuktan hareketle, her türlü oligarşiye karşı çıkarak, katılımcı demokrasiye ulaşmak” biçiminde formüle etmiştim. Sonraki günlerde siyasetçilerin gazetelere yansıyan kimi beyanlarından bu önerimin yer tuttuğunu görüyor olmama karşın, olayı daha ciddi boyutlara taşımak, daha geniş bir alana yaymak gerektiğini düşünüyordum. Bu konularda yazmak yetersiz görünüyordu ve benim daha başka bir platforma ihtiyacım vardı. İşte bu aşamada önüme sendikacılık imkânı konuldu. Tam da aradığım platformdu, bu.

Nitekim Bem-Bir-Sen’de göreve başlar başlamaz bu sloganı sendikal faaliyetimiz için düstur edinip, ona dayalı bir söylem

oluşturma çabasına düştüm. Uzun süreli geziler düzenleyerek ülkemizin her yanında konferanslarla, TV ve radyo aracılığıyla, düzenlenen toplantılarla, eğitim programlarıyla bunu yaygınlaştırmak için uğraş verdim.

Ama bu süreçte de bir başka şanssızlıkla karşılaştım. Başında bulunduğum sendikanın “sosyal denge sözleşmeleri” yapmak imkânına sahip olması, en başta genel yönetim kurulu üyelerimiz olmak üzere, arkadaşlarımın kafasını hep o yana döndürüyordu. Bu fırsattan yararlanıp, sivil inisiyatifin örgütlenmesi düşüncesini önceleyerek üyelerimizi bu yönde bilinçlendirmemiz, bunu geliştirici ve toplumda yaygınlaştırmaya çalışmaları yapmamız gerektiği konusundaki ısrarlarıma karşın, arkadaşlarım andığım saplantıdan kurtulamıyor ve temaslarında o konuya ağırlık veriyorlardı. Bu tutumları da, konuşmalarımın belli bir yönelişe giren kimselerin aklının, sonuçta, “para”ya kaymasına ve dolayısıyla fikrin geri plana itilmesine, hatta deyim yerindeyse rafa kaldırılmasına yol açıyordu.

Oysa, henüz partisini kurmamış bulunan Tayyip Beyin bizi yoklamak üzere gönderdiği İdris Naim Şahin Beyle yaptığımız görüşmede uzun boylu anlattığım üzere, ideolojik partiler dönemi bitmişti; artık kitle partileri olacaktı ve kitle partilerinde etkili olmanın yolu da sivil inisiyatifin örgütlenmesinden geçiyordu.

Yönetim kurulumuzdaki bu farklı iki anlayışa karşın, ben yönümü değiştirmedim. Dahası, Memur-Sen Genel Başkanlığı görevine gelişimi de bu doğrultudaki çalışmalar için bir fırsat olarak değerlendirmenin planlarını yaptım.

Ne var ki, bu yürüyüşümün önü de iki ayrı koldan kesildi, çalışmalarım kesintiye uğratıldı. İlkin, ta başlangıçlardan, 1969’lardan bu yana “her şeyi tek elde toplamak” sevdasından vazgeçmeyen siyasi bir odağın güdülemesiyle çalışma arkadaşlarımın bana karşı hazırladığı bir komplo sonucu Memur-Sen’i bırakmak zorunda kaldım. Sonra da, aramızdaki görüş farkları dolayısıyla

bana ayak uyduramayan ve “sosyal denge sözleşmelerinden aidat adı altında komisyon alınarak” sendikacılık yapmanın sürdürülebileceğine inanan arkadaşlarımın, kendilerini kongrede tasfiye edeceğim korkusu içinde düzenledikleri ve Memur-Sen’de gerçekleşenden hiç de daha geri sayılamayacak bir entrika sonucu Bem-Bir-Sen’den de uzaklaştırıldım. Böylece, sendikacılıktaki üçüncü dönemim de siz deyin “akamete uğramış”, ben diyeyim “kemale ermiş” oldu.

Değerli Arkadaşlarım,

Üç dönem halinde yaşadığım işbu sendikacılık serüvenim sonunda gide gide vardığım nokta, sizlerin de konuşmamdan izlediğiniz üzere, “sivil inisiyatifin bilinçlendirilmesi” ve bu bilincin örgüte dönüşmesi gerekliliği düşüncesi olmuştur. Bu, elbette, yalnızca bir kişisel bir öngörü, bir gereklilik varsayımı olarak görülmemelidir. Gerek ülkemizin içinde bulunduğu koşulların, gerek dünya genelinde sendikacılık konusundaki evrimleşme sayabileceğimiz bir takım yeni anlayışlar ve tutumların bu vargı ya da yargıda etkili olduğu yadsınamaz. Sizlerin de gözlemlediği gibi, sendikalar artık yalnızca üyelerinin hak ve çıkarlarını kollayan, koruyan, onlara yeni imkânlar sağlamanın yollarını arayan, kendini bunlarla sınırlayan kuruluşlar olmaktan çıkmış, sanki birer sivil inisiyatif örgütü imişcesine, ülkenin bütün sorunlarını, dahası yeryüzünün ve insanlığın genelini ilgilendiren tüm konuları izleme, ilgi ya da çalışma alanları içine almağa başlamışlardır.

Öyle ki, bugünkü sendikalar ile klasik sendikacılığın arasında, neredeyse, yalnızca aidat aldığı üyelerini bir çekirdek kadro gibi değerlendirme dışında örtüşebilir bir nokta, ortak bir yan kalmamıştır. Bu yalnız sendikaların yaşadığı bir olay değildir. Odalar, barolar, meslek birlikleri, esnaf teşkilatları gibi kuruluşlarda da aynı evrimleşmeyi çok kolayca gözlemleyebiliriz. Bu; işte yukarıda değindiğim kitle partilerinin ayakta kalabileceği katılımcı demokratik yapılanma sürecinin gereği olarak ortaya çıkmış bir durumdur.

Yine konuşmam sırasında vurguladığım üzere, bende oluşmuş olan bir başka düşünce de, “doğal hukuktan hareketle, her türlü oligarşiye karşı çıkarak, katılımcı demokrasiye ulaşmak” amacının sivil inisiyatif örgütlenmelerinde bir bakıma düstur olarak benimsenmesinin vazgeçilemez bir gereklilik olduğudur.

Şöyle ki, sivil inisiyatif örgütlenmeleri içinde yer alan, hatta hukuksal bağlamlı değerlendirilmelerde gerçek anlamda “sivil inisiyatif örgütü” olarak tanımlanan “sivil toplum örgütleri”nin halen sürdürdükleri çevreyi koruma, ormanları geliştirme, sosyal yardımlaşmaya aracılık etme, eğitimin yaygınlaşmasına katkıda bulunma, dinsel ihtiyaçları karşılama, sağlık sorunlarıyla ilgilenme, sokak çocuklarına sahip çıkma gibi hiç de küçümsenmeyecek, hatta alkışlanması gereken çalışmalarını çok önemsiyor olmama karşın, dernek yapılı bu tür kuruluşların “bağış”a olan ihtiyaçları dolayısıyla “bağışçılara bağımlı” oluşlarından ötürü, bunların yanı başında yer almakla birlikte “bağış” yerine “aidat” almak suretiyle çalışmalarında daha bağımsız hareket edebilen sendika ve benzeri örgütlerin “sivil inisiyatifi yönlendirme” imkânları daha da artmıştır.

Olayı bu bütünlük içinde değerlendirdiğimizde, ister katılımcı demokrasinin önündeki en büyük engel olan oligarşiyle savaşımında olsun, isterse yine katılımcı demokrasinin en büyük dayanağı ve gücü olan inisiyatif kullanma bilincindeki bireyleri yetiştirme ve yönlendirmede olsun, sendikaların oynaması gereken rolü daha açık bir biçimde görürüz. Sendikal savaşımın asal dayanağı olan “hak arayışı” olgusu ise, sendikaları, çalışmalarını üyelerinin aidatları ile sürdüren diğer benzeri kuruluşlara göre daha önde ve öncelikli bir yere oturtur. Neredeyse, katılımcı demokrasinin lokomotifine haline getirir. İşte bu gerçek, bizi, sendikalar için “doğal hukuktan hareketle, her türlü oligarşiye karşı çıkarak katılımcı demokrasiye ulaşma” vurgusunu düstur edinme gerekliliğine ulaştırır.

Burada bir gerçeğe vurgu yapabilmek için, konuşmam sırasında kendisine iki kez göndermede bulunduğum Sayın Erbakan’dan bir anekdot aktararak sözlerimi sürdüreceğim:

Millî Selâmet Partisinin hükümet ortağı olduğu dönemdeki bir toplantıda partililer atanmış olan kimi bürokratların yetersizliklerine değinerek yakınmada bulunmuşlardı. Sayın Erbakan onlara şu ilginç bir yanıtı vermişti: “Elimizdeki malzeme bu; biz, yumuşak peynirden makine dişlisi yapmağa çalışıyoruz.”

Ben de burada sivil inisiyatif öncülük etmekten, sendikaların bu alandaki, deyim yerinde ise, yükümlülüğünden söz ediyorum etmesine, ama, sendikacılık yaptığım süre içinde gördüm ki, sivil inisiyatif öncülük etme bağlamında benim elimdeki malzeme yumuşak peynir de değildi; olsa olsa lordu, lor... Loru biliyorsunuz, sanırım; peynir yapıldıktan sonra süzülen mayalı süten elde edilen pütür pütür yumuşacık yiyecek...

Elbette bu sözlerimle şu anda sendikalarda görev yapan siz değerli arkadaşlarımı, hatta üyelerinizi kastetmiyorum; Kaldı ki, aradan geçen süre içinde karşılaştığınız olaylar, yaşadığınız deneyimler, edindiğiniz birikimler söz konusudur ve gözlemlerim de bizde de artık sahici sendikacıların var olduğu noktasındadır. Bu benim için mutluluk sebebidir ve beni buraya kadar getiren de, hemen içtenlikle belirtiyim ki, siz arkadaşlarımda gördüğüm bu gelişmenin varlığıdır.

Bu gerçeğe karşın bir başka gerçek de, bizde halen “kendi sendikacılık anlayışımız”ın ya da buna yuvalık edecek, yataklık yapacak, fakat bizim değerlerimizden filizlenmiş bir inisiyatif kullanımı bilincinin “varlar” hanesinde görünmediği/görülmediğidir.

Oysa biz, yaşamına ilişkin değerlerini ve yaşama dair değer yargılarını İslâm'dan edinen kimseler olarak, bu alanda ve bu bağlamda tükenmez bir hazinenin sahipleriyiz.

Bunu örnekleyici ya da belirleyici bir iki cümleyi aktardıktan sonra huzurlarınızdan ayrılacağım:

İnsan, özgür bir iradenin sahibi olarak yaratılmış bulunan ve bu özelliği dolayısıyla da meleklerin secdesine layık bir konuma oturtulan varlıktır Kur'an-ı Kerim'in haberlerinden öğrendiğimiz kadarıyla bu böyledir.. Bu gerçek ise, inisiyatif kullanımı konu-

sunda nasıl güçlü bir donanıma sahip bulunduğumuzun göstergesidir.

Kendi öz değerlerimiz arasında bulunan ve sendikal etkinliğin de temelini oluşturan hakkı ve haklıyı gözetmenin, olumluya özendirip olumsuzluklardan kaçındırma görevinin gerçekleştirilmesinde insanın irade özgürlüğüne sahip olması zorunluluğu ise, tartışma götürmez bir gerçektir. Yalnızca bu olguyu ve bu olgunun bizim inancımız bakımından insan olmanın vazgeçilmez bir gereği olduğunu düşünecek olursak, evet, yalnızca bunu bile düşünecek olsak, yeni bir sendikacılık anlayışı için elimizde ne zengin bir birikim olduğunu rahatça görebiliriz.

Hepinizi saygıyla selâmlıyorum.

13 Ocak 2007, Didim-Aydın

Dostum Akif’i Hatırlamak

Akif İnan ile ilgili söyleyeceklerime başlarken iki noktaya dikkat çekmem gerekir:

Birincisi, Akif ile ilgili olarak söyleyeceklerim bir eleştirmen ya da edebiyat tarihçisi sıfatı ile söylenmiş değildir de, yalnızca onun dostu oluşum dolayısıyladır; sözlerim dost olarak bir dostumun hatırasını yad etmekten ibarettir..

İkincisi, “onlar” nasıl düşünüyorlardı, zaman zaman farklı düşündükleri oluyor muydu ya da bu düşünce yalnızca bana mı aittir bilemem ama, ben, Akif İnan’dan ya da Nihat Armağan’dan söz etmem gerektiğinde onları “münferit” olarak göremiyor ve her ikisini bir arada algılayıp, kendimle birlikte bir “üçlü” olarak saymaktan başka türlüünü yapamıyorum.

Çünkü, lisenin ilk yıllarında her birimiz kendi bildiğimiz yol üzerinde yürürken, bir rastlantı sonucu “aynı yolun üzerinde” olduğumuzu öğrenmiş, anlamış ve o günden sonra da, üçümüz de, bildiğimiz ve inandığımız “davamız” için çırpınmış; bir ömrü öylece geçirmiştik..

Bizi birleştiren ya da esasen birlikte olduğumuzun farkına vardır tan rastlantı, okul bahçesinde elimdeki dergiyi okuduğum sırada Nihat Armağan tarafından görölmem ve ardından benim ile Akif’i tanıştırması şeklinde olmuştu. Bu tanışmadan sonra üçümüz yanımıza birkaç arkadaşı da alarak çok sıkı bir kendimizi yetiştirme, geliştirme süreci içine girmiştik..

Lise sonrasında, Yüce Takdir gereği, Nihat’ın payına İstanbul, Akif’inkine Ankara, bana da İzmir düştü.. Yıllarca oralarda çırpındık, davamız için.. Onlar hep bulundukları yerde iken, ben İzmir’den sonra kısa bir Ankara, uzunca bir Urfa durağı yaptıktan sonra İstanbul’da karar kılabilirdim..

Nihat, ta baştan itibaren ve hep yayıncılıkla uğraştı; kitaplar yayınladı ve daha önemlisi hem kendi yayınladıklarını, hem de başkalarını genç insanlara okutmak için büyük bir azimle çırpındı..

Bir dönem “okumuş” olanların büyük bir bölümünün Nihat’ın sabırlı takibi sayesinde okumuş olduklarını söylemem abartı olmayacaktır.

Akif, bir süre Hilâl dergisini yürüttükten sonra Türk Ocağı Genel Merkezinde görev aldı, oraya gelen gençlerle ilgilendi.. Üniversiteyi bitirdikten sonra, öğretmenliğe başlayarak “insan kazanma”-yı bu alanda sürdürdü.. Daha sonra Edebiyat ve Maverâ dergilerinin yayınına katkıları oldu.. Bu arada açık oturumlara katıldı, konferanslar verdi, günlük köşe yazıları ve kitaplar yazdı..

Ben ise, gazetecilik yaptım, İzmir Türk Ocağı’nı bir “okul”a dönüştürüp, sonra bu “okul”un Buca Eğitim Enstitüsü ve Üniversite’ye dek uzanmasına çalıştım, daha geniş bir şemsiye ve daha kucaklayıcı bir kuruluş düşüncemin ve çabamın ürünü olarak ortaya çıkan Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği ile daha geniş kitlelere ulaşmağa çabaladım..Ve, o gün için bizim kesimdeki bütün dergilerde yayınlanan makalelerimle yazmağı sürdürdükten başka üç ayrı derginin de yayınına katkıda bulundum.. Sonraki Urfa yıllarımda ise, yazıyı da bırakmaksızın, kurduğum üç dernek ve bir sendika ile, sonradan Urfa’ya, sonra Türkiye’ye damgalarını vuracak genç bir ekibin yetişmesine katkıda bulundum. İstanbul’a Milli Gazete’nin başına geldikten sonra da konferans ve seminerlerle devamı anlatabilmek için hiç bir fırsatı kaçırmadım..

Dikkat edilirse, benimle ilgili paragraf iki dostumunkinden uzun...

Çünkü, Nihat diğer “ikimiz”e göre daha tedbirli; Akif ise, diğer “ikimiz”e göre daha temkinli idi.. Bana gelince, ben onlara göre sanki daha tevekküllüydüm, ataktım ve o yüzden daha çok dal üzerinde dolaşıyordum ve bu da –işte gördüğünüz gibi- paragrafı genişletiyordu..

Bu yapı farkımız dolayısıyladır ki, Nihat hep soran, sorgulayan ve bunun sonuçlarına göre de “öneren” kişiydi.. Akif, “sohbet” ehliydi ve özellikle edebî konulardaki sohbetine doyum olmazdı. Ben

ise, eylemden yana yapım dolayısıyla “tartışan” kişiydim, tartışarak anlatmağa çalışın..

Ve yine aynı sebepten ötürü, ben, dernekçilikten büyük fayda ummuş, ileride kurulacak bir partinin zeminini oluşturur umuyla Türkiye Komünizmle Mücadele Derneği’nin doğumuna yol açan “şemsiyesi daha geniş bir dernek” fikrinin hayata geçmesi için çırpınmış, Urfadayken bile derneklerle bir dirilişi yakalamağa çalışmış; dahası, İzmir’de henüz Demirel’i genel başkan yapmamış olan AP’nin çalışmalarına katılmış, daha sonra Millî Nizam için olsun, Millî Selâmet için olsun koşuşturmuş, Öz-Metal-İş’i kurarak bizim kesimde sendikacılığı başlatıp, HAK-İŞ Konfederasyonunun kuruluşunu gerçekleştirmiştım..

Bunları yaparken, her iki dostumdan da eleştiri almıştım.. Onlar, biri tedbir diğeri temkin gereği, benim bu çıkışlarımı pek de onaylamıyor; özellikle fikrî çalışmalara ağırlık vermemi istiyorlardı.. “Elbette haklılardı, ama, ben fikrî çalışmayı da boşlamıyor, yazıdan kopmuyordum..” diyebilirim, bu bir gerçek; ama, asıl gerçek onların haklılığıydı..

Nitekim, kitap yazma dönemim bu çalışmalardan uzaklaşmam, hatta günlük yazıyı bırakmam ile başladı.. Ve, dahası, yeniden “hizmet” aşkıyla İSKİ’nin önerisini “evet” dememle birlikte bu dönem sona erdi.. Tekrar başladığım memur sendikacılığı ise, bu gerçeğin tuzu biberi olmuştu...

Nihat’ın hiç itibar etmemesine karşılık, bu etkinlikler ile Akif’in ilişkisi üç ayrı zamanda ve üç ayrı biçimdedir. İlki Türk Ocağı dolayısıyla olmuştur. Ama orada etkin üye ya da dernek yönetiminde değildir de, önce kütüphane, sonra da Genel Merkez Müdüdür. Gençlerle ve daha başkalarıyla ilişkisi bu yolla olmuştur. İkincisi, Ulaştırma İşverenleri Sendikası’nda uzman olarak çalışmasıdır. Burada, denilebilir ki, “sendikacılık” stajı yapmıştır. Üçüncüsü de, ilkin Eğitim-Bir-Sen’i, ardından da Memur-Sen Konfederasyonunu kurarak fiilen sendikacılık yapmağa başlamasıdır.

Bütün bu süreç içinde, belirtmek gerekir ki, Akif yazı ve çiziy-le, özellikle de edebiyat ve şiirle ilişkisini hiç kesmemiştir; Me-mur-Sen Genel Başkanlığı yaptığı sürece şiire yeteri kadar zaman ayıramadığından hep yakınmış olsa da..

Aralarındaki coğrafi mesafelerin uzaklığına karşın bu “üçlü”, diyebilirim ki, hep bir arada ya da bitişik de değil, “yapışık” gibi, yek vücutmuşçasına yaşamışlardır; ta son zamanlarına dek..

Son zamanlara yakın bir dönemde Akif İnan’ın tarikatlardan bi-rine intisabı ile birlikte, bu “yapışıklık” durumunda bir çözüml-e olduğu da gerçektir. Nitekim, Ankara’ya her gidişimde birlikte olduğum ve ısrarları üzerine evinde misafir kaldığım Akif’in tarikata girmesinden sonraki gidişimde bana epeyce telkinde bulunduğunu, ben sözlerini kulak arkası edince de evine misafir etme konusunda alışılmış ısrarlarda bulunmadığını, daveti usu-len yaptığını fark edince, ona açık bir şekilde “Akifciğim, fazla üsteleme, sen ehl-i tariksin ve artık ikimiz ayrı dünyaların insan-larıyız; bunu ikimiz de biliyorken niye kendimizi sıkıntıya soka-lım?” demiştim..

Ama, bu “ayrı dünyaların insanları” durumuna gelme gerçe-ğine karşılık, bu “üçlü” geçmişin hatırına olsa gerek yine de geçmişteki gibi birbirine muamele etmeği sürdürdü; deyim yerinde ise, birbirlerini severek ve hoşlanarak taşımağa devam ettiler..

Ta ki, önce Akif, sonra da Nihat “dar-ı beka”ya intikal edinceye kadar.. Ve, böylece de, üçüncü arkadaşlarını arkalarından ağıt yaksın, kendilerini rahmetle ansın diye bu dünyada yalnız bırak-tılar...

Umran Dergisi, 2006, Sayı: 137

Keresteci'ye Rahmet Dileği

İbrahim Keresteci'yi anlatabilmek, daha doğrusu benim pence-remden bakıldığında nasıl göründüğünü dile getirebilmek için onun belli bir süreç içindeki konumu, eylemi ve etkileri ile tanı-tilması gerektiğini düşünüyorum. BEM-BİR-SEN'in toparlanma ve daha sonra da gelişme evresinde..



İSKİ'de görevli bulunduğum yıllarda faaliyete geçen MEMUR-SEN Konfederasyonunun çalışmalarını izliyor, belediye çalışanlarının Konfederasyon'a bağlı bir sendikası olduğunu da biliyor, ancak HAK-İŞ Konfederasyonuna vücut veren ÖZ-METAL-İŞ Sendikasında olsun, HAK-İŞ Konfederasyonunda olsun yaşamış bulunduğum olaylardan ötürü sendikal çalışmalardan uzak kalmışa çalışıyordum.

Nitekim bu sebeple sendikacı arkadaşlarımla ısrarlı davetlerine karşın BEM-BİR-SEN'in Yenikapı'da bulunan merkezine yalnızca bir kez gidip bir seanslık bir seminer vermekle yetinmiş, sonrasında da olaya mesafeli durmağı tercih etmiştim.

Benim bu eğilimime, hatta kararlılığuma karşın yaşanan iki ayrı olay çok farklı gelişmelere yol açtı.

Olaylardan ilki doğrudan doğruya sendika ve sendikacılıkla ilgili değildi. Özetleyecek olursam şöyle söyleyebilirim:

Sonradan 28 Şubat adını alacak olan sürecin fırtınalarının esmeğe, hatta şiddetlenmeğe başladığı günlerdi. Dindar kesimler fırtınayı atlatmak ya da en az zararla geçiştirmek için görüşmelerde bulunuyor, toplantılar yapıyordu.

Bunlardan birine (Sonraki benzeri toplantılara katılmadığım için, ilkinde diyeyim) beni de çağırdılar. İstişare yapılacak, çözüm önerileri üzerinde durulacak ve belki de uygulanmak üzere kararlar alınacaktı. Bu umutlarla katıldığım toplantıda gerçekten de büyük bir hayal kırıklığı yaşadım. Sonraki benzeri toplantılara da o yüzden katılmadım.

Beni hayal kırıklığına uğratan durum şuydu. Ben orada gerçekten de dindarların yaşamakta oldukları sıkıntıların konuşulacağına umarken, bir tür “miras” paylaşımı tasarılarına tanık olmuştum. Konuşmalar iki soru etrafında dönüp dolaşıyordu:

1. Erbakan ve ekibi parti yönetimini bırakmak zorunda kalırsa...
2. Öyle değil de doğrudan doğruya parti kapatılırsa...

“Eeee, sonra?..”

Sonrası gerçekten çirkin.. Toplantıdaki hemen herkes -bir ikisi hariç- her iki durumda da nasıl edip de öne geçileceğini, ipin ele geçirilebileceğini konuşuyordu. Müslümanların başında büyük bir felaket dolaşıyor, ama oradakiler sanki “miras” kaygısı yaşıyorlardı. Yanlış anlamalara meydan vermemek için hemen belirtmeliyim ki, andığım toplantıda sonradan AK Parti’nin kurulma sürecini gerçekleştiren olayları yürütecek olan ekipten kimseler yoktu..

Evet; bu manzara beni üzmüş, hatta incitmişti. O yüzden hiç söz almadım, hiç konuşmadım, konuşmalara hiç müdahale etmedim. İbretle izlemekle yetindim.

Toplantının sonlarına doğru ya da bir bakıma toplantı bitmişken oradakilerden biri benim hiç konuşmadığıma dikkat çekerek “Hiç konuşmadın; ne düşünüyorsun?” diye topu bana attı.

Ben büyük bir öfke içinde başımızda felaketler dolaşırken olayın parti bağlamında alınmasından duyduğum rahatsızlığı dile getirip, “Müslümanlar için çıkış yolunu konuşmalıydık.” diye sözlerimi bağladım.

Tabi ki bu cümlem üzerine “Çıkış yolu?” sorusuna muhatap oldum. Bu konu için fikir üretmiş olmamakla birlikte, demek olayları kendi kendime tartıp dururken bir tür zihinsel hazırlığım olmuş olacak ki, özetle şunları söyledim:

“90 yıl kadar önce Mekke Kongresinde esasları belirlenen Siyasal İslam bu süre içinde çok büyük yararlarla ve açılımlara, gelişmelere zemin ve vesile olmakla birlikte günümüzde artık başta Türkiye olmak üzere İslâm Ülkelerinin hepsinde tıkanmıştır. Çıkış yolu ancak yeni bir söylem üretmekle gerçekleşebilir.”

“Nasıl bir söylem?” diye sorulduğunda da, bir ön hazırlığım olmamakla birlikte şunları söyledim: “Yeni bir söylemin oluşturulacağı süre için çıkış noktamızı ‘insan hakları’, karşı olduğumuz şeyler ‘oligarşi’, hedefimizi ise ‘katılımcı demokrasi’ olarak belirlersek, tıkanıklığı aşmak ve fırtınadan tahribata uğramadan çıkmak imkânını bulabiliriz.”

Sorulan sorular üzerine de “insan hakları” kavramının Kur’an-ı Kerim’deki “insan fıtrata”, “oligarşi”nin “mele”, “katılımcı demokrasi”nin ise “müşavere/istişare” bağlamında yorumlanabileceğini belirttim.

İlginç olan şu ki, toplantıdan sonra bu düşüncem iyiden iyiye beni meşgul etmeğe başladı. Gazeteye yazsam 1 günlük ömrü var; kitap konusu yapsam, kaç kişi okur; en iyisi dergi çıkarmak ona da imkânlar elverişli değil..

Ben bu “söylem”i aktarmak için uygun bir platform ararken, rahmetli Akif İnan çıkageldi.

Genel Başkanlığını yürüttüğü MEMUR-SEN Konfederasyonu'na bağlı BEM-BİR-SEN sendikası yönetiminde sorunlar olduğunu, bu yüzden seçime gidileceğini belirtip benim de adaylığımı koymamı önerdi. Gerek bizdeki ilk işçi sendikası olan ÖZ-METAL-İŞ'in ve gerekse HAK-İŞ'in kurucusu olarak sendika olayından epeyce ağzım yandığı için her ne kadar kaçınmağa çalıştıysam da sonunda Akif'i kıramadım, "peki" dedim..

Ancak, bu "peki" değişimde BEM-BİR-SEN için çözüme katkı yapmak kadar, Sendika olayının söz konusu "söylem"imi geliştirmeğe ve yaymağa uygun bir platform oluşu da rol oynadı,

Yeni yeni tanıştığım Sendika üyeleriyle yaptığımız toplantılar sonunda bir yönetim kurulu belirledik ve seçimleri aldık. Ve hemen o akşam hem tanışmış olmak hem de yapacağımız çalışmanın ön hazırlığını konuşmak üzere Büyük Şehir Belediyesinin Florya Sosyal Tesislerinde toplandık. İşte, rahmetli İbrahim Keresteci'yi bu toplantı sırasında tanıdım.

"Tanıdım" diyorum, çünkü daha önceki seçim çalışmalarında da mutlaka faal rol almıştı, ama orada İbrahim'in beni, daha doğrusu Sendikamız için sloganlaştırdığım "Doğal Hukuktan hareketle her türlü oligarşiye karşı çıkarak katılımcı demokrasiye ulaşmak" amacını kuşatıcı bir biçimde kavrayabilen birkaç kişiden biri olduğunu görmüştüm..

Merhumun Vefatı Üzerine, Haziran 2010



ONUNCU BÖLÜM



ŞİİRLERİNDEN ÖRNEKLER



SEVGİMCE

Âlemlerin Efendisi'ne..

*Eğer benim sana olan sevgimce
Denizde toprağın aşkı olsaydı,
Dalgalar olurdu daha bir yüce,
Daha artardı suların feryadı...*

*Eğer benim sana olan sevgimce
Özlemi olsaydı bulutun dağa,
Kalmazdı dorukta böyle ipince,
Yayılırdı ta tepeden aşağı...*

*Eğer benim sana olan sevgimce,
Güneş yeşil yaprağa olsa tutkun,
Ânın binde birince olur gece,
Perdelik hükmü kalmazdı bulutun.*

*Eğer benim sana olan sevgimce
Bir sevgi dolsaydı bütün kalplere,
Hatta bir ân, ânın binde birince,
Gökler coşup yağdıverirdi yere...*

*Eğer benim sana olan sevgimce
Bir duyguyu idrak etseydi beynim,
Benim delirmem olurdu, netice..
Bu nice sevgidir, Efendim benim?...*

(1961)

EY EL

*Ey günün ışığı, gecenin yası...
 Ey kalbimi avucunda sıkın el..
 Ey ızdırabınca özlenen emel..
 Ey sevilen kızların pırlantası...*

*Sen sildin kalbimi karartan pası,
 Sevgileyin bana aktıkça sel sel..
 Ey günün ışığı, gecenin yası,
 Ey kalbimi avucunda sıkın el...*

*Ey Aslı'lar hanı, Leylâ'lar hası,
 Senin sevgin bütün cihana bedel..
 Sen sildin kalbimi karartan pası,
 Sevgileyin bana aktıkça sel sel ...*

*Muhtacım, muhtacım, lütfet, gel,
 Dinsin artık gözümün akan yaşı...
 Ey günün ışığı, gecenin yası,
 Ey kalbimi avucunda sıkın el...*

(1962)

SIYRILSIN

*Senin bakışına muntazır evren,
 Aç artık gözünü, gökyüzüne gül...
 Gül de bayram yapsın gülümsemele,
 Mavi gök, yeşil dal, renk meşheri gül.*

*Yaklaş pencereme günaydınlarla,
 Yeni bir şiir kat yeşile, ala;
 İsterim gözlerim cismimi bula,
 Siyrişsin aradan camındaki tül...*

(1963)

RENKLER

Yeşilde murat, pembede saadet;

Renkler bile kâm almış duyulardan...

Benimse gönümde tütmekte hasret,

Gözbebeklerimde perdelenmiş kan...

Yeşilde murat, pembede saadet...

Renkler bile kâm almış duyulardan;

Bir bu gönül meyas, bu gönül mahzun,

Gözbebeklerimi perdelemiş kan..

Perdeyi arala biraz ılık sun;

Renkler bile kâm almış duyulardan...

(1960)

DİLEK

Rabbe olan dileklerim,

Senden yana, senden yana..

Ümide ümit eklerim...

Geleceksin diye bana,

Mesafeleri katladım,

Ve dizgin vurdum zamana...

Sen yürürken adım adım,

Yelkovan duracak, ölü...

Kalplerimizden bir akım

Geçsin, bırak vakti, yolu..

(1961)

DERMANIMSIN

*Bir onulmaz derde duçar olmuşum;
Derman sensin, deva sensin, şifa sen.
Seni, ben, özüme tabip bilmişim;
Derman sensin, deva sensin, şifa sen.,*

*Kalp hicran okuyla delinmiş, kanar;
Ciğer ayrılığın közüyle yanar;
Göynüm, medet umup, hep seni anar;
Derman sensin, deva sensin, şifa sen...*

*Gözümünden bu akan yaş değil, kandır..
Bu dumanı tüten, tutuşan candır..
Gel, alevim söndür, yaşımı dindir;
Dermanımsın, devamsın, şifamsın sen...*

(1965)

BUHRAN

*Gitmek, ebediyen gitmek, hep gitmek..
Durmak, Kıyametten öteye durmak..
Sonra susmak, sessizliklerde yitmek;
Birden gülmek zavallıca ve ahmak,
Soruları kahrkahrda eritmek...*

(1964)

ONBİRİNCİ BÖLÜM

ZÜBEYİR YETİK KRONOLOJİK BİYOGRAFİ

01.01.1941 – Nüfus cüzdanındaki doğum tarihi.

18.03.1942 – Annesinin tespit ettiği doğum tarihi.

1948 – Siverek'te Gazipaşa İlkokulunda ilkokula başladı.

1953 – Gazipaşa İlkokulunu bitirdi. Siverek Ortaokuluna başladı.

1956 – Siverek Ortaokulundan mezun oldu, Urfa Lisesine başladı.

1958 - Urfâda yerel bir gazete olan Demokrat Türkiye'de köşe yazılarına başladı.

01.10.1960 – Urfa Lisesinden mezun oldu.

1960 – İlk kitabı “Dörtlükler” Urfâda yayımlandı.

1960-1965 – Demokrat Akdeniz, Adalet, Fedai gibi gazetelerde her kademede görev yaptı, İslam, Hilal, Yeni İstiklal, Komünizm-le Mücadele, Türk Yurdu, Oku, Müslümanın Sesi, Fedai, Yaprak, Hicret, Çağrı, Adım, Nobel gibi haftalık ve aylık yayınlarda sürekli olarak yazılar yazdı.

1960-61 – Askerliğini, Manisa'da üç ay askerlik eğitimi gördükten sonra, İzmir'in Torbalı ilçesinin Taşkesik Köyü'nde asker öğretmen olarak tamamladı.

1962 – Askerliğini müteakip İzmir'de Demokrat Akdeniz gazetesinde çalışmaya başladı.

1962 – İzmir Türk Ocağı Gençlik Kolu Başkanlığı görevine getirildi.

1964 – Ankara'da yayımlanan günlük Adalet Gazetesi'nde çalışmaya başladı.

1964 – Ankara Hukuk Fakültesinde yükseköğrenime başladı. 1966 yılında kayıt yenileyemediği için bırakmak zorunda kaldı.

1966 – Urfâda Alpaslan İlkokulunda öğretmenliğe başladı.

- 1966** – Urfa Türk Ocağı’nı kurdu.
- 1967** – Urfa İlim ve Fikir Yayma Cemiyeti’ni kurdu.
- 1967** – Öğretmenler Sendikası Urfa Şubesini kurdu.
- 1968** – Öğretmenlikten uzaklaştırıldı.
- 1970** – Kısa süre Urfa Belediyesi Hal Müdürü olarak görev yaptı.
- 1970** – Akbank Urfa Şubesinde çalışmaya başladı.
- 02.07.1972** – Öğretmen Kamuran Hanım’la evlendi.
- 22.05.1973** – Kızı Şeyma dünyaya geldi.
- 1973** – Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’ne kayıt yaptırdı.
- 18.05.1974** – Kızı Şeyda dünyaya geldi.
- 1974** – Urfada serbest muhasebeci olarak büro açtı.
- 1974** – Harran Üniversitesi Kurma Derneğinin kurucuları arasında yer aldı.
- 1974** – Milli Gazete’ye genel yayın yönetmeni oldu. İstanbul’a yerleşti.
- 2-7.06.1975** – Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk’ün İran ziyaretine katıldı.
- 1974** – Milli Gazete genel yayın yönetmenliği görevinden ayrıldı, görevini yazar olarak sürdürdü.
- 1976** – Öz Metal-İş Sendikasının kurucuları arasında yer aldı.
- 1976** – Çığır Yayınlarına ortak oldu. Aksiyon-Ahlâk-Ekonomi (1975), Ak-Elif (1976), İslâm Savaşçısına Notlar (1976) bu yayınevi tarafından yayımlandı.
- 22.10.1976** – Hak-İş Konfederasyonunun kurucuları arasında yer aldı. İlk genel sekreteri oldu.

13.02.1977 – Hak-İş Konfederasyonu Genel Kurulunda genel eğitim sekreteri olarak seçildi. Genel Kurul’un ardından Hak-İş’ten istifa etti.

1977 – Öz Metal-İş Sendikası’ndan istifa etti.

17.10.1977 – Adana İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Maliye Muhasebe Bölümünü bitirdi.

20.01.1978 – Oğlu İmam Şamil dünyaya geldi.

1979 – Milli Gazete’deki yazılarına son verdi.

1979 – Kızılay’da çalışmaya başladı. Önce Basın müşaviri, bir süre sonra Genel Müdürlük Kontrolörü olarak çalıştı.

1980 – Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı’nda denetçi olarak görev yapmaya başladı.

1981 – İlk kez Hacca gitti.

1982 – Kızılay’daki işine geri döndü.

1982 – Milli Gazete’de yeniden yazmaya başladı. 1984’e kadar yazılarını sürdürdü.

20.04.1990 – İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü’nü bitirdi.

1992 – 1992 Erzincan Depremi’nden sonra Kızılay görevlisi olarak Erzincan’da uzun süre görev yaptı.

1993 – Karabağ Olayları sırasında Kızılay görevlisi olarak 45 gün Azerbaycan’da görev yaptı.

1994 – İSKİ’de, Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürü olarak çalışmaya başladı.

09.09.1997 – Bem-Bir-Sen Olağanüstü Genel Kurulunda Bem-Bir-Sen Genel Başkanı seçildi.

23.08.1998 – Bem-Bir-Sen 2. Olağan Genel Kurulunda yeniden genel başkan seçildi.

14.11.1999 – Memur-Sen 2. Olağan Genel Kurulunda Memur-Sen Genel Başkan Yardımcısı seçildi.

18.01.2000 – Mehmet Akif İnan'ın vefatının ardından Memur-Sen Genel Yönetim Kurulu tarafından Memur-Sen Genel Başkanı seçildi.

21.02.2000 – Memur-Sen ve Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığından istifa etti. Bem-Bir-Sen'den istifası Genel Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmeyince, 16.07.2000 tarihinde yapılan Genel Kurul'a kadar Bem-Bir-Sen Genel Başkanlığı görevini sürdürdü.

2003 – İSKİ'den emekli oldu.

20.01.2007 – Şanlıurfa'da “Yitik Bir Medeniyet ve Zübeyir Yetik” başlıklı “Zübeyir Yetik'e Saygı” gecesi düzenlendi.

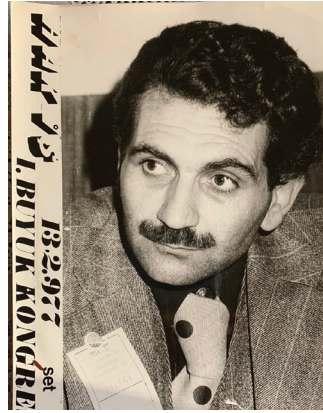
2008 – Anılarından oluşan “Geçmişten Notlar”, Beyan Yayınları arasında yayımlandı.



ONİKİNCİ BÖLÜM

FOTOĞRAF ALBÜMÜ















Millî Ufuk
Yolunda 20







Millete Vefa
Yolunda 20 yıl

25 EKİM 2015



- Zübeyir Yetik, sendikacılığı günübürlük çıkarların ve ücret sendikacılığı olarak nitelendirilebilecek sığı arayışların ötesinde daha derin, daha buutlu çalışmaların alanı olarak görür ve sendikanın bu tesiri oluşturma kabiliyetine haiz olduğunu düşünür. O, sendikacılıkta çıkarı değil, yararı hedef alır, sendikal faaliyetlerinin temelinde çıkarı değil, Hakk'ı esas almak yer alır. Zübeyir Yetik, sendikacılığı Hakk'ı yerli yerine oturtmak; imkânlardan çıkar sağlamak değil, yararlanmak cihetine gitmek olarak değerlendirir. Zübeyir Yetik, sınıf sendikacılığına karşıdır. Sendikacılıkta sınıf zihniyetini bertaraf ederek, sendikacılığı ferdi kimlik inşasına yönelik yeni ve farklı bir misyonla işletmeyi hedefler. Ancak bu düşünceyi tanımlamaya, teorisini etraflı bir şekilde oluşturmaya ve pratiğe dökmeye vakti yetmez.



MEMUR-SEN GENEL MERKEZİ

Zübeyde Hanım Mahallesi Sebze Bahçeleri Caddesi

No: 86 Kat: 17 (06070) İskitler-Altındağ/ANKARA

www.memursen.org.tr | info@memursen.org.tr

 MemurSenKonf  MemurSenKonf